4 MAYIS 1991 YIL: 9 SAYI: 18 5000TL. DM. 5.80

BİR TÜRK BİLİM ADAMININ İDDİASI :

"ÜÇÜNCÜ GÖZ"

nokta

SCANFAN'IN KİTAPLIĞINDAN ALINDI

RESMÎ TARİHİN ALDATICI MASALLARI

Orta Asya,
İnönü Zaferi,
Atatürk, Vahdeddin,
Dersim...

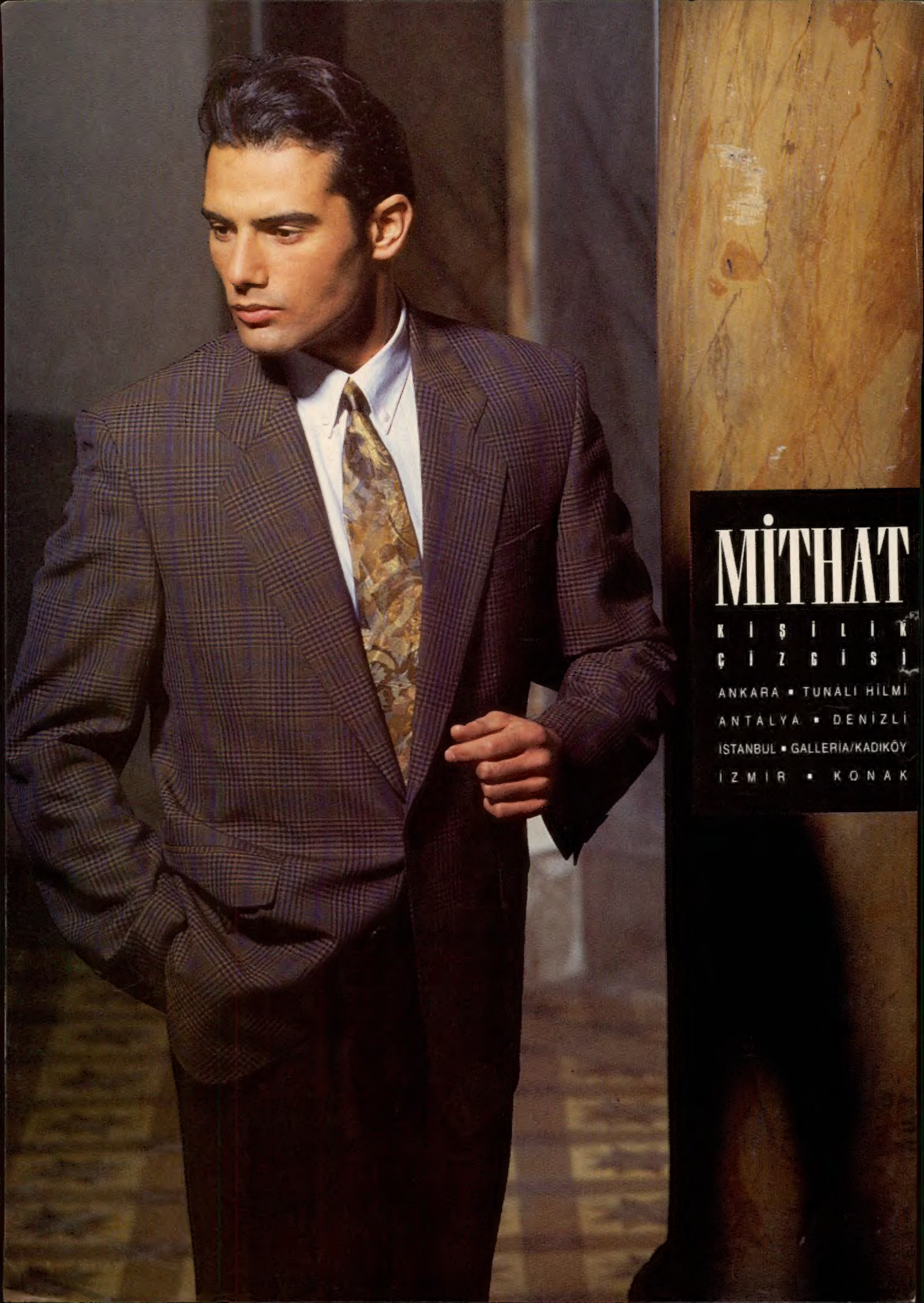
MİTHAT
KİŞİLİK
ÇİZGİSİ
ANKARA • TUNALI HİLMİ
ANTALYA • DENİZLİ
İSTANBUL • GALLERİA/KADIKÖY
İZMİR • KONAK

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Resmi tarih sorgulaması 10

POLİTİKA

ANAP İl Kongresi'nin öyküsü 20
Anti-Terör Yasası 24
Söyleşi / Ertuğrul Günay 28

YAŞAM

Sahte arsa satışı 30
Özel Dedektiflik Yasası 34
Güzellik Yarışması: Hepsi de akıllı 38
Yavuz Çizmeci: Kafamı kopartamazlar 40
Ekonomi / Kredi kartları sahtekarlığı 44
Yeşil Sayfalar 46

DOSYA

Bir zamanlar üç gözlü müydük? 48

DÜNYA

Dünya Kürtlere nasıl bakıyor? 52
Rafsancani bilmecesi 58
Gen-etik tartışılıyor 62
Panorama 64

İNSANLAR

Aysun Arslan: "Dans medeniyettir" 66
Günlerin Getirdiği 68

KÜLTÜR-SANAT

EURIMAGES:Sinemamıza Avrupa nefesi 70
Polisiye romanlar 72
Beyaz perdede AİDS 74
Haftanın kitapları 76

SPOR

Bilardo spor mu? 78

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Haftanın içinden 6
Mektuplar 80
Test 82

"RESMİ TARİH" GERÇEĞİ
Demokrasi ve hoşgörü için yıkılması mutlak gereken "resmi tarih" tabuları hâlâ Türkiye'nin bugününü ve geleceğini etkiliyor. Nokta bu konuda tarihçi, araştırmacı ve siyasal bilimcilerle konuştu. Ortaya çarpıcı bir "tarih" çıktı.

(sayfa 10) ▶

ANTİ-TERÖR YASASI
Yasaya eleştiriler sürüyor. Gazete Yazışleri müdürleri yasa hükümlerinin basın özgürlüğünü kısıtladığı görüşünde. Adalet Komisyonu üyesi ve ANAP Bitlis Milletvekili Faik Tarımcıoğlu Nokta'nın sorularını cevapladı.

◀ *(sayfa 24)*

İNANILMAZ SATIŞ ÖYKÜSÜ
Sahiplerinden habersiz bir satış işlemi. İsmet ve İzzet Yalçınkaya kardeşlere ait Bayrampaşa'daki evin sahte kimlikler, evraklarla satılışının inanılmaz öyküsü. Sülün Osman'ı aratmayacak bir dolandırıcılık örneği.

(sayfa 30) ▶

ÜÇÜNCÜ GÖZ İDDİASI
Bir gözümüz daha vardı. Milyonlarca yıl önce güneşin hareketlerini izlemeye yarayan bu göz, şimdi epifiz bezi olarak iç dünyamızı gözlüyor. Prof. Ali Demirsoy'un şaşırtıcı iddiası.

◀ *(sayfa 48)*

SPONSOR ARAYIŞI
Turkuaz dans grubunun kurucusu Aysun Arslan Uğur, dansın bir medeniyet göstergesi olduğunu belirtiyor. Dansı lüks ve ince bir iş olarak tanımlıyor. Şimdilerde grubu için bir sponsor arayışında.

(sayfa 66) ▶

"Seçiminiz TAMEK'se alkışlanırsınız"

Hazır çorba alacaksınız...
Damak zevkinize uygun, kaliteli, kolay hazırlanan
bir çorba arıyorsunuz...

Siz de geleneksel damak zevkimize uygun,
leziz, kaliteli, sağlıklı ve kolay hazırlanan
Tamek çorbayı seçin, alkışlanın...

TAMEK

DAİMA KALİTELİ GIDA DEMEK

ajanstek

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları AŞ ve Süreli
Yayınlar AŞ Yönetim Kurulu Başkanı
ASİL NADİR

Yönetim Kurulu Başkan Vekili: *Fahri Görgülü*
Genel Müdür : *Aycan Giritlioğlu*

Genel Yayın Yönetmeni: *Tuğrul Eryılmaz*
Ankara Temsilcisi: *Aytekin Yıldız*
Sorumlu Yazışleri Müdürü: *Lale Tayla*
Yayın Koordinatörü: *Ayşenur Arslan*
Haber Müdürü: *Figen Akşit*

BÜROLAR İstanbul: *Mehmet Açar, Mustafa Akkerman, Mete Çubukçu, Füreya Ersoy, Metin Hakyeri,Rasime Hazer, Aytekin Hatipoğlu, Sefa Kaplan, Serhat Öztürk, Can San, Hatice Seçkin, Hızır Tüzel, Erdir Zat*
Ankara: *Erdal Kılıçoğlu (İstihbarat Şefi), Can Karakaş, İlter Sağırsoy, Müşerref Seçkin, Nedret Ersanel*
Yurt Dışı: *İNGİLTERE Övül Tezişler, FRANSA Semih Vaner, İSVEÇ Abdullah Görgün, İTALYA Gülmen Pucci, YUNANİSTAN Mihail Vasiliadis, KIBRIS Mesut Günsev, ALMANYA Metin Dalman, İSPANYA Metin Karadağ*

Görsel Yönetmen: *Mustafa Eren*
Teknik Sekreterler: *Tahsin Armağan ,Nejat Ceyhan, Tekin Ergun,*
Çizerler: *Emre Ulaş*
Fotoğraf: *Adem Altan, Sedat Aral, Ertuğrul Balıkçıoğlu, Erzade Ertem, Çağrı Kılıççı, Zambak Tukan, Feyyaz Tandoruk (Stüdyo)*
Grafik: *Tanju Güngör*
Bilgisayar sistem operatörü: *Uğur Kılıç*
Katkıda Bulunanlar: *Mehmet Güç, Reyhan Yılmaz, Pertev Cıngı, Şahin Erkoçak, Sotiri Konomi, İMBA, Recep Sabırlı,Uğur Vardan, Aslı Küçükkömürcü, Banu Kuday, Süleyman Perol*

Genel Müdür Yardımcısı: *Ümit Umar*

Reklam-Halkla İlişkiler ve Promosyon: *Ayşe Sümer (Bölüm Başkanı), Kadriye Ünlü (Reklam Müdürü), Naci Baltacı (Reklam Yönetmeni), Uluğ Küntay (Ankara Reklam Temsilcisi)*
Proje ve Araştırma Müdürü: *Serpil Demirtaş*
İdare: *Ayşe Karabece (Dış İlişkiler Müdürü), Cüneyt Altunç (Belge Bilgi Merkezi), Mehmet Karabat (İdare Müdürü-Ankara)*
Teknik: *Güman Birincioğlu (Müdür), Ufuk Doğrusözsöyleyen (Şef-- Montaj), Ruhi Dilgimen (Şef-Kamera), Nusret Karıksız (Şef-Renk Ayrımı), Savaş Kayar (Şef-Fotoğraf Laboratuvarı)*
Adres: *Gelişim Yayınları, Levent-İSTANBUL*
Tel: 169 66 80 (20 hat), Fax 169 66 99
Ankara Bürosu: *Konur Sokak, No 7/4 Kızılay,*
Tel: 117 44 50 (5 hat), Fax Tel: 118 35 27
Telex 42008
Basıldığı Yer: *Ge-Pa Basım Sanayii ve Ticaret AŞ-İstanbul*
Dağıtım: *Hür Basım Dağıtım AŞ. - İstanbul*

TARİH VE DEMOKRASİ

İnsanlar oldu bitti tarihi kendilerine yontmayı severler. İngilizler kendilerine, Türkler kendilerine, Japonlar kendilerine yontarlar. Biz Yeni Çağ'ı bütün dünyanın aksine 1492'de değil, 1453'te başlatırız. Ama kapak sayfalarımızı okuduğunuzda, hemen kafanızı sallayıp "Biz adam olmayız" demeyin. Çünkü Amerika'nın Kolomb tarafından keşif tarihi olan 1492, her zaman ve herkes için kabul edilmiş bir tarih değil. Nasıl mı? İsterseniz en uç örnekten başlayalım. Örneğin Portekizli öğrencilere hala "Amerika'nın 1480 yılında Portekizli gemiciler tarafından keşfedildiği" öğretiliyor. Gallilerin iddiası, Amerika'nın 1170'de Prens Madoc tarafından keşfedildiği. Çinliler ise yeni dünyanın 499 yılında Hoei-Şin tarafından keşfedildiğine inanmak istiyorlar. U.S News and World Report dergisi oturup araştırmış. Kolomb'tan başka Amerika'nın keşfi üzerinde iddialı tam 12 isim ve tarih saptamış. En eski tarihler MÖ 600'de Fenikeliler ve MS 64'te Romalılar. Gördüğünüz gibi Türk tarihçileri de bu karışıklığı çok önceden gördükleri için, Yeni Çağ'ı 50 yıl önce başlatmakta pek bir beis görmemişler. Yani üzülmeyelim tarihi saptırma, çarpıtma vb. gibi konularda yalnız değiliz.

Ama ne var ki Türkiye işin dozunu en fazla kaçıranlardan biri. Bir dönem komünist dostlarımızı kızdırıp eleştirmek için Sovyetler Birliği'nde her 10 senede bir "yeni" bir tarihin yazıldığını söylerdik. Artık biliyor ve kabul ediyoruz ki benzer bir durum hür ve demokrat son Türk devletinde de fena halde yaşanmış ve yaşanmaya devam ediliyor. Türkiye'de kırılması gereken en önemli tabulardan biri de tarihimizin üzerine siyasal iktidarların koyduğu ambargodur.

Ben kendi adıma (üstelik de sıkı! diplomalarım vb. var) son gelişmelerden hareketle bu kapak konusunu hazırlamaya başlayıncaya kadar Orta Asya göçlerimle, Musul vb. hakkında bildiklerimle, "İstanbul'da mutlu bir Hollandalı" yaşamımı sürdürüyordum. Benim rahatım kaçtı. İnşallah rahatı kaçacak başkaları da vardır diye düşünmek istiyorum. Tarihimize, hiç değilse aslına en yakın biçimiyle, ulaşma şansımız yoksa ne olur? Ne kendimizle, ne aynı topraklar üstünde yüzlerce yıl birlikte yaşadığımız insanlarla, ne de komşularımızla özgürce ve hoşgörüye dayalı bir diyaloga giremeyiz. Bunlar için gerekli kararları kendimiz alamayız. Hem birey hem de ulus açısından bundan daha onur kırıcı herhalde pek az durum vardır.

.....

Geçtiğimiz hafta İsmail Cem söyleşimizin gazete ilanları " Özal yapıyor diye herşeye karşı çıkmamız gerekmez" gibi çıktı. İsmail Cem söyleşisinde Özal değil "siyasi rakiplerimiz" deyimini kullanmıştı. Doğrusunu isterseniz biz bunun bir yanlış anlamaya yol açacağını düşünmemiştik ama galiba Sayın Cem ve dergiyi değil de gazete ilanlarını okuyan bazı SHP milletvekillerini üzmüşüz. Kendisi de gazeteci olan Cem'in bizi, üzülmekle beraber, hoşgörüyle karşılayacağına eminiz. Yine geçtiğimiz hafta af ve anti-teröre ilişkin yazımızı Nokta'nın eski çalışanlarından Murat Çelikkan kotarmıştı. Ama biz Murat'ın imzasını bir karışıklık sonucu koyamadık. Hem Murat'tan hem okurlarımızda özür dileriz. İyi bir hafta dileğiyle.

Tuğrul ERYILMAZ

Konsolosluktaki cinayet faili

Diplomatik gerginliğin İstanbul boyutu bitti. 20 gündür süren abluka kaldırıldı. Kuzey Irak'taki soykırımı 5 Nisan günü protesto eden göstericilere ateş eden ve iki Türkmen'i öldüren konsolosluk görevlisi Hayat Faik Taha, adli makamlara teslim edildi. Taha'yla birlikte adli makamlara teslim edilen bir de siyah torba vardı. İçindeki de Kalaşnikof marka uzun namlulu bir silahtı. Nöbetçi 3. Sulh Ceza Hakimi Elmas Güner, sorgusundan sonra Taha'yı tutuklayarak Bayrampaşa Cezaevi'ne gönderdi. Konsolosluk görevlisi sanığın dokunulmazlığı olmadığı için adli suçlu olarak yargılanacağı açıklandı.

Emniyet yetkililerince konsolosluktan teslim alınan Hayat Faik Taha'nın kullandığı Kalaşnikof'un balistik incelemesi yapıldı. Silah "kirli" çıktı

1 Mayıs, işçinin emekçinin...

Tüm dünya 1 Mayıs'ı İşçi Bayramı olarak bir kez daha kutluyor. Türkiye'de bir şey değişmemiş durumda. 1 Mayıs'a bilindiği üzere bu yıl da bahar bayramı muamelesi yapılıyor. Baharı bir başka müsait zamanda kutlamayı düşünen işçiler ve sendikalar ise 1 Mayıs'ın yasallaşması istemlerini yinelediler. DİSK bu amaçla

BİR PORTRE

Feriha Tevfik

Sarı ile kumral arasında dalgalanan ince bukleli güzel kızın çoşku ve heyecanla dile getirdiği ilk şaşkınlığı şöyleydi: "Ay inanamayacağım geliyor, doğru söyleyiniz, şimdi ben Türk güzeli, Türk güzellik kraliçesi miyim?" Feriha Tevfik, dönemin ünlü isimlerinden kurulu jüride en çok oyu olarak Türkiye'nin ilk güzellik kraliçesi olmuştu. Cumhuriyet Gazetesi'nin 1929 yılında düzenlediği yarışmada Feriha Hanım'ı, "endamını göstermek" için çıktığı sandalyenin üstünde değerlendirmeye alanlar arasında, Abdülhak Hamit, Halit Ziya Uşaklıgil, Cenap Şahabeddin, Hüseyin Rahmi, Peyami Safa, İbrahim Çallı, Vasfi Rıza Zobu, Bedia Muvahhit gibi dönemin önemli isimleri vardı. Eski balıkhane nazırlarından Mehmet Tevfik Bey'in torunu, Mehmet İbrahimzade Bey'in biricik kızı Feriha, ünvanını elde ettiğinde henüz 14 yaşındaydı. Tıpkı kendisinden sonraki güzellik yarışması kraliçeleri gibi, o da filmlerde oynamış, "iyi ve yüksek sesi"ni müziğin hizmetine sunmuştu."Leblebici Horhor", "Tosun Paşa" ve "Bir Kavuk Devrildi" oynadığı önemli filmlerdi. İlk evliliğini 16 yaşında yapmıştı. Ardından iki kez daha evlendi. Kendisinden 30 yaş büyük eşini, evlendikten 14 yıl sonra yitirince bir daha evlenmedi."Güzellik kraliçeliğini neye medyunsunuz" sorusunu; "Kimbilir... Güzelliğime medyunum ihtimal" sözleriyle yanıtlamıştı. Uzun süredir Bostancı'daki evinde yalnız bir yaşam süren Türkiye'nin ilk güzellik kraliçesi Feriha Tevfik geçen hafta 74 yaşında İstanbul'da öldü.

gazete çıkaracağını açıkladı. Şevket Yılmaz, "1 Mayıs'ları her türlü ideolojik saplantıların üzerinde, gerçek bir işçi bayramı şeklinde görmek isteriz" dedi. Şemsi Denizer itidal önerdi. Şubeler platformu, miting için yapılan başvuruyu desteklediğini bildirdi. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Refik Baydur ise "Kutlasınlar, bizce mahsuru yok" havasındaydı. Hazır 1 Mayıs gelmişken, ne 77 katliamı, ne de gazetecilerin gösterilerdeki geleneksel dövülme geleneği konu edildi. İki yıl önce görevi başında dayak yiyen arkadaşımız Erzade Ertem'in polisler aleyhine açtığı dava dosyası bile henüz mahkemeye intikal etmedi. Bu arada Cumartesi günkü muhtemel 1 Mayıs gösterilerinde dayak yiyecek gazetecilerin listesi de açıklanmadı.

Yılın nikâhı

Efe ve Zeynep'in günlerdir dillere pelesenk olan nikâhına alternatif bir nikâhın yapılacağı haberi duyuruldu geçen hafta.. Nikâh alternatif olduğu kadar da protestti. Bir o kadar da "aykırı"... Aykırılık nereden mi geliyordu? Evlenecek çiften... Çünkü biri travesti diğeri ise transseksüeldi... Seyhan Soylu ve Ceyhan Fırat önce nişanlandılar... Cinsel özgürlük adına yıllardır mücadelesini sürdüren ve Türkiyeli eşcinsellerin sorunlarını dile getiren çalışmalarıyla tanınan Dr. Arslan Yüzgün bu nişanın basın danışmanlığını yaptı. Düzenlediği basın toplantısında da alternatif ve protest nikahı şöyle anlattı:

"Alternatif nikâhımızı Swiss Otel yerine, marjinal kesimlerin bir sözcüsü olarak kendi küçük evimde yapmayı uygun gördüm. Davetli yok. Kapımızı tüm gazetecilere açtık. Bu nikah, ülkemizde 'tabu yıkıcısı' kesilen Özal'a tabunun nasıl yakıldığının küçük bir örneğini vermek için düzenlenmiştir. Nikahta İsviçre'den özel olarak getirilen çikolata yerine Afyon kaymağı, Hollanda ithal peyniri yerine Başbakanımızın doğum kenti olan Erzincan'ın tulum peyniri, İngliz viskisi yerine Tekel'in "Güzel Marmara" şarabı ikram edilecektir."

Arslan Yüzgün ünlü bir belediye başkanının nikâhı kıyması

Seyhan Soylu ve Ceyhan Fırat Arslan Yüzgün'ün evinde nişanlandılar. Düğün yakında

ZAMBAK TUKAN / NOKTA

BİR FOTOĞRAF

SABAH

PROTEZ SAHTELİK Erdal İnönü, Süleyman Demirel ve Yıldırım Akbulut nasılsa bir araya gelmişlerdi. Hatta aralarına Semra Özal'ı da alarak güleç ve sevecen objektifin görüntü alanına girmişlerdi. Gerçi görüntü gerçekti. Ama ANAP Beykoz İlçe Başkanı Osman Ceylan'ın oğlunun düğününde o çerçevenin bildik iki portresi protez bir sahtelikti. Atilla Arcan ve Yalçın Menteş, Demirel ve İnönü taklitleri yapmış, düğünün çağrılılarını ciddi ciddi eğlendirmişlerdi. Düğün Semra Özal'ın kongre faaliyetlerinden biri olarak da kayda değerdi.

için uğraşacağını söyledi. Cumhurbaşkanı dışında tüm parlamenterleri nikâha davet etti. Nikah aynı zamanda aynı cins evliliğin meşruluğu yolunda bir küçük eylem niteliği de taşıyor. Evlilik adaylarından Seyhan Soylu da 1 Ağustos'da imam nikahı yapılacağını, BBC- STAR 1 gibi televizyon kuruluşlarının da çağrılacağı resmi nikâhın da 1 Eylül'de gerçekleştirileceğini söyledi. 1 Ekim'de gelinin ve damatın birlikte katılacağı hamam sefası var. 15 Ekim, Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan evlat edinmek için ayrılmış. Bu arada nikah şekeri, prezervatifin içinde bir lokum iki badem şekeri, düğün pastası da erkek uzvu olan bir travesti. Davetiyeler ise poşet içinde.

Bomba "şenliği"

Geçen hafta, metrekareye düşen bomba ortalamasının en yoğun olduğu haftaydı. "Bombacıların gözde uğrak yeri" Karaköy'deki İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, yine bombalandı. Borsa, bomba bilançosunu üçe çıkarırken "kampanyadan" Vakko bile nasibini aldı. İstanbul'da Koç Holding'e bağlı Tekersan ile Koçtaş, Toprak Holdinge bağlı Toprak Nakliyat ve Bakırköy İşadamları Derneği bombaların diğer adresleriydi. Gazetelere gelen telefonlar, bombalama gerekçesi olarak "1 Mayıs İşçi Bayramı" üzerinde hâlâ süren yasağı gösteriyorlardı. "Bomba şenliği" İstanbul dışında da sürdü. Ankara'da 6 ayrı işyeri ile Adana'daki Çay-Kur'a ait çay deposu "şenlik" kapsamına alınmıştı.

Mektuptaki polemik

Nokta'da yayınlanan Kadir İnanır röportajı en ilgi gören söyleşilerimizden biriydi. Milliyet Gazetesi'nden Hasan Pulur söyleşiden alıntı yaptı. "Politikada yeni seviye" yazısıyla Kadir İnanır'ı eleştirdi. İnanır'ın Pulur'a yolladığı mektubu kısaltarak yayınlıyoruz.

"Sayın Hasan Pulur,

1962 yılında Haydarpaşa Lisesi'ne geldiğimden beri, sizin o muhteşem yazılarınız, bizim günlük aşımız olmaya başlamıştı... 5 yıl öncesine kadar da bir gün aksamadı. Nerelere transfer olduysanız fark etmedi.

Benim jenerasyonuma yol gösterdiniz. Nasıl olmamız gerektiğini, neler yapacağımızı, ülkenin geleceğinin çağdaş ve yeni gençlerde olduğunu vs. hep öğütlediniz. Biz de aldık, kabul ettik ve öyle yaptık.

Kadir İnanır Pulur'a duygularını döktü

Köşe yazarları, her gün gözüm, uğraşım... 3-4 tanesini terkettim. Onlardan biri de sizsiniz. Çünki siz bugüne kadar söylediklerinizden çark ettiniz. Bana göre kaleminiz eski seviyesini korumuyor. Benim politik seviyem köşenize alay konusu olmuş. İnanıyorum ki var olan çok az okuyucunuz sizi kınamıştır. Çünkü beğenmediğiniz adamın politik seviyesinde sizin de katkılarınız var... Bebek'teki evinizle gazeteniz arasındaki yol ve trafiği sizi bunaltmış. Çıkın ge-

BİR YORUM

İşte sanık!

Cumhurbaşkanı, bir zamanlar kendisinin de genel koordinatörü olduğu Sabancı Holding'in lastik fabrikasının ek tesislerini açarken kestirip attı: "Önümüzdeki günleri çok kritik görüyorum. 1980 öncesi gelebilir, bunun sorumlusu da çok para isteyen işçilerdir, sendika yöneticileridir, bir de onları destekleyen basındır." (...) Demek şimdi ekonomik suçlu bulundu; işçiler... Elhak doğrudur; bütün kabahat, suç, günah, ücretlerine zam isteyen işçilerdedir, yoksa; "Enflasyon, hayat pahalılığı demektir. Enflasyon zam demektir. Zam olduğu sürece enflasyon var demektir. Şunu çok iyi anlamamız gerekir: Zamlar hayat pahalılığını doğurur. Enflasyonu durduramadığımız sürece zamlar da durmaz, hayat pahalılığı devam eder" deyip, sekiz yıldır, enflasyonu yüzde 60'ın altına düşüremeyenlerin hiç günahı yoktur. Bütün kabahat işçilerdedir; yoksa: "Enflasyon devam ettiği sürece hayat pahalılığı artar, geçim daha da zorlaşır. Bizim gayemiz hayat pahalılığını yüzde 10'un altına düşürmektir. (...)" deyip, sekiz yıldır, enflasyonu yüzde 60'ın altına düşüremeyenlerin hiç mi günahı yoktur. Bütün suç işçilerdedir, yoksa: "Enflasyonu azaltmadan fakirin durumunu düzelteceğini iddia edenler en büyük sahtekârdır" diyen bir zat-ı muhteremin hiç günahı yoktur, sürç-i lisan eylemiştir. (...) Hani Rizeli acemi kaptan teknesi karaya oturunca, "Uy, deniz bitti!" demiş ya, siz de şuna, "Ekonomik mucizemiz bitti!" desenize... (...) Bu memlekette yedi yıllık başbakanlık -hem de ne başbakanlık- ve de şimdiki iktidar partisinin tabii lideri, Cumhurbaşkanı söylüyor. Yapsaydınız, uygulatsaydınız, uygulatacak düzenlemeyi getirseydiniz... Sanki 7 yılın Başbakanı, 2 yılın görülmemiş Cumhurbaşkanı başkası...

Hasan Pulur,
26 Nisan, Milliyet

zin ülkeyi. Kaleminizden Osmanlı'nın "Kıssadan Hisseleri" yerine, çağın gerçekleri yansısın. Okuyamayan, çalışamayan, işkence çeken, sürülen gençlerin acıları diliniz, üslubunuz, seviyeniz olsun... Genç kalemler sizi okutmuyorlar. Yaşlı-yürekli kalemler doludizgin... Mümtaz Hoca, İlhan Selçuk ve de Hıfzı Veldet Hoca... Ahmet Kabaklı, Raul Tamer hala bildiklerinden ödün vermediler. Saygınlıklarını ve okurlarını koruyorlar. Politik seviyemi oluşturan o eski yazılarınız anısına size gene de sevgilerimi sunuyorum. Unutuyordum. Ben Gazetecilik Yüksek Okulu diplomamı en yükseğe asıyorum. Sizin de varsa, utanmayın, asın."

Ajda'nın yaptığı

Schumacher bir yandan Fenerbahçe'nin ligdeki prestij maçlarında gol yememeye çalışırken, bir yandan da jübilesinden elde edilecek gelirle yapılacak çocuk hastanesi çalışmalarını sürdürüyor. Bu amaçla Haziran ayında Hilton Oteli'nde yapılacak balo için bazı girişimlerde bulunuyor. Kimilerinden ummadığı ilgiyi ve desteği alırken, kimileri de Toni'yi dehşete düşürüyor. Sözgelimi baloya çıkartmayı düşündüğü süperstar Ajda Pekkan'ın gece için istediği 150 milyon lira para, uğradığı şaşkınlıklardan bir tanesi....

Ajda, Toni'yi üzdü

Geldi geçti

- THY grevinde toplu sözleşme görüşmelerinin sonuncusundan da sonuç çıkmadı. Muhalefet iktidarı taraflı olmakla suçlarken, sendika ile hükümet arasındaki "kapatırız-kapatamazsınız" muhabbeti de kaldığı yerden devam etti.

- "Otel Ayısı" Mustafa Taşar, ANAP delegesi Zeki Kartal'ın açtığı 5 milyonluk tazminat davasında gıyaben yargılandı. Taşar, olaylı kongrede Kartal'a "fiziken temas" etmişti.

- Silahlı beş kişi Halıcıoğlu Çıksalın Mahallesi'ndeki Kule Kardeşler Et Kombinası'nı soydu. Soyguncular kombinadan 230 milyon lira aldı.

- SHP, Terörle Mücadele Yasası'nın özellikle basın ve TCK'nın 125 ve 146. maddeleri nedeniyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmak üzere hazırlıklara başladı. SHP'ye göre sözkonusu maddeler anayasanın "eşitlik" ilkesine aykırı. SHP'liler bu konuda hukukçulardan rapor istedi.

- Türk sinemasının en çok film üreten yapımcılarından Berker İnanoğlu tedavi görmekte olduğu ABD'deki New York Hastanesi'nde öldü.

- Türkiye'nin 7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e verilmesi eleştirilere neden olan Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nün bu yıl sahipsiz kalacağı açıklandı. Ödül Kurulu'nun bu kararı Cumhurbaşkanı Turgut Özal tarafından da onayladı.

- Ünlü 140, 141, 142 ve 163. maddelerle iligili olarak açılan davalarda karar aşamasına gelindi. Hukukçular, Terörle Mücadele Yasası'yla yürürlükten kaldırılan maddelerden açılan davaların düşmesi ya da ortadan kalkması gerektiğini savundu.

- Türk spor dünyası ve Fenerbahçeliler Cafer abilerini kaybetti. Milli futbol takımımızın ilk sol beki Cafer Çağatay 92 yaşındaydı.

ÜÇ TAŞ — Emre ULAŞ

TABULAR YIKILIYOR

RESMİ TARİH MASALLARI!

Genelkurmay'ın önce yazdırdığı, sonra toplattığı kitap... Vahdettin'in Mustafa Kemal'e emri... Birinci İnönü Zaferi hikayesi... Orta Asya'dan göçün nedenindeki "tuhaflık"... Görmezden gelinen Musul oylaması... On yılda bir değişen tarih kitapları... Ya dünyada? Bir örnek: Zenci Beethoven...

Türkiye ilk şaşkınlığını Kürtlerle yaşadı. Durduk yere 12 milyon Kürt akrabamız ortaya çıktı. İlk, orta, lise ve üniversitede yıllarca tarih okuyanlar bile şaşkınlıklar içinde kaldı! Sonra yüzyıllardır "bizi" mahvetmeye çalışan Ermenilerle sorunlarımızın artık çözülmesi zamanı geldiğine karar verildi. Önce Hürriyet'teki köşesinde Ertuğrul Özkök değindi, Çarşamba günü de haberler "resmileşti": "Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en büyük sorunlarından birisi olan 'Ermeni meselesi'ni çözmek için atağa kalktı. Ermenistan'a yatırım paketi verdi." Neler olup bittiğini tarih kitaplarına başvurarak anlamak mümkün müydü? Öyle ya insan geçmişi doğru dürüst bilmeden bugünü anlayabilir miydi? Heyhat...

Çağdaş Türkiye tarihçiliğini en fazla etkileyen akımlar, milliyetçilik bilinçleri çok daha öncelerde gelişmiş olan Batı'nın milliyetçi tarihçilik akımları oldu. Pozitivizmle, Alman idealizminin devleti yücelten, millete destansı bir nitelik atfeden tarihçiliği, bir bilim adamının deyişiyle, "Türkiye'nin politikacı-tarihçi öncülerine en cazip gelen akımlardı."

Türk Tarih Tezi'nin ana malzemesini özellikle 1910'larda gelişen Türkçülük akımı oluşturdu. Cumhuriyet'in kurulması ve Mustafa Kemal'in geçmişi tanımlama konusundaki özel gayretleriyle 1910'ların kurumları daha resmi ve siyasi bir nitelik kazandı. 1920'lerin sonlarına gelindiğinde resmi olarak tarih yazdırma gündeme gelmişti. Okul kitapları hazırlandı ve nihayet 1932'de Birinci Türk Tarih Kongresi toplandı. Peki bunun sonucu ne oldu? Türk Tarih Tezi olgunlaştı. Acil, radikal ve işlevsel önlemler alınmaya çalışıldı. Ama sonuçta, niyet ne olursa olsun, "Güneş-Dil Teorisi" gibi en vulgarize örneklere ulaşıldı. Çünkü 1937'de toplanan İkinci Kongre'de radikal-pragmatik zihniyetin savunucuları müzikten dile, tarihten sanata herşeyin yeni kalıplara uydurulabileceğine inanmışlardı.

60 yıla yakın bir süredir Türk Tarih Tezi'nin yarattığı zihniyet kuşaktan kuşağa aktarılıyor. Cinsellikten 141-142 ve 163'e, bir takım tabuların kırıldığı savunuluyor. Ama demokrasi ve hoşgörü için yıkılması mutlak gereken "resmi tarih" tabuları hâlâ Türkiye'nin bugünü ve geleceğini etkiliyor. Nokta dergisi bu konuda belki de bir adım olur umuduyla çeşitli tarihçi, araştırmacı ve siyasal bilimcilere " Sizce, tarihin görmezden geldiği, unuttuğu ya da doğrudan tahrif ettiği en önemli bir veya iki olay nedir?" sorusunu yöneltti. Hem keyif hem de ibretle okuyacaksınız. "Vah başımıza gelenler" diye de fazla yakınmayın, öteki ulusların resmi tarihlerinde de, tabii doz farkıyla, benzer durumlar var.

"Genelkurmay kendi kitabını toplattı"

Kürt sorunu ve Dersim olayları, Cumhuriyet tarihi boyunca tarihçilerin-araştırmacıların hep ilgisini çekti. Ve bu arada, örneğin İsmail Beşikçi "ilgisinin" bedelini, yıllarca cezaevinde yatarak epey pahalı ödedi. Ne var ki, son dönemlerde Özal'ın estirdiği rüzgârlarla Kürt tabusu kırılmaya başlandı. Araştırmacılar, tarihin derinliklerine indikçe, bu konuda yeni yeni belgeler ve resmi tarihe zıt bilgiler buluyorlar. Gazeteci Hıdır Göktaş da, "Kürtler: İsyan-Tenkil" adlı kitabıyla, bu belge ve bilgilere yeni katkılar getiriyor. Hıdır Göktaş, elde ettiği bilgileri ve daha da önemlisi bu bilgilerin öyküsünü anlattı.

Gerek Osmanlı, gerekse Türkiye'nin Kürtlere karşı uyguladığı baskı ve sindirme politikaları hep giz altında tutulmuş. Bunların kamuoyuna yansıması istenmemiş. Bunun yanısıra Kürtler de aşiret düzeninden kurtulamadıkları için kendi örgütlenmelerine ilişkin, meydana gelen çatışmalarla ilgili yazılı belgeler bırakmamışlar. Kürtlerin bıraktıkları kaynakları üçü-beşi geçemiyor. Üstelik bunların da yasaklanması, yaygınlaşmalarını önlemiş. Ancak ku- ▶

ADEM ALTAN / NOKTA

Göktaş, belgelere çok zor ulaşmış...

laktan kulağa yayılan ve efsanaye dönüşen şeyler ortaya çıkmış. Benim kitaplaştırmaya yönelmemin bir nedeni de bu zaten. Ulaşabildiğim bilgi-belgeler devletin elinde bulunanların onda biri belki de yüzde biri. Özel izinle bile bu belgelere ulaşmak mümkün değil. Son zamanlarda Ermeni iddialarına karşı belgelerin açılması gibi, uzmanlara, bilim adamlarına bu belgelerin de açılması ciddi bir mesafe kaydedilmesini sağlayabilir.

Bazı belgeler araştırmayı yaparken ayağıma dolaştı. Ama bazı belgeleri bulabilmek için de çok ciddi çabalar harcamak durumunda kaldım. Bunlardan bir tanesi de Reşat Hallo tarafından yazılan ve Genelkurmay Başkanlığı tarafından bastırılan "Türkiye Cumhuriyeti'nde Ayaklanmalar: 1924-1938" isimli kitap. Bu kitap 1972 yılında basılmış fakat daha sonra da toplatılmış. Bu çok ciddi bir kaynak ve buna ulaşabilmek için çok çabaladım. Genelkurmay kütüphanesiyle bağlantı kurdum. Harp tarihi ile uğraşan bölümle konuştum. Kitabı kamuoyuna açamayacaklarını, toplandığını söylediler. Nedenini sorduğumda ise," Kürt konusu oldukça güncel, tartışılan bir konu. Bu kitapta da Kürtlere karşı yapılan harekatlarla ilgili çok ayrıntılı bilgiler var. Bu gibi belgelerin açığa çıkması Türkiye'yi hem içerde hem dışarıya karşı zor durumda bırakabilir" cevabını aldım. Genelkurmay da aynı gerekçe ile kendi bünyesinde dağıttığı bu kitabı toplatmış. Bunu duyunca kitaba karşı ilgim daha da yoğunlaştı. Sonunda bir arkadaşımda çok silik bir fotokopi buldum. Bu kitaptan geniş ölçüde yararlandım. Devletin Kürtler konusunda oluşturduğu bir politika var. Dolayısıyla devlet bu politikayı destekleyecek belgeleri sunmuş. Karşı tarafın sunduğu belgeler ise yıkıcı unsur olarak değerlendirilmiş. Devletin elinde bulunan fakat politikayı zedeleyeceği için kamuoyuna sunulmayan belgeler çok çarpıcı. Devlet sonuçta kamuoyuna politikasını destekleyen belgeleri sunarken, bu politikaya zarar verecek belgeleri saklamayı tercih etmiş.

> **"Bu gibi belgelerin açığa çıkması Türkiye'yi içerde de dışarda da zor durumda bırakır, dediler"**

Bu arada, tarihçi Sayın Mete Tunçay ile bağlantı kurup bu kitabın kendisinde olup olmadığını sorduğumda bana "Çok üst düzey bir asker arkadaşının ancak şöyle bir karıştırmasına izin verdiğini ve bu sırada da ancak isimlerini ve tarihlerini alabildiğini" belirtti. Türkiye'nin önde gelen saygın bir tarihçisinin bile ulaşamayacağı kadar giz altında tutuluyor bu olaylara ilişkin belgeler.

Ulaştığım bir başka belge de, 1903 yılında Dersim Mutasarrıfı Arif Beyin hazırladığı bir rapor. Rapor, o bölgede yaşayan insanların nasıl yola sokulabileceğini, devlet sistematiği içine alınabileceğini madde madde sıralıyor. Burada öne çıkan temel unsur ise şiddet kullanılması. 1903'de hazırlanan bu rapor Osmanlı Devletinin güçsüzleşmesi nedeniyle yürürlüğe konulamamış. Ama 1936-1938 arasında Dersim'e karşı yürütülen harekatta bu rapor temel olarak alınmış. Devlet bu harekatlara ilişkin farklı bilgiler sunuyor. Örneğin "asiler başka yerlere gönderildi" deniliyor. Sürgünü bir ölçüde kabul ediyorlar. Yine dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak'ın Erzincan yöresindeki Kürtlerin Türkleştirilmesi için nelerin yapılması gerektiğini hükümete sunan bir rapor. Bu da çok ilginç bir belge.

"Vahdettin'in vatan hainliği düzmecedir"

Hasan Hüseyin Ceylan, araştırmacı, yazar, gazeteci... Cumhuriyet Tarihinde Din Devlet İlişkileri adlı iki ciltlik kitabında, Cumhuriyet tarihine ilişkin 10 bin belge yayınladı. Halen Refah Partisi MKYK üyesi olan Ceylan'ın yine yakın tarih konusunda başka kitapları da bulunuyor.

Bütün Resmi tarih kitaplarında ve ideolojide anlatılan, Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye'yi işgal kuvvetlerinden kurtarmak ve Anadolu'da kurtuluş Meş'alesini yakmak adına İstanbul'dan gizlice Samsun'a hareket ettiği ve 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak bastığı ve nihayet Sivas, Erzurum Kongrelerinin öylece teessüs ettiği şeklindedir.

Oysa 19 mayıs 1919 tarihinde Samsun'a çıkış olayı hiç de öyle anlatıldığı gibi değildir. Özellikle Samsun'a çıkış ve Anadolu hareketini başlatışın temelinde resmi ideoloji tarafından 70 yıldır zikredilen Sultan Vahdettin'in vatan hainliği de bu olayla bağlantılı olarak tamamen düzmece ve aldatmacadan başka bir şey değildir.

Hatta resmi tarihin ve resmi ideolojinin anlatımlarının tam tersine Sultan Vahdettin Mustafa Kemal'i Anadoluya göndermekle kalmamış, bu iş için gerekli maddi yardımı da hiç esirgemeyip ona yüklüce altın ve para yardımında bulunmuştur. Padi-

Ceylan Vahdettin'i savunuyor

ADEM ALTAN / NOKTA

Çerkez Ethem (açık renk paltolu) bir zamanlar Atatürk'ün yanı başındaydı. Sonra Vahdettin (altta) gibi düşman safında anıldı

şahın kendisine verdiği para, toplam 400 bin altın olup, bunun kırk bin altını Vahdettin'in şahsi parasıdır. Ayrıca, bir başka 400 bin lira meselesi daha vardır ki, bunu da Mustafa Kemal bizzat kendisi itiraf etmiştir.

Biz bir belge olsun için Sultan Vahdettin'in emriyle Mustafa Kemal'e verilen bu paralardan, Mustafa Kemal'in kendi el yazısıyla tanzim edip imzaladığı alındı makbuzlarından sadece bir tanesinin örneğini vermekle iktifa etmiş olacağız. İşte makbuz;

"Dahiliye Nezareti
Adet Hususi 1.000

Asayişi dahiliyyede görülecek lüzum üzerine sarf edilmek ve badehu teferruatlı hesap ile tebdil edilmek üzere işbu bâlâda muharrer bin lirayı Osmani'nin Dahiliye Nezareti Celilesinden alındığını mübeyyien makbuzdur.

Dokuzuncu Ordu Kıtaatı Mufettişi
Mirliva Mustafa Kemal

Son olarak Mustafa Kemal'in kesin olarak Sultan Vahdettin tarafından Anadolu'ya gönderildiğinin bir resmi belgesi olarak kendisine padişah tarafından verilen "Hattı Hümayun"u yayınlamak Samsun'a çıkış olayının ve Anadolu Milli Mücadelesinin başlangıcının nasıllığını ve niceliğini aydınlatmak için yeterli olur kanaatindeyim

Hattı Hümayundur

Yaveran-ı Şehriyarimden Erkan-ı Harbiye Mirlivası Mustafa Kemal paşa'ya; Harbi Umuminin müttefihin hesabına zıyaı üzerine tahassül eden vaziyeti siyasiye, ecdadı izamım mülkünü ve makamı hilafet ve saltanatımı müşkül bir sahaya sürüklediğinden, hükümeti seniyemin kararı vechile tayin olduğunuz mıntıkada asayışı temin ve maraza-i şahaneme mungayir ahvalin hudusunu men ile cümleten def-i saile bezli cehdü gayret ederek milletimizin masuniyetini teyid ve mülkümün eyadi-i mütearrıniznlan tahlisi için yekvücud oarak hareket edilmesini, selamı şahanemle asker ve memurine ve halka tebliğini irade ettim.

Mehmed Vahidüddün
14 Mayıs 1919

"Birinci İnönü Zaferi aldatmacası..."

Yalçın Küçük, yakın tarihe ilişkin tezleriyle ilginç polemiklere yol açan bir araştırmacı. Aydın Üzerine Tezler ve Fatih Sultan Mehmet'e ilişkin kitaplarıyla belirli çevrelerin şimşeklerini de üstüne çeken Yalçın Küçük, Kurtuluş Savaşı tarihinde yer alan 1. İnönü Zaferi'nin aslında "varolmadığını kanıtladığını" söylüyor.

"Yalan" sözcüğünden daha çok, "tahrifat" veya "falsifikasyon" sözcüklerini kullanmayı tercih ediyorum. Bilimsel ya da bilim-yakını tartışmalarda bu sözcükler kullanılıyor; gerçek tarihi olumsuz anlamda bozmayı anlatıyor. Yapılan budur ve bu hem bir zorunluluk ve hem de politik bir gereklilik olarak ortaya çıkıyor. Bununla tahrifatın bir siyasal gereklilik olduğunu anlatmaya çalışıyorum; Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları, modern Türkiye tarihinin falsifikasyonuna mahkumdular. İktidarı ellerine alınca bunu gerçekleştirdiler, mahkumiyetlerinin çeşitli nedenleri var. Ben birine değinmek istiyorum: Kurtuluş Savaşı'na sonra- ▶

ADEM ALTAN / NOKTA

Yalçın Küçük: Polemikleriyle ünlü

dan katıldılar ve çöken düzene yakındılar. Sonradan geldiler, kendilerinden önce gelenleri ve daha önemlisi, Kemal Paşa-İsmet Paşa-Fevzi Paşa Triumvirası, başlamış olan kurtuluş ve bağımsızlık hareketine göre daha tutucu olduğu için, daha radikal olanları tasfiye etmek zorunluluğunu duydular.

"Çerkez Ethem'in ihaneti" ve "Birinci İnönü Zaferi" Kurtuluş Savaşı'nın başlarına ve Triumvira'nın liderliği alma zamanına denk düşüyor; içiçedir. Benim ortaya çıkarabildiğim Türkiye tarihinin en büyük falsifikasyonlarının da başında yer alıyor. Enver Paşa'nın İslam topraklarında ihtilal yapmak üzere kurduğu Teşkilat-ı Mahsusa'nın içinde yetişen küçük Zabit Çerkez, bugünkü anlamda tam bir gerilla kuvvetinin başındadır; popülist ve sosyalizan eğilimleri var. Savaşın finansmanını zenginlere yaptırıyor ve gerilla arasında eşitli bir düzen kurmaya çalışıyor; rezistansın başlarında, Konya'daki Ali Fuat Paşa ve Erzurum'daki Kazım Paşa kolorduları bir kenara konacak olursa, tek güçtür. Yararlılıklar gösteriyor ve gösterdikçe gücü ve otoritesi artıyor. Üç paşa hem liderlikleri açısından ve hem de çok daha tutucu dünya görüşleri nedeniyle Çerkez'i tasfiye etmek gereğini duyuyorlar. Tasfiye bir provokasyonla başlıyor ve tarihin sürekli çarpıtılmasıyla sürüyor. İsmet, Çerkez'i düzenli kuvvetlerle karşı karşıya getiriyor. Çerkez, tüm provokasyona karşın düzenli kuvvetlere karşı silah kullanmamaya özen gösteriyor. Tam tersine, parti Pehlivan türünden önde gelen komutanları düşman gerisinde kalarak kurtuluş için çarpışmayı sürdürüyorlar.

Çerkes Ethem'in Yunan kuvvetleriyle birleştiği iddiası, bugün resim tarihin parçasıdır. Büyük bir tarih falsifikasyonudur.

Burada bir parantez açmak istiyorum: Doğrular da yanlış türünden bir çorap söküğüdür. Bir ucu bulunur ve söküş başlarsa devam eder; Çerkez ile ilgili falsifikasyon, "Birinci İnönü Zaferi" falsifikasyonuyla devam etmek durumundadır. Çünkü o sırada Çerkez bir güçtür; Anadolu insanı ve köylüsü ise bir kurtuluş savaşı için inançsız ve kaçkın görünüyor. İstiklal Mahkemeleri'nin cepheden kaçan köylüleri yargılayıp idam etmek için kurulmuş olduğunu hatırlatmak gereği duyuyorum. İnançsız sürülerle kurtuluş olmaz; bunlara moral vermek gerekiyor. Bu sırada Anadolu insanı Çerkez'in gerillalarını ve Sovyet Rusya'dan gelecek maddi yardıma güvenmek zorundadır; Triumvira, hem Çerkez'i ve hem de aynı tarihte, yardım yerine Moskova'dan gelen Mustafa Suphi ve arkadaşlarını tasfiye ediyor. Böyle bir zamanda Triumvira'nın bir "zafer"e ihtiyacı var.

"Birinci İnönü Zaferi'nin, Triumvira'nın ihtiyacı olduğu için sonradan varedildiğini kanıtladım"

Bir parantez daha açmak gereğini duyuyorum: Türkiye tarihinin falsifikasyonunu arşivlerden, yada ipuçlarından başlayarak, çıkarmadım. Tümüyle bir fizikçi gibi düşünerek hareket ettim ve Türkiye tarihini altüst edebildim. Çerkez'in tasfiyesi, Suphi ve arkadaşlarının öldürülmesi içiçedir ve neredeyse aynı gün ve ayda oluyor. Bu sırada bir "zafer" gerekiyor; bu sırada ve işte tam bu sırada "Birinci İnönü Zaferi" ortaya çıkıyor. Ben tesadüfe inanmayan bir fizikçi türünden düşünerek, bunun imkansızlığını güçlü bir hipotez yaptım ve Birinci İnönü Zaferi'nin olmadığını kanıtladım.

Orta Asya'daki göl ne zaman kurudu?

Ankara Universitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. İlber Ortaylı, siyasi tarih araştırmacısı ve öğreticisi... Tarih konusundaki ilginç araştırmaları ile tanınan Prof. İlber Ortaylı, "resmi tarih" kavramına karşı. Bunun, "official history" karşılığında kullanılan "tercüme kavram" olduğunu söylüyor ve "Edebiyat fakültelerinde okutulan Türk tarih anlayışıyla okullardakinin arasında bir insicamsızlık olması, resmi tarih örgütlenmesini güçleştirir" diyor.

30'ların, 50'lerin, 60'ların, 70'lerin, 80'lerin kitapları birbirinden çok farklıdır. Devamlılık arzeden bir şey yok. Bu noktada asıl önemli olan, bunların belirli tarih sentezlerinin vulgarizasyonu şeklinde değil de, daha ziyade işin başını tutan bir takım pişkin öğretmenlerin, Talim Terbiye ile ilişkisi olan kişilerin günün mevzuatına göre aldığı şeyler. Resmi tarihin içinde, resmi tarihin savunacağı tezlerin bir takımı yok. Hiç bir şekilde bilgilendirilmemişiz. Aktüalitede uzantıları olan birtakım olaylar hiç yok, hiç okutulmamış. Böyle bir resmi tarih tezi olmaz. Or-

Prof. Ortaylı: Neden, düpedüz tembellik

ADEM ALTAN / NOKTA

taokul öğretmenlerinin kendi icadı olan görüşler var. İşte mesela, Birinci Dünya Savaşı'nda müttefiklerimiz yenik düştü, biz de yenik düşmüş sayıldık. Halbuki mütarekeyi biz Almanya'dan önce istedik. Maalesef yenildik, başka yapacak bir şeyimiz de yoktu zaten. Ama bunu böyle yazmıyor. Yani resmi tarih diyorsunuz, hiç değilse Falih Rıfkı Atay'ın Zeytin Dağı'nda dediklerini tasvir etse, o bile yok.

Bütün tarih üzerinden bazı örnekler verebilirim. Örneğin bir tanesi: "Haçlılar geldiler, bizden medeniyet öğrenerek Avrupa'ya götürdüler..." Keşke öğrenselerdi! Son tetkikler gösteriyor ki, Haçlılar yüz yüzelli sene Kudüs'te, Akka'da, Urfa'da, Hayfa'da yaşamışlar, ama mahalli gelenekleri öğrenmemişler, onları bırak, mahalli hristyanlarla bile temasları olmamış. Günlük giyim kuşamlarını bile değiştirmeden, geldikleri gibi gitmişler. Çocuklarını okumaları için Avrupa'ya yollamışlar. Burada ciddi tarihçiliğin tespitleri bu. Kendin araştırmıyorsun, bu tetkikleri de okumuyorsun...

Mesela Fatih Sultan Mehmet Topkapı'dan girdi, öbür kapıdan bütün eski dünya kitapları ve alimler kayığa bindi İtalya'ya gitti; Rönesans başladı. Hiçbir ciddi tetkike dayanmaz.

Prof. Ortaylı'ya göre Haçlılar'ın bizden medeniyet ve ilim götürdüğü koca bir yalandan ibaret

Mesela Orta Asya'dan göç... İç göl kurumuş, kuraklık başlamış ve göç başlamış. Oradaki iç denizin kuruması tarihsel bir olay değil, jeolojik bir olay. Yani tarih öncesi bir olay. Oradan göçü buna bağlamanın imkanı yok. Büyük ölçüde çürütülmüştür ve savunulmamıştır.

Ben burada düpedüz tembellik görüyorum. Bürokratik laçkalık görüyorum. Şayet Mısır medeniyetinin Orta Asya'dan çıktığı iddia ediliyorsa, bu ideolojik gereksinmeden falan değil, tembellik ve laçkalıktandır. Yani 1453'ün Rönesans'ı başlattığı, Haçlılar'ın medeniyeti bizden öğrendiğini falan öğretiyorsak, bunlar hakikaten ideolojik gereksinmesi olan şeyler değil.

Küçük tarihin şokları...

Prof. Hasan Köni, Ankara Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürü. Milli Güvenlik kurulu eski danışmanlarından olan Köni'nin uzmanlık alanı uluslararası ilişkiler... Prof. Köni, "halka açık" ve toplumun sosyal olarak değişimini konu alan "büyük tarih" ve daha çok bilim adamları-tarihçiler tarafından bilinip araştırılan "küçük tarih" üzerine ilginç örnekler verdi.

Bütün ülkeler genellikle halklarına "büyük tarihi" verirler. Bu, örneğin İngiltere'de de böyledir. 1929-39 arasında Churchill'in anılarını okumak istedim, bana "daha bunun resmi tarihini yazmadığımız için dökümanları açamıyoruz" dediler. Çünkü akılda kalacak olan, yüzlerce kitaba dökülmüş resmi tarih olacak. Mesela İngiltere'nin elinde İkinci Dünya Savaşı'nı kazanmak için radar var. Almanya farketmesin diye, 10 bin kişilik bir köyünün Alman uçakları tarafından bombalanıp yok edilmesine seyirci kalmış. Küçük tarihte bu var. Ancak Churchill'in yaptığı gibi "büyük" boyutta bakarsanız, on bin kişinin o sırada feda edilmesi, İngiliz İmparatorluğu'nun kurtulması açısından önemli değil. Ama hal- ▶

İnönü ve Bayar Cumhurbaşkanlığı'nda halef-selef olarak birbirlerini ağır biçimde suçlamışlardı

ka bunu verirsen, halk liderlerinde peygamberimsi davranışlar beklediği için çok rahatsız olur. O nedenle bunlar makaslanır, büyük tarihe konulmaz.

Türkiye'de de bu, diğer ülkelerde olduğu gibi yapılmıştır. Batı'nın Türkiye üzerinde kurduğu baskılar Türkiye'nin de kendi resmi tarihini kurmak zorunluluğunu getirmiştir. Çünkü Türkiye'nin bir özelliği Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün boyutlarını içinde bulundurması. Yani Osmanlı imparatorluğu'nda hangi topluluklar varsa, hepsi Türkiye Cumhuriyeti'nde de var. O yüzden de Atatürk, "ne mutlu Türküm diyene" diyor. Bizim Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okuduğumuz kitaplarda bir Ermeni sorunu var mıydı? Türkiye nisbi bir özgürlük ortamından faydalanarak "küçük tarihini" de öğreniyor. Bir maçı düşünün, maç süresince bir sürü lüzumsuz olaylar, hatalar olur ama sonuçta galip gelmek önemlidir. O hatırlanır. Keşke bunlar daha önce verilseydi de, "büyük tarihin içinde bunlar da vardır" diye bilinebilseydi. Ama bu kültüre daha yeni erişebildiğimiz için, bu yeni yeni geliyor ve yenilikler ortaya çıktıkça şok oluyor insanlar. Halbuki bunları resmi insanlar, tarihçiler falan biliyorlardı.

Hatta Musul konusunda bir oylama yapılmıştır 1925'lerde. Hani biz, "Musul'u biz niye almadık?" diyoruz ya, Musul halkı bizi reddetmiştir. O oylamanın sonuçları bile açıklanmamıştır.

Mesela Ermeni meselesinde de ters bir durum var. İngiltere ve Amerika ile dost olduğumuz için şu söylenmiyor: "Kafkaslar'daki petrolü ele geçirmek için İngilizler Ermenileri kışkırtmışlardır; onlar da savaşarak İngilizler uğruna ölmüşlerdir" lafı asla kullanılmıyor. Bu, İngilizlerin kendi kitaplarında var ama biz yumuşak dış politika izliyoruz ya, o yüzden asla açıklanmamıştır! Hatta hristyanlar bitince müslümanları da kullanmaya başlamışlardır, onlar da Kürtler işte.

Prof. Köni: Okulda Ermeni sorununu okuduk mu?

"İnönü Atatürk'ü sildi, Bayar da İnönü'yü"

Tarihçi ve yazar Mustafa Müftüoğlu, 1947 yılında Kızıl Elma Dergisi'ni çıkarmış, sonraki yıllarda Büyük Doğu, Bizim Anadolu'da çalıştı. Yakın tarihe ilişkin kitapları bulunan Mustafa Müftüoğlu'nun "Yalan Söyleyen Tarih Utansın" adlı kitabı 10 ciltlik.

Önce "resmi tarih" tabiri üzerinde durmak isterim. Bence bu tabir yanlıştır, kullanılmamalıdır. Bir tarih ilmi vardır, tarifi yapılmıştır. Bu tarifte "resmi", "hususi" diye bir kayıt yoktur. Zannedersem sualinizdeki bu tabirle siz, ilkmektep sıralarından üniversite anfilerine kadar çeşitli öğretim müessesesinde okutulan tarihi kastediyorsunuz. Bunlar, Meşrutiyet'ten günümüze dek gelip geçen iktidarların görüşleridir. İttihatçılar Sultan Hamid'i, İtilafçılar İttihatçıları, Cumhuriyet'in ilanıyla Osmanoğulları pek ağır bir dille hırpalanmıştır. Daha sonraları 1937'de Celal

Bayar'ın Başbakanlığı ve İsmet İnönü'nün hükümet başından çekilmesiyle İnönü ile Lozan unutulmuş, bilahare İsmet Paşa'nın Cumhurbaşkanlığında Atatürk nisyana terkedilmiş, paralardan pullardan resimleri silinmiş, büstleri ambarlara kaldırılmış, 1950'den sonra ise İsmet İnönü'nün adı bir tarih yazarınca mektep kitaplarından çıkarılmıştır. Demokrat Parti iktidarında ikbal sahiplerine alkış tutanlar, 27 Mayıs'ı müteakib aynı şahıslara hakaret etmişlerdir.

Bunlar politik görüşlerdir, tarih ilmi ile karıştırılmamalı ve mektep kitaplarına geçmemelidir. Bizde maalesef bu esas rağbet görmemiş, çok zaman tarih günlük politikaya alet edilmiş, bu zihniyetle yazılan kitaplar evlatlarımıza ders olarak okutulmuş ve bu yanlış yolun neticesidir ki, bugünün genç adamı pek çok tarihi gerçeği şüphe ile karşılar olmuştur.

Sultan İkinci Abdülhamit hakkındaki yalan yanlış neşriyat, bunlardan biridir. "Resmi görüş"le Sultan Hamid'in şahsiyeti arasında büyük çelişki vardır. Bu tezad günümüzde artık yok edilmelidir.

Sultan Vahideddin için yazılıp söylenenler de bu kabildendir. Vahideddin bahtsız bir Osmanoğlu'dur. Kanuni devrinde başlayan devletteki büyük çöküntü, yuvarlana yuvarlana gelmiş, Vahideddin'in omuzlarına binmiş, o da bu ağır yükü kaldıramamıştır. Sultan Vahideddin'i Milli Mücadele'ye karşı göstermek doğru değildir. "Fahri Yaver-i Hazret-i Şehriyari" diye anılan Mustafa Kemal Paşa'nın on sekiz kişilik seçkin maiyetle "devleti kurtarmak" üzere Anadolu'ya geçmesi, elbette Sultan Vahideddin malumatı içinde gerçekleşmiştir.

Cumhuriyet tarihinin bazı olayları da "resmi görüş"e uymaz. Şu Şeyh Said isyanı için yazılıp söylenen pek çoktur. Ancak nedense zamanın Başbakanı Fethi Okyar'ın CHP grubunda, kabinesindeki eski İçişleri Bakanı Recep Peker için söylediği, "yazık ki, idaresizliğiyle bu meseleyi çıkaran bir insan burada beni tenkit ediyor" ithamı üzerinde şimdiye kadar durulmamış, Recep Peker'in hangi "idaresizliğiyle" o isyana sebep olduğu incelenmemiştir.

Menemen vakası da "resmi görüş"le çelişki halindedir. Altmış yıldır hep aynı iddia tekrarlanmış, hep "irtica" denilmiş, olay her yönüyle araştırılmamıştır. Bir örnek vereyim: İddiaya göre Kubilay, asiler tarafından vurulmuştur. Asilerin elinde bir tüfek vardır. Halbuki zamanın Başbakanı İsmet İnönü, olayın üst düzey devlet adamları arasındaki müzakeresinde "revolverle vurulmu olması ahali tarafından vurulduğunu gösteriyor" diyor. Böylesine mühim bir iddia üzerinde olsun durulmamış, savcının iddianamesi maalesef kaynak esermiş gibi tekrarlanmış, gerçeğe yaklaşılmamıştır.

"Menemen vakası da resmi görüşle çelişki halindedir. Kubilay'ı isyancılar vurmamıştır"

"Resmi görüş"e uymayan olaylar böyle uzayıp gider. Milli Mücadele'nin bazı meseleleri, ilk Meclis çalışmaları, İstiklal Mahkemeleri'nin ikinci devre faaliyeti, 150'liklerin tesbitindeki isabetsizlik, Atatürk'ün hastalığı ve ölümünden sonra yağma olunan evrak-ı metruke, İkinci Dünya Savaşı'na girmeyişimizin püf noktası, çok partili hayata geçiş vb. gibi olaylar çok defa "resmi görüş"e uymaz. Ders kitaplarının yeniden ele alınacağının pek sık tekrarlandığı şu devrede, bu "resmi görüş"le "gerçek" arasındaki mesafe kapatılmalı.

Müftüoğlu: Politikayla tarih karıştırılıyor

ÇAĞRI KILIÇCI / NOKTA

"Tarih kitaplarında cevap aramayın"

Boğaziçi Üniversitesi'ne sunulan "Türk Tarih Tezi: Kemalist Devrimin Kültürel Tezahürü" adlı doktora tezinin yazarı olan Büşra Ersanlı Behar, tezinde 1920 ve 30'ların siyasi ortamından çıkan Türk milliyetçiliğini irdeliyor. Dönemin ders kitaplarını, 1932 ve 1937 Tarih Kongrelerini inceleyerek Türk Tarih Tezi'nin omurgasını ortaya çıkaran Büşra Ersanlı Behar, Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim görevlisi.

1930'larda yeniden tarih yazılmaya başlandığında tek bir fikrin hakimiyetine dikkat edildi: Tarih öncesi ve Osmanlı öncesi Türklerle genç Cumhuriyet arasında "bilimsel" bir bağ kurmak ve Osmanlı tarihini mümkün mertebe dışlamak... Bu faaliyete "Türk milliyetçiliğinin pekiştirilmesi dendi ve kanıtları tarih öncesi çağların maddi kalıntılarında arandı.

1950'lerde sebep-sonuç ilişkile- ▶

rinden yoksun, dağınık, bağlantısız bu tarih kitaplarının arkasına Demokrat Parti'nin doğuşu eklendi. Demokrasi kavramı tarih kitaplarında bir süreklilik içinde ele alınmadığından, tepeden inme bir kavram oldu. Tarih eğitiminde olayların kronolojisi ne kadar önemliyse, kavramların kronolojisi de o kadar gereklidir. Demokrasinin neden artık zamanı gelmişti? Cevaplaması güç, çünkü bu ülkenin okumuş-okumamış tüm insanları, siyaseti bir olağanüstü hal, bir geçiş dönemi ya da en masum deyimiyle bir hazırlık safhası olarak görmeye alışmışlardır.

1960'lı yıllarda DP dönemini içeren son 10-15 sayfa ya sınavlara alınmadı ya da kitaplardan yırtıldı. Yani DP ile gelen demokrasi 1961 Anayasası ile gelen demokrasiyle anlaşamamış oldu. Neden? Tarih kitaplarında bu tür sorulara cevap aramak boşunadır.

1970'lerin sonunda Milliyetçi Cephe hükümetleri kendi ideolojilerine göre, tarihin İslamiyet ve Türklükle olan bağlarını onarmak istedi ve nihayet 1980'lerin sonunda, Atatürk devrimleri ve tek parti döneminin Cumhuriyet tarihimiz içindeki yeri küçülerek bir nokta haline geldi. Çanakkale Savaşı'ndan 2. Dünya Savaşı'na sıçramalar başladı.

Kanımca, bu ders kitapları konunun uzmanlarınca denetlenmelidir, geçici iktidarların iradesine mahkum edilmemelidir. Yoksa, "aslında Türkiye'de hiç askeri darbe olmadı, hepsi de demokrasi hazırlıklarıdır" denebilecektir.

Behar: On yılda bir kitaplar değiştiriliyor

Tunçay: 16 Türk devleti nerede?

Kömürü bulan kim?

Ankara Universitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde 12 Mart ve 12 Eylül öncesi dönemlerde öğretim üyesi olarak görev yapan Mete Tunçay, 1983 yılında Üniversite ile ilişkisini son kez kopardıktan sonra araştırma ve çalışmalarına üniversite dışından devam etti. Halen Tarih ve Toplum Dergisi'nin genel yayın yönetmenliğini yapıyor.

Siz, bizden adeta okuyucularınızın ilgisini çekecek ve onların hoşça vakit geçirmelerini sağlayacak anekdotlar anlatmamızı istiyorsunuz. Ama, ardarda bunları okuyanların, olaylarla anlatıları arasında böyle sorunlar çıkmasını doğru dürüst kavrayabileceklerini pek sanmıyorum. Resmi tarihin, çarpıtmalar ve yanlışlar içerdiğine, ona karşılık alternatif bir doğru tarihin var olduğuna yaygınlıkla inanılıyor ki, bence bu hatalı bir yaklaşımdır.

Tarih, yorum demektir. Elbette büsbütün uydurulmaması, belgeye kanıta dayandırılması gerekir. Ama geçmişte olup bitenlerden hangilerinin, tarih açısından önemli olgular diye kabul edileceğinden itibaren, işin içine değerlendirme ve taraf tutma girer.

Olgusal doğruluk, bir erdem değil ödev olmakla birlikte, yansız tarih yapılamaz. Yöntem üstüne daha çok nutuk çekmemek için sözü burada keseyim.

İstediğiniz bilinçli tarih çarpıtma örneklerine gelince; Örneğin 16 Türk devleti. Profesör Coşkun Üçok, bunların kimilerinin Türk, kimilerinin Türk de, devlet de olmadığını göstermişti. 16 içinde sayılmayan başka Türk devletleri de vardı. Üstelik bizim resmiciler şaheser bir anakronizm yaparak bunlara bayraklar da uydurmuşlardır.

Bir başkası II. Mahmut zamanında Zonguldak'ta ilk kömürü bulan uzun Mehmet masalı. Necdet Sakaoğlu'nun araştırmaları sayesinde bu öykünün erken cumhuriyet döneminde, bir rakı masasında üretildiğini biliyoruz. Ama Zonguldak'ta hala caddesi de, anıtı da var. Bence bir simge olarak ele alınırsa bunlar çok da önemli değil.

Devrimci veyahut da demokrat taklidi yapan devlet adamlarımızın icraatlarına ilişkin resmi tarih çarpıtmalarını ise, belki ileriki yıllarda hep birlikte keşfederiz. Çünkü tarihte de, insan ancak baktığını görür. Biz, görmeye hazır olduğumuz şeylere takarız.

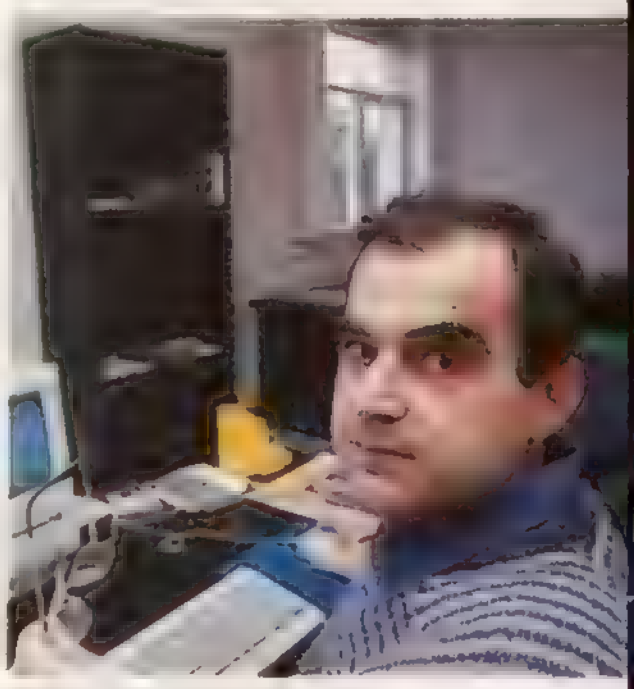

ÇAĞRI KUŞÇU / NOKTA

Halil Berktay: Tarih değil mesel

"Sıra Kürt Tarih Tezi'ne geldi"

Ankara Üniversitesi SBF eski öğretim üyelerinden Halil Berktay tarihle ilgili araştırma ve çalışmalarına Üniversite dışında da devam ediyor.

1920'lerin sonları ile 1930'ların başlarının "Türk Tarih Tezi" ve ona eşlik eden "Güneş-Dil Teorisi"... Afet İnan'ın sözleriyle, "Türk brakisefal ırkı Anadolu'da ilk devlet kuran bir millettir. Bu ırkın kültür yurdu ilk zamanlarda, iklimi müsait olan Orta Asya'da idi... Irak, Anado-

lu, Mısır, Ege medeniyetlerinin ilk kurucuları Orta Asyalı brakisefal ırkın mümessilleridir. Biz bugünkü Türkler de onların çocuklarıyız."

Bir yönüyle, ardında bir savunma ihtiyacı var; Türk ulus-devletinin varlığını, Malazgirt'ten de önce bu topraklarda kök salmış olduğumuz iddiasına dayandırmaya çalışıyor. Ama yalnız Türklerin tarihine ilişkin bölümüyle bile, bütün alt-önermeleri yanlış, temelsiz. Orta Asya'da İÖ 7000 yıllarında (ya da daha sonra) hiçbir uygarlık yaratılmamış; bırakalım "millet"i, belirgin bir Türk kavmi bile yok. 10-11. yüzyıllara, Karahanlılara ve asıl İran Selçuklularına kadar tek bir gerçek devlet oluşmuyor.

Gelgelelim, Milli Eğitim Bakanlığı, şu ya da bu ölçüde Atatürk'ün damgasını taşıyan herhangi bir şeyi 50-60 yıl sonra dahi değiştirmeye cesaret edemediğinden, ilkokul duvarlarında hâlâ "Türklerin Göç Yolları" haritası asılı duruyor ve ders kitaplarında, Sümer, Akat, Elam, Mısır, Asur, Hitit, hatta Aka ve Girit fasılları, "anayurtlarını terkeden Türklerin kurduğu uygarlıklar" diye anlatılmaya devam ediyor.

Bunlarla, tarih değil, yalnızca mesel ve propaganda yazılabiliyor. Ayrıca, halkın bilincini çarpıtıyor; başka halklara düşmanlık, üstünlük ve böbürlenme duyguları aşılıyorlar. Bir tek örnek vereyim: Bir zamanlar emperyalizmin saldırısı, ona karşı kendini korumaya çalışan Türk milliyetçiliğini zehirlemiş olduğu gibi, yakın zamanda hayretle, çok üzülerek gördüm ki, bugün de Türk milliyetçiliği ile aynı düzlemde rekabete kalkışmak, bir kısım Kürt aydınlarına, "Kürtler tarihin derinliklerinden beri millet olarak varolmuş ve devlet üzerine devlet kurmuşlardır; Hurriler, Luviler, Urartular Kürt milletinin tarihteki atalarıdır" türünden saçmasapan şeyler söyletiyor. Böylece gerçekten alternatif, evrenselci bir dünya görüşü değil, milliyetçi ve hatta ırkçı Türk Tarih Tezi'nin aynadaki aksi olan bir Kürt Tarih Tezi şekilleniyor ●

Kürtlerin dününü çok az biliyoruz. Bakalım bugün yaşadıklarını tarih yarın nasıl yazacak?

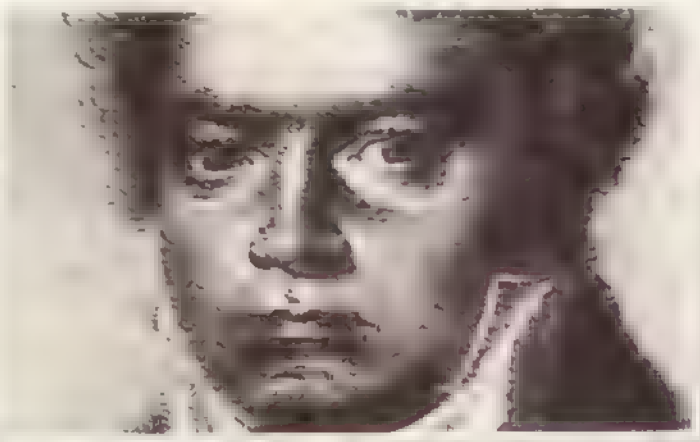

Zenci Beethoven. Yoksa bilmiyor muydunuz?

Tarihin "siyah" bir özeti!

Yalnızca bizde değil! Afrika'nın uygarlığın beşiği olduğunu ve Afrikalıların Kristof Kolomb'dan 150 yıl önce Amerika'ya ulaştıklarını; din, felsefe, matematik ve fen bilimlerinin bu siyah kıtada ortaya çıkıp yayıldığını biliyor musunuz?

Peki, Napolyon'un ateş ederek Sfenks'in burnunu uçurduğunu ve böylelikle onun Afrikalı olduğunun anlaşılmasını engellemeye çalıştığını biliyor musunuz? Daha önce hiç Beethoven ve Robert Browning'in siyah olduğunu duydunuz mu?

Bu fikirler Amerikan okullarında okuyan siyah çocukların kendilerine güvenmelerini sağlamak ve beyaz tarihçilerin Afrika kültürünü yıllardır göz ardı ettiği gerekçesiyle girişilen bir değişimin parçalarını oluşturuyor.

Bu yeni öğretim sisteminin temelinde eski Mısır'ın gerçekte bir siyah Afrika ülkesi olduğu ve eski Yunan kültürünün büyük bölümünün de Mısır'dan "çalınmış" olduğu yatıyor.

Amerika'nın dört bir yanında, Oregon'dan Baltimore'a, Maryland'den Washington'a kadar birçok yerde, bu Afrika temeline dayalı müfredat kabul görüyor. Bir yandan da bu gelişmeler oldukça değişik tartışmalara yol açıyor. Giderek politik görüş ayrılıklarına dönüşen tartışmalar, ırkçılık suçlamalarıyla da noktalanabiliyor.

Pennsylvania'daki Temple Üniversitesi'nde ders veren Prof. Molefi Kafi, "Batıda eğitim görmenin Afrikalı öğrencileri olumsuz etkilediğini, çünkü eğitimin tümüyle Avrupalı deneyimlere dayandırıldığını" belirtiyor ve ekliyor: "Eğitim onların gerçekleri ve deneyimlerine dayanmıyor. Bu tür bir eğitim sonunda birçok ruh hastası yaratıyor. Batıda yaşayan Afrikalıların bir çoğu gelecekte delirecektir."

Batıcı geleneğin savunucuları ise çoğulculuk bayrağına sarılarak bir yandan da tarihin korunması için burslar oluşturuyorlar.

Her ne kadar onlar da azınlıklar ve kadınlar gibi göz ardı konulara ağırlık verilmesini kabul ediyorlarsa da bir yandan da tarih bursu standartlarının korunmasıyla yakından ilgililer.

Kolombiya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Profesörü Diane Ravitch de, "ulus olarak deneyimlerimiz bize her türlü ırkçı ayrımın ne denli kötü olduğunu gösterdi. Müfredatı bu çocukların kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak için kullanma fikri gündemde. Ancak bu bir maç haline gelirse, tarih tümüyle çökebilir" diyor.

ANAP / BİR KONGRE SERÜVENİ

Ve perde!

ANAP İstanbul İl Kongresi'nin aylardır süren öyküsü noktalanıyor. Günlerce süren kulisler, baskılar, yemekler, toplantılar, ilçe başkanlarının Ankara ve hatta Antalya yolculukları, İstanbul'a bakan çıkartmaları... Semra Özal'ın il başkan adaylığı serüveninin ibret verici öyküsü...

Herşey Semra Özal'ın Japonya'dayken bir gazeteye yaptığı gündem dışı açıklamayla başladı: "Aktif politikaya atılacağım." Sonra günlerce basında süren tartışmalar... "Başbakanlığa aday" "Yok canım, İstanbul İl Başkanlığı'na aday olacak", "Kocası cumhurbaşkanı kendisi başbakan..."

Tartışmalar ve yorumlar giderek espriye dönüştü. Semra Özal başbakan olursa cumhurbaşkanı ve başbakanın olağan görüşmelerini nerede yapacaklarına kadar..! Ve ANAP kaynamaya başladı. Destekleyenler, karşı çıkanlar, dalga geçenler... Sonuç: Bir sessizlik döneminden sonra Semra Hanım karar verdi. Önce Sarıyer delegesi sonra İstanbul İl Başkan adayı olacaktı. Tartışmalar bu açıklamayla birlikte tekrar gündeme geldi. Bu karışıklıktan Savunma Bakanı Hüsnü Doğan aldı payını. O artık bakan değildi. Çünkü asiydi, üstelik yalnız da değildi. Arkasında "asi" olan üç bakan daha vardı.

Semra Özal'ın açıklamasından hemen sonra kulis faaliyetleri de başlamıştı. ANAP içinde bakanlardan milletvekillerine, delegelere varan, kıran kırana bir savaş başlamıştı. İlk raund Semra Özal'ın aleyhine görünüyordu. Ama Körfez Savaşı'nın en kritik aşamasında Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın TRT'den ellibeş milyona "Semra Hanım'ı destekliyorum" mesajıyla birlikte, ikinci raund Semra Hanım'da kaldı. Ve tartışma yön değiştirerek liberal-muhafazakâr boyuta dönüştü. Artık muhafazakârların da bir adayı vardı: Fatih İlçe Başkanı Talat Yılmaz.

İstanbul'da büyük hesaplaşma. İstanbul İl Kongresi'nin yapılacağı ve başkanın belirleneceği 3 Mart'ta tansiyon en üst noktaya fırlamıştı. Olaylar hızlı gelişti, yumruklar konuştu, şaibeler dolandı, kimilerine göre can güvenliği nedeniyle kimilerine göre de Semra Hanım'ın kaybedeceği anlaşılınca, kongre 28 Nisan tarihine ertelendi.

Kongre'nin ertelenmesinden üç gün sonra Başbakan Yıldırım Akbulut, tüm İstanbul ilçe başkanlarını Ankara'ya çağırarak onlarla bir toplantı yaptı. Durumu düzeltmek istiyordu. "Ben bir çözüm yolu bulacağım. Bunun için bana yetki veriyor musunuz?" diye sormuş, yetkiyi de almıştı. Bu toplantının ardından "Başbakan, Talat Yılmaz'ı destekliyor" tartışmaları çıktı. Bu desteğin arka planında ise başbakanın yerini koruma çabasının olduğu iddiası vardı. Çünkü, Semra Hanım ve listesi kazanırsa, genel kongrede Mesut Yılmaz'ın genel başkan belki de başbakan olması, en büyük potansiyele sahip İstanbul'un desteğiyle işten bile değildi. Bir diğer iddiaya göreyse Akbulut, Özal nezdinde puan kazanabilmek, onun bile çözemediği bir sorunu çözerek kendini genel başkan olarak onaylattırabilmek için Semra Hanım'a destek veriyordu.

Aradan haftalar geçti. Kongre günü yaklaştıkça kulis faaliyetleri de yoğunlaştı. Ramazanda iftar yemekleri adeta birbiriyle yarışıyordu. Turgut Özal da "bir koca" olarak desteğini yoğunlaştırmıştı. Ve cumhurbaşkanlığı nezdinde en büyük ilgiyi de nedense İstanbul ilçe başkanları topluyordu. Cumhurbaşkanı Turgut Özal, ABD'ye gideceği gün herşeyi bir yana bırakıp Bush'la yapacağı görüşmenin hazırlıklarını sürdürürken, İstanbul ilçe başkanlarıyla mavi salonda konuşmayı ihmal etmiyordu.

Bir o yana bir bu yana. Kongre yaklaşırken delegelerin büyük bir kısmı Semra Hanım'la Talat Yılmaz arasında daha sık gidip geledursunlar, Cumhurbaşkanı Turgut Özal, Semra Hanım lehine netliği sağlamak için Antalya'da, İstanbul ilçe başkanlarıyla bir toplantı düzenli-

Semra Özal,İl başkanlığını kazansa da kaybetse de işi zor

yordu. Toplantının gündemini ise Semra Hanım'ın, yine aleni bir biçimde cumhurbaşkanlığı düzeyinde desteklenmesi oluşturuyordu. Tek çözüm ise: Talat Yılmaz'ın çekilmesi ve Semra Hanım'ın başkanlığında ortak bir liste... Bu iş için dört ilçe başkanından oluşan bir "uzlaşma komitesi" de kuruldu.

Ve geriye sayım başladı. Kongreye beş kala, İstanbul bürokratların hücumuna uğradı. Neredeyse tüm ▶

"Söylemeyeyim, delegelerin canlarına okurlar"

Olaylı kongreden sonra ne araya giren milletvekilleri, ne bakanlar, ne de başbakanın ikna edebildiği Talat Yılmaz, aday olmakta kararlı. Kongre öncesi Nokta'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Kazanacağınıza inanıyor musunuz?

Yılmaz: Herşey yasal çerçeve içersinde olduğu müddetçe kesin kazanacağız. Bunları delegeye dayanarak söylüyorum. Antidemokratik oyunlar bu işte belirleyici olamaz.

Nokta: Delegeler üzerine baskı yapıldı mı?

Yılmaz: Evet yapıldı, ancak bugüne kadar çözülmediler bundan sonra da çözülmeyecekler. Elbirliğiyle gidiyoruz.

Nokta: Basına sizi destekleyen ilçelerde düşüş var diye yansıdı. Siz kazanacağınızı söylüyorsunuz. Peki artış var mı?

Yılmaz: Evet var. Ama ilçe başkanı bazında değil, delege bazında artış var. Hiç tahmin edilmeyen delegeler var.

Nokta: Kimler?

Yılmaz: Yok söylemeyeyim, delegelerin canına okurlar.

Nokta: Sizi destekleyen ilçelerin adlarını verebilir misiniz?

Yılmaz: Vermek istemiyorum çünkü hemen baskılar başlayacak.

Nokta: Kongre'nin 3 Mart'ta bırakılan yerden devam edeceğine inanıyor musunuz?

Yılmaz: İnanmak zorundayız, Afrika kabilesi miyiz ki Kongre'nin hukuk düzeni içersinde yürümeyeceğine inanalım.

TÜRKİYE GENEL MÜMESSİLİ VE DİSTRİBÜTÖRÜ
COGEX TRADING S.A. 78 Rue du Rhone, Cenevre-İsviçre Tel: 21 38 32
Fax: 29 74 68 Telex: 42 90 40 Ova CH

CARAN d'ACHE
GENEVE

UĞUR GUNAY
SAAT GALERİSİ
Atakule Zemin Kat No: 333 Çankaya / ANKARA
Tel: 131 29 13 - 140 80 20

TEKTAŞ SAATÇILIK ve AKSESUAR TICARET A Ş
Abdi İpekçi Cad. Altın Sok. Ahmet Kara İşhanı
No: 2 Daire: 7 Nisantaşı / İSTANBUL
Tel: 132 68 65 (2 Hat) Fax: 132 96 22

LA BROCHE
DÖNMEZ SAAT ve MÜCEVHERAT
Cumhuriyet Bulvarı No: 185 / 2 Alsancak / İZMİR
Tel. 21 67 06 - 63 34 76 Telex: 52384 İbdo tr

kabine İstanbul'daydı. Hatta kabineden devre dışı bırakılmışlar da. Örneğin Hüsnü Doğan.

23 Nisan Salı: Yer Fatih İlçe Başkanlığı. İkiyüze yakın delege toplanmış büyük bir coşkuyla kongre öncesi yorumlarını yapıyorlar. Talat Yılmaz her konuşmasının ardından müthiş bir alkış alıyor. Bu sırada İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'dan gelen bir telefon coşkunun daha da artmasına neden oluyor. Bu telefon salonda bulunanlara göre politik jargonda Aksu'nun, Talat Yılmaz'ı desteklediği anlamına geliyordu. Ayrıca Hüsnü Doğan da ilçe başkanlığındaydı ve Talat Yılmaz'ı destekliyordu.

Aynı gün Semra ve Turgut Özal, oğullarının düğünü için hazırlıklar yaparken "uzlaşma komitesi" de boş durmayıp arabuluculuğa devam ediyordu. Sonuç: Talat Yılmaz çekilmeyeceğini açıkladı.

24 Nisan Çarşamba: Yine Fatih İlçe Başkanlığı. Hüsnü Doğan, bir basın toplantısı düzenleyerek "İki adayın uzlaşması uzlaşmaya benzemiyor, bu bir emrivakidir. Delegelere ve ilçe başkanlırına baskı yapılıyor. Burası Irak değil" diye konuşuyordu.

Aynı gün Başbakan Akbulut da İstanbul'daydı. Gün boyunca başbakan olmanın getirdiği olağan işlerle uğraştıktan sonra, akşam da saat 22.00'de Tarabya'da tüm ilçe başkanlarıyla bir toplantı yaparak "uzlaşma"ya yardımcı olmalarını istedi. Akbulut, Semra Hanım'ın safında olduğunu da belirtti. Toplantıya Talat Yılmaz katılmadı.

25 Nisan Perşembe: Akbulut yine İstanbul'da ve bir toplantı daha yaptı. Yine Talat Yılmaz yok. Fakat Talat Yılmaz, bu kez havaalanına giderek Akbulut'la kırkbeş dakikalık görüşmesinin sonunda "çekilmeyeceğim" dedi. Bu arada bir açıklama da cumhurbaşkanından: "Kamuoyu anketlerine göre benim ve eşimin oyu yüzde 45, ANAP'ın oyu ise yüzde 33. Amacım benim ve eşimin sempatisinden ANAP'ın yararlanmasını sağlamaktır." Derginin yayına hazırlandığı son saatlerde değişen pek bir şey yok. Talat Yılmaz çekilmiyor, "uzlaşma komitesi" uzlaşamamış durumda. Karar artık delegelerin. Talat Yılmaz-Semra Özal yarışı nihayet bitecek ve bu sonuçla birlikte ANAP içindeki güç dengeleri de belli olacak.

Rasime HAZER

Kongre öncesi tansiyonlar çok yüksek fakat tüm engellemelere karşın Talat Yılmaz ekibi ümidini yitirmiş değil. Yılmaz'ı destekleyen G.Osman Paşa İlçe Başkanı İbrahim Yıldız günlerce uğraşarak alacakları oyların yaklaşık sonucunu çıkarmış. Bakalım tahminlerinde ne kadar isabetli?

	T. Yılmaz	S. Özal	Toplam
Bakırkoy	50	47	97
Küçükçekmece	15	17	32
Fatih	50	6	56
G.Osman Paşa	26	2	28
Ümraniye	13	1	14
Bayrampaşa	14	4	18
Kağıthane	12	9	21
Çatalca	6	0	6
Silivri	5	2	7
Üsküdar	28	9	37
Eminönü	6	1	7
Şişli	13	18	31
Kartal	28	8	36
Eyüp	9	9	18
Adalar	0	3	3
Yalova	5	3	8
Beyoğlu	15	8	23
Büyükcekmece	2	5	7
Beykoz	6	7	13
Kadıköy	32	37	69
Beşiktaş	12	14	26
Sarıyer	3	10	13
Şile	2	1	3
Pendik	11	6	17
Zeytinburnu	8	6	14
Toplam :	371	233	604

"Parti artık halkın diline düştü"

Semra Özal'ı il başkanlığı yarışında "canı gönülden" destekleyen Beyoğlu 2. Başkanı Ali Mete, Nokta'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Semra Özal'ın yanındasınız, desteğiniz devam ediyor mu?

Mete: Tabii ki canı gönülden! Aslında basın bu işleri bu kadar yozlaştırıyor. Acaba basını bir ANAP kongresi neden bu kadar ilgilendiriyor? Demek ki ANAP çok iyi bir yerde. Ya da malzeme bulamıyorlar.

Nokta: Semra Özal doğru bir isim mi sizce?

Mete: Doğru bir isim, en azından güvenilir bir isim. Bir cumhurbaşkanının hanımı. Bu partiyi buralara getiren Özal'dır. Sonra bugüne kadar bu kadın çok vakıflar kurmuş, bir sürü hayır işleri yapmıştır. Oy alır, yani o yüzden yapıldı.

Nokta: Kısa süre öncesine kadar başbakan, Talat Yılmaz'ın yanındaydı, şimdi ne değişti?

Mete: Şöyle bir şey... Daha evelki delegeler de Talat Yılmaz'ın yanındaydı. Ama parti içersinde uyum şart.

Nokta: Uyumsuzluğu Talat Yılmaz mı başlattı?

Mete: Onu demek istemiyorum. Parti artık gazetelere, halkın diline kadar düştü. Bir il başkanlığı bugüne kadar hiç bu kadar dallanıp budaklandırılmamıştı.

Nokta: İşin özünde gerçekten liberal-muhafazakâr çatışması mı var?

Mete: Hayır hiç öyle değil. Ben muhafazakârlardan daha muhafazakârım ama Semra Hanım'ı destekliyorum.

Nokta: 3 Mart'tan önce böyle bir imaj yaratıldı ama.

Mete: Vazgeçildi o işlerden.

Nokta: Çok çabuk politika değiştiriyorsunuz o zaman...

Mete: ANAP'ta zaten politikalar üretilir. Dikkat ederseniz her gün yeni bir politika çıkıyor.

Nokta: 28 Nisan'da sandıktan kim çıkacak?

Mete: Semra Hanım seçilecek. Talat Yılmaz'a gel seni 2. başkan yapalım denildi.

EVET. DOĞU RÜZGÂRLARI...
- ...Çol renkleri, uçuşan kumaşlar, yarı-dekolteler doğu ruzgârları esiyor bu yaz. Bir yarım ceketle de her şey tamamlanıyor
BEYMEN
NEW LOOK

ANTİ TERÖR YASASI

"Torba kanun, çorba kanun"

Anti-Terör Yasasına eleştiri yağmuru sürüyor. Sağ ve sol kesimden çeşitli kişi, kurum ve kuruluşların yanısıra, basın da yasanın "anti-demokratik" olduğunu ileri sürüyor. Yazışleri Müdürleri, yasanın gazetecileri teröristlerle aynı kaba koyduğunu söylüyor. ANAP Bitlis Milletvekili ve Adalet Komisyonu üyesi Faik Tarımcıoğlu'nun da yasa ile ilgili olarak "hatalı","aşırıya gidildi" şeklinde eleştirileri var. Ancak herşeye rağmen yasa hükmünü icra yolunda. Nokta'dan İlter Sağırsoy Faik Tarımcıoğlu ile anti-terör yasası konusunda görüştü.

Nokta: Anti- Terör yasasının mimarlarından biri olarak biliniyorsunuz. Kanun toplumsal platformda büyük eleştirilere neden oldu. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Tarımcı oğlu: Bu son çıkarılan 3173 sayılı kanunla hiç bir şekilde fiili ve organik bağım yoktur. Bu kanun, Adalet Komisyonu'nua sevkinden sonra ve çıkmasına bir gün kala elime geçti. O zaman okudum ve öğrendim. Bu kanuna benim karşı çıktığım, çok ciddi itirazlarım var. Evvela şunu söyliyeyim, bu kanun acaip bir torba kanundur, çorba kanundur. Mahmutpaşa gibi yok yok. Olmaması gerekenler vardır, olması gerekenler yoktur.

Nokta: Yasanın oldu bittiye getirildiği görüşü hakim. Sizce de gerçekten öyle mi?

Tarımcıoğlu: Kanun gerçekten alelacele hazırlanmıştır. Bayrama yetiştirme telaşı, kanun tasarısının gruptan ve meclisten geçmeme ihtimali böyle acayip bir uygulamayı getirmiştir. Kanunun bu şekilde gelmesi ve geçmesi, bence olumlu yanlarının yanında, olumsuz ve belki kanayan yaralar getirerek huzursuzluk ve hoşnutsuzluk yaratmıştır. Kamuoyu yeterince aydınlatılmamıştır. Çıkan son şekil, herşeye rağmen ilk şekline göre bir hayli demokratiktir. Ancak kanun öyle bir jet hızıyla geçti ki sesimizi duyurmaya fırsat bulamadık. Kanunu bile anlayamadık tam olarak. Çünkü kanunun geçmeme durumu son anda ağır bastığından, hükümet de bayrama yetiştireceğiz diye kamuoyuna angaje olduğundan ve bu affa karşı çıkanların da etkisinin ağır basmasından dolayı, aceleye getirilmek suretiyle meclisten geçirilmiştir. Kanunun içinde iyi şeyler var, karşı koymak mümkün değil. O sebeple muhalefet dört elle sarıldı ve muhalefetin itirazı olmadan bu kanun çıktı. Eğer muhalefet gerçekten itiraz etseydi, kanunun geçmesini kesinlikle engellerdi, çünkü bizim grup da buna hazırdı. Bakın kanunun geçmesi sırasında muhalefet yoklama yaptırmadı. Karar yeter sayısı var mı yok mu diye hiç bakılmadı ve hiç bir engelleme yapılmadı. Kanun görüşülüp geçirilirken DYP ve SHP kendi çoğunluğuyla oturuma bile gelmedi. Hatta liderleri bile yoktu.

Nokta: Kanundaki "hatalı maddeler" ile ilgili açıklama yaparmısınız?

Tarımcıoğlu: Kanunun hataları ve yanlışları çoktur. Tersten alalım, öncelikle 141-142 ve 163 ün kaldırılmasının böyle bir çorba kanunla mı gelmesi gerekmektedir. Bunun böyle hatalarla dolu bir kanunla getirilmesi taktik açıdan yanlıştır. Kamuoyu bundan hiç bir şekilde etkilenmemiştir. Toplumda bir konsensus barış sağlama umudu olmamıştır.

Nokta: Yasanın günahları ▶

"Elektrikli Sandalyede Oturuyoruz"

Nokta anti-terör yasasının basını ilgilendiren maddeleri ile ilgili olarak günlük gazetelerin yazışleri müdürlerinin görüşlerini sordu. Nokta'dan Can San'ın yanıtlayan yazışleri müdürlerinin görüşleri şöyle:

Eren Güvener: *Milliyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü* Yasayla cezaların artırılması söz konusu. Birde bilinmeyen,müphem belirsiz birtakım kavramlar koymuşlar. Bunlar hakimlerin savcıların yorumuna bağlı konular. Bu durum bizi iyice perişan ediyor tabii. Basının terörü ne olabilir bunu anlıyamıyorum ben. 141-142 ve 163'ü kaldırıyorlar ve bununla beraber "düşünce özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırıyoruz" diyorlar. Basın düşünce özgürlüğünün en geniş anlamıyla tartışıldığı,ifade edildiği bir platform. Hem düşünce özgürlüğünü kaldırdık deyip, arkasından basına bindirmek çelişkili bir durum. Yasanın çerçevesi son derece muğlak. Ayağınızı nereye basacağınızı bilemiyorsunuz. Çok aceleye getirilmiş ve ne yapmak istediği belli olmayan bir yasa bu. Basınla ilgili maddelerde hem para hem hapis cezaları artırılmış. Güya para cezalarını günün koşullarına uydurmaya çalışmışlar. 50 milyonluk para cezası koymuş. Bu para sendikalı olan gazetelerde çalışan yazıişleri müdürlerini pek etkilemez bu cezayı orada

Faik Tarımcıoğlu Basına getirilen hükümleri inceledim. Kaş yapılmaya çalışırken göz çıkarılmış. Ne kadar yasak koyarsak mesele içinden çıkılmaz hale gelir

patron ödeyebilir. Fakat sendikasız bir gazetede çalışıyorsanız ne olacak? Bu parayı bir gazetecinin ödemesi mümkün değil. Bu yasayla yazışleri müdürleri elektrikli sandalye üzerine oturtuluyor.

Okay Gönensin: *Cumhuriyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü* Anti -terör yasasının basına ilişkin üç maddesi,6-7-8. maddeleri haber alma ve haber verme haklarına yeni kısıtlamalar getirmektedir. 141-142,163. maddelerde tanımlanmış suçların, en azından bu maddeler bağlamında kalkmış olmasının yarattığı olumlu gelişmeyi, bu üç maddenin getirdiği kısıtlama ciddi biçimde gölgelemiştir. Kaşıkla verdiğini kepçeyle alma mantığının ülkemiz yönetim katlarında hala yürürlükte olduğunu görüyoruz. Ayrıca siyasal çevrelerde basın özgürlüğüne inancın insanların içine sinmiş bir uygarlık ölçütü olarak pek yaygın olmadığını bir kere daha görüyoruz. Haber yayınlarken ciddi kuşkular taşıyoruz. Örneğin bir terörist eylemi daha sonra herhangi bir örgüt bildiri göndererek üstleniyor. Bunu yayınlayabilecek miyiz? Üstelik hangi yasa dışı örgüt terörist anlamına gelecek? Bir siyasal gösteride açılan bir pankartın fotoğrafını koyarsak ne olacak? Bir mahkemede sanıklar ve avukatları bir güvenlik görevlisi hakkında suçlamada bulunur ve yargıç yayın yasağı koymazsa ne yapacağız? Bütün bu tarz yayın yasaklarının hiç bir şeyi çözmediği ,tam tersine fısıltı gazetesini canlandırdığını, hatta terörist eylemlerin olduklarından daha büyük görünmesine yol açtığını, bu ülkenin yöneticileri artık kavramak zorundadır.

Teoman Orberk: *Sabah Gazetesi Genel Yayın Danışmanı* Yasa basına olumsuzluklar getirmektedir. Bir hukukçunun incelemesinde yarar görüyürum.

Ekrem Kızıltaş: *Milli Gazete Yazı İşleri Müdürü* ANAP iktidarının oldukça aceleye getirerek hazırladığı belli olan "Terörle Mücadele yasası" şimdilik anlaşıldığı kadarıyla bazı küçük oluşumların yapabileceği propogandalara tedbir olarak, çok rahatlıkla, ciddi manada haber verme işlevini yerine getirecek gazete ve ▶

sevaplarını aşıyor mu yani?

Tarımcıoğlu: Yasayla birlikte TBMM'de bekleyen utanç dosyaları gündemden kaldırılmıştır. Yine bu kanunla bir delinin kuyuya taş atması olarak tarif ettiğim Kürtçe'nin konuşulmasını yasaklayan kanun da kaldırılmıştır. Bunlar kanunun sevap hanesine yazılması gereken hükümlerdir. Şartlı salıverilmeyle bir yumuşama sağlanmaya çalışılmıştır. Ama burada tarihi büyüklükte vahim bir hata yapılmıştır. Bu da terörle mücadele yasasının geçici 4. maddesidir. Haksız yere bir kıstas getirilmiştir. Devlete karşı olmak, devleti yıkmak, devlete silah çekmek, hukuki olmayan ve savunulamayacak bir kıstasla adeta ikinci kere cezalandırılmıştır. Bunun tabii sonucu TCK'nın 125 ve 146. maddeleri, bu şekilde devlete karşı işlenen suçlar olarak telekki edilmiştir. Bununla çok vahim bir haksızlığa sebebiyet verilmiştir. Bu da sağ- sol davasını,bölünmesini cepheleşmeyi tahrik etmektir.

Nokta: Terör suçunun tarifinde boşluk olduğu göze çarpıyor. Örneğin polis üniversitede boykotu seyreden öğrenciyi, boykotu düzenleyenlerle birlikte götürdüğünde, izleyen yasaya göre terör suçu işlemiş mi sayılıyor?

Tarımcıoğlu: Bu itirazları artıracak boyuttadır, buna katılmıyorum. Bir gizli örgüte sempatizan olmak veya üyesi olmak çok hassas bir konudur, kesin delillere dayanması gerekir. Yoksa herhangi bir gösteride, o anki gençlik duyguları ve haklı itirazlarının ortaya koyduğu katılımları örgüt üyesi olarak ya da terör suçu olarak görmek mümkün değil. Bu da mutlaka netleştirilmeli ve düzeltilmelidir.

Nokta: Terör yasası basının da elini kolunu bağlıyor.

Tarımcıoğlu: Bakın özellikle basına getirilen hükümlerin tamamını inceledim ve sonuçta şu karara vardım. Kaş yapılmaya çalışılırken göz çıkarılmış. Ne kadar yasak koyarsak meseleyi içinden çıkılmaz hale getirirsiniz

> **"Eğer muhalefet gerçekten itiraz etseydi kanunun geçmesini kesinlikle engellerdi**

Nokta: Apo ile röportajlar yapan gazetecilerin, köşe yazarlarının hepsi terör suçlusu sayılıyor. Bu hükmü nasıl yorumluyorsunuz?

Tarımcıoğlu: Burada da aşırıya gidilmiştir. Sadece terör,silah, adam öldürme, soygun vb. büyük askeri eylemler denilen eylemler hedeflenmeli ama fikir hürriyetini engelleyecek hususlara girilmemeliydi. Kanun bu bakımdan da muhalleldir.

Bu yanlışlık 12 Eylül öncesi yanlışlığıdır, cephecilik ihniyetinin devamıdır. Belki kasıt ve amaç o olmasa bile sonuç o olmuştur. Bu mutlaka çözülmesi gereken vahim bir hatadır. Yani sağ teröristlerin dahil olduğu 149. maddenin devlete karşı işlenen suçlar olarak görülmemesi demogojik bir itirazdır. Bu demogojik itiraz hakim gelmiştir. Parti grubuna benim yaptığım itirazlar sonuç vermemiştir. Ben bu maddeye oy vermedim zaten. Geçici 4. madde ceza adaletine, anayasaya, eşitlik ilkesine ve insan haklarına mevcut hal ve vaziyete uygun değildir. Cezaevinde yatan insanın psikolojisine aykırıdır. Bu nedenle getirdiği sevap doğurduğu hatadan daha azdır ve bir işe yaramayacaktır. Bu kapsamda tutulan insanlar vakti gelince nasıl olsa salıverilecekler, ama kendilerine yapılan haksızlığı bir türlü kabullenemeyeceklerdir. ●

dergilerin de alayhine kullanılabilecek maddeler getirmiştir. Yazıişleri müdürü olarak kendimi çok kısıtlanmış hissediyorum. Çünkü şu anda karşımda nasıl uygulanacağı konusunda bilgi sahibi olmadığım bazı maddeler var ve bu madde ler beni hapse girmekle, aynı zamanda hayal bile edemeyeceğim rakamlarda cezayla karşı karşıya kalmakla tehdit ediyor. İşin beteri bütün bunlar "fikri özgürlük sağlama" adına yapılıyor.

Halit Esendir *Zaman Gazetesi Yayın Koordinatörü:* Anti terör yasasının basını ilgilendiren suçlar için vereceği cezalar gayet ağırdır. Terör suçu sayılan hususların gayet kapalı ve muğlak olması, bir çok kişi ve kuruluşu, özellikle basını manevi baskı altında bırakmaktadır. Müneccim değilsiniz ki, bir kişinin teröre hedef olup olmayacağını önceden bilesiniz. 6. maddenin bu konuda kasten terör hedefi olsun diye yayın yapanları hedef alması gerekirken, bütün basının, terör endişesiyle, yayın yapma hakkını sınırlayacak hüviyette hazırlanmıştır.

Abdullah Aksak *Günaydın Gazetesi Yazı İşleri Müdürü:* Anti-Terör yasası, herkesin elini kolunu bağlayacak şekilde, cezaların tecili yasasıyla birleştirilerek ,meclisten geçirilmiştir. Bu kurnazca yaklaşım sonucu maalesef bir çok anti-demokratik hüküm de yasada yer almıştır. Muğlak ifadelerle dolu ve cezaların kişiselliği ilkesine aykırı olarak gazete ve dergilerin sorumlu müdürleri için hapis cezaları, yayın sahipleri için de para cezası getirmiştir. Diğer kısıtlayıcı yasalar yetmezmiş gibi basın özgürlüğüne tuz biber eken böyle bir yasa ile insanın kendisini özgür hissetmesi düşünülemez bile.

0,3 cm³'DEN IŞIK REKORU.

Metal buharlı POWERSTAR® ampullerin verdiği güçlü ışık olmasaydı, hepimiz son olimpiyat oyunlarından çok az şey seyredebilecektik. İster gündüz, ister gece, günün hangi saatinde olursa olsun, POWERSTAR® donanımlı stadyum aydınlatma sistemleri parlak, berrak ve net naklen yayınların garantisidir.

Dünyada başka hiçbir ampul teknolojisi bu kadar küçük bir alanda, bu kadar az Watt ile bu kadar parlak ışık veren ampul üretemez.

Böyle üstün bir teknolojinin ürünlerini daha geniş alanlarda kullanmayı amaçladığımız için POWERSTAR® HQI 70 W ve 150 W'lık ampulleri piyasaya sunduk. Düşünün bir kere 70 Watt'lık ampulun yanma odağı sadece 0,3 cm³'dür. Normal ampullerden 6 kat daha uzun ömürlü olan POWERSTAR® ampuller yüksek verimli ışığa gereksinim duyulan dış ve iç mekan aydınlatmalarında kullanılmaktadır. Verdiği parlak ve aydınlık ışık ile rekorlar kıran bu ampuller sizin de satış rekorları kırmanıza yardımcı olurlar...

Burada da herkesin olimpiyatlarda olduğu gibi eşit şansa sahip olması gerekmektedir.

POWERSTAR
METAL BUHARLI HALOJEN AMPUL

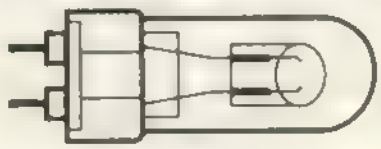

İYİ IŞIK. MADE IN GERMANY. **OSRAM**

SÖYLEŞİ / ERTUĞRUL GÜNAY

Birkaç oy fazla alan, herşeyi kazanıyor

Parti içi çekişmeleri azaltmak ve kendi içinde uzlaşma sağlayarak iktidara yönelmek isteyen SHP yönetimi, ilçe ve il kongrelerindeki seçimlerde "orantılı temsil" sistemini uygulamaya hazırlanıyor. SHP Genel Sekreter Yardımcısı Ertuğrul Günay, partide ve toplumda uzlaşma konusundaki hazırlıkları Ahmet Taner Kışlalı'ya anlattı.

Kışlalı: Son zamanlarda açıklanan bir kamuoyu yoklaması, SHP'nin ana muhalefet partisi olma özelliğine gölge düşürür bir nitelik taşıyor. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

Günay: Son kamuoyu yoklamalarının bende bıraktığı izlenim, SHP'nin ana muhalefet partisi olmaktan kurtulup iktidar partisi olma yolunda gittiğidir. Gerçi bazı anketler, onu talep ettirip yaptıran kuruluşa göre bazı sonuçlar vermektedir ama; bütün kamuoyu yoklamalarında SHP ya birinci ya da ikinci parti olarak daima önde yer almaktadır.

Kışlalı: İç çekişmeyi azaltacak çözümler üzerinde durduğunuza göre, siz de bu görüntünün yarattığı olumsuzluğu kabul ediyor olmuyor musunuz?

Günay: Demokrasi bir uzlaşma rejimidir. Türkiye'de uzlaşma, önce partilerin kendi içinde daha sonra da partiler arasında gerçekleşmelidir. Önce farklı çevrelerden gelen aynı partinin üyeleri, bir arada çalışmaya kendilerini alıştırmalıdırlar ki daha sonra partiler arasında koalisyonlar işleyebilsin, ürkütür olmaktan çıksın. Biz insanları bir arada çalışmaya alıştıracak mekanizmaları tüzükle gerçekleştirmeyi düşünüyoruz. Örneğin il ve ilçe kongrelerinde farklı listeler aldıkları oy oranında temsil edilme olanağı bulmalıdır. Yani nisbi temsil dediğimiz yöntemi parti içinde gerçekleştirmek gerekiyor. Oysa bugün, birkaç oyla azınlıkta kalan taraf yok sayılıyor. Diğerinden birkaç oy fazla alan, herşeyi kazanabiliyor. Nisbi temsil sistemini önümüzdeki kurultaya bir tüzük değişikliği olarak getirmek istiyoruz.

Kışlalı: 1980 sonrasında partiler sistemi yeniden oluşturulurken, benim bu yönde yaptığım öneri, "hizipçiliği özendirir" gerekçesi ile eleştirilere uğramıştı.

Günay: Vaktiyle savunulan bir şeyi toplumdaki bütün gelişmelere karşın hala aynı biçimde savunmak tutarlılıkla açıklanamaz. İnsanlara, tabandaki güçleri oranında temsil olanağı vermezseniz onları birbirini yoketmeye itmiş, çatışmayı sertleştirmiş olursunuz. Bu yöntem hizipleri kurumlaştırmaz; ama hizipleri birlikte çalışmaya partiye birlikte katkıda bulunmaya zorlayabilir. Geçmişte buna karşı çıkışların, siyasi hayatın bu gerçeğini yeteri kadar kavramamış olmaktan veya taraflardan birinin kendi gücüne çok güvenmiş olmasından kaynaklandığını sanıyorum.

Kışlalı: Bir anlamda parti içi yabancılaşmayı önlemeye çalışırken, halkın siyasete ve özellikle siyasi partilere yabancılaşmasını önlemeye yönelik de çözümleriniz var mı

Günay: Tabii katılmayı geliştirecek olan bu mekanizmaları, sadece partinin kendi yönetim organlarıyla sınırlı tutmamak, partinin seçmenini de partinin yapısına, partinin topluma sunacağı mekanizmalara katmak gerekiyor. Bugün örneğin 100 bin seçmenin olduğu bir bölgede, adayları saptayan delegelerin sayısı birkaç bini bulmuyor. Seçmen de hiçbir düzeltme hakkı olmaksızın, o listeye oy kullanmak ya da kullanmamak durumunda kalıyor. Örneğin parti, seçileceklerin iki katı kadar is-

ADEM ALTAN - NOKTA

"İl ve ilçe kongrelerinde farklı listeler,aldıkları oy oranında temsil edilme olanağı bulmalıdır. Yani nisbi temsil dediğimiz yöntemi parti içinde gerçekleştirmek gerekiyor

mi içeren bir aday listesini topluma sunabilir. Diyelim ki delege sayısını aşan bir tercih, o listede değişiklik yapma sonucunu doğurabilmelidir. Bu, bir yandan seçmenin partiye yabancılaşmamasını, öte yandan da çok daha fazla kişinin partinin oylarını arttırması için çaba göstermesini sağlar. Oysa bugünkü uygulamada, ön seçimlerde liste belirlendikten sonra, gerilerde kalanlar ya da listeye giremeyenler çalışmıyorlar.

Kışlalı: Bu önerilerinizi gerçekleştirebilecek misiniz?

Günay: Nisbi temsil için tüzükte yapacağımız bir değişiklik yeterli olacak. Ama ikinci düşünceyi gerçekleştirebilmek, seçim yasasında değişiklik yapmayı gerektiriyor. Her defasında yeni bir seçim yasası ile karşımıza çıkan iktidarın, böyle bir öneriye nasıl yaklaşacağını ise bilemiyoruz. Ama siyaseti halka daha çok yaklaştıracak olan mekanizmaları bulmak ve işletmek zorundayız.

Kışlalı: Once 170 maddeli bir anayasa taslağını daha sonra da çevre ve laiklik konusundaki raporları kamuoyuna açıkladınız. Amacınız "alternatif nedir" diyenlere yanıt vermek mi?

Günay: Evet, amaçlarımızdan bir tanesi budur. Yakın bir gelecekte iktidar olacağımızın bilinci ile tartışmaya açık somut öneriler ve çözümler sunmaya çalışıyoruz. Herşeyini tek kişiye bağlamış olan bugünkü iktidarın gündeme getirmediği önemli konuları biz gündeme getiriyoruz. Sırada sanayileşme, kitlelere bakışımız, gelir dağılımı adaleti, kültür politikaları gibi çalışmalarımız var. Partimizin kurultayı yaklaşıyor. Kurultay, bir güzel konuşma yarışması, münazara ortamı olmayı aşmalıdır. Partilerimiz toplumun, ülkenin, partinin temel sorunlarını, o sorunlarla ilgili temel önerileri konuşmalıdır.

Kışlalı: Siz parti içinde de, partiler arasında da uzlaşmaktan yanasınız. Sayın Ecevit de, iki sosyal demokrat parti arasında, sosyal demokrasi anlayışı ve temel sorunlarla ilgili tartışmalar yapılması gereğini zaman zaman vurgulamıştı. SHP yönetiminde görev aldığınızdan bu yana, bu yönde girişimleriniz oldu mu?

Günay: Bizim bu konudaki çabalarımız biraz karşılıksız bir aşka benziyor. Ama kararlıyız. Sosyal demokrat kesimin bütünleşmesinin sosyal demokrat iktidarı hızlandıracağı ve kalıcı kılacağı yolunda kendimi çok inandırdığım düşüncelerim var.

Hemen bütünleşme de şart değil. İşe konuşarak, Türkiye'nin ve dünyanın bazı temel konularını aramızda tartışarak başlayabiliriz. Hatta iki parti, iki ayrı yapı olmayı da sürdürebilir. Ama topluma bazı şeyleri anlatma konusunda ortak bir dil kullanılmasının çok yararı var. Bu öneriyi de yaptık.

Kışlalı: Hangi çerçevede yaptınız?

Günay: Yüzyüze görüşmeler uzun süredir kopmuş gibi görünüyordu. Örneğin bu bayramda, sıra gözetmeksizin DSP Genel Merkezi'ni ziyaretimizde bunları anlattım. MYK üyesi o genç arkadaşlarıngözlerinde bir anlayış ifadesi gördüğümü burada sevinçle anımsıyorum. Daha sonraları kendileri de genel sekreterimize iadede bulundular. Orada da bunlar söylendi. Ama o arkadaşlarımızın gözlerinde gördüğüm parıltıyı dillerinde de duymak istiyorum. Bırakın sosyal demokrat partilerin ortak bir dil kullanmalarını, Türkiye'de bütün siyasal partilerin bazı noktalarda bir ortaklığı yakalaması gerekiyor. Örneğin biz, sadece parti programını yansıtan bir anayasa taslağı hazırlamadık, bütün siyasal partilerin uzlaşabilecekleri noktaları yakalamaya çalıştık. ●

HUKUK / BİR SÜLÜN OSMAN VAKASI

Hani bunun ilk sahibi!

Sahte kimlikler, sahte evraklar, sahte vekalet ve sahiplerinden habersiz satılan bir ev... İsmet ve İzzet Yalçınkaya kardeşlere ait Bayrampaşa'daki evin inanılmaz öyküsü...

Bir arsa veya eviniz varsa, başkasına emanet etmeyin. Her 15 günde bir evinizi ve arsanızı kontrol edip bakın. Hatta tapuya ve noterlere gidin sıkça. Siz olmadan da eviniz satılabilir haberiniz olsun. Orhangazili bir çiftçi ile Almanya'da çalışan ağabeyisinin birlikte aldıkları Bayrampaşa'daki ev ve arsanın inanılmaz ama gerçek satışı aklınızda bulunsun.

Önce vekalet düzenlendi İsmet ve İzzet Yalçınkaya adına. Vekil, birinin oğlu bir diğerinin yeğeniydi kayıtlara göre. Sonra 20 yıl önce aldıkları 170 metrekare arsa üzerine kurulu ev, bir emlakçıya satıldı vekil Aydın Yalçınkaya tarafından. Yeni mal sahibi emlakçı Hacı Aydınoğlu, aldığı evi yıktı ve arsayı bir arkadaşı olan Adem Peker'e sattı. İlk satıştan itibaren evraklar tahrif edilmiş, resimler farklı, kayıtlar farklı, imzalar sahteydi. Ama satış her nasılsa olmuştu

Evin gerçek sahipleri, olayı, 4 ay sonra öğrendiler. Birisi Bursa'dan bir diğeri Almanya'dan gelip sordular: "Mal sahibi mülk sahibi de, hani bunun ilk ve gerçek sahibi?"

Herşey, 1965 yılında İzzet ve İsmet Yalçınkaya kardeşlerin İstanbul'un Bayrampaşa semtinde bir ev almaya karar vermeleriyle başlar. İki kardeş ayda 20 lira taksit ödeyerek, 15 bin liraya Yıldırım mahallesi, Asfaltaltı mevkii'ndeki 170 metrekare arsayı alırlar. İsmet Almanya'ya çalışmaya gider. Arsada bir ev yaptıran İzzet de Bursa'nın Orhangazi ilçesine. Ev kiraya verilmiştir bu arada. Evin kirası için yılda 2-3 kez İstanbul'a gelmek yeterli görünmektedir İzzet Yalçınkaya'ya. Arada bir kira almadığı bile olur.

1990 yılının Mayıs ayı sonlarında Orhangazi'de bir düğün vardır. Hep olageldiği gibi davetliler kalabalık, eğlence büyüktür. İzzet Yalçınkaya ve ailesi de vardır düğünün konukları arasında. Ve bir de, yabancı 3 kişi.

ÇAĞRI KILIÇÇI / NOKTA

İki satış işleminden sonra İzzet ve İsmet Yalçınkaya kardeşlerin evlerinden geriye, boş bir arsa kalır

Gerçek Aydın Yalçınkaya'nın ne vekaletten ne satıştan haberi vardı

Teypten...

Sahiplerinden habersiz satılan evin ilk alıcısı emlakçı Hacı Aydınoğlu, arabulucu rolündeki Remzi Çolak ile konuştuk. Satış olayının her iki kahramanı da kızdılar, suçladılar ve çelişkileriyle soru işaretleri uyandırarak Nokta'ya şunları söylediler.

Hacı Aydınoğlu *(Emlakçı):*

Nokta: Evi nasıl aldınız?

Aydınoğlu: İki kişi geldi evlerini satmak istediklerini söylediler. Ben de talip oldum. Aldım.

Adlarına vekaletler düzenlenip satış yapılan İsmet Yalçınkaya (üstte) ve kardeşi İzzet Yalçınkaya

İzzet Yalçınkaya'ya gelip, "Biz senin Almanya'daki ağabeyinin arkadaşlarıyız. Türkiye'ye gelince size de bir uğrayalım dedik" derler. İzzet, yabancıları ağırlar. İzzet ikramda kusur etmez. Yenilir içilir ve fotoğraflar çekilir.İzzet Yalçınkaya, bunu sonradan Nokta muhabirine, "Yandan, önden bir sürü fotoğraf çekildi" diye anlatacaktır. "Konuklar" bir de İsmet'in Türkiye'ye kesin geliş tarihini öğrenmeye çalışırlar. Ve giderler...

Bu olaydan kısa bir süre sonra, 26.6.1990'da, İstanbul Beşiktaş 5. Noterliği'nde bir vekalet düzenlenir. Vekaleti veren İsmet

Nokta: İsimleri neydi, tanıyor muydunuz?

Aydınoğlu: Kim olduklarını bilmiyorum... Biz soru sormayız siz kimsiniz diye... Tapunun arkasında adı vardı zaten...Ben niye adını sorayım?

Nokta: Kiracıyı tanıyor musunuz?

Aydınoğlu: Evi aldım...Evi alırken de satanlara kiracıdan taahhüt almalarını söyledim. Ben kiracıyı tanımam.

Nokta: Kiracıya giderek evi İzzet'in oğlundan aldığınızı söylemişsiniz. Sonra da ona ev bulup yerleştirmişsiniz doğru mu?

Aydınoğlu: Bunu size kim söyledi? Kiracı mı? Şimdi bakın doğrudur. Ben ona yardım ettim. Başka ne söyledi o?

Nokta: Peki evi nasıl sattınız?

Aydınoğlu: Ben evi yıktırdım. Proje çizdirip imar izni aldım. Apartman yapacaktım. Sonra Adem geldi ev arıyormuş. Almanya'daki babası için aldı evi... Ben en çok ona üzülüyorum. Adam gelip bize sızlıyor..

Remzi Çolak

(Arabulucu):

Nokta: Siz arabulucu olarak, evin ilk sahiplerine 70 milyon lira önermişsiniz anlaşmak için. Ne diyorsunuz?

Çolak:Kim söyledi bunu? Şaban mı? Haa evet. Ben arayı bulayım dedim. Bu 70 milyon fikrini ben buldum. 55 milyon'u Hacı bey versin. 15 milyon da son sahibi versin. Adem yani. Verebilir o da 15 milyonu yani. Hacı bey de kârından feragat etsin.

Nokta:Sizin bu emlak bürosunun ortağı mısınız?

Çolak: Hayır benimki yardım. Benim bir minibüsüm var.

Nokta: Plakası ne minibüsün?

Çolak: Hayır yani şimdi bu minibüs benim de değil de ortağız yani kayınbiraderle. Zaten ben emekli adamım.

Nokta: Nereden emeklisiniz?

Çolak: Emekli değil de emekli gibiyim. Şimdi bu şeyle ilgili kısmı... arabuluculuk meselesini atsanız teypten, yanlış bir şey anlaşılır. Zaten biz mahkemede anlatacağız... Mahkeme bizim peygamberin torunu olduğumuzu mu arayacak? Çare arayacak. Bu şebekede bir halimiz var mı?...

Her iki satış işleminin yapıldığı emlak bürosu ve arsayı son alan Adem peker

Yalçınkaya, vekil olan yeğeni Aydın Yalçınkaya'dır. İsmet tam da bu sırada Almanya'dadır, yeğen Aydın ise Orhangazi'de. Noter'e sunulan İsmet Yalçınkaya'ya ait nüfus cüzdanı Kadıköy Nüfus İdaresi'nce verilmiş bir nüfus cüzdanıdır, ve gerçek değildir. Yeğen Aydın ise yeğen Aydın değil, isim benzeri başka bir Aydın Yalçınkaya'dır. Düzenlenen evraklarda da daha sonra resimler değiştirilmiş, tapuya verilen vekaletlerde başka, noter nüshasında başka resimler vardır. Noter, kendisine sunulan İsmet ve Aydın Yalçınkaya kimliklerine göre evrakları düzenlemiş ve vermiştir, bu konuda bir usulsüzlük yoktur noterlik yetkililerine göre.

Bir gün sonra, 27.6.1990'da, Kadıköy 8. Noterliği'nden de İzzet Yalçınkaya ve oğlu Aydın Yalçınkaya adına vekalet işlemleri yapılır. Bu kez Konya Karaman Nüfus İdaresi'nce verilen bir kimlikle İzzet Yalçınkaya vekalet vermektedir. Ne, İzzet gerçek İzzet'tir, ne de İzzet'e ait Karaman Nüfus Müdürlüğü'nden alınmış bir kimlik vardır gerçekte. Aydın ise bir önceki paragraftan bildiğimiz Aydın'dır. Onun kimliğinde anne ve özellikle baba adlarındaki farklılık dikkati çekmiş ve uyarı üzerine "Ben oğlu değil isim benzeri başka bir Aydın'ım demiştir" noterlik yetkililerine göre. Bu noterliğin hazırladığı evraklarda da daha sonra farklılık bulunduğu görülür. Tapu dairesine sunulan evraklardaki resimlerle noterliğin elinde bulunan nüshalardaki resimler farklıdır.

Ve iki gün sonra 29.6.1990 günü Tapu Müdürlüğü'nde satış gerçekleşir. Tapudaki İzzet ve İsmet Yalçınkaya'ya ait kayıtlarla, tahrif edilmiş yeni evraklar arasındaki farklılığın nasıl dikkat çekmediği konusunu öğrenemedik. Orası bir devlet dairesi idi ve yanıt vermiyorlardı. Ve böylece, Aydın Yalçınkaya Bayrampaşa Asfaltaltı mevkii'ndeki 3898 parsel sayılı arsa üzerindeki evi Hacı Aydınoğlu'na satar. Hacı Aydınoğlu evi 55 milyona, kayıtlara göre ise 10 milyona alır. Evi yıkar ve söylediğine göre arsa için proje çizdirir, imar izni alır. Tam apartman yapacakken 100 milyon veren bir arkadaşına satar. Bu ikinci satış ise 4 ay sonra gerçekleşir. 15 Kasım 1990'da arsayı alan Adem Peker adlı bir taksi şoförüdür.

> **"Ellibeş milyonu Hacı onbeş milyonu Adem verecek. Bu işi anlaşarak kapatalım. Benimki sadece yardım.**

İlk satışı anlatan Hacı Aydınoğlu, "Bana iki kişi geldi. Ve arsalarını satmak istediler. Ellerinde tapuları vardı" der. Hacı Aydınoğlu'nun bana geldiler dediği tarih 18-19 yada 20 Haziran tarihleridir. Ve bu tarihlerde henüz vekalet işlemleri bitmediği için tapu ortada yoktur. Hacı Aydınoğlu kendisine gelen şahısların isimleri için ise, "Biz isim sormayız. Sadece satışı yapan Aydın'ı biliyorum" der.

Evin son sahibi Adem Peker de arsa üzerinde apartman yapacağını söyler. Adem Peker, ev için nereden para bulduğu sorusuna önce "babam yardım etti", sonra da "minibüsümü sattım" yanıtı verir. Minibüs parasını taksiye yatırdığını daha önce söyleyen Adem, "taksiden kalan parayı da arsaya verdim" düzeltmesini yapar. Kirada oturan Adem, ev yapmak için parası olup olmadığı sorusuna ise yanıt vermez.

En ilginç gelişme ise bu sırada gerçekleşir. Bütün konuşmalar boyunca ev ve arsanın ilk ve gerçek sahiplerini suçlayarak, "Onların bu işten haberi vardır. Biz iyi niyetli alıcıyız. Mahkeme ve hukuk bizi koruyor" diyen Hacı Aydınoğlu'nun perde arkasındaki ortağı Remzi Çolak, arabuluculuğa soyunur. Orhangazili İzzet Aydın'a ,"55 milyon Hacı, 15 milyon Adem verecek. Bu işi anlaşarak kapatalım" diyen Remzi Çolak bu konuşmayı teybimize de tekrarlar. Israrla emlakçının ortağı olmadığını vurgulayan Remzi Çolak satış işlemleri boyunca olayın içindeki varlığını, "Ben emekli bir adamım. Buraya öylesine uğrarım" diye açıklar. Nereden emekli olduğu sorusuna,"Yok emekli değil de emekli gibiyim " cevabını verir. Neden arabuluculuğa soyunduğunu ise, "Benimki sadece yardım. Bundan Adem'le Hacı'nın bile haberi yok " diye yanıtlar.Daha sonra bizimle konuşan Adem'e ise kaş, göz ve el uyarılarında bulunarak, onun konuşmalarında düzeltmeler yapar.

Satışlar gerçekleşir, ev yıkılır arsa gider... Peki şimdi bu durumda ne olacak? Bütün sahte evrak düzenlemelerine, sahte kişi ve imzalara karşılık "hukuk ne söylüyor"u sorduk. Değişik yanıtlar aldık. İlk satış işleminden sonra, ikinci satışta iyiniyet unsuru ön planda tutuluyordu bazı hukukçulara göre. İzzet ve İsmet Yalçınkaya'nın avukatı da buna dikkati çekerek," İkinci satış da bilinçli olarak bu nedenle yapılmış olabilir" diyor. Ancak bazı hukukçular, Yargıtay'ın verdiği bazı kararlarda da ikinci hatta üçüncü satışların bile iptal edilebildiğinin örneklerini veriyorlar.

Evet, ne noterlik, ne tapu ve ne de alıcılar "hani bunun ilk ve gerçek sahibi" dememişlerdi. Oyuncular hazırlanmış, evraklar düzenlenmiş ve imzalar atılarak satış gerçekleşmişti. Şimdi sıra hukukta, ve sonuç merakla bekleniyor. Ama siz siz olun, dikkati elden bırakmayın. Biliyorsunuz "size de çıkabilir. "

Mehmet GÜÇ

PULSAR

ŞIKLIĞIN BİNBİR ŞEKLİ

PULSAR, hayatı coşkuyla yaşayanlar

için... Dinamik, yenilikçi, çizgileriyle

mükemmel... kaliteyle estetiğin eşsiz

uyumu... Yıllarca güvenle

kullanmanız için... tam size göre...

genç duygular, genç heyecanlar için...

PULSAR... şıklığın binbir anlatımı

SEIKO

SAAT İthalat ve Ticaret Anonim Şirketi

Mimar Kemalettin Cad Ersoy Han No 4/8 34420 Sirkeci-ISTANBUL
Tel (01) 528 52 78 - (01) 528 14 62 Telex 31258 mna tr Fax (01) 511 35 65

ADALET / ÖZEL DEDEKTİFLİK YASASI

Her eve bir polis!

ANAP, Özel Dedektiflik Yasası'nın hazırlık çalışmalarını Özal'ın isteğiyle hızlandırdı. Yasa, çok geniş yetkili ve polise yardımcı bir "özel dedektifler ordusu" amaçlıyor. Bu ordu, işçinin "maksadından", çocuğunuzun okul durumuna kadar merak ettiğiniz herşeyi araştıracak ve nerede suç görürse başını ezecek

"Eline yetki, beline silah veriyoruz" diyor Gökhan Maraş. TBMM Adalet Komisyonu Başkanvekili ANAP Milletvekili Gökhan Maraş'ın sözünü ettiği, özel dedektifler. Gerçi henüz yetkiyi ve silahı almış değiller, ama yakında donanacaklar! Çünkü, Özel Dedektiflik Kanunu'nun eli kulağında. Taslak hazırlandı ve İçişleri Bakanlığı Hukuk Komisyonu'na sevkedildi. Dahası, Cumhurbaşkanı Özal, yasa hazırlıklarının hızlandırılmasını istedi.

"Özal'ın yasa hazırlığının hızlandırılmasını istediğini", ANAP Milletvekili Orhan Ergüder söylüyor: "Bakın Türkiye'de 83 bin polis var ve 57 milyonu koruyacak. Daha acı bir durum; bunun 43 bini hastalık, izin vs. sebeple görevde değil. Kaldı 40 bin. Bu 40 bin polisin içinde koruma görevi yapanlar da var, maçlarda güvenliği sağlayanlar da var. Bakın devletin kolu bir yerde kısalıyor işte. Oysa özel sektör 24 saat görev yapar, çünkü rekabet de var işin içinde. Dolayısıyla bu müessese zaruridir. İddia ediyorum, şu anda İstanbul'da 25 bin kanun kaçağı var. Hadi Adalet Bakanı Sungurlu bunu inkâr etsin! İşte, bar fedailiği yapan emekli polis şeflerini, şube müdürlerini, bu insanları bulmak için dedektifliğe özendiriyoruz. Bunu Özal da istiyor."

Gökhan Maraş da bu görüşü paylaşıyor. Ona göre, özel dedektifler

aracılığıyla, "polis ve savcılar hassasiyetle üzerine gidemediği için" delil yetersizliğinden dolayı failleri bulunamayan birçok olay aydınlanacak.

Suça el koymak! Özel dedektiflere bu kadar "umut" bağlandığına, hani neredeyse toplumun "huzur ve refahı" onlardan sorulacağına göre, yasa taslağı geniş yetkiler öngörüyor olsa gerek... Taslaktaki maddeler, bu önermeye "evet" diyor. İşte taslaktan bir madde: "Özel dedektif; gerçek veya tüzel kişiler adına, gerçek veya tüzel kişinin verdiği konuyla sınırlı olarak, onun adına araştırma, inceleme yapan, bilgi toplayan, değerlendiren, bu hizmetin yürütülmesi sırasında bir suça muttali olduğunda görevli veya yetkili zabıta gelinceye kadar suça el koyan, suç kanıtlarını muhafaza eden, bu kanunla verilen sınırlı yetkileri kullanan, silahlı, özel zabıta yetkilerine haiz görevlidir."

Yasa taslağı, özel dedektife bu kadar geniş bir "çalışma" alanı tanıyor: Bir kişi ya da kurum adına her türlü araştırmayı yapabilecek ve bu araştırma sırasında "herhangi bir suça rastlarsa" el koyabilecek.

Özel dedektifler, suça kendileri el koymazsa, el koyacak mercileri harekete geçirme yetkisine de sahip olacak. Taslağın bir maddesi de buna ilişkin: "Özel dedektif, resen takibi gerekli bir suç işlendiği yolunda edindiği bilgi ve belgeleri bulunduğu yerin Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirmekle mükelleftirler."

Vatandaş Ali... Meclis Adalet Komisyonu Başkanvekili Maraş ise, "Özel dedektiflerin ve ajanların eline yetki, beline silah veriyoruz ama kanunla da bunların faaliyetlerini takip ediyoruz. Öyle başı boş değiller yani" diyor. Gökhan Maraş, bazı sakıncaların sistemin akışı içinde çözüleceğine inanıyor: "Olayın, piyasa mekanizması içinde kendiliğinden çözüleceğini sanıyorum. Bir de bu insanlar sivil hayatta olacakları için buna göre de davranmak zorundalar."

Gökhan Maraş, bu yasa ile faaliyet gösterecek dedektiflerin, "kişilerin özel hayatlarını ihlal edeceği" gibi bir varsayıma ise, şu "ilginç" açıklamayla yanıt veriyor:

"Mesela bir insanın takip edilmesini, özel ilişkilerinin gereği üzere su yüzüne çıkarılmasını insan haklarına saldırı olarak sayarsak bu işin altından hiç kalkamayız. Her konuda sadece insan hakları açısından bakarsanız o zaman ortalık haklar karmaşasını doğurur. Bizim ülkemizde bir de üzüldüğüm şu konu var: İfradın bir tarafından kalkıyor diğer tarafına geçiyoruz. Orta yolda, kişilerin birbirine saygılı olmalarını oluşturamıyoruz. Diyelim ki vatandaş Ali, eşinin zina yaptığını, kendini aldattığını belgelendirip boşanmak istiyor. Peki bu durumda vatandaş Ali'nin tuttuğu dedektif, kadının özel yaşantısını takip edip Ali'yi kandırdığını zina halindeyken belgelerse, bu insan haklarına saldırı mı ▶

Taslaktan seçmeler

- Özel dedektifler, Aile fertleri (karı-koca-çocuklar-yakın akrabalar) arasındaki her türlü özel ilişkileri; aile fertlerinin her birinin ikinci şahıslarla olan sosyal-ekonomik-politik-cinsel ilişkilerini, okul çağındakilerin okul durumlarını izleyip rapor hazırlayabilecek.
- Özel dedektif ve özel araştırma ajanları, suçluların yakalanmasında, suç kanıtlarının ele geçirilmesinde genel zabıtaya yardım etmek, onun görevini kolaylaştırmak, araştırma, inceleme ve takibini yaptıkları suçlara ve kişilere ait bilgileri görevli ve yetkili mahalli zabıtaya bildirmekle yükümlü olacak.
- Özel dedektifler, umuma açık her yere girip, buralarda çalışanlardan ya da yöneticilerinden bilgi isteyebilecek.
- Kendilerine verilen görevin sınırını aşarak yetkili olmadıkları konuları araştıran, bilgi toplayan ve bu bilgi-belgeleri basına sızdıran dedektiflerin ruhsatı iptal edilecek.

oluyor? Bu yanda vatandaş Ali'nin hakları ne olacak? Onun için orta yoldan bakmalıyız insan hakları olayına."

Orhan Ergüder de, "Hayatımda çıkarılmasını istediğim tek kanun budur. Benim idealim ve topluma yararı olacak, toplumda yerini bulacak bir kanundur bu" diye övdüğü Özel Dedektiflik Yasası ile toplumun disiplin altına alınacağını söylüyor: "Bütün daire ve müesseselere yazıldı. MİT olsun, Asayiş Şubesi olsun, Emniyet Genel Müdürlüğü olsun, Başbakanlık Müsteşarlığı olsun hep müsbet mütalaalar geliyor. Bir de sözde hürriyet aşığı bazı mihraklar var ki, bunlar sözüm ona bu yasa ile insanların hürriyetleri, hukukları engellenirmiş, zedelenirmiş diyorlar. Hiçbir art niyetim yok. Amacım toplumun disipline edilmesidir." Bu disiplini sağlayacak olanlar, yani özel dedektifler ise kuşkusuz öyle gelişigüzel seçilmeyecek! Silahlı Kuvvetler, Emniyet ve MİT kökenli personelden, en az 15 yıl çalışıp kendi isteğiyle ayrılmış ya da emekli olmuş kişiler özel dedektif olabilecek. Özel dedektifler, açacakları bürolarda, "beline silah takabilecek" özel araştırma ajanları da çalıştırabilecek.

Özel Dedektiflik Yasası, vatandaş Ali'nin "boşanma hakkı"nı sağlamaya mı; ya da taslak kapsamında yer aldığı gibi "işçilerin işverene karşı tutum ve davranışlarında dürüst olup olmadığını, çalışanları işveren aleyhine kışkırtıp kışkırtmadığını" anlamaya mı yarayacak? Yoksa yine taslaktaki deyimle, "aile fertlerinin başkaları ile gayrımeşru bir hayat tarzı sürdürüp sürdürmediklerini" ortaya çıkarmaya mı?

Yasanın mimarı Orhan Ergüder, "Bizde önleyici tedbir yasalarda yok. Polis suç işlendikten sonra ortaya çıkıyor. Buradan hareketle, suç meydana çıkmadan evvel veya suça teşebbüsten evvel faaliyet gösterebilecek, belki de o suçların oluşmasını engelleyebilecek bir özel örgüt kuruyoruz" diyor

Hazır olun! Özel Dedektiflik Yasası geliyor...

İlter SAĞIRSOY

"Paslaşmalar olacak"

Özel Dedektiflik Yasası gündemde. Çıktı çıkacak. Nedir özel dedektiflik? Bu işi 1987'den beri yapan, yüze yakın olayı aydınlattığını, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de yasa taslağıyla ilgili olarak görüşlerine başvurduğunu söyleyen eski polis memuru yeni dedektif Aziz Poyraz, Nokta'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Hazırlanan yasa taslağıyla birlikte "özel ajanlara" bazı ayrıcalıklar verilecek. Bu ayrıcalıkları kötüye kullanma söz konusu olabilir mi?

Poyraz: Kötüye kullanmak gibi bir şey söz konusu olamaz. Çünkü, İl dedektiflik komisyonları olacak. Onlar anında olaya el koyacak ve görevi kötüye kullanan kişi ve dedektiflik bürosu hakkında yasal işlem yapılacak. Bürolar kapatılacak, suçlu görülen kişiler de bir daha asla görev alamayacaklar. Her zaman için bir denetim söz konusu olacak. Ama yasa şunu da içeriyor: Polisin tüm yetkilerine biz de sahip olacağız. Her yere rahatlıkla girip çıkacağız. Ayrıca polisin yükü de hafifleyecek. Çünkü şu anda zor durumda. Özel konularda insanlar polise gitmiyorlar. Mesela bize geldiklerinde konunun bizde kalacağını ve hiç bir şekilde dışarı yansımayacağını biliyorlar. Onun güveniyle, inancıyla geliyorlar.

Nokta: Bugüne kadar araştırmalarınızda polisten de yardım aldığınızı söylemiştiniz. Yasa çıktıktan sonra polisten bağımsız mı çalışacaksınız?

Poyraz: Bağımsız çalışacağız, çünkü polise tanınan haklar bize de tanınacak. Böyle olunca da her tarafa rahatlıkla gireceğiz. Devletin bize vereceği kimlik, polis kimliği statüsünde olacak, o zaman da polise ihtiyacımız kalmayacak. Ama bazı paslaşmalar mutlaka olacaktır. Bizim onlara, onların da bize işlerimiz düşecektir. Onların işi çok zor. Sekiz milyonluk İstanbul söz konusu. Polisin her şeyin üzerine gitmesi mümkün değil.

Nokta: Taslağın bazı maddelerine bakıldığında, apartman yöneticilerinden muhtarlara kadar insanların bir şekilde size bilgi vermekle yükümlü olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle muhbirlik yapmaya zorlanacaklar...

Poyraz: Mecbur derken; Devlet aleyhine suç işlenmişse ve muhtar ya da yönetici bunu biliyorsa bilgi vermek zorundadır. Yalnızca devlet aleyhine olanlarda. Yoksa diğer konularda hiç bir zorunluluk yok. Ama diyelim ki özel ajanlar görevini kötüye kullanıyorlar ve zorlama var. O zaman yasaya bir madde eklenmesi gerekiyor: Çevreyi zor durumda bırakan, zorlayan ajanların meslekten el çektirilmesi. Caydırıcı önlemlerin alınması gerekir.

GIULIANA BENETTON

STYLED IN ITALY BY DIVARESE

Divarese Osmanbey • Divarese Atakoy • Divarese Erenkoy • Divarese Alsancak • Divarese Ozel Köşeleri

MAGİC BOX / GÜZELLİK YARIŞMASI

Hepsi de akıllıydı

Magic Box'ın düzenlediği Türkiye Güzellik Yarışması, Türklerin organizasyon yeteneğini bir kez daha gözler önüne serdi! Komiklerin güldüremediği, güzellerin "ne kadar kültürlü ve akıllı olduklarını" kanıtlamaya çalıştığı yarışma yine de birilerine birşeyler kazandırdı. Neler mi?

Güler Kazmacı'nın tuvaletini yarışma için özel olarak Vakko hazırladı

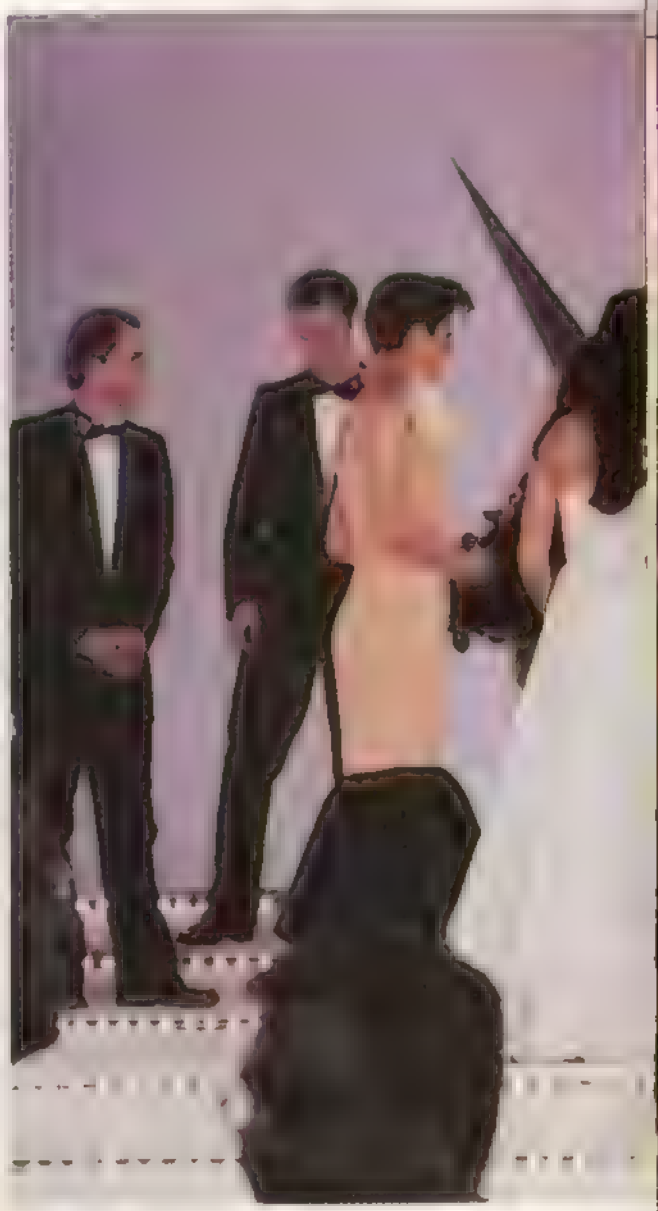

Cennetle cehennem arasındaki fark nedir? Bir fıkraya göre, cennette organizasyondan İsviçreliler (bazılarına göre de Almanlar) cehennemde ise Türkler sorumluymuş...

Magic Box'ın Türkiye Güzellik Yarışması organizasyonu, bu fıkrayı fıkralıktan çıkarıp somut bir örneğe dönüştürmek açısından mükemmeldi doğrusu! Neler yaşanmadı ki bu milyarlık organizasyonda... Önce, ilk on dakika boyunca seste meydana gelen bir arıza yüzünden Güler Kazmacı ve Orhan Boran'ın tek bir kelimesi bile anlaşılamadı. (Magic Box yetkililerinin sonradan yaptığı açıklamaya göre, uydu kanalında bir arıza olmuş.) Sonra, sahneye 20 finalist genç kız çıktı ve dans olduğu sanılan bazı toplu hareketlerde bulundu. (Koreografiden Haldun Dormen sorumluymuş.) İlerleyen dakikalarda bazı komikler, nedense kimsenin gülmediği bazı komiklikler yaptı. (Bundan, o komiklerin daha önceki programlarını izleyip beğenen seyirciler sorumluymuş.) Ve derken, son elemeyi kazanan 7 genç kızın adları, hafif azarlamalar ve uzun uğraşmalar sonucunda açıklanabildi. (Sonucun karmakarışık yazılmasından Noter sorumluymuş.) Gecenin sonunda, TV'lerinin başındakiler dakikalarca Türkiye Güzeli Pınar Özdemir'in etrafını sarıp onu öpmeye çalışanların sırtlarını izlemek zorunda kaldı. (Bunun sorumlusu henüz anlaşılamadı.)

Asıl skandal ise, yarışmanın ertesi günü patlak verdi. 50 milyonluk para ödülünü kazanan Balıkesirli küçük seyirci, telefon numarasını yanlış söylemişti. Hem de sunucu Güler Kazmacı'nın, tehdit boyutuna varan "numaranız doğru değilse para ödülünü kazanamayacaksınız" uyarılarına rağmen. Neden, yarışma anında "geri arama" ile telefon numarasının doğru olup olmadığının saptanmadığını, Güler Kazmacı şöyle açıkladı: "Yılbaşında bunu yapmaya çalıştık ve tüm santrallar kilitlendi. Bu kez aynı şeyin yaşanmaması için, konuyu seyircilerin insafına bıraktık. Ama ben de defalarca uyardım."

Hazır Güler Kazmacı'yı bulmuşken, 7 finalistin açıklanmasındaki o tuhaf kargaşayı da soralım dedik. Anlattı: "Jürinin kararı bana bir zarf içinde verildi. Olması gereken, finale kalan 7 genç kızın isimlerinin yazılmasıydı. Ama kağıtta 20 genç kızın da ismi ve karşılarında aldıkları puanlar vardı. Ben önce, en yüksek puanları okumaya çalıştım ve 3 numaralı güzeli anons ettim. Ancak notlar o kadar karışıktı ki, hata yapılabilirdi. Noteri sahneye davet ederek durumu kurtardım. Sonuçları resmi bir ağız versin diye..."

Güler Kazmacı, durumu değilse bile kendisini kurtarmıştı naklen yayın sırasında. Ama partneri Orhan Boran'ı, hazırcevaplığı bile kurtaramadı. Orhan Boran, 7 finalistle sohbet etti. Ama elinde yalnızca 6'sı hakkında bilgi kartı ile... Genç kızlardan birinin bilgi kartı, mükemmellik örneği organizasyon sırasında unutuluvermişti. Neyse ki, bilgi kartlarına çok fazla ihtiyaç da yoktu. Çünkü finalist genç kızlar derslerini iyi ezberlemişti. Her biri mutlaka bir hayvanı (kimi atları, kimi tavşanları, kimi de kuşları) çok seviyordu. Yarısı şiir yazıyor, öteki yarısı şarkı

Türkiye Güzeli Pınar Özdemir Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü 3. sınıf öğrencisi. İngilizce, İtalyanca ve Türkçe şiirler yazıyor...

söylüyordu. Artık güzellerin de akıllı ve kültürlü olabileceği keşfedildiği için, her birinin satrançtan bilgisayara değişik hobileri vardı. Yabancı diller zaten en az ikişer taneydi. Finalistler bütün bu özelliklerini, sağ ayak hafif önde, omuzlar manken çarpıklığında ve soruları soran Orhan Boran'a değil de kendileriyle ilgili kararı verecek olan jüri üyelerine bakarak anlatıyordu. Yani hepsi de akıllıydı.

Güzelliklerine gelince... Yarışmanın basınla ilişkilerden sorumlu kişisi, Ertuğrul Zorlutuna, bu konuyu ilginç bir örnekle açtı: "Swiss Otel güzeli seçilen Banu Küçükköylü için bir sürü laf edildi. Ağzı şöyle, gözü böyle diye... Finale yakıştıramayanlar oldu. Ama o genç kızımız beş dil biliyor. ABD'de okuyor. Fevkalade kültürlü bir genç kız. Şimdi artık güzellik kadar bu özellikler de önem taşıyor yarışmalarda."

Gerçekten de güzellik birinci derecede önem taşımıyor olmalı ki, organizasyon sorumluları, genç kızları çirkinleştirmek için epey uğraşmıştı. Tek tip 30 yaş makyajı, mutlaka bir yerlerinden şifonlar sarkan (tek değil ama en çok üç tip) tuvaletlerle finalistler gerçekten kültürlü görünüyordu. Aralarında estetik cerrah Onur Erol'un da bulunduğu jüri üyeleri, bu zor koşullara rağmen kararlarını verdiler. Ve sonuç, ilk üçe giren güzelin görüntüsünü çerçeveleyen "özel reklamlarla" birlikte açıklandı. Üçüncü güzelin kısmetine, "Eldivenden merdivene herşey" sloganıyla Yeni Karamürsel reklamı çıkmıştı. İkinci güzelin görüntüsü ise "İşin sırrı Olin'de. İki kere rafine" reklamıyla çerçevelendi. Herkes birinci güzel için "Temizlikte birinci: Alo" reklamını beklerken, Olin yine piyasaya çıktı ve Türkiye Güzeli Pınar Özdemir'i de süsledi.

Sonrası malum... Türkiye Güzeli, sevinç gözyaşları döktü. Öteki güzeller, kıskanmadıklarını belirtmek maksadıyla sarılıp onu öptü. Tüm erkek konuklar gibi smokinler giymiş gazeteciler, kraliçenin geleneksel pozunu çekebilmek üzere sahneye hücum etti. Smokin giymediği, giriş kartı olmadığı ya da "Magic Box aleyhinde yazı yazdığı" için daha önce elenip finale kalamayan gazeteciler ise olayın heyecanını TV başında saptamaya çalıştı.

Yine de yiğidi öldürüp hakkını

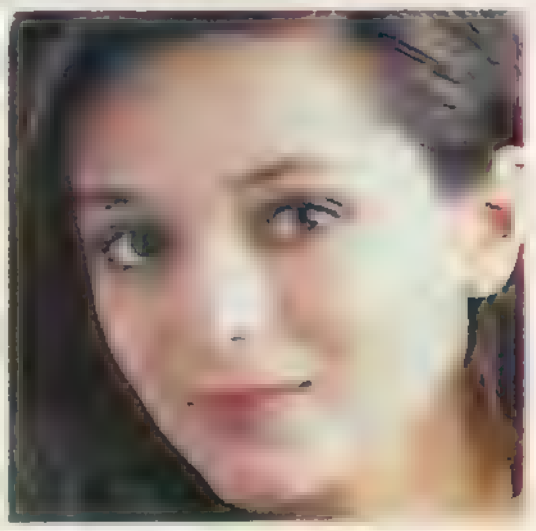

yememek gerek. Güler Kazmacı'nın "bence mükemmel bir organizasyondu" dediği Türkiye Güzellik Yarışması'nın artıları da vardı:

Türkiye Güzeli pek güzeldi...

Leman Sam ve Neco'nun şovu hoştu...

Bozüyüklü santral memuresi Sevim Erdem, sıra vergisini ödemeye gelince canı sıkılacak olsa bile, Toyota Cressida arabayı kazanarak bayram etti...

Finalistler, en azından mankenlik kapılarını açarak geleceklerini garantiye aldı...

Magic Box, yarışma boyunca aralara serpiştirdiği reklamlardan, kaba bir hesapla 1.5 milyar liraya yakın para kazandı...

Ayşenur ARSLAN

ULAŞIM / SULTAN AİR

"Artık kafamı kopartamazlar"

Ahmet Özal'ın iş ortağı Yavuz Çizmeci, "Ulaştırma Bakanlığı'ndan projelerimiz 'Komünist' olduğum için geçmiyordu. Şimdi herşey düzeldi" diyor

Nokta'da geçtiğimiz hafta yayınlanan "Türk Hava Yolları Üvey Evlat" başlıklı yazıda, charter şirketlerine yüzde 50 benzin indirimi sağlandığı belirtiliyordu. THY'nin yararlanamadığı bu tenzilattan yararlanan özel havayolları şirketleri arasında Sultan Air'den söz ediliyordu. Kamuoyunda bir süre önce, "Ahmet Özal'ın THKP-C'li ortağı" yayınlarıyla dikkati çeken Yavuz Çizmeci, sahibi olduğu Sultan Air, benzin indirimi,charter taşımacılık ve diğer konularda Can San'ın sorularını cevapladı.

Nokta: Sultan Air'in ortakları arasında Ahmet Özal var mı?

Çizmeci: Hayır. Ahmet Özal'la birlikte Vip A.Ş'de ortağız. Vip bizim yaptığımız işlerin yüzde biridir. Ben sürgünde yaşarken Sultan Air'i kurdum ve geliştirdim.

Nokta: Aralarındaki sizinkilerin de bulunduğu sivil uçaklara benzin indirimi yapılırken THY bunun dışında kalıyor. Bu uygulamayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çizmeci: Körfez krizi charter şirketlerini çok olumsuz etkiledi. Petrol fiyatları yüzde 200 arttı. Bir de sigorta şirketlerinin Türkiye'ye ilişkin seferlerde ücretleri yükseldi. Bu maliyetleri biz yolcu fiyatlarına yansıtamadık. Çünkü charter şirketleri anlaşmalarını bir yıl öncesinden yapar. Savaş sezonun ortasında patladı. Siz bu artışı bilet fiyatlarına yansıtırsanız adam bileti iptal eder. Burada şu noktayı özellikle belirtmemde yarar var: Charter taşımacılık şirketlerinin turizm sektöründe ayrı bir yeri vardır. Türkiye Orta Avrupalı turistlerin gitmek isteyeceği, örneğin Yunanistan, İtalya gibi ülkelerden bir saat daha uzak bir uçuş mesafesinde bulunuyor. Turisti Türkiye'ye çekmek istiyorsanız çok cazip uçak fiyatları bulmanız gerekiyor. Bu nedenle aradaki bir-bir buçuk saatlik benzin farkını devletin sübvanse etmesi gerekiyor. Devlet, Türk Hava Yolları'nı kolluyor ama sivil havacılık şirketleri hiçbir teşvikten yararlanamıyor.

Nokta: Bu indirim biletlere nasıl yansıyor?

Çizmeci: Turist başına 15 mark bir indirim sağlanıyor. Türk Hava Yolları dışında kalan özel uçak şirketlerinin 28 tane uçağı var. Bu uçaklar her yıl Türkiye'ye bir buçuk milyon turist taşıyabilir. Bu turistlerin Türkiye'ye sağlayacakları gelir bir buçuk milyar mark tutar. Turizm gelirlerinin yüzde 30'u charter taşıma şirketleri tarafından sağlanıyor. Bakın 1000 marklık bir turizm paketinin 400-5OO markı uçak biletidir. Charter turizmin lokomotifidir. Bu durumda şirketlere sağlanan toplam 150 milyon marklık benzin indirimi çok görülmesin.

Nokta: Turizm alanında faaliyet gösteren bir kişi olarak Türkiye'de turizmin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Çizmeci: Biz kendi ayakları üzerinde yükselen; onuru, inisiyatifi olan bir sektör istiyorsak o zaman Türkiye'nin turizm gelirlerinin Türkiye'de kalmasını sağlamak durumundayız. Bugüne kadar Türkiye'nin turizm girdisinin önemli bir bölümü yurt dışında kalıyordu. Neden? Çünkü yabancı tur operatörleri, turisti kendi uçaklarıyla getirip kendi satın aldıkları ya da kiraladıkları otellerde yatırıp yine kendi charter uçaklarıyla götürüyorlardı. Şimdi ben onların yaptığının tersini yapıyorum. Yurt dışında Nazar'ı yani kendi büromu kuruyorum, kendi uçağımla getirip, kendi otelimde yatırıyorum. Ulusal bir mücadele veriyorum.

Nokta: Türkiye'de başka ortak bulamadınız mı? Neden Ahmet Özal?

Çizmeci: Beraberlikleriniz, seçtiğiniz iş alanı itibariyle önem kazanır. Türkiye'de ulaşım sektörünün belli bir kesitinde çarpıcı, dikkatleri üzerine çeken ve kârlı bir alanda iş yapıyoruz. Bu alanda ilgisi, bilgisi olan herkesle ortaklık yapabiliriz. Bu anlamda Ahmet Özal'la beraberiz.

Nokta: İş hayatında hedefiniz nedir?

Çizmeci: Sosyal ve ulusal boyutu olan büyük projelerimiz var. Yakında onları da açıklayacağız. Ama asıl önemli olan, Yavuz Çizmeci, kafası kopartılamayacak bir duruma geldi. Ben 20 yıldır bunun mücadelesini veriyorum. Ben önceleri fabrikada çalışırken akşamları da evde parti merkez yayın organları için yazı yazardım. Son on yıldır kendi başıma birşeyler yapmaya çalıştım. Ama adım Yavuz Çizmeci diye önü tıkanan çok iş oldu. Yavuz Çizmeci Yavuz Çizmeci olduğu için ve 'komünist' olduğu için Ulaştırma Bakanlığı'ndan bizim projelerimiz geri dönüyordu. Ne zamana kadar? Üç ay öncesine kadar...

SEIKO

SPORT-TECH

ZİRVEDE YENİ BİR SEIKO İLE BULUŞMAK

Sporcular, kırılmaz denilen rekorları sürekli yeniden kırarak, insanoğlunun yeteneklerine yeni ölçütler getiriyorlar.

Sporda olanaksızın sınırlarını aşan insan, teknolojide de sınır tanımıyor.

Seiko Sport-Tech serisinin yeni ürünleri, teknolojinin zamanda yarattığı en mükemmel gelişmeyi simgeliyor.

Tüm beklentilerinizi karşılayacak şekilde dizayn edilen Seiko Sport-Tech çağdaş yaşayanlar için yeni zamanlar yaratıyor.

Seiko Sport-Tech ile düş gücümüzün sınırlarını aşın...

Zamanı zirvede yaşayın...

SEIKO

XXV. Olimpiyat Oyunları Resmi Saati

SGQ012J: ■perpetual takvim (kısa ve uzun aylar otomatik olarak ayarlar) ■1/10 saniye okuyucula krönometre ■60 dakikalık geri sayma timer ■ara zaman ölçme fonksiyonu split-time function ■alarm ■15 BAR'a kadar suya dayanıklı ■çelik altın kaplama

Barcelona 92

OFFICIAL TIMER

SEIKO

SEIKO
SAAT İthalat ve Ticaret Anonim Şirketi
Mimar Kemalettin Cad. Ersoy Han No:4/8 Sirkeci-İST. Tel: 528 14 62 Telex: 31258 mna tr Fax: 511 35 65

Marlboro

Özünde Marlboro,
içiminde hafif.

1986 YILI VE 86/10911 SAYILI BAKANLAR KURULU KA

Lights

RAR NA GORE SIGARA SAĞLIĞA ZARARLI DIR

EKONOMİ / BANKA KARTLARI

Matik-severler!

Bilgisayar uzmanları, bankacılık alanında yeni teknolojiye kafa yorarken; bazıları da bu yeni teknolojiyi "dolandırmak" için buluşlar peşinde. Kimisi bankacıların bile çözemediği yöntemler kullanıyor, kimisi de basit bir ıslak mendili...

Emekli maaşını almak üzere evinden çıkan yaşlı kadın oflaya puflaya ilerlerken birdenbire, kentin en işlek caddesinde yeni bir para makinasının yerleştirildiğini gördü. Otomatik para çekme makinasına kartını uzattı, şifresini yazdı, işlemlerini tamamladı... Ama, para gelmedi. Para gelmediği gibi, makina kartı geri vermemek konusunda ısrarla direniyordu. Yaşlı kadın bütün siniriyle makinanın başından ayrılıp babadan kalma yöntemlerle parasını çekmek için bankaya gitmek üzere yeniden yola koyuldu. Bankaya geldiğinde kendisini kötü bir sürpriz bekliyordu. Bankadaki parasının tamamı çekilmişti. Üstelik banka yetkilileri yaşlı kadının parasını kaptırdığı yerde kendilerine ait bir makina olmadığını da söylüyorlardı. Devreye polisin girmesiyle konu çözümlendi. Uyanık bir tasarımcı bankanın otomatik para makinasının bir kopyasını hazırlamış ve caddeye yerleştirmişti. Kendisi de makinanın içine girmiş ve para çekmek üzere makinaya sürülen kartları birer birer toplamıştı. Şifreleri belirlemek için ise dışarıda bekleyen bir arkadaşı tuşların üzerine özel bir sprey sıkıyordu...

Islak mendil. 1989 yılında Amerika'da yaşanan bu olay banka kartlarıyla yapılan sahtekarlıkların en donanımlısı sayılabilir. Ama tek olmadığı kesin.. Yine Amerika'da yaşanan bir başka "radikal" yöntem ise para makinasının bir buldozer yardımıyla yerinden olduğu gibi sökülüp götürülmesiydi.

Türkiye'deki örneklerse genellikle "basit" oyunlara dayanıyor. Ama arada sırada dahice buluşlara da rastlanmıyor değil. Örneğin İzmirli bir "matik-sever", bulduğu yöntemle bankaları 180 milyon lira dolandırmayı başarıyordu. İzmirli E.K., para yatırma zarflarının içine önce ıslak bir kağıt mendil yerleştirip, bir miktar da yanıcı bir kimyasal madde koyduktan sonra zarfı makinaya verip, çok miktarda para yatırmış gibi işlem yapıyordu. Islak mendilin Telecard makinasının ısısıyla bir kaç saat sonra kurumasının hemen ardından da küçük çaplı bir yangın çıkıp yatırılan zarfların tamamının yanmasına yol açıyordu. E.K. değişik semtlerde yüzlerce kez bu yöntemi uyguladıktan sonra yakayı ele vermişti.

Pamukbank'ın Kart-24 uygulamasının ilk akşamı başına gelen bir başka olay da, şimdiye kadar görülen "yaratıcı" dolandırıcılık olayları arasında yerini alıyordu. Pamukbank Bölge Müdürü Ragıp Doğu olayı, "Sistem henüz yerine oturmamıştı" diye açıklarken, bir daha asla gerçekleşmediğine dikkat çekiyordu. İki genç, sistemi daha gelmeden, televizyondaki reklamlardan izlemiş ve bir plan yapmışlardı. Uygulamanın başladığı akşam zarfa para koymadan hayali bir miktar yatırıyorlar ve gecenin ilerleyen saatlerinde de parayı çekiyorlardı. Üstelik işin geri kalanı hiç de hayali değildi. O gece ellerinde tam 40 milyonluk gerçek para tutuyorlardı. Doğu'nun anlattığına göre sistemi o şekilde çalıştırmak için defalarca kendileri de uğraşmış ancak aynı başarıya ulaşamamışlardı.

Bankaların en çok şikayetçi olduğu dolandırıcılık türünü, çalıntı kartlarla yapılanlar oluşturuyor. Bunun için özel bir kart gaspçılığı da yok. Genelde cüzdan içinde taşınan kartlar, cüzdan çalınınca otomatik olarak gasp edilmiş oluyor. Şifresi üzerinde yazmayan para çekme ve yatırma kartlarının şifrelerini bulmanın ise ülkemizde fazla zor olmadığına dikkat çekiliyor. Çünkü genelde insanlar hafızalarına güvenmedikleri için telefon numaralarının ilk rakamlarını, ya da doğum tarihlerini kullanıyorlar. Ülkemizde baba-oğul ve baba-para ilişkilerinin de göstergesi sayılabilecek örnekleri, babalarının kredi kartlarını habersizce kullanan oğullar oluşturuyor. Bu grupta, imza taklidinde oldukça yol almış kişiler de bulunuyor. İş Bankası Kredi Kartları Genel Müdür Yardımcısı Zafer Bayazıt, en çok, başvuru sırasında yanlış sıfat ve meslek bildirenlerle karşılaştıklarını, ancak bunların çok kolay tespit edildiğini anlatıyor: "Kredi kartı kolayca verilsin diye profesör, fabrikatör, yüksek rütbede asker yazanlar var. Ama mutlaka ortaya çıkıyor sonunda."

Kart da plastik, para da... Bankaların Türkiye'ye banka kartlarından daha önce getirdikleri bir başka plastik para sistemi olan kredi kartları da sahtekarlıktan nasibini alıyor. Kredi kartları ile yapılan sahtekarlıkların ana formülünü Bankacılık Kartları Müdür Yardımcısı İlhan Sungur şöyle özetliyor: "Önce kart çalınır. Kartın arkasında bulunan müşteri imzası uygun kimyevi maddelerle çıkarılır, yeniden imzalanır veya imza bandının üzerine yeni bir bant yapıştırılarak eski imza kapatılır. Kartınız hazırdır."

İstenildiğinde banka kartı olarak

Bankaların paranızı sizden başkasına vermemek için gösterdikleri çaba bazen yetmiyor. Birileri bankayla aranıza giriyor

da kullanılabilen kredi kartlarının asıl işlevi ise anlaşmalı mağazalardan ileri bir tarihte bedeli bankaya ödenmek üzere alış-veriş yapılabilmesi. Kredi kartları ile yapılan dolandırıcılıklar da zaten kartın bu işlevi üzerinde dönüyor. Yukarıda anlatılan yöntem ile imza değişikliği yapılması bugün için artık yaygın olarak kullanılabilecek bir yöntem olmaktan çıkmış durumda. Bankalar ilk zamanlardakinin aksine kredi kartlarını postayla değil, banka şubelerinden bizzat kimlik tespiti ile sahibine teslim ediyorlar. Ancak Batılı bankacıların korkulu rüyası "white card" yöntemi henüz Türkiye'ye ulaşmamış bir yöntem. Hazırlanan boş bir kartın üzerine herhangi birine ait bilgiler aktarılıyor. Bu yöntemin ancak işbirlikçi mağazalarda uygulanabilmesi, yöntemin geliştirilmesini de beraberinde getirmiş. Beyaz kart yerine artık, gerçek bir kartın sahtesi üretiliyor. Banka yetkilileri bu tür kartların sahtelerinden ayrılmasının hemen hemen olanaksız olduğunu da belirtiyorlar.

Özellikle Uzak Doğu ülkelerinde yaygın olarak kullanılan "white card" ve "ikiz kart" yöntemlerinin yanında özellikle yabancı turistleri bekleyen bir başka tehlike daha var.. lokanta gibi müşterilerin göremedikleri alanlarda kartın bilgilerinin kağıt üzerine aktarılması işleminde kısa sürede birçok kopya çıkarılıp her biri ayrı alışverişmiş gibi bankaya sunuluyor ve parası tahsil edilebiliyor.

Çok değil, sadece 30 yıl önce İngiltere'de ilk para ödeme makinası, aldığı protestolar nedeniyle hemen aynı hafta sonu hizmetten kaldırılmıştı. Şimdiki makinaların atası olan bu zavallı, yalnızca l0 sterlinlik kupürleri ödeyebiliyor ve müşterilerin sistemi çalıştırmak için kullandığı delikli kartları da ara sıra yutuyordu. Üstelik hiç de güvenli gözükmüyordu. Banka yetkilileri "hizmet" verecekken "zahmet" verdiklerini görüp çok üzülmüşlerdi. Batılılar, 20 yıl bekleyip, müşterilerinin karşısına gelişkin bir teknolojiyle çıktıklarında artık hemen hemen "kusursuz" bir sistem sunduklarını düşünüyorlardı. Oysa yaratıcı zeka, teknolojiyi hala ara sıra pes ettiriyor. Bu makinalar da "tüm güvenlik önlemlerine rağmen" üzerilerinde kafa yoran ve bunları uygulayan beyinlere pek küçük sayılmayacak cep harçlıkları sağlıyabiliyorlar.

Aslı KÜÇÜKKÖMÜRCÜ

Erozyonun götürdükleri

Türkiye, erozyon nedeniyle her yıl tam 500 milyon ton toprak kaybediyor. Yitirilen toprakla birlikte bitkiler için önemli besin kaynağıda yokoluyor. Bursa Ziraat Odası'nın yaptığı bir araştırmaya göre erozyon, yılda 8.7 milyon ton bitki-besin maddesi kaybına yolaçıyor. Oda başkanı Muhittin Kocaefe, "Bir kilogram gübrenin günümüz fiyatı yaklaşık 500 lira olarak kabul edilirse, erozyonla ortaya çıkan besin maddeleri kaybının parasal değeri 4.4 trilyon lira oluyor. Ayrıca erozyon sonucu, suya karışan nitrat ve fosfat gibi maddelerin insan sağlığını tehdit etmektedir" şeklinde konuşuyor.

Sorumsuz Kaptan

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü Ekipleri, Karaib Adaları'ndan Kingston Bandıralı "Carl Metz" adlı geminin denizi kirlettiğini tespit etti. Ekipler Harem 12 numaralı iskelede yükünü boşaltırken, yağlı atıklarını denize döken gemiye 90 milyon lira ceza kesdi.

Sözleşme

Strasbourg'daki Naturopa Merkezi'den yapılan açıklamaya göre Avrupa Konseyi'nde çevreye zarar veren faaliyetlerele ilgili bir sözleşme hazırlanıyor. Sözleşmeye göre çevreye zarar veren kişi ve kuruluşlar tazminat ödemeye mecbur kılınacağı gibi verdikleri zararı da onarmak zorunda kalacaklar. Çalışmalara işletmelerin ellerinde tuttukları gizli belgeleri ortaya çıkarmakla başlanacak

Korkutan kelime "Ozon"

Ozon deyince akla hemen atmosferin üst kısmında açılan delik geliyor. Ozon Tabakası'nda açılan bu delik yüzünden güneş ışınları filtrelenmeden dünyaya iniyor. Bir başka deyişle ultraviole ışınlar bir engelle karşılaşmadan yeryüzüne varıyor. Bunun insanlara etkisi ise deri kanseriyle sonuçlanıyor. Böylece dünyaya hayat veren güneş ölüm saçmaya başlıyor. Bu, "Ozon" deyince akla gelen aktüel sorun. Ancak atmosferde açılan bu deliğin yarattığı bir başka sorun daha var. Hemen yanıbaşımızda ve çok tehlikeli. Bu delikten giren ultraviole ışınlar, sanayi kuruluşlarının bacalarından, araba egzoslarından çıkan gazları etkileyerek oksijeni açığa çıkarıyor. Ancak bu açığa çıkan oksijen O_3 yani Ozon Gazı. Atmosferin yukarılarında güneşten gelen ışınları süzerek temizleyen bu gaz insanların yaşadığı yerlerde oluşunca hayati tehlike-

Ultraviole ışınların yeryüzüne kolayca ulaşması, fabrika bacalarından çıkan atıkları etkileyerek endüstri bölgelerinde yaşayan insanları tehdit eden ozon gazının oluşmasını sağlıyor

Güneşli havalarda endüstri bölgelerinde spor yapmak tehlikeli. Ciğerlerden kana karışan ozon kalbe iki kat fazla yük bindiriyor.(üstte) Bitkiler de ozona karşı duyarlı. Önce yeşil rengini kaybediyor, sonra fotosentez yapamadığı için ölüyor

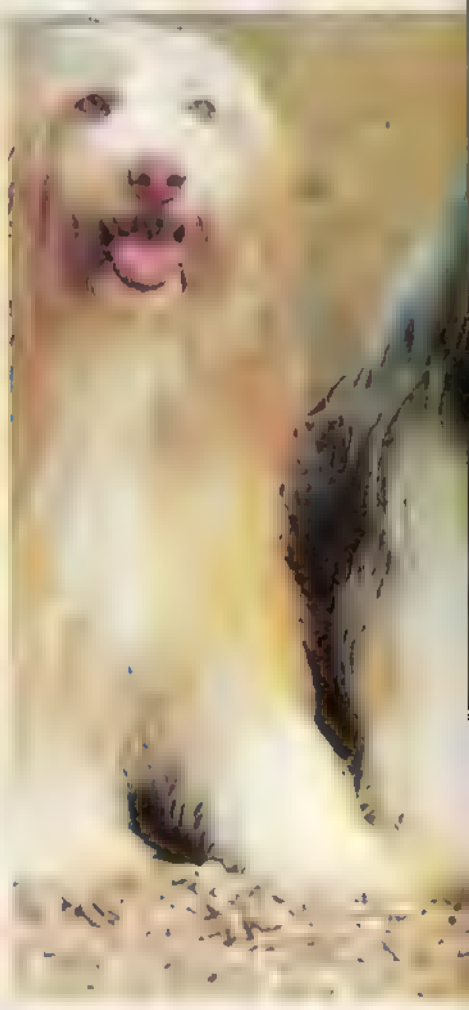

Hazırlayan: Mustafa AKKERMAN

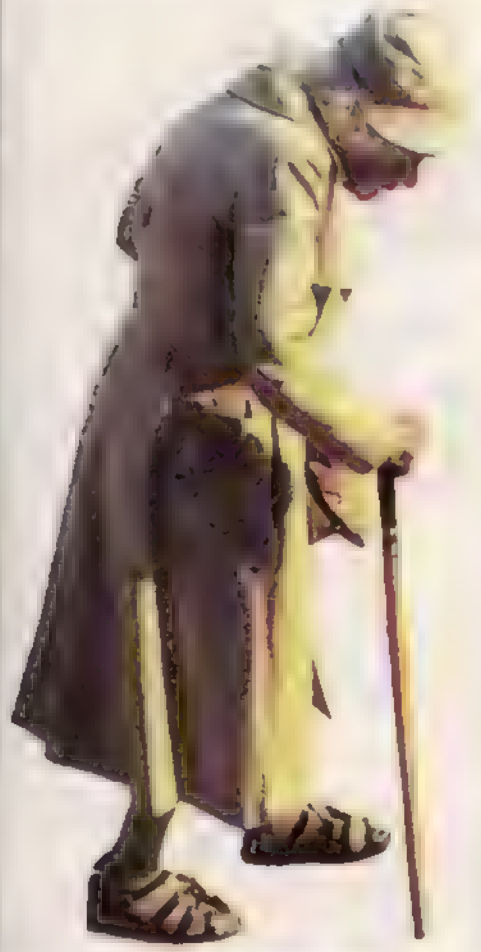

Ozon nefes yoluyla kana karışarak özellikle yaşlılarda kalp krizine neden oluyor

ler ortaya çıkıyor ve sanayinin yarattığı hava kirliliği de iki kat daha etkili oluyor. Bir metreküp havada 100 mg ozon bulunursa insanda şiddetli baş ağrıları başlıyor, 200 mg'da gözlerde yanma, 240 mg'a gelince baygınlık ve bazı bünyelerde kalp krizi yapabiliyor. Hayvanlarda ve bitkilerde ozon daha da etkili. 150 mg seviyesinde, kedi köpek gibi hayvanlarda körlük başlıyor. Bitkiler ise önce yeşil rengini keybediyor ve bir süre sonra yapraklar fotosentez yapamadığı için ölüyor.

Bilim adamları özellikle endüstri bölgelerinde, güneş ışıklarının en kuvvetli geldiği öğlen zamanlarında dışarıda fazla kalınmaması gerektiğini vurguluyor. Batılı ülkelerde, havadaki ozon oranının artması durumunda radyodan anonslar yapılarak insanlar uyarılıyor. Almanya'da aynı nedenle kalp krizi geçiren insanların sayısı artıyor. Geçtiğimiz yıl uyarıları dikkate almayan dokuz kişi spor yaparken ciğerlerine fazla miktarda ozon dolduğu için öldü. ABD'de emek yoğun çalışan bazı fabrikalar sadece gece mesaisi yapıyor çünkü güneş ışınlarının olmadığı saatlerde Ozon oluşmuyor. Ve insanlık kendi kuyusunu kazmaya devam ediyor, çünkü Ozon Tabakası'ndaki delik büyüyor ve fabrika bacaları zehir saçmaya devam ediyor.

Ozon Tabakası'nda incelme hızlanıyor

Ozon Tabakası'nda incelme hızlanıyor

Amerikalı bilim adamları, dünyayı güneşin zararlı ışınlarından koruyan Ozon Tabakası'ndaki incelmenin tahmin edilenden iki kat daha hızlı arttığını açıkladılar. ABD Çevre Koruma Dairesi Başkanı William K. Reilly, bu beklenmedik artışın, sadece Amerika'da önümüzdeki elli yıl içinde 200 bin kişinin deri kanserinden ölmesine yol açacağını söyledi. Reilly Ozon Tabakası'nı incelten havalandırma ve buzdolaplarında kullanılan kloroflord karbonlarının kullanılmaması için daha fazla çaba gerektiğini, ozonun dünya genelinde incelme hızının yüzde 2.6 olduğunu ve bunun da felaketlere yol açıcağını bildirdi.

ABD Ulusal Uzay ve Havacılık Araştırmaları Merkezi'nde (NASA) ozon çalışmaları yürüten grubun başkanı Rick Mc Peters "Ekvator'a baktığınızda herşey normal. Ama 20 derece kuzeyinde ve güneyinde, ozonun incelmesinde büyük artışlar var. Fakir ülkelere ozona zarar vermeyen daha pahalı maddeleri kullanmaları için yardım etmek gerekli" şeklinde konuşuyor.

Bilimadamları ozona zarar veren maddelerin üretiminin tamamen durdurulması halinde bile halen üretilmiş durumda olanların incelmeyi yirmi yıl daha sürdüreceğini vurguluyor.

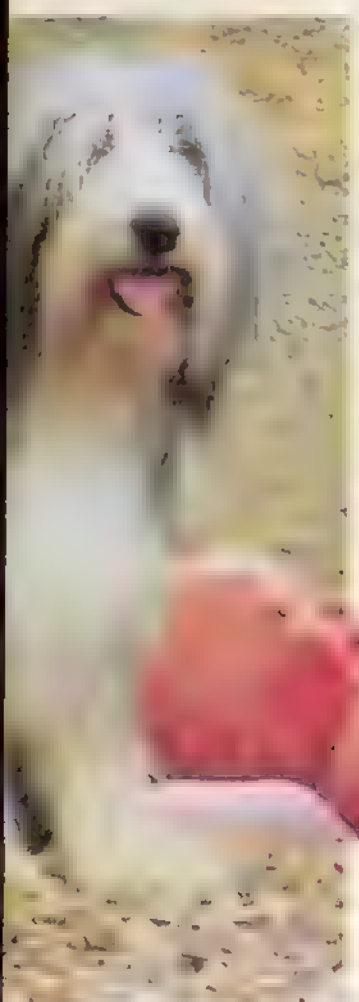

Bir metreküp havada 150mg ozon bulunması köpeklerde körlüğe neden oluyor

Çocukların derisi ozona karşı çok duyarlı. Gözeneklerden kolaylıkla derinin altına giren gaz yaralar açılmasına neden oluyor

Boğaz tehlikede

Doğal Hayatı Koruma Derneği'nden yapılan açıklamaya göre İstanbul ve Çanakkale boğazları büyük tehlike içinde. Uzmanların belirttiğine göre Bir LPG tankerinin patlaması sonucu oluşacak tahribat, bir atom bombasınınkiyle eşit düzeyde. Buna rağmen, tehlikeli kıvrımlar ve akıntılarla dolu olan ve şimdiye kadar çoktan çağdaş bir bilgisayar kontrol sistemine kavuşmuş olması gereken boğazlardan, klavuz bile almadan geçen pek çok LPG tankeri tesbit edilmiş bulunuyor.

Hastane atıkları

İnsanların hastanede tedavi sonucu üzerlerinden attıkları mikroplar çöpler yoluyla tekrar geri geliyor. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Prof.Dr. Fethi Doğan, hastane atıklarının belediye çöplüklerine kontrolsüzce atılması sonucu, bunlardaki hastalık mikroplarının kedi, köpek ve fare türü kemiriciler ve böcekler ile tekrar insana ulaştığını söyledi. Doğan hastane atıkları sorununun bilimsel çalışmalarla çözülmesi gerektiğini belirtti. İzmir Belediyesi Türkiye'de ilk kez hastane atıklarıyla ilgili bir yönetmelik hazırladı.

Yarışma

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi "Çevre" konulu bir afiş yarışması düzenledi. Son katılma tarihi 7 Mayıs 1991. Yarışmanın büyük ödülü 3.5 milyon TL olup, 500 bin tutarında iki adet mansiyon da verilecek.
Mis Sokak No:22 kat 4
Beyoğlu İstanbul
Tel. 149 00 09

BİLİM / YENİ BİR İDDİA

Bir zamanlar üç gözlüydük

Bir göz de başınızın üstünde... Prof. Dr. Ali Demirsoy, insanların bıngıldak boşluklarında bir üçüncü gözün bulunduğunu ileri sürüyor. Milyonlarca yıl önce güneşin hareketlerini gözetlemeye yarayan bu göz, şimdi epifiz bezi olarak iç dünyamızı gözlüyor, davranışlarımıza yön veriyor...

Milyonlarca yıldan bu yana canlılara ,"Güneş batıyor eve dön", "Dur ve aydınlığı bekle" yada "Büyü ve geliş" biçiminde komutlar verdi. Sonra bir gün, canlıyla birlikte değişiverdi üçüncü göz. Bıngıldak boşluğunda bir yumuşaklık bırakarak içe döndü. Şimdi iç dünyamız ile doğal hayat arasındaki iletişimin bir parçası o. Üçüncü göz içimizi gözlüyor.

Gece yatağa yatıp, gözlerini gökyüzüne kaldırarak evreni ve dünyayı merak edenlere adanan, "Yaradılışımızın Öyküsü" adlı kitabın ilk satırlarında başlıyor üç gözlü canlının öyküsü. Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü, Zooloji Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ali Demirsoy, güneş ve ışınları ile canlı varlıklar arasındaki yaşamsal ilişkiye açıklamalar getiriyor önce. Kitapta, güneş ışınlarının canlılarca nasıl algılandığı, zarar verici etkilerinin nasıl giderildiği anlatılıyor. Suda başlayan hayatın ilk çevre koşulları bunlar. Ve canlı varlık, sudan çıkarak karaya ilk adımlarını atıyor.

Sudan karaya geçen canlının ilk problemi sıcaklık farkıdır. Güneşin doğuşu ile, batışı arasındaki ısı ve ışık farkına karşı bir tek önlemi vardır canlının: Kafatasının üstünde bulunan üçüncü gözü. O, görür ve anlar, ve uyarır canlıyı. Kararan gökyüzü, giderek alçalan güneş, ısı ve ışığın yokoluşunun habercisidir. Prof. Dr. Demirsoy'un sözleriyle "kısa bir süre sonra suskun heykellere dönüşecek bu canlılar" üçüncü gözlerinden aldıkları uyarıyla yumurtalarına yada yavrularına bakmak ve onları yuvalarına taşımak için son çabalarını gösterirler. Günün ilk ışıklarına kadar sürecek bir hareketsizliğe geçişin ilk dakikaları böyle tüketilir. Ardından, soğukkanlı canlıların hareket için güneşin doğuşunu bekledikleri bir zaman dilimi başlar. Enerjisiz kalan bu canlıların geçici ölüm süreleri gibidir bu. Gün ile karanlık arasındaki bu ritmik oyun 300-400 milyon yıl boyunca sürer.

Üç göz soykırımı... Yaklaşık 250 milyon yıl önce son bulur bu ritmik oyun. Prof. Dr. Ali Demirsoy'a göre küçük bir fare büyüklüğünde, kemirgenlere benzeyen bir hayvanda mutasyonla bir değişiklik oluşur. Prof. Dr. Demirsoy'un, "metabolizmanın sürekli halde tutulması, sürekli olarak enerji üretmesi" biçiminde açıkladığı bu değişim sonucu, fare büyüklüğündeki bu canlıda besinlerin yakılmasıyla elde edilen enerji, denetim altında tutulamaz. Bunun anlamı ise vücuttaki iç sıcaklığın sürekli olarak yüksek derecelerde kalmasıdır. Bu kadar enerjiyi savuran bir canlının sürekli olarak beslenmesinin gerekliliği, onu geceleri de yaşamaya mahkum kılar. Dev sürüngenler karşısında savaşmak için hiç bir şansı olmayan bu küçük "terapsid" güneş batınca bütün kozları eline geçirir ve gecenin karanlığında hareketsizleşen bütün canlılara saldırır. Yumurtalar yavrular, hatta büyük hayvanlar onun için besin kaynaklarıdır artık. Giderek çoğalan küçük canavarlar bazı canlıların neredeyse soylarını tüketmeye başlarlar. Tarihin bu ilk soykırımı bir başka tarihsel olguyu doğurur Prof. Dr. Ali Demirsoy'a göre. Hiç bir nedeni olmayan karanlık korkusudur bu. Demirsoy "Bu bir eski korkudur. Karanlık basınca hatırlıyor ve korkuyoruz" diyor. Bir soykırımı hatırlayıp korkmamak mümkün mü?

Ancak çevrenin sıcaklığına bağlı olarak ha-

reket edebilen, algılayabilen canlıdan, çevrenin sıcaklığına bağlı olmadan hareket eden, algılayan, düşünen, hatta yorumlayan yeni bir canlı türüne ulaşılır. Artık, gerek duyduğu enerjiyi dışarıdan değil, iç dünyasından sağlayan bu canlıda güneşin ritmik hareketlerini gözleyen ve ona göre yaşamını düzenleyen bir üçüncü göze gerek kalmamıştır. Bu arada düzensiz iniş ve çıkışlar gösteren vücut sıcaklığı da ek mutasyonlarla değişmez sıcaklığa dönüşür.

Düşündüren sıcaklık... Soyut düşünceye geçiş de tam bu aşamada oldu Prof. Dr. Demirsoy'a göre. Çünkü artık çevrenin koşulları canlının iç dünyasını etkileyemiyordu. Canlı, çevrenin sıcaklığına yaşamsal bir ihtiyaç duymuyor, enerjisini güneşe bağımlı bir biçimde sağlamıyordu artık. Bağımsız düşünme yeteneği elde edilmişti. Prof. Dr. Demirsoy bu düzenlemenin yine de ince bir ayarı gerektirdiğini belirterek, anlamlı bir soyut düşünmenin ancak dar bir sıcaklık aralığında gerçekleştiği gerçeğine dikkati çekiyor. Vücut sıcaklığı 36 derecenin altına yada 39 derecenin üstüne çıktığında geçen zamanın tahmin edilemeyeceği, sözcüklerin anlamlı bir şekilde bir araya getirilemeyeceği, kısaca anlamlı soyut düşünme yeteneğinin yitirileceği de belirtiliyor.

Üçüncü göze duyulan gereklilik ortadan kalkınca, o da değişime uğramaya başlar. Bu çok özel göz, bir zaman sonra tümüyle içe dönerek iç dünyalardaki değişiklikleri ve ona bağlı olarak davranış şekillerini denetleyen bir yapıya, yani "epifiz"e dönüşür. Prof. Demirsoy bu dönüşümün izlerinin embriyonik gelişimin dikkatli bir şekilde incelenmesiyle de gözlenebileceğini anlatıyor. Davranışların eşgüdümcüsü üçüncü göz, eski yeteneklerini de kısmen korur. Çünkü yeni canlı türü her ne kadar bağımsızlığını ilan etmişse de diğer ögelerin çevre bağımlılıkları, ona tam bağımsızlık sağlamaktan uzaktır. Prof. Demirsoy bu durumu, "Örneğin bitkilerin hemen hepsi güneşin mevsimsel değişimine bağımlıydı; hemen hepsi çiçeklerini, yapraklarını ilkbaharda açıyordu. Onlarla beslenen bir canlılar grubunun yavrusunu sonbaharda doğurması ise anlamsızdı. Hiçbir hayvan 7-8 ay önceden kışın geleceğini bilemezdi" biçiminde açıklıyor.

Canlı hayatın çok başlangıcındaki bir oluşuma dair ilginç ve bazı bilim adamlarınca önemli varsayımlar ileri süren Prof. Demirsoy'un üçüncü göz kuramından yola çıkarak ulaştığı başka özgün sonuçlar da var. Demirsoy, elektrik ampulüyle, uyku hapının birbirlerine çok yakın tarihlerde bulunduğunu belirterek, "Epifiz bezi, yani evrim geçirmiş üçüncü göz 'gece oldu, artık uyumalı ve enerji depolamalısın' mesajı vermek ister "diyor".

Ancak ampulün bulunuşunun ardından, yüksek aydınlatma ve fazla ışık epifiz bezini yanlış uyarıyor ve ona hâlâ gündüzmüş gibi sinyal gönderiyor. Gece ile gündüzü karıştırı-

"Kısa bir süre sonra suskun heykellere dönüşecek bu canlılar, üçüncü gözlerinden aldıkları uyarıyla yavrularına bakmak, onları yuvalarına taşımak için son çabalarını gösterirler..."

Sphenodon Punctatus adlı ve üç gözlü kertenkele cinsi canlı, Yeni Zelanda Adaları'nda ilk bulunduğunda büyük şaşkınlık yaratmıştı

yor ve uykusuzluk çekilmesinin nedeni de bu Dimirsoy'a göre.

Üçüncü gözün bugünkü versiyonu epifiz bezinin "büyü ve geliş" emri ile insanların uzun yada kısa boylu oluşuna yol açtığı görüşü de yer alıyor Demirsoy'un satırları arasında. Milyonlarca yıl önce verilen emrin, epifiz bezi tarafından yapılan tekrarına en fazla uyanlar güneşli ülkelerin insanları. Çünkü epifiz'in uyarı kaynağı güneş. Güneşle gelen uyarının sonunda insanlar daha çabuk gelişiyor ve ergenliğe ulaşıyorlar. Bu ülkelerin insanlarının daha taşkın, daha çabuk sinirlenen yada kahkaha atan insanlar oluşu da bu yüzden. Çünkü Demirsoy'a göre "emir öyle geliyor."

İnsan yavrusunun embriyum halinde görülen bıngıldak boşluğu, yapılan bazı laboratuvar deneylerinde organizmalarına yabancı madde verilen hayvanlarda üçüncü bir gözün ortaya çıkışı, Avustralya'da bulunan üç gözlü kertenkele gibi kanıtları da var Demirsoy'un.

Din kitaplarında, mitolojide, psikoloji ve parapsikoloji'de ve efsanelerde vardır üçüncü göz. Halk hikayeleri ve edebiyat da yer verir üçüncü göze. Ya bir dev, yada felsefede düşüncenin karşılığıdır. Ve şimdi üçüncü göz tepenizden içinize bakıyor...

Aslı KUÇÜKKÖMURCU

"Hadi canlan biraz..."

Uzayın sonsuzluğuna inanmayan, ancak geçmiş ve gelecek zamanlara yolculuk fikrini hiç de yabana atmayan Prof. Dr. Ali Demirsoy, ileride insanların güzel fizikleriyle değerlendirileceğine inanıyor. Farklı alanlardaki geniş kapsamlı araştırmalarıyla tanınan "Yaşamın Temel Kuralları" adlı 8 ciltlik bir dizi kitabın sahibi Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ali Demirsoy Nokta'nın sorularını yanıtladı.

"Bahardaki eşeysel canlılığı da epifiz bezinin, 'hadi şimdi canlan' emirlerine borçluyuz. Ancak bu,mantık dışı saldırgan hareketlere de neden olur..."

Nokta: Farklı bir konuda önemli iddialarınız var. Ne gibi bir tepki bekliyorsunuz?

Demirsoy: Önceki kitaplarım nedense hem sağ hem sol çevrelerden tepkiler aldı. Her iki kesim de beni kendilerinden saydı yada saymadı. Bu sefer bu gibi konularla ilgilenmediğimi, sadece bilimle uğraştığımı anlamalarını istiyorum.

Nokta: Bilim çevrelerinden tepki var mı?

Demirsoy: Araştırmalarımı üniversiteden arkadaşlarıma okutuyorum. Görüşlerini alıyorum. Genellikle bana olumlu eleştirilerini yansıtıyorlar. Ayrıca fikirlerini anlatıp yardımcı oluyorlar. Bunun dışında bir tepki bilmiyorum.

Nokta: Araştırmalarınız belirli bir alanla sınırlı değil, farklı konularda çok geniş kapsamlı araştırmalarınız var...

Demirsoy: Evet, ama bunlar diğer bilim adamlarının yıllardır biriktirdiği bilgiler ve benim bilgilerimin birleşimi. Geniş kapsamlı olmasının nedeni budur. Bana maledilecek olanların en önemlisi de üçüncü göz fikridir. Bunun üzerinde çok çalıştım.

Nokta:Üçüncü göz fikri nasıl gelişti?

Demirsoy: Zaten evrenin ve dünyanın oluşumu meselesine girince ortaya bir çok problem çıkıyor ve kafa yoruyorsunuz. Sphenodon var, bıngıldağımız var, ve biyoritm dediğimiz bir kavram var. Bunlar önemli kanıtlar.

Nokta: Tezinizde üçüncü gözün evrimle birlikte giderek içe döndüğünü ve epifiz bezine dönüştüğünü söylüyorsunuz. Biraz açar mısınız?

Demirsoy: Epifiz bezinin en önemli işlevi, bağımsız yani "abstrak" düşünmektir. Bağımsız düşünmeyle insan gibi davranmaya başladık. Davranışlarımız ilk defa hayvandan ayrıldı. Hayvanlar gibi astronomik ve günlük ritme bağlı, ancak bağımsız düşünen yaratıklar olduk. Epifiz bezi yani üçüncü gözü çıkarılmış bir dişi hayvan regl olamaz. Kör bir genç kız da ya çok geç yada çok erken yaşta regl olur. Çünkü epifiz bezi dışarıdan ışık alamaz, göremez, algılayamaz. Bahardaki eşeysel canlılığı da epifiz bezinin, "Hadi şimdi canlan" emirlerine borçluyuz. Ancak bu, mantık dışı ve saldırgan hareketlere de neden olur. Gece şehir

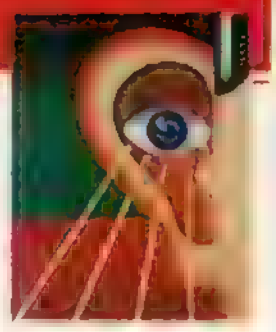

"Türkiye'de ilk..."

Milyonlarca yıl önce bir üçüncü gözümüz vardı ve bu daha sonra değişerek epifiz bezimizi oluşturdu biçimindeki tez için Hacettepe Üniversitesi Hidro Biyoloji Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kuru ile aynı üniversitenin Psikiyatri Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Cengiz Güleç'in görüşlerini sorduk. Profesörler, araştırmayı bildiklerini ancak henüz geniş bir yanıt için hazır olmadıklarını belirterek kısaca şunları söylediler:

Prof. Cengiz Güleç: Üçüncü gözden kasıt. felsefenin en büyük problemlerinden biri olan dış dünyayı bilme ve kavramada duyu organlarımızın sınırlı olmasıdır. İnsanoğlu evrimleşirken bir taraftan da dünyayı tanıma ve uyum sağlama sorunuyla karşılaşmıştır. Üçüncü göz bu sırada devreye girip düşünce olmuştur. Üçüncü göze teorik akıl diyebiliriz yani. Üçüncü gözden kasıt teorik akıl diye düşünüyorum. Epifizin insandaki fonksiyonları ise çok tartışmalı bir konu.Ancak Türkiye de ilk olduğu için dikkate değer.

Prof. Mustafa Kuru: Göz deyince illa görme görevi yapan bir göz anlaşılmayabilir. Ama sphenodon diye bir hayvan yaşıyor Yeni Zelanda'da ve ondaki gerçek bir göz gibi gelişmiş. Bunlar bilimsel gerçekliği olan teoriler. Müspet bölümleri olduğu gibi tartışmaya açık yönleri de var. Ama evrimi laboratuarda gözleyip ispatlayamıyoruz. Dolayısıyla kapı hep aralık kalıyor. Bıngıldak ta artık fonksiyonunu yitiren üçüncü gözün kalıntısı olabilir. O göz epifiz gözüne dönüşebilir ama o üçüncü göz fonksiyonelmiydi? Prof. Demirsoy'un dediği gibi tam fonksiyonel bir göz olmaması akla yakın. Türkiye'de ilk kez böyle bir iddia var, bir şey söylemek için bizim de araştırmamız gerekir.

"Bıngıldak ta, artık fonksiyonunu yitiren üçüncü gözün kalıntısı olabilir..."

ışıkları insanın ritmini bozar. Uykusuzluk ve kendini sersemlemiş hissetmek gibi rahatsızlıklar, üçüncü gözümüzün yani epifizin durumdan muzdarip olmasından kaynaklanıyor. Geçen yüzyıl icat edilen aydınlanma araçlarına hâlâ uyum sağlayamadık. Epifiz bezi şimdilik tekrar mutasyon geçirmeye niyetli gözükmüyor. Zaten o kadar kolay bir iş de değil. Günlük yaşamda strese devam.

Nokta: Yazılarınız arasında insanların makyaj yapmalarının nedenlerine değiniyorsunuz. Bunu da biraz açar mısınız? Makyaj yapma gereksiniminin üçüncü gözle bir ilgisi var mı?

Demirsoy: Çok eskiden, özellikle maymun ırkının popo kısımlarında, şimdiki türlerinin bazılarında da varolan bir kırmızı deri kısmı vardı. Erginleşen ve çiftleşmeye hazır duruma gelen dişi maymunlarda ortaya çıkardı bu durum. İnsanın atalarında da aynı durum vardı ve çiftleşme yaşına geldikleri böyle belli olurdu. Sonra insan ayağa kalktı ve kırmızı kısım daha az çarpıcı ve görünmez oldu. Bunun çaresi kırmızılığı yada boyayı görünen bir yere taşımaktı. Ve yüzlerini boyamaya başladılar. Tabii ki, çiftleşmeye hazır olduklarında. Bunun üçüncü gözle doğrudan bir ilgisi yok ama dolaylı etki olabilir.

BATI / KÜRTLER VE AMERİKA

"Şimdi ne olacak?"

Kimisine göre Irak, Amerika'nın yeni "arka bahçesi" olarak kolları sıvadı. Kimine göre Kürtler önce kışkırtıldı, sonra yalnız bırakıldı. Kimisine göre Kürtlere yardım için herşey yapılmalı. Ve "birine" göre de, Saddam'ı devirmek için gizli harekatlar dahil her yol denenmeli. Kürtler, Zaho'da yeni bir yaşama hazırlanırken, dünya kamuoyunun önde gelenleri ne diyor?

Cumhurbaşkanı Turgut Özal 2 Nisan'da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi aracılığıyla dünya kamuoyunun dikkatini Kürtlerin yaşadığı trajediye çekmek istedi. Başta Bush olmak üzere dünya "almaza" yattı. Newsweek Dergisi'nin son sayısında değindiği gibi Bush, Özal'ın artan baskısı karşısında lütfedip 6 Nisan'da sınırlı bir yardım harekatı başlattı. Amaç yalnızca insanların açlıktan ölmelerini engellemekti. Yoksa, Allah korusun, ilerde gerillaların üssü olabilecek kamplar kurmaya hiç mi hiç niyeti yoktu Mr. Bush'un. Özal diretti. 7 Nisan'da ABD Dışişleri Bakanı James Baker Ankara'da idi. Baker daha sonra dağlarda tepelerdeki sığınmacıları görünce dehşete kapıldı. Koşarak Cenevre'ye gitti. Oradaki uluslararası yardım kuruluşlarına güveniyordu. Yarım saatte iş çıkmayacağını anladı. Bu arada Bush ve çevresindekiler hâlâ Nuh deyip peygamber demiyorlardı: "Biz karışmayız." İki hafta sonra, yani Nisan'ın 16'sından itibaren Amerikan askerleri Zaho'da kamplar kurmaya başlamışlardı bile. "Körfez zaferi" ile Ortadoğu'yu perişan eden Bush, sonuçta kendi ve dünya kamuoyunun baskılarına boyun eğmek zorunda kaldı. Boyun eğen yalnızca Bush olmadı tabii. Hemen ardından Talabani ve Saddam el sıkışarak anlaştılar. Kürtleri ve hatta Türkmen ve Iraklıları kan denizinde boğan Saddam, birdenbire demokrasi dalını uzatıp kurbanlarını kurtarmaya karar verdi. Ama "bu iş bitti" demek için iyice saf olmak gerekiyor. Zaho'nun Kürt Belediye Başkanı CNN'e anlatıyordu: "Ben 1970'deki demokrasi ve özerkliği de hatırlarım. O zamandan bu yana düzinelerle arkadaşımı kaybettim. Dışarının yardımı ve müdahalesi mutlaka sürmeli." Bütün sözlere rağmen kimse tam olarak güvenliğinden emin değil. Iraklı son üniformalı da bölgeyi terkettikten sonra, Iraklı Kürtler dünyanın dikkat ve desteğine ihtiyaç duyacak. ABD de, Saddam'a verdiği "çekilin" ültimatomuyla bunu istiyor zaten.

Arkadaşımız Sedat Aral'ın kah Zaho, kah Türkiye fotoğraflarına, Polonya Devlet Başkanı Valesa'dan "She-Devil" (O) yazarı Fay Weldon'a kadar bir dizi siyasetçi ve sanatçının konuya ilişkin görüşlerini ekledik.

Batılı politikacılar, din adamları, yazarlar Iraklı Kürtlerin kâbusunu sona erdirmek için yapılması gerekenler konusunda görüşlerini dile getiriyorlar...

FOTOĞRAFLAR SEDAT ARAL /NOKTA

LECH WALESA

POLONYA DEVLET BAŞKANI

"Daha fazla bekleyemezler"

Bu boyutta bir insanlık trajedisine, Polonya'nın duyarsız kalması mümkün değil. Bu tür olaylarda kamuoyunun tepkileri büyük önem taşır. Kürtlerin yaşadıkları olaylara da Polonya halkı şiddetle tepki gösteriyor.

Her ulus özgürlüğünün tanımlanması hakkına sahiptir ve bu da ancak ulusun kendisi tarafından yapılabilir. Kürtler de bir an önce serbest bırakılmalıdır. Bu konuda, Birleşmiş Milletler'in, olabildiğince çabuk ve kararlı davranması gerekli. Kürt halkının daha fazla beklemesine izin veremeyiz.

ORRIN HATCH

SENATOR

"Saddam kesinlikle devrilmeli"

Iraklı Kürtlere yönelik vahşi saldırılar başladığında, Başbakan Major, bir soykırımın önlenmesi için Batı'nın olaya müdahale etmesinin zorunlu olduğu konusunda doğru bir tespit yaptı. Her ne kadar Ortadoğu'nun tüm problemlerini çözmemiz mümkün değilse de, Körfez Savaşı'nda bizimle aynı amaçları paylaşan insanların öldürülmelerini önlemek bizim görevimizdir.

Sorunun kökeni Saddam Hüseyin rejimine dayanı-

yor, bu nedenle de biz onun devrilmesini kesin bir amaç haline getirmeliyiz. Uluslararası bir müdahaleyi mümkün kılacak tüm gizli girişimleri denemeli, ayrıca onun iktidardan uzaklaşmasına karşılık ekonomik ambargoların kaldırılmasını da kullanmalıyız.

Bizim ilk tepkilerimiz salt "güvenlik bölgesi" ya da "insani yardım" olmamalıydı. Ayrıca suçsuz sivillere saldıran, Irak birliklerine yönelik hava saldırıları düzenlemeliyiz ve gelecekte benzer bir girişim olursa tavrımızın yine saldırı olacağını açıkça ortaya koymalıyız. BM sözleşmesine uygun gözükmese de, uluslararası kanunlar önünde, "insani müdahale" olgusu bizim davranışlarımızı yasallaştıracaktır. Askeri üstünlüğümüz ortaya konduğunda, Irak güçleri de bize uyum gösterecektir.

Dünya soğuk savaştan uzaklaştıkça, Sovyetler Birliği'ndeki Baltık ulusları ya da Çin'deki Tibetliler gibi, çokuluslu devletler içindeki azınlıklara yönelik davranışlar, insan hakları konusunda bir anahtar teşkil edecektir. Eğer biz Kürtlerin kaderi konusunda farklı davranırsak, diğer bazı liderler de ülkelerindeki azınlıklara yapacakları benzer muameleler karşısında, Batı'nın sessiz kalacağı sonucuna varabilirler.

BASİL HUME

KARDİNAL

"Ahlâki sorumluluk bitmedi"

Saddam Hüseyin rejiminin bir yanını da, kendi halkına, özellikle de Kürtlere karşı sistematik bir biçimde sürdürdüğü kötü tavır oluşturmakta. Şimdilerde Saddam'ın Kuveyt'ten çıkartılmasıyla birlikte, tüm bu insanlar ve Güney Irak'taki Şii nüfusu da yeniden onun ağır baskısı

altına girmiş durumda.

Daha önce işbirliği içinde olan hükümetler hâlâ barışın sağlanması için ahlâki sorumluluğa sahipler. Kuveyt'i yeniden özgür kılmayı mümkün kılan politik istem ve ekonomik kaynaklar, şimdi de Kürtler ve Şiiler için insani yardım sağlanması amacıyla yeniden kullanılmalıdır.

Son haftalarda Saddam'ın halkına karşı uyguladığı tavır, uluslararası açıdan Kuveyt'in işgali kadar önemlidir. Bu nedenle de BM Sözleşmesi'nin 27 no'lu maddesine dayandırılan, Irak'ın içişlerine karışılmaması konusundaki tartışmalar, bana göre pek fazla bir geçerliliğe sahip değil. Sözleşmenin bünyesinde yeralan "uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditler" tanımlaması ve 688 sayılı karar hatırlandığında, Iraklı sivillere yönelen baskı da benzer bir tehdit oluşturmaktadır.

ANDRE GLUCSKMANN

FİLOZOF

"İzlemek ve hiçbir şey yapmamak"

Sorun oldukça basit! Yiyecek, battaniyeler ve çadırlar orada, havadan beş dakikalık mesafedeler. Biz gerekli yardımı taşıyacak uçaklar da olduğunu biliyoruz, müttefik ordularının aylarca yetecek stokları vardı ve savaş ancak birkaç gün sürdü. Yani bir yanda yardım malzemelerinden oluşan bir yığın, diğer yanda da yardıma gereksinme duyan binlerce Kürt söz konusu.

Neyi bekliyoruz? Benim korkum, Amerikan ve dünya kamuoyu Kuveyt'in kurtarılmasıyla Vietnam sendromundan kurtulurken, bu kez de Kamboçya sendromuna saplandı. Tam üç yıl boyunca herkes Pol Pot rejiminin Kamboçya halkına uyguladığı katliamı izledi. İşte Kamboçya sendromu bu, izlemek ve hiçbir şey yapmamak.

Kanımca, müttefikler bir an önce Kürtlerin kendi topraklarına dönmesini sağlamalıdır. Bunu yapmaz ve onları 10 yıl, 20 yıl kamplarda barındırırsak, bana göre müttefikler savaşı kazansalar da barışı yitirirler.

DAVİD LANGE

YENİ ZELANDA ESKİ BAŞBAKANI

"Ulusal istemler..."

Çok kısa sürede yabancı topraklarda yarım milyon asker için tam kapasiteli servis üsleri kurmayı başaran müttefik kuvvetlerin, zafer havası içinde harekete geçmeye yönelttikleri Kürtlerin içine düştükleri yaşam mücadelesine bir çözüm bulamamaları utanç vericidir. Uluslararası yasaların kısıtlayıcı olduğu tartışmaları ise inandırıcı olmaktan uzaktır. Eğer önceden planlanan bir işgal söz konusu olsa bu doğru olabilir. Ama çözüm arayışı suç değildir. Varolan durum ise, sadece isteksizlik olarak nitelenebilir.

Müttefiklerin Kürtlere koruma sağlamadaki başarısızlıkları, askeri zaferlerinden çok daha yoğun olarak hatırlanacaktır. Verilmesi gereken ilk ve belirleyici tepki sığınmacılara yardım sağlanması olmalıydı. Zaman içinde de, 1920 antlaşmasının reddedilmesinden bu yana Kürtlerin sürekli dile getirdikleri ulusal istemlerinin ortaya konmasına yönelik çözümler için harekete geçilmeliydi.

Ya Bush, ya da Saddam "Demokrasi" si

FAY WELDON

YAZAR

" ABD'nin yeni arka bahçesi"

Sanırım Kuveyt'in işgali söz konusu olmasaydı da Irak hükümeti Kürtleri toparlayıp sürebilirdi. Sadece bizim başlıklarımızın yarattığı bir tür melodramatik etki nedeniyle mi Kürt sorununun Körfez Savaşı'nın bir sonucu olduğunu düşünüyoruz? Belki evet, belki değil. Bu konudaki suçlamalar anlamsız gözüküyor.

Bildiğimiz bir şey varsa o da, Amerikan ordusunun geri çekilmiş olması ve yaptırımların ortadan kalkmasıyla artık Irak üzerinde uluslararası bir baskı söz konusu olmadığı. Irak'ın artık kaybedecek bir şeyi yok ve ne isterse onu yapıyor. Amerikan hükümetinin söz verdiği dünya düzenini, Irak arka bahçesinden başlıyarak kurmaya başladı. Bu konuda ufak bir zafer kazandığı bile söylenebilir.

Durumun çözümü için ne yapılabilir?

a) Hiç bir şey yapmayız ve milyonlarca Kürt, karlı dağlarda yaşamını yitirir. Biz de bu arada kendi yaşantımızla haşır neşir oluruz.

b) İran ve Türkiye topraklarının bir bölümünü acilen bir Kürt devleti (büyük olasılıkla Irak'ın hemen işgal edeceği) kurulması için terk ederler. Diğer ülkeler de sınırlarını açarak alabildikleri kadar mülteci alırlar.

c) Güvenlik Konseyi askeri çözüme yönelir. BM, General Schwarzkopf veya ona benzer bir askeri görevlendirir ve BM askeri gücü Irak'ı işgal eder. Askeri rejim altında Kürtlerin geri dönmesi sağlanır ve Irak, İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'da olduğu gibi yeniden eğitilir. Beş yıl sonra da Ortadoğu'nun en uygar ve kibar hükümeti olan kendi hükümetine kavuşur.

Sanırım oldukça kötü bir çözüm olsa da uygulamamız gereken yine de "c" şıkkı. Çünkü diğer ikisini seçtiğimizde çok daha fazla insanın ölümüne neden oluruz. Ancak korkarım ki biz "a" şıkkını uygulayacağız ve acil yardım paketleri atmaktan vazgeçeceğiz.

İRAN / BİR PROFİL

Köse mi yoksa köpekbalığı mı?

28 Nisan günü resmi bir ziyaret için Türkiye'ye gelecek olan İran Devlet Başkanı Ali Ekber Haşimi Rafsancani'nin kişiliği ve politik yaşamı batının çözmeye çalıştığı bilmecelerden birini oluşturuyor. Guardian gazetesinde bu konuda yayınlanan bir yazıyı özetleyerek sunuyoruz.

İran Hükümeti, casusluk suçlamasıyla tutuklu bulunan İngiliz işadamı Roger Cooper'in serbest bırakıldığını, Nisan ayında güvenli bir şekilde ülke dışına çıkarılana kadar gizli tuttu. Bu olayın, İslam Devrimi ve Humeyni ideolojisinin satılmasının bir başka örneği olarak değerlendiren radikalleri alarma geçirmesi, İran hükümetini endişelendiriyordu. Serbest bırakma olayının ardında Devlet Başkanı Ali Ekber Haşimi Rafsancani'nin izleri ağır basıyor ve dünya kamuoyunun uzun süreden beri onun hakkında yaptığı iki tahmin de doğrulanmış oluyordu.

Birinci tahmin, ılımlı ve pragmatist bir kişiliğe sahip olan Rafsancani'nin istemlerine ulaşma konusundaki hırslı tutumuna ilişkindi. Rafsancani'nin istemlerini, ülkesinin uluslararası saygınlığa yeniden kavuşmasını sağlamak, Arap dünyası ve Batı ile ilişkileri rayına oturtmak, bağnazlık ve fanatiklik yatağı bir İran imajını silmek, İran devrimi ve Humeyni ideolojisinden devletin çıkarlarıyla çatıştığı noktalarda feragat etmek oluşturuyor. Dünya kamuoyunun diğer tahmini ise, İran devletinin çıkarları pahasına da olsa ideolojiden ödün vermeyen ve gücünü koruyan Humeyni mirasçısı "aşırı uçlar"ın muhalefeti karşısında, Rafsancani'nin istemlerine ulaşabilmesi için çok uyanık, entrikacı ve sabırlı olması gerektiğiydi.

Bu nedenlerdenden ötürü, batıda ne zaman onun portresi çizilse en çarpıcı fiziksel özelliğine takılınmadan edilemiyor. Tüm mollaların ve devrimcilerin heybetli sakallara sahip olduğu bir ülkede, Rafsancani'nin Moğol kökenine borçlu olduğu köseliği oldukça dikkat çekiyor. Ayrıca köse kelimesinin Farsça'da iki anlama gelmesi de ilginç bir nokta oluşturuyor. Farsça'da "kusseh" köse kelimesinin bir anlamı da köpek balığı. Her şeye rağmen, gelişen olaylar tahminleri bir ölçüde doğrulasa da, Rafsancani'nin karmaşık kişiliğini açıklamakta yetersiz kalıyor.

Humeyni taraftarları hala onun adına anıtlar dikip, ölümünden sonra da tüm eylemlerinde onun otoritesini tanımayı sürdürüyorlar. Öte yandan Humeyni mermer mezarında yatarken, Rafsancani de bir politikacı olarak, Humeyni adına Humeyni'nin izlerini silmeye hüküm giymiş gibi bir pozisyonda bulunuyor. Peki Rafsancani'nin, bu durum karşısındaki kişisel duyguları nedir? "Sevgili İmamımız" kavramını reddetmekle kendini yadsımış olmuyor mu? Kariyerinin ilk yıllarından bilindiği kadarıyla, Humeyni'ye ondan daha bağlı ve hiç değişemez gibi görünen bir diğer Humeyni yandaşı yoktu. Rafsancani, yalnızca basit bir fırsatçı mı? Dünya görüşü süreç içinde, ciddi değişimlere mi uğradı? Ya da her zaman açık fikirli biriydi de, sadece Şii öğretisi "takiyye" yi mi (zamanı gelinceye kadar duygularını gizlemek) izliyordu? Tüm bunların içindeki gerçeklik oranını, yalnız Rafsancani'nin kendisi bilebilir.

> **Rafsancani bir politikacı olarak, Humeyni adına Humeyni'nin izlerini silmeye hüküm giymiş gibi**

Dikkatli ve uyanık... Rafsancani, 1934 yılında Kerman kenti yakınında bir çöl kasabasında doğdu. Şam fıstığı yetiştiren orta halli bir ailenin çocuğuydu. 14 yaşında iken ilerde müstakbel kayınbabası olacak mollanın baskısıyla, geleceğini belirleyecek ilk adımı atarak, kutsal şehir Kum'da Ayetullah Humeyni'nin yanında İslam hukuku öğrenimi görmeye gitti. Burada, ilerki dönemdeki büyük ayaklanma sırasında önemli roller oynayacak olan bir kaç ilahiyat hocası arasında, Humeyni'nin devrimci görüşlerini benimsedi. İslam dini içinde en pasif mezhep sayılabilecek Şii geleneğine tümüyle aykırı düşen bu görüşe göre; İslamın kurtuluşu, dünyevi egemenliğe, Şah ve mirasçılarına ve onun temsil ettiği batı kökenli yozlaşmalara duyulan nefrete bağlıydı.

Rafsancani vaaz vermeyi seviyordu. Söylentiye göre ortada vaaz verecek öğrenci bulamadığında kendi kendine vaaz verirdi. Bu, onun nükteli hikayeler anlatma yeteneği ile de iyi bağdaşıyordu. 1960'lı yılların başlarında, Şah'ın beyaz devrimine karşı Humeyni'nin düzenlediği ayaklanmada militan rol alarak politikaya girmiş oldu. İslam davası uğruna katıldığı bu eylem, onun sığ ve soyut akademik evrenine tezat teşkil eden, somut ve modern dünyayla beklenmedik bir biçimde bağlantılar kurmasına yol açtı. Daha önce din okutmanlarının muaf tutulduğu, ancak sonraları zorunlu hale gelen askerlik de, onu vaaz vermekten vazgeçirmedi. Bu kez diğer askerlere vaaz vermeye başladı. Bir süre sonra ordu, Rafsancani'nin güvenliği açısından Kum kentinde vaaz vermesinin daha uygun olacağı kararını verdi. Ama bu büyük bir yanılgıydı.. Irak'ta sürgüne gönderilen Humeyni, ülkesindeki dini yeraltı örgütlerini desteklemeyi sürdürüyordu. Başbakan Hasan Ali Munsur'a karşı suikastta kullanılan silah da bu örgütlerden birine aitti. Rafsancani, 1964 de kendini hapishanede buldu. Resmi biyografisinde yazıldığına göre, gizli polis tarafından ona "insanlık dışı işkenceler" uygulandı. Rafsancani'nin yaşamında Kum kenti ve Humeyni derin izler bırakan unsurlar olmayı hep sürdürdü.

Ancak etkilendiği başka unsurlar da oldu. Şah'ın hapishanelerine sürekli girip çıktığı dönemlerde çevirip yayınlattığı ile ilgili bir biyografi kitabı, bunlardan biriydi. 19. yüzyılın Filistinli reformisti Amir Kabir'in kendi ülkesini modernleştirmek için Batıya ve teknolojisine yönelen bu yenilikçi kişiliği onda büyük bir hayranlık yarattı. Sonraki yıllarda Rafsancani dünyevi işlerde de çok başarılı oldu. 1970'lerde zengin bir emlak spekülatörü olmayı başarmıştı. Şamfıstığından elde edilen kârların sürekli yükselmesi, bu aile işini devrim sonrasında büyük bir iş alanı haline getirdi. Buna rağmen, 1978'deki son beş yıllık hapis belasından kurtulduğunda, ilk olarak, sürgündeki Humeyni'nin Şah'a karşı kitle ayaklanmaları düzenlemek amacıyla kurduğu gizli komitenin üyesi oldu. Komite üyelerinden bir kaçı, Kum kentinden eski sınıf arkadaşlarıydı. Hepsi, tarihte bir örneği daha görülmemiş, Humeyni'nin yaratısı bir İslami devlet idealine kendilerini adamıştı. İslam onları bir araya getiren tek bağ idi. Rafsancani militanlara ders verirken şöyle diyordu; "Allah büyük diye zikrettikten sonra ardından hemen Şah'a ölüm denmezse bu islama yarı yarıya inanmaktır. Yıllardır gerilemiş olan İslamın yeniden doğması için Şah ölmelidir." Gizli komite diğer mollaları da ön saflara sürdü. Devrim zaferi ufukta iyice belirdiğinde, komitenin kendisi ortaya çıktı. Bir Fransız gazeteci, makalesinde bir tür Şii-Leninist dili ile konuşan mollanın sözlerini şöyle aktarıyordu; "Biz islam devrimine İran'da başladık. Çünkü zincirin en kolay halkası idi. İslam her yerde zafer kazanacak. Sovyetler Birliği'nde, Çin'de ve hatta senin ülken Fransa'da.."

1979'un Şubat ayında Humeyni ülkesine zaferle döndüğünde, Rafsancani, kurulmakta olan din devletinin en uygun yöneticilerinden biri olacağını hemenkanıtladı. Ancak yeni düzenin "kural tanımayan eskileri temizleme hareketi" içinde kilit noktada bulunanlar arasında yer almadı. Yine de İçişleri Bakanı temsilcisi olarak olayların merkezinde idi. Onu izleyen dönemde ise, tüm egemenlik haklarının yeni bir despotun ellerine verilmesi ile sonuçlanacak olan ve Şah rejiminin yıkılmasına katkıda bulunmuş olan güçlere karşı girişilen zalim kampanyanın öncüleri arasında Rafsancani yoktu. Devrim mahkemeleri sayısız devrim militanı ve askeri kurşuna dizilmeye yolladığında, bir açıklama yaptı; "İslam devriminin tek yolu var. O da kanlı ve şiddetli bir temizlik". Böylesine değişken ve vahşi bir politik ortamda, başarının zorunlu müttefiği olan şans da Rafsancani'de yeterince vardı. Kendisine karşı düzenlenen bir kaç suikast girişimlerinden kıl payı kurtuldu. Örneğin son olarak, temizlik harekatının en yoğun döneminde, Haziran 1981 de, bir dakika önce ayrıldığı idare binasının büyük bölümü dev gibi bir patlama ile göçtü.

Sadakatin faydaları... ABD Büyükelçiliği'nin işgaliyle birlikte, Amerikan düşmanlığını dinsel güçlerini sağlamlaştırmakta kullananların başında Rafsancani geliyordu. Ilımlı Başbakan Beni Sadr'ın da ithamından sonra Rafsancani, artık İran'ın tüm enerjisini, baş düşmanı "büyük şeytan" Amerika ile savaşımında yoğunlaştıracağını açıkladı. Şansının ve sadakatinin yanısıra, yüksek düzeydeki politik becerileri de onun bugünkü yerine gelmesine yardımcı oldu. Bazı hayranlarına göre bu beceriler; kıvrak zeka, sezgi gücü, manevra becerisi, halkın gerçek ihtiyaçlarına cevap verişteki pratik duyarlılığıydı. Humeyni dogmalarının muhalefetine rağmen, Rafsancani halkı güldürmeyi de bilen az sayıda mollalardan biri oldu. İslam Cumhuriyetinin en önemli dinsel töreni olan Cuma vaazlarında Rafsancani, dinsel-politik nitelikteki nasihatlerini yerinde bir mizah ve sağduyu ile süsleyerek dinleyenlerin pür dikkat kesilmesini sağlıyordu. Rafsancani'nin bu özelliği, Humey- ▶

ni'nin şeriat düzenini kurmayı tamamladığı dönemlerde su yüzüne çıkmaya başlamış, ancak daha sonra tekrar geriye itilmişti. Rafsancani Irak'la savaşın yürütülmesinde de özel sorumluluklar aldı. Belki de bu yüzden, ateşli mollalar içinde ılımlıya dönüşenlerden ilki o oldu. "Ilımlı" olabilmek özellikle sorumluluk almayan ve hoşlarına gitmeyen herşeyi dine aykırı olarak dışlayan "aşırı uçlar" karşısında, zor korunabilen bir özellikti. Çok dikkatle ilerledi. 1980'li yılların ortasında, silahların gücü, düşmanın ağır silah ve tanklarının karşısında, gençliğin kendini feda eden "insan dalgaları"na dönüşmesi, onun "devrim ihracatı" konusunda derin kuşkular duymasına neden oldu. Savaşın mümkün olduğu kadar az kayıpla sürdürülmesi gerektiğini açıkladı. Yine tam bu sıralarda, adeta bir mayın tarlasına benzeyen ABD ilişkileri alanına da girmek cesaretini gösterdi. "İrangate" ile gizli temaslarında İslam devriminin en tatsız yöntemlerini, terörizm ve rehine almayı manevra olarak kullandı. Bu, neredeyse sonu olacaktı. Onu kurtaran yalnızca keskin zekası ve Ayetullah'ın korumasıydı. Aşırı uçlar, bu müthiş silah pazarlığı skandalını ortaya çıkardıklarında, Rafsancani Cuma namazında onlara açıklamalarda bulundu. ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Robert McFarlene ve kumandan Oliver North'un gerçekten de İran'a geldiklerini, ancak aşağılayıcı bir biçimde geri çevrildiklerini söyledi. "Yeni bir kapının açılışının sembolü olarak anahtar şeklinde bir kek getirmişlerdi. Ancak İran güvenlik görevlileri acıktılar ve keki yediler" şeklinde açıklamalarını sürdüren Rafsancani, bu görevlilerle gönderildiğini söylediği İncil'i savurarak konuşmasını noktaladığında, radikaller artık gülüyorlardı ve onun yanındaydılar.

1988 Temmuz'unda İslam Devrimi tarihinin dönüm noktası olan bir yenilgiye teslim olma anı gelip çatmıştı. "Mini-Şeytan", Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'den kurtulunmadan, körfez savaşında ateşkes sağlanmıştı. Bu konuda, başka seçenek kalmadığı konusunda Humeyni'yi ikna eden de Rafsancani idi. Yaşlı despot bundan sonra bir yıl daha yaşadı. Ölümünden önceki bu bir yılda da, "Şeytan Ayetleri" kitabının yazarı Salman Rüşdi'yi ölüme mahkûm edecek kadar kendinde idi. "Yalnızca kendimize düşman yaratmamıza yol açan sert dış politika uygulamalarından" suçlayıcı bir şekilde bahseden Rafsancani, Mayıs 1989 da ise, "Filistinlileri yalnız Filistin toprakları içindeki üç beş Amerikalı, İngiliz ya da Fransız'ı değil, her yerde her şehite karşı bir kişi öldürmeye" çağırıyordu. Bu onun parlak dönüşleri içinde en önemsizlerinden biriydi.

Humeyni sonrası, egemenlik savaşını kimin kazanacağı açıklık kazanmış değildi. Şimdilerde bu konuda şüpheler ortadan kalkmış olsa da, sonunda zaferi Rafsancani'nin kazandığını söylemek için henüz erken. Kazanmış olsa bile Rafsancani'nin, son ustasının öğretilerinden en ufak bir noktada bile saptığını kabul etmesi söz konusu değil. Geçen aylarda İslam Cumhuriyetinin dünyadaki yeni yeri lehine konuşan Rafsancani: en sonunda, devrimin gerçek yüzünün -güzel ve hoşgörülü yüzünün- dünyaya açıldığını, bunun "sevgili İmamları" nında her zaman istediği bir şey olduğunu söylüyordu. Rafsancani dünya kamuoyuna açıklamasında, devrimin diğer yüzünü de şöyle özetliyordu: "Devrimin herhangi bir aşamasının yalnız bir şiddet harekatı ve bir grubun çıkarı için bir girişim olarak görülmesi insafsız saptırma ve ancak islamın düşmanlarınca ortaya atılan entrikalardan biridir. Daha önceki entrikalar gibi o da şimdi işlevsiz kalmıştır". ●

EMLAK BANKASI

EMLAK BANKASI - TEKFEN İŞBİRLİĞİ İLE

Büyükçekmece Mimarsinan'da

TEKFEN

YENİ BİR ATAKÖY DOĞUYOR

SİNANOBA

Yazın Sayfiye, Kışın Huzurlu Bir Yaşam Beldesi

Düşük faizli (%2.60) Emlak Bankası Sinanoba Özel Yuvam Kredisi kolaylığı ile... İster apartman dairesi... İster bahçeli şehir evleri... Çağdaş bir metropolde düşlediğiniz her şey SİNANOBA'da. Mimarbaşı Sinan'a yakışır yapıda. Yazın, deniz imkanları ile tam sayfiye... Kışın, herşeyi ile planlanmış huzurlu bir yaşam beldesi... İster yaz, ister kış. İsterseniz dört mevsim yaşayın!... TEKFEN İnşaat ve Tesisat A.Ş.'nin kalite güvencesi ve EMLAK BANKASI işbirliği ile gerçekleştirilen SİNANOBA'da yerinizi şimdiden alın!

Birinci bölümün satışları bitmiştir.
İkinci bölümün satışlarına yakında başlanacaktır.

Daha ayrıntılı bilgi ve ödeme kolaylıkları için Emlak Bankası Atakoy-Atrium Şubesi'ne ve Galleria Şubelerine başvurabilirsiniz.

CAGDAS

İNGİLTERE / GENETİK TARTIŞILIYOR

Ressam bebek ister misiniz?

Genetik bilimi zaman zaman ahlaki tartışmalara da konu oluyor. Bu bilim alanındaki çalışmalar ceninlerin genetik haritalarının çıkarılmasını gündeme getirirken, İngiltere'de ilk kez bu tür araştırmalara ahlaki açıdan yol gösterecek, bir komite oluşturuldu

Genetik bilimindeki gelişmelere ve klinik deneylere paralel olarak ortaya çıkan ahlaki tartışmalar, İngiltere'de ilk kez bu tür sorunlarla uğraşacak bir komitenin kurulmasına yol açtı. Nuffield Vakfı tarafından kurulan "bioethics" (biyolojik yaşam ahlakı) komitesi bu ay içinde çalışmalara başladı. Bu gelişmelerin temelinde de, insan genlerinin bir haritasını oluşturmayı amaçlıyan "Genom Projesi" yatıyor. ABD tarafından ortaya atılan ancak, İngiltere de dahil olmak üzere çok sayıda ülke tarafından desteklenen bu proje, bilim adamları tarafından heyecanla savunuluyor. Konuyla ilgili bilim adamları bu proje sayesinde hastalıklar konusunda çok daha derinlemesine çözümlemeler bulmanın mümkün olacağına, bunun yanı sıra da insandaki zeka, müzik ve spor yeteneği gibi yeteneklerinin moleküler temelde çözümlenebileceğine inanıyorlar.

Ancak bu noktada spekülasyonlar da sınır tanımıyor. Bir yandan kanser hastalığı ile ilintili genlerin incelenmesinin belki de bizi siyah atlet Linford Christie'nin süratinin sırrını çözeceği öngörülürken, bir yandan da yeni embriyoloji teknikleri ve yapay döllenme gibi konular bir araya getirilince, konu bir anda "Frankenstein" vari kabuslar olarak eleştirilip lanetleniyor.

Değişik görüşler... Avrupa Topluluğu Genom Projesi komite üyesi Bronwen Loder, "Endüstrinin serpilip geliştiği noktada, her zaman ahlaki boyutun da gündeme geldiğini " vurgularken, "komitenin aynı zamanda ahlaki soruların araştırmasına parasal destek verdiğini" de belirtiyor. Nuffield Vakfı'ndan David Shapiro, "İngiliz Hükümeti yapay döllenme konusunda çalışması için Warnock Komitesi'ni kurana dek, ilk tüp bebeğimiz Louise Brown çoktan altı yaşına gelmişti" diyor ve ekliyor: "Biz en azından bazı konulara açıklık kazandırmayı umuyoruz."

Bilim adamlarının baskılarına rağmen hükümet bugüne kadar bu konulara fazla ilgi göstermiş değil. Genetik terapinin ahlaki boyutu konusunda geçen sonbaharda bir rapor vermesi beklenen Clothier Komitesi'nin çalışmasını, yazdan önce tamamlayabileceği umulmuyor. Komite daha şimdiden olayların gerisine düşmüş durumda.

ABD'de kanser ve çocukların bağışıklık sistemlerini yok eden başka bir hastalık konusunda ilk genetik terapi uygulamaları çoktan uygulama alanına girdi bile. Fransa da benzer deneylerin yapılmasını onaylamış bulunuyor. Çocuklara aktarılması mümkün olmayan genlerin, hastanın hücrelerine yerleştirilmesini öngören genetik terapi, güvenirliği ve etkinliği açısından ciddi bir biçimde sorgulanırken, bazıları da bu tekniğin diğerleri ile kıyaslandığında ahlaki açıdan en sorunsuzu olduğunu öne sürüyor.

Kalp nakli ilk ortaya çıktığında da uzun bir süre insanlar, vericinin kişilik özelliklerinin alıcıya geçeceği endişesini taşıyordu. Ancak şimdilerde bu teknik, bazı yönlerden sorgulansa da ahlaki sorular çoktan unutulmuş bulunuyor.

Genetikte son bulgular... Genome Projesi'nin genetik konusunda, geçmişte elde edilen ilerlemeleri geride bırakacağı tahmin ediliyor. Mendel'den bu yana herkes çocuklara anne ve babalarından bazı özelliklerin kalıtımsal olarak aktarıldığını biliyordu. Ancak genetik bilgilerin DNA moleküllerini oluşturan yapı blokları üzerinde yer aldığı, 1950'lerde Watson ve Crick tarafından keşfediliyordu.

İnsan vücudunda, uzun lifler biçiminde bulunan DNA molekülleri birleşerek 23 çift kromozomu oluşturuyor. Kromozom çiftlerinden bir tanesi anneden, bir tanesi de babadan çocuğa geçiyor. Bilim adamları bu kromozom liflerinde, 50-100 bin gen ve bu genlerin oluşturan 3 milyar kimyasal yapı bloğu dizini olduğunu tahmin ediyorlar.

Genome Projesi'nin özünü, kromozom lifleri boyunca yeralan genlerin haritasını çıkarmak oluşturuyor. Hepimiz belli özelliklere yol açan belli genleri, lifler sistemi içinde aynı pozisyonda taşıyoruz. Hepimizin belli bir haritayı paylaşmasına karşın kalıtımsal olarak aldığımız genler topluluğu açısından ayrışıyoruz. Ancak harita, bu konudaki ilk adımı oluşturuyor sadece. Buna bağlı olarak bilim adamları ilerde, genleri kimyasal olarak çözümleme olanağını elde edebilecekler.

Ahlaki sorunlar... Bu projenin gerçekleşmesiyle birlikte, özellikle iki ahlaki sorun gündeme geliyor. Genlerin sorgulanmasından elde edilen bilgi artışının, insanlarda genetik haritalarını öğrenme isteğini körükleyeceği tahmin ediliyor. Özellikle de genetik hastalık riski taşıyan aileler için bu, arzulanan bir gelişme. Ancak ilerlemenin boyutlarına bakılırsa kalp ve şeker hastalığı gibi gündelik bazı rahatsızlıkların genlerle bağlantısı kurulabilecek. Bu noktada genetik nedenlerle diğer hemcinslerinizden on kat daha fazla diabetik olma riskini taşıyorsanız, bunu bilmenin size bir yararı olacak mı? Ya da bu tür bir bilgi sigorta şirketinizi nasıl etkileyecek?

Nuffield Vakfı üyesi Shapiro da, "Gen haritasının gerçekleştirilmesi birincil olarak sigorta konusunda soru işaretleriyle bizi karşı karşıya bırakıyor" diyerek aynı noktayı gündeme getiriyor ve ekliyor: "Böylesi bir riskin varolduğu bilinen poliçe sahibine sigortanın ödeme yapmayı kabul etmesi olası mı?" Bu soru, konunun ahlaki yönünü oluşturan soru işaretlerinden biri olarak daha tartışılacağa benziyor.

Bu konuda ikinci ahlaki sorun da ceninlerin genetik haritalarının çıkarılması noktasında gündeme geliyor. Bu yöntem özellikle genetik hastalıklar taşıyan çocukların oluşumunu azaltmayı amaçlıyor. Yapay döllenmenin söz konusu olduğu durumlarda, anneye plantasyon yapılmadan önce bu tür kontroller yapılıyor.

Ancak araştırmalar sonucunda yetenek ve genler arasındaki bağlantı tam olarak kurabilirse, bu ne gibi sonuçlara yol açacak? Doktorlar, yetenekli genlerin saptanması için ailelerin baskısı altında kalmıyacaklar mı? Ya da yapay döllenme gerçekleştiren kuruluşlar, önceden "atlet bebekler" ya da "ressam bebekler" garantisi mi verecekler?

Genetik araştırmalar ve buna bağlı olarak ortaya atılan ahlaki tartışmalar daha uzun bir süre ve geniş bir yelpazede tartışılacağa benziyor. Bu anlamda da, Nuffield Vakfı'nın "bioethics" komitesi oluşturarak konuya yaklaşması sevindirici bir gelişme olarak kabul görüyor.

EMRE ULAŞ / NOKTA

Seçim sonuçları Helmut Kohl'u zor durumda bıraktı

ALMANYA

Kohl sallantıda

Almanya Başbakanı Helmut Kohl'un seçim bölgesi Rheinland-Pfalz eyaletinde, 21 Nisan pazar günü yapılan seçimlerde, 44 yıllık Hristiyan Demokrat Birlik iktidarı yenik düştü. Sahneye beklenmeyen bir biçimde Sosyal Demokratlar çıktı. Seçim sonuçları, eyalet hükümetlerinin oluşturduğu Federal Parlamento'da da Hristiyan Demokrat egemenliğinin sonu anlamını taşıyor. Federal Parlamento'da şimdi Sosyal Demokratların çoğunluğu sağlamış olması Hükümetin güç dengesini de önemli ölçüde etkileyecek gibi gözüküyor. Zaferlerini coşku ile karşılayan Sosyal Demokratların yanısıra Yeşiller de mutlu. Geçen seçimlerde meclis dışı kalmalarının acısını çıkaran Yeşiller, şimdi Sosyal Demokratlar ile koalisyon oluşturup iktidara gelme olasılığına da kavuşmuş durumdalar. Koalisyon için diğer bir seçenek ise Hür Demokratlar. Seçim sonuçları aynı zamanda kişi olarak Helmut Kohl'e duyulan güvenin azalması ve giderek mutsuz bir evliliğe dönüşen iki Almanya'nın birleşmesi sonrası izlediği politikaya bir cevap olarak değerlendiriliyor. Yenilgilerinin "açık ve acı" olduğunu kabul eden Hristiyan Demokrat Birlik Genel Sekreteri Volker Rühe yine de, "Sonuç, yalnızca zor bir dönüşüm dönemindeki duyguların anlık yansımasıdır. Hükümet hakkındaki gerçek yargı değildir" demekten kaçınmıyor. Daha önce, bu seçimi ulusal bir nabız yoklaması olarak lanse eden Kohl'un uğradığı bozgun, partinin içinde varolan sorunları iyice belirginleştirmiş durumda. Partinin daha genç üyeler ve daha modern stratejilerle yenilenmesi görüşü giderek güç kazanıyor.

ABD

Çocuklarda kolesterol alarmı

Yüksek kolesterol artık salt yetişkinlerin problemi olmaktan çıkmış durumda.

İNGİLTERE

Kedi trendleri

Tarih süreci içersinde kedi, değişik toplumlara değişik misyonlar yüklenen bir hayvan. Eski Mısırlılar kedi tanrıçası Bastete'nin adında bu hayvana tapınırken, Orta Çağ'da ise kediler şeytanın temsilcileri olarak kilise tarafından lanetlenmiş. İngiltere'de Viktoryen tarzda düşünenler içinse kedi, her zaman kadının seçilmiş en iyi müttefiki olarak algılanmış. Freudyen düşüncede ise kedi, kısırlaştıran kadının sembolü olarak tanımlanmış. Ancak üzerine yüklenen misyonlar ne olursa olsun kedi insan dostu evcil hayvanların başında geliyor.

İngiltere'de evcil hayvan besleyenler arasında yapılan son araştırmalara göre, sayıları giderek artan ve şu anda 7 milyona ulaşan kedi besleyenlerin, çok yakında 7.5 milyonla başı çeken köpek sahiplerini geçmesi bekleniyor. Araştırmalar, kedi besleme trendindeki bu artışın çoğunlukla, yalnız yaşayan kentliler arasında gözlendiğini ortaya koyuyor. Cambridge Veterinerlik Fakültesi'nde, hayvan dostluğu konusunda bir araştırma grubunu yöneten Dr.James Serpell, "en güzel anlarını kedileri ve on-

Bugün ABD'de, yaşları 2 ile 20 arasında değişen yaklaşık 7 milyon çocuk ve gencin, kabul edilebilir sınırların üzerinde kolesterol oranlarına sahip olduğu biliniyor. Amerikan Ulusal Kalp Ciğer ve Kan Enstitüsü'nün raporlarına göre, kalp hastalıklarının önlenmesi için uygulanacak önlemlerin çocukluk döneminde başlatılması gerekiyor. Özellikle kanındaki kolesterol miktarı desilitrede 170 miligramı geçen çocuk ve gençlerin, mutlaka özel bir beslenme rejimi uygulamaları, bu oranın 240 miligramı geçtiği durumlarda ise beslenme rejiminin yanısıra ilaç tedavisi öneriliyor. Bir günde alınan kalori miktarının maksimum yüzde 30'unun yağdan oluşması gerekiyor. Amerikalı çocukların günlük kalori alımları içinde bu oran, ne yazık ki büyüklerde olduğu gibi yüzde 36 civarında. Bunun nedeni de bol hamburgerli, patates kızartmalı ve dondurmalı yanlış beslenme alışkanlıklarından kaynaklanıyor. Ayrıca ailesinde kalp rahatsızlığı ve yüksek kolesterol eğilimi olan ailelerin çocukları için özellikle tehlike söz konusu. Bu konumda olan yaklaşık 15 milyon çocuk ve genç olduğu tahmin ediliyor ki, bu da 2-18 yaş grubu gençlerin yüzde 25'ni oluşturuyor.

ları sevenleri anlamaya çalışırken yaşadığını" belirtiyor. Yanısıra, "Salt şirinlik sıralamasında bile kedilerin köpeklere karşı büyük fark atacağı gerçeğinden kuşkunuz varsa kitaplara bakın" diyen Serpell'e göre," kedilere ithaf edilmiş kitaplar da, köpekler için olanlardan çok daha fazla. Araştırma bulgularına göre uzmanlar, "kedinin bağımsız niteliği, kendi bağımsızlıklarına önem veren insanlara çekici gelir. Diğerleri, kafasına göre hareket eden ve yalnız istediği zaman kendini sevdiren bu Makyevelist hayvandan hoşlanmazlar" diyorlar.

Kediler ve kedi beslenlere yönelik yapılan araştırmalar içinde, çeşitli kedi türleri ve onlara bakanların IQ'larının incelenmesi gibi istatistiki bulgulardan ziyade, Dr.Serpell'i konunun sosyal psikolojisi ilgilendiriyor. Buna yönelik olarak da on aylık bir süre içinde belirli aralıklarla sürdürdüğü bir gözlem çalışmasında, evinde hayvan beslemeye yeni başlamış kişilerdeki değişimleri saptamaya çalışmış. Bulgularına göre, hayvan beslemeye başlayan kişilerde, evcil hayvanın gelişinden hemen sonra ortadan kalkan sağlık sorunları ve duygusal problemler zaman içinde yeniden eski haline dönüşüyor. Ancak yine de bu kişilerin çoğu, hayvan beslemenin, yaşamlarını daha düzenli ve sağlıklı bir hale getirdiğine inanıyorlar. "Bakımı için kişiye bağımlı olan evcil hayvan, kişiye istendiği, gerekli olduğu hissini veriyor. İnsanların bu tür bir hisse gereksinmeleri olduğu psikologların küçümsediği bir gerçek. Bu tür bir tatmini insanlardan aldığımız gibi hayvanlardan da alabiliriz. Hem de çok daha az bedel ödeyerek. Kim olduğunuza. görünüşünüze, paranızın miktarına bakmadan sizi olduğu gibi seven hayvan. eleştirmez, yargılamaz" diyen Dr. Serpell de kedisi Dennis'e aşık.

KISA ... KISA...

TV'de mini-dizi: KGB masalları

Sovyet Haberalma Örgütü, geçenlerde KGB öykülerinin filmleştirmesi için, İtalyan yapım şirketi Damar ile bir anlaşma imzaladı. 13 bölümlük mini dizinin SSCB ve Doğu Avrupa'da yayın hakları Kremlin'e ait olacak. Dizileri oluşturacak bölümler, 100 gerçek KGB hikayesi arasından seçilecek. Bunlar arasında Domuz Körfezi'nin işgali ve ünlü casusların maceraları da bulunuyor. Her bölümde hikayenin ardından, KGB arşivlerinden alınma röportaj ve filmlerin gösterileceği bir belgesel de yeralacak. Haberle ilgili olarak KGB'den General Aleksandr Karabainov "KGB değişti. Geçmişi ile hesaplaşmaktan korkmuyor" diyor.

Hz. Muhammed 11. olunca...

Endonezya'da yayınlanmakta olan Monitor gazetesi, bir süre önce bir anket düzenleyerek, okuyucularından ölü yada yaşayan ünlüler arasında en çok beğendiklerini seçmelerini istiyordu. Çoğunluğun oyuyla Endonezya Devlet Başkanı Suharto birinci olurken, Saddam Hüseyin de yedinci sırayı aldı. Ancak en çok beğenilen ünlüler arasında onbirinci sırada Hz. Muhammed'in yeralması bir anda ortalığı karıştırdı. Nüfusunun çoğunluğunu müslümanların oluşturduğu Endenozya'da protesto gösterileri patlak vermeye başlayınca Hükümet Monitor'u kapattı. Gazetenin tutuklanan Genel Yayın Yönetmeninin ise "dine hakaret" suçundan yargılanmayı bekliyor.

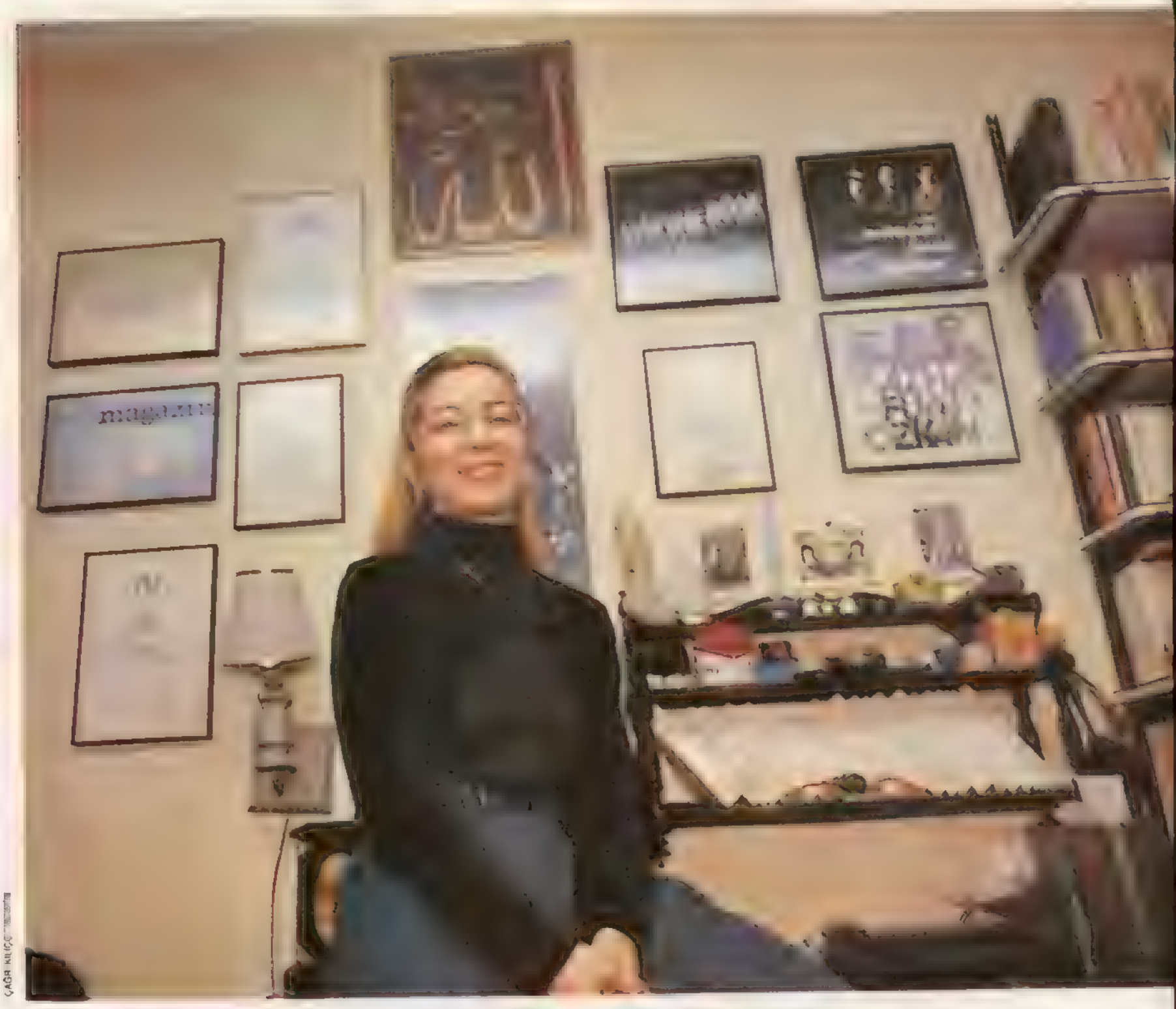

ÇAĞR KILIÇ

BALERİN DEĞİL, BALE SANATÇISI: AYSUN ARSLAN UĞUR

"Dans medeniyettir"

Daha küçücük bir çocukken dans grubu kurmayı hayal eden Aysun Arslan bu amacına erişti. Ama şimdilerde Turkuaz'ı yaşatmak için sponsor araşıyı içinde

Sempatik bir insan, gülmeyi seviyor, rahat. Otuzyedi yaşında ama fiziği ve genel havasıyla onsekizinde bir genç kız. Konuşurken kimi zaman karşısındakiyle dalga geçiyor hissi uyandırıyor. Yüzünden haşarı bir çocuk ifadesi hiç eksik olmuyor. Her tür müziği seviyor ama favorisi New Age. Sinemayı çok seviyor. Ev işinden, yemek yapmaktan hoşlanmıyor. Hiç şişman Çinli görmediği için Çin mutfağından besleniyor. Dokuz yaşından beri baleyle haşır neşir, Turkuaz'ın kurucusu, yaşamını baleye adamış bir sanatçı, Aysun Arslan Uğur.

İlkokul üçüncü sınıfa giderken annesinin isteğiyle Ankara Devlet Konservatuvarı'na giriyor. Okulu bitirip iki yıl da yüksek bölümde öğrenim görüyor. Sonra Ankara Devlet Balesi ve İstanbul'a tayin... Yıllarca eğitimini görmesine karşın, bir türlü

klasik baleye ısınamamış. Onüç yaşında izlediği bir modern dans gösterisinde çok etkilenerek daha o zamanlar modern dansçı olmaya karar vermiş... Bu isteğine kavuşmuş durumda. Grubu Turkuaz'la modern dans çalışmaları yapıyor ama biraz da dertli.

"Turkuaz olayından manevi bir tatmin duyuyorum, çok memnunum. Böyle bir topluluk kurmak benim çocukluk hayalimdi. Ve bunu gerçekleştirdim. Ama şimdi ikinci bir etaba geçmemiz gerekiyor. Turkuaz'ın bünyesinin şekil değiştirmesi şart. Bunun için de tabii büyük bir sponsor gerekiyor. Bunun yüzde yüz sağlanacağına pek inanmıyorum. Avrupa'daki gibi yarı devlet, yarı sponsor olarak halledilirse çok rahat edeceğiz. Bu konuyu birilerinin düşünmesi lazım. Bu bir banka mı olur, bir sucukçuluk şirketi mi olur, bunu bilmiyorum."

Medeniyet göstergesi. Hiçbir zaman popüler olmayan bir sanat dalında uğraş vermesi sanatçıyı fazla rahatsız etmiyor. İdeallerine ulaştığını söylüyor. Turkuaz çalışmaları dışında büyük beklentileri yok.

"Büyük iddialarım yok. Tatvan'da da bir dans grubu kurulsun demiyorum. Gerçi gönül ister ama oralara gelmek için çok ekmek yemek gerekiyor. Balenin sevilmesi çok mümkün değil. Çünkü tanınmıyor. İnsanın hiç tadına bakmadığı bir yemeği sevip sevmediğini söylemesi gibi birşey. Bu tabii beni rahatsız ediyor. Çok lüks bizim işimiz. Zaten dans her zaman lükstür. Dünyanın her yanında lüks bir sanattır. Bir de medeniyet göstergesidir. Bir memlekette ne kadar çok dans stüdyosu, dans topluluğu varsa orası gerçekten medeniyete erişmiştir. 1940'larda İstanbul'da nüfus dörtyüzbinken 56 tane dans stüdyosu varmış. Şimdi ise beş altı tane var. Dans ince iştir çünkü. Onun için böyle çok popüler değil."

Hiç göstermiyor ama kendisini huzursuz biri olarak değerlendiriyor. Oğlak burcunun etkisiymiş. "Zaten" diyor, "bu hayat şartlarında huzurlu olmak pek yakışık almıyor. Daha çok çalışmadığım zamanlar çok huzursuz oluyorum. Çalışmayı seviyorum. Yazıyorum, resim yapıyorum, kitap çeviriyorum, derlemeler yapıyorum, piyano çalıyorum... Allahtan kaçış noktalarım var ve bütün insanlara tavsiyem, hobi sahibi olsunlar. Özellikle yoğun işlerle uğraşanların hobileri olması şart geliyor bana..."

Karnaval düzenleyecek. Gülmeyi güldürmeyi seven bir insan. En küçük bir espriye bile kahkahalarla tepki veriyor. Hatta "dünyaya gülmek için geldiğime inanıyorum" diyor.

"Üzülecek çok şey var. Etrafımı sıkmaktan hoşlanmıyorum.Sevgisiz ilişkiler kurmak istemiyorum. Sevmiyorsam ilişki de kurmuyorum. Yerine göre herşey beni güldürebiliyor. Bazen hiçbir şeye gülmüyorum. Ama bu yarım saat sürüyor, sonra yine kahkahalar. Yoksa sinir hastası olurum. Bırakın siniri; böbrek, karaciğer, dalak da hastalanıyor haydi bakalım hastanelere..."

Diğer insanların da kendisi gibi olmasını istiyor. Hem kendilerini, hem çevrelerini rahat bırakmadıklarını söylüyor. Çaresi için de değişik bir fikri var.

"Elimde olsa salt insanları rahatlatmak için karnaval düzenleyeceğim. Ama karnaval düzenliyorsunuz adam kravat takıp geliyor, bir köşede oturuyor. Bu da bir işe yaramıyor. Adamı diskoteğe götürüyorsunuz, bir köşeden dans edenlere bakıp 'ay bunlar ne kadar azgın' diye geçiriyor içinden. İnsanların artık bu gömlekleri çıkarması lazım. Bunlar Türklük duygusu, erkek olmanın getirdikleri. Erkek gülmez, erkek ağlamaz. Niye ağlamasın, erkek insan değil mi? Zaten kadına ikinci sınıf, bir işe yaramaz diye bakılıyor. Böylece ortada insan kalmıyor. Varsa eğer, kalanlar da birbirlerini çekiştirmekten öte bir şey yapmıyorlar. Türkiye'de kimse kimseyi beğenmiyor. Emek konulan işlere saygı duyulması gerektiğine inanıyorum."

Aysun Arslan MFÖ'nün Özkan'ıyla evli. Uzun yıllar birlikte yaşayıp birbuçuk yıl önce evlenmişler. İşleri farklı ama ortak yanları aynı. İkisinin işi de müzikle ilgili. Bu tartışmaların da ana konusu oluyor.

"Kimi zaman birbirimizi eleştiriyoruz. Ama ikimiz de bazen kantarın topuzunu kaçırıyoruz. Baktık kavga edeceğiz, o zaman da susmayı tercih ediyoruz. Onun için işlerimize pek fazla bulaşmıyoruz. Bazen de kavga edip beş gün konuşmuyoruz. Kavgasız evliliğin olduğuna pek inanmıyorum. Tadı çıkmaz."

Aysun Arslan bale sanatçısı ama balerin değil. Kendini öyle görmüyor. Bale ayakkabılarını 1980'de çıkarmış. Bunun bir nedeni de ayak yapısı. "Ayaklarım deformedir benim. Rahat bir ayak biçimi değil. O pabuçlarla hiç bir zaman rahat ve özgür dans edemedim, ayağım acırdı hep."

Peki balerinler ayak parmaklarının üzerinde dans etmeyi nasıl beceriyorlar? "Bu çok insanüstü bir şeydir. Olağandışı bir şey. Olağandışılık da zaten zor iştir. Onun için baleci olmak çok zor iştir. Uzun bir eğitim gerektirir. Parmağın üzerinde yetkin bir şekilde durabilmek seneler sürer..."

Aysun Arslan MFÖ'nün Ö'süyle evli. Ortak yanlarından biri de müzik

Hızır TÜZEL

Özallar Zeynep-Efe düğününün provasını Sabancıların nişanında yaptı

Özal törene katılırsa

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi'nin ilgili olsun olmasın en çok konuşulan Zeynep-Efe düğününden önce bir de nişan vardı geçen hafta. Sevil Sabancı ve Erhan Tapan, Sakıp Sabancı'nın ünlü Atlı Köşk'ünde ve Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın da yüzükleri taktığı bir gecede evliliğin ilk basamağını çıktılar. Mesut Yılmaz ve Aydın Güven Gürkan'ın da katıldığı nişanda, Cumuhurbaşkanı Turgut Özal yüzükleri takarken kendisiyle ilgili bir de tesbit yaptı. Özal tesbitinde eşi Semra Özal'la yaptığı evliliği kanıt olarak gösterirken şöyle dedi:
"Benim bulunduğum törende, çiftlerin beraberlikleri uzun süreli olur."

Kayserili zekası

Eşeği boyayıp babasına satacak kadar üstün bir ticaret dehasına sahip olan Kayserililer, geçtiğimiz hafta da zekalarını reklam sektöründe gösterdiler. 23 Nisan günü Star 1'de yayınlanan güzellik yarışması sırasında Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve bir elektronik firmasınca korsan olarak reklam spotları yayınlandı. Yarışma sırasında Star 1'in reklamlarına denk getirilerek yapılan yayında "Star 1 ve Yabancı Yayınlar Kayseri Belediyesi'nin bir kültür hizmetidir" yazısı ve Kayseri Belediyesi'nin açtığı ihaleyi kazanarak şehre çanak anten kuran "Çağdaş Elektronik" firmasının reklam spotları ekrana geldi. Belediye yetkilileri yaptıkları korsan yayını şöyle akladılar:

"Kayseri'de Star 1 yayınlarını, kurduğumuz çanak anten aracılığıyla biz izlettiriyoruz. Belediye'nin verdiği bu kültür hizmetini Kayserililer'e açıklamak istedik. Belediye'nin bu spotunu ve firmanın reklamını sadece bizim kurduğumuz çanak antenden yararlananlar seyretti. Bu nedenle Star 1'in genel yayınlarını engellememiz söz konusu değil"

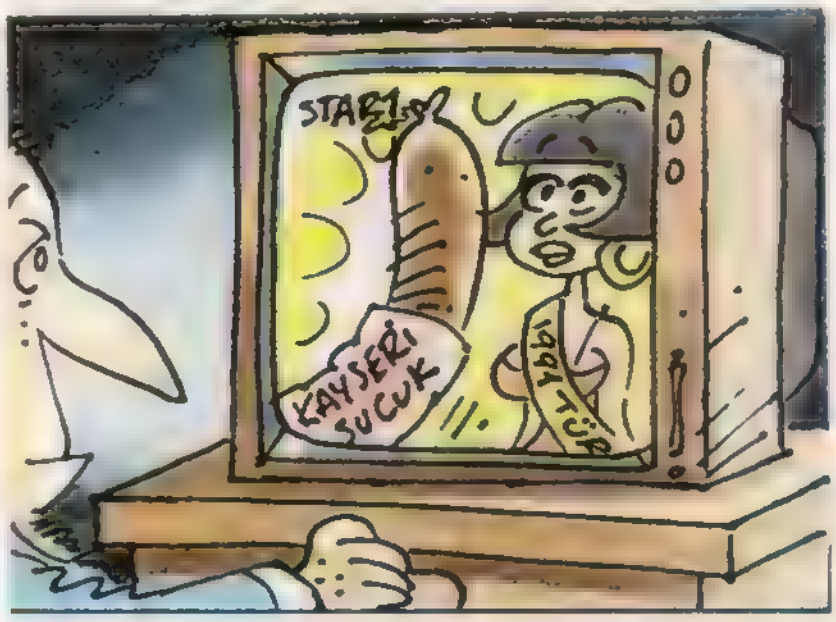

Sporcuya af yok

Tartışmalı "ceza infaz tecili" yasasının yürürlüğü girmesinin ardından, geçen hafta yeni bir af yasası müjdelendi. Gençlik ve Spor Genel Müdürü Tevfik Sarpkaya, Türkiye'de ömür boyu spordan men edilenlere de af getirileceğini açıkladı.

Ne var ki, spora da yansıtılmak istenen "af"dan son anda vazgeçildi. Vazgeçme nedeni mi? Cezalı sporcular sadece altı kişiydi ve Gençlik ve Spor Müdürü de altı kişi için affın anlamsızlığı kararına vararak tasarıdan vazgeçti. Basının henüz haberdar edilmediği "af-dan ricat kararı"yla ilgili olarak Genel Müdür Sarpkaya, Nokta'dan Nedret Ersanel'e şu açıklamayı yaptı:

"1978'de bir af getirilmiş. O günden bugüne kadar da topu topu altı kişi var. Bunlardan 5 tanesi hakeme tecavüz, biri de sahtekarlık. Zaten altı kişinin affı olsa ne olacak, olmasa ne olacak? Kesin kararımı verdim. Vazgeçtim. Zaten bir dinleme halindeydim. Bakalım Türkiye'de kaç kişi olur diye. Altı kişi olunca böyle bir şey düşünmüyoruz. Zaten kariyerlerinde önemli isimler değiller. Kariyerlerinde önemli olan sporcu disiplinsizlik göstermez. Üstelik bunların içinde iki tanesi de idareci."

Tevfik Sarpkaya önce affetti sonra vazgeçti

İğneli hipnoz

Mezuniyet tezini 1982'de "Hipnodonti" konusunda vererek diş hekimi olan Mehmet Ayvacı, bir kaç yıl uzmanlık dalında çalıştıktan sonra kendini tamamen "hipnoz" konusuna verdi. Bu konudaki hü-

Dr. Mehmet Ayvacı hipnoz sırasında bol bol iğne yaptı

nerlerini göstermek amacıyla da geçtiğimiz hafta Fırat Kültür Merkezi'nde "Hipnoz ve Telkinin Eğitimdeki Rolü" konulu bir seminer sundu. Daha çok bir hipnoz seansı şeklinde geçen seminerde Ayvacı üç kişiyi hipnozladı. Üç genci önce uyuttu daha sonra da ellerine, gırtlaklarına, diş etlerine iğneler batırdı. Ayvacı hipnos seansı sırasında huşu içinde şunları söylüyordu:

"İğnelerin zevkinden seni mahrum etmemek için daha da çok batıracağım. İğneleri çok seviyorsun biliyorum. İğneler senin hobilerin. Şimdi biliyorum, içinden istiyorsun, 'sağıma soluma iğneler batırın' diyorsun. Şu anda senin için dünyada bundan zevkli bir şey yok. İğneler seni göklere uçaracak, biliyorsun ve bunu bekliyorsun. Merak etme bundan seni mahrum etmeyeceğim... Daha çok iğne istiyorsun biliyorum. İğne bitti, on onbeş tane daha getirin."

60'lı yılların kralıydı 90'lı yıllarda yine kral oldu

Kral taç giydi

Türkiye'nin en sıkı rock'çılarından Erkin Koray geçen günlerde kral ilan edildi. Tabii kral ilan edilen "Baba Erkin"e taç da giydirildi. Bilsak Rock-Cafe'deki taç giyme töreninde, "kral" Nokta muhabirine duyguları dile getirirken dedi ki:

"Yıllar önce, 60'lı, 70'li yıllarda, kral deniyordu. O tamam... Fakat yıllar sonra genç kuşağın beni tekrar kral olarak adlandırması bana son derece gurur verdi. Şimdiye kadarkinden çok daha fazla üretken olmam için itici bir güç bu. Yalnız bu ülkenin malı olması gereken televizyonun kesinlikle eserlerine yer vermediği bir sanatçıya aynı ülkenin halkı taç giydiriyor. Bu işte son derece bir çarpıklık var ama neyse..."

Lacoste da geldi

Türkiye'de daha çok taklitleriyle tanınan Lacoste, bu kez orjinalleriyle Türkiye'ye girdi. Ünlü firmanın sahibi Bernard Lacoste da, şirketin Türkiye taarruzu nedeniyle İstanbul'daydı. İstanbul'da şimdilik iki mağaza açan Lacoste, bir yıl içinde 45 bin adet T-shirt satmayı planlıyor. Bernard Lacoste ürünlerinin taklitleriyle girişecekleri rekabet için ise şunları söylüyor: "Türkiye'de yapılan sahte Lacoste'ler bizi fazla etkilemeyecek. Çünkü bizimkilerin kalitesi daha iyi. Taklitlerin renkleri bir iki yıkamada bizimkilerin ise 100 yıkamada ancak açılıyor." Meraklılarına fiatı... Lacoste'lar 225 bin lira.

MESELA!

"Zengini fakire tercih ederim."

Turgut Özal

CUMHURBAŞKANI

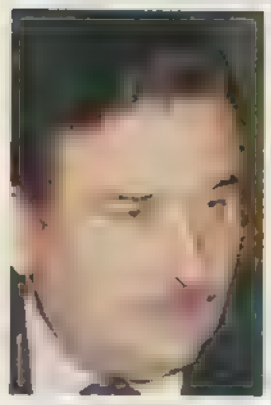

"Size Emrediyorum, Semra Hanım'ı İl Başkanı seçeceksiniz."

Yıldırım Akbulut

BAŞBAKAN

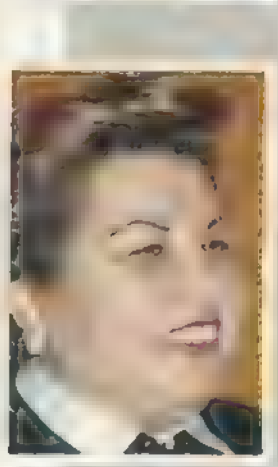

"Beşiktaş rüyalarıma giriyor."

Semra Özal

CUMHURBAŞKANI EŞİ

"Gazinolardaki halk değilse, yalnızca sandalyede oturan mı halk?"

Güngör Bayrak

SİNEMA SANATÇISI

"Ben merdiven çıkarken konuşmam..."

Adnan Kahveci

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI

SİNEMA / EURIMAGES YARDIMLARI

'Orası Darülâceze değil'

Sinemada ABD hegemonyasına karşı Avrupa kültürünü korumak için kurulan Eurimages'dan bugüne dek dört Türk filmi yardım aldı. Ancak bu beraberinde spekülasyon ve tartışmaları da getirdi. Eurimages zor günler yaşayan sinemamız için bir çıkış noktası olabilir mi?

"Türk sinemasının belli bir kısmı Eurimages'dan çekiniyor. Bunun Eurimages'dan mı, yoksa Türk temsilcisinden mi kaynaklandığını bilmiyorum. Eurimages'in belli senaryolara ilgi duymasına kuşkuyla bakıyorum. Bu konuda Kültür Bakanlığı'nın da dikkatini çekeceğiz." SESAM Başkanı Türker İnanoğlu'nun bu sözleri geçtiğimiz ay Eurimages'in İstanbul'da yapılan 15. karar toplantısında epey tartışmalara yol açmıştı. Darboğazdaki Türk sinemasında yapımcı ve yönetmenlerin önlerinde zengin bir sofra olarak duran Eurimages yardımlarına büyük bir iştahla baktıkları ve bu konudaki tartışma ve iddiaların arkasının kolay kolay kesilmeyeceğini öngörmek için kahin olmak gerekmiyordu.

Ancak herkesin ağzının sularını akıtan bu zengin Roma sofrasına nasıl oturulacağı konusunda kafalarda yoğun bir sis perdesi var. Nedir Eurimages? Nasıl çalışır? Hangi koşullar altında para verir? Türk sinemasına ne gibi açılımlar sağlayabilir? Bütün bu soruların cevapları için, Eurimages'dan yardım almış ve Eylül ayında çekimlerine başlayacak iki yönetmenimiz Ali Özgentürk ile Erden Kıral'ın görüşlerini aldık. Ancak bu aşamaya gelmeden önce Eurimages hakkında biraz fikir edinmekte yarar var.

ABD'ye karşı el ele... Avrupa Konseyi'ne bağlı ülkelerin, ortak yapımları desteklemek amacıyla oluşturduğu ve Türkiye'nin de 1990 yılında Kültür Bakanlığı'nın bir milyon frank (yaklaşık 700 milyon TL) ödemesiyle katıldığı Eurimages Fonu'nda, Türkiye dahil 18 üye ülke bulunuyor. Amaç sinemada ortak bir Avrupa kültürü oluşturmak ve ABD sinemasının hegemonyasına karşı Avrupa kültürünü korumak. Şu ana kadar fona beş Türk yönetmen başvurdu. Bunlardan Canan Gerede'nin "Robert'in Filmi" (çekimleri tamamlandı), Yavuz Özkan'ın "Ateş Üstünde Yürümek"i (çekimler son aşamada), Ali Özgentürk'ün "Çıplak"ı ve Erden Kıral'ın "Mavi Sürgün"ü destek aldı. Zülfü Livaneli'nin "Derin Ayna"sının akibeti ise Haziran ayında belli olacak.

Eurimages'den yardım alabilmek için öncelikle uluslarası sinema arenasına çıkmak gerekiyor. İşin bu kısmını Ali Özgentürk'ten dinleyelim: "Bir kere en az üç ayrı ülkeden üç ayrı şirketin sizin projenizi desteklemesi gerekiyor. Bu şirketlerden biri ana prodüktör ve yüzde 50'den az yüzde 60'dan fazla olmayan bir pay sahibi oluyor. Diğer iki şirket ise kalanı paylaşıyorlar. Bu, dört şirket de olabilir, ama üçten az olamaz. Bizde zannediliyor ki Eurimages hilaliahmer gibi. Oysa alakası yok. Para, filmin faturalarına veriliyor. Ve bu da tam beş ayrı aşamada ödeniyor. Bir önemli nokta da şu; Film piyasaya çıktıktan sonra biletten kesilen bir yüzdeyle, Eurimages bu paranın bir bölümünü geri tahsil ediyor. Kayırma konusuna gelince, 22 üye var kurulda. Zaten başvuran beş kişiden dördü yardım aldı. Neyin spekülasyonunu yapıyorlar anlamıyorum.""

Krizdeki Türk sinemasına önce Kültür Bakanlığı el uzatmıştı, ancak Eurimages'ın sunduğu maddi imkanlar yanında Bakanlığınki oldukça cüzi. Eurimages ise gerçekten önemli bir fırsat. Çünkü Türk sineması böylece ilk kez milyarın üzerinde bütçelerle çalışma imkanı bulacak. Örneğin "Robert'in Filmi" 1 milyar 100 milyon, "Ateş Üstünde Yürümek" 950 milyon, "Çıplak" 1.5 milyar, "Mavi Sürgün" ise 2 milyar 100 milyon lira yardım aldılar.

Eurimages Türk sineması için bir çıkış yolu olabilir mi? Erden Kıral bu soruyu şöyle yanıtlıyor: "Kendi içine kapalı, fazla lokal görünümde olan sinemamız, "global" Avrupa sinemasına doğru açılmak zorundadır. Kaldı ki günümüzde iletişim araçla-

"Mavi Sürgün"ü çekmeye hazırlanan Kıral, Berlinde yaşıyor

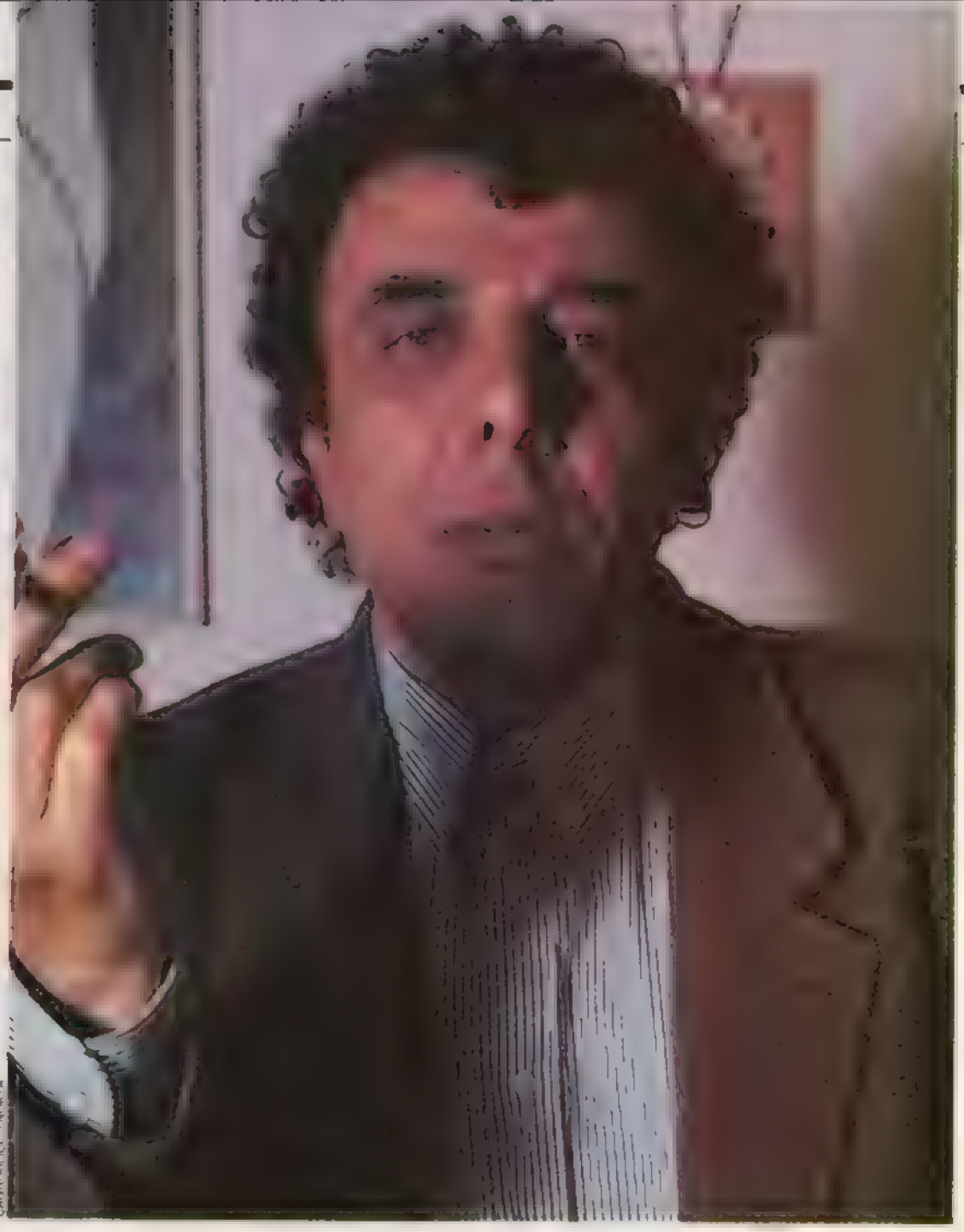

Ali Özgentürk, düz bir öyküsü olmayan "Çıplak"ı, "İslamik bir ikon" olarak tanımlıyor

rının akıl almaz gelişmesi tüm "mesafeleri" ortadan kaldırdı. Kendi kirli çamaşırlarıyla çok fazla uğraşan bir sinema piyasamız var. Gruplaşmalarla vakit geçiren sinemacılarımız bir an önce Avrupalı yapımcılarla ilişki kurmalıdır. "Oscarlı" bir İsviçre filmini Türk filmi gibi gösterip "gururlanmak" yerine, Avrupa sineması içinde kendi filmlerimizle bizzat yer almamız gerekir. Kaldı ki biraz abartılı gibi görünse de Türk sineması, müslüman ülkelerin en iyisi ve Avrupa sinemasının da en güçlü sinemalarından biri."

Uluslararası sinema haritası

Eurimages'den yardım alan yönetmenler arasında Avrupa sinemasının, bizim de yakından tanıdığımız önemli yönetmenleri de var: Theo Angelopoulos, Alain Tanner, Peter Greeneway, Claudette Goretta, Taviani Kardeşler, Claude Chabrol, Alain Resnais gibi. Ancak Türk yapımcıların kafasındaki en önemli soru, ya da önlerindeki en büyük engel daha düşünce aşamasında başgösteriyor. Avrupa'daki yapımcı firmalarla nasıl ilişki kurulacak, onlar nasıl ikna edilecek? Bizim Yeşilçam sokağına sıkışmış sinemamız Avrupa'ya nasıl açılacak? Özel bağlantılar mı gerekiyor yoksa? Ali Özgentürk daha önce de yabancı yapımcılarla çalışan deneyimli bir isim:

"Uluslararası sinema haritası diye bir şey var. Maalesef Yeşilçam bu haritanın tamamen dışında yaşıyor. Örneğin yapımcılarımız paralar harcayıp festivallere giderek, orada projeleri ile ilgili ilişkiler kurmak yolunu seçmiyorlar. Bu iş Kültür Bakanlığı'ndan 180 milyon alıp, bunun içinden ne kadarını kar olarak ayırırım diye çalışmakla olmaz. Kimse kimseye kara kaşı kara gözü için para vermiyor. Sağlam projeniz ve geçmişte yaptığınız filmlerinizin bir izi olması gerekir. İnsanları projenize ikna etmelisiniz. En basiti İstanbul Sinema Festivali'ni düşünün. Buraya bir sürü yabancı konuk geliyor. Yapımcılarımız bir tercüman tutup bu konuklarla konuşsalar, çalışmalarını gösterseler bile büyük yol alırlar. Yeşilçam tam kapalı köy ekonomisi gibi. Kapalı köy ekonomisinden belki bir Aşık Veysel çıkar, ama sinema başka soluklar, başka haritalar isteyen bir alan."

Özgentürk "Çıplak"ın çekimlerine nisan ayında başlamayı planlamış, ancak Körfez Savaşı yüzünden proje ertelenmiş. Şimdi Eylül ayını hedefliyor. Çekimlerin tamamı İstanbul'da gerçekleştirilecek. Ancak öykü hakkında konuşmak istemiyor. Filmde düz bir hikaye olmayacağını, daha çok İstanbul mozayiği oluşturmaya çalışacağını, metropolün içindeki insan ilişkilerine eğileceğini söylüyor ve ille de bir şey demek gerekirse "İslamik bir ikon diyebiliriz" diye noktalıyor.

Halikarnas Balıkçısı olarak bilinen Cevat Şakir'in yaşamından haraketle "Mavi Sürgün"ü çekecek olan Erden Kıral'ın "motor" deme tarihi de aynı: Eylül. Kıral'da Özgentürk gibi filmi hakkında konuşmak istemiyor: "Filmin "epik" genişliği olmalı diye düşünüyorum. Olağanüstü olaylar yaşamış ve insanoğlunun tüm çilesini görmüş bir Odysseus'un başından geçenlerin anlatımı mı? Yoksa 'bir dağın yeniden dağ olduğunu' gösteren bir bakışın anlatımı mı? Bakalım göreceğiz."

Yaratıcı sinemayı ve ortak bir Avrupa kültürünü besleyecek projeleri destekleme eğilimi gösteren Eurimages, Özgentürk'ün de dediği gibi Türk sinemasını kurtaracak bir alan değil. Ancak geniş bütçe ve özgür çalışma imkanı ile hiç değilse bir kaç yönetmenimize diledikleri filmleri yapma şansını getirecektir beraberinde. Türk sinemacılarının ise sinemanın Yeşilçam Sokağı'nda değil, yeryüzünde yapıldığını bir an önce kavramaları gerekiyor Özgentürk'e göre. Erden Kıral'da aynı fikri paylaşıyor:

"Eurimages "Darülaceze" değil. Doğrudan Türk sinemasını destekleme fonu hiç değil. Bu kurumdan yardım alabilmek için Türk yapımcısının iki Avrupa ülkesinden iki ortak yapımcı bulması gerekir. Kuşkusuz bizim iki ayrı Avrupalı yapımcı bulmamız güç. Bir Türk öyküsüne para yatırmalarını beklemek hayalperest olmayı gerektiriyor. Ama hayalperest olmalıyız." ●

EDEBİYAT / POLİSİYE ROMANLAR

Dedektifin dönüşü!

Aradaki tek tük örnekleri saymazsak, yaklaşık on yıllık bir aradan sonra polisiye romanlarda yeniden bir canlanma görülüyor. İki büyük yayınevi Metis ve Remzi şimdiden beş kitap yayınladılar bile

Emektar bir Browning, pejmürde bir pardesü, fötr şapka ve üzerinde içki şişesinin eksik olmadığı bir masa... Pencerelerdeki jaluzileri, kesif sigara dumanını ve elbise askılığını da unutmamak gerekir... Bir de bacaklarını masaya uzatmış adamın yüzündeki o dünyayı umursamaz ifadeyi... Sonra sarışın, kızıl, esmer ama istisnasız hepsi birbirinden yakıcı dilberleri... Bu Raymond Chandler'ın Philip Marlow'u, Dashiel Hammett'in Sam Spade'i ya da, Mickey Spillane'nin Mike Hammer'i olabilir... Şehrin bütün barlarında bütün barmenlerin tanıdığı adamlardır onlar. Şehir onlar için küçülmüş küçülmüş ve bir mahalle boyutuna inmiştir sanki. Onlar modern cangılın içinde, bozkırda kakidi çıkmış atının üzerinde yeldeğirmenlerine doğru ilerleyen Don Kişot fütursuzluğuyla dolaşırlar.

Kuşkusuz serttirler, maçodurlar, azınlıklara da, göçmenlere de, özel hayatlara da saygıları yoktur. Ama kurmaca bir dünyanın ürünüdürler, bu yüzdendir ki yaşamda hiçbir şekilde sevemeyeceğimiz, katlanmayı istemeyeceğimiz bu insanlarla kitabın o büyülü dünyası içerisinde yolculuklara çıkar, olumsuz özelliklerini törpüleriz.

Uzun süredir aramızda yoktular. Okuma serüvenin içinde kocaman bir delik bırakarak köşelerine çekilmişlerdi. Epey düşmanları vardı. Başta "ciddi" yazarlar... Bu kendini beğenmiş dedektifler en çok onların huzurunu kaçırıyor, her yerde ve her fırsatta, bu adamları ciddiye almanın ne büyük bir yanılgı olduğunu haykırıyorlardı. Ama işte, aleyhlerindeki bütün tezvirata rağmen yeniden barlarda görülmeye başladılar.

Önce Metis Yayınları Georges Simenon'un polisiye yazının klasiklerinden sayılan "Sarı Köpek"ini bastı. Hani şu üç günde bir roman yazan Simenon'un. 86 yıllık ömrüne 220 roman sığdıran ve üzerine fıkralar anlatılan Simenon'un. Söylendiğine göre bir gün arkadaşı telefonla aramış. Telefona hizmetçi çıkmış ve "Şimdi görüşemez, roman yazıyor" demiş. "Zararı yok" diye yanıtlamış telefondaki "Bitirmesini beklerim." Yine aynı yayınevi bu kez Türkiye'de pek tanınmayan Patricia Highsmith'in "Trendeki Yabancı"sını bastı. Şimdi de sırada, İtalyan yönetmen Federico Fellini'nin "Var olmanın hazzını tattırıyor, okuma neşesi veriyordu" dediği Raymond Chandler'ın, geçtiğimiz günlerde televizyonda da izleme imkanı bulduğumuz The Big Sleep'i (Derin Uyku) var.

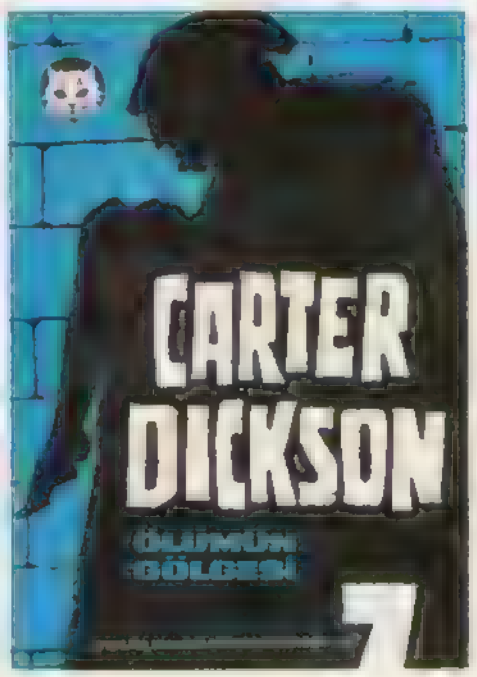

Öte yanda ise Remzi Kitapevi'nin, Çilek dizisinden yayınlanan ve sırf kapaklarıyla bile insanı çağıran üç polisiye-gerilim'i duruyor: Eduarda Mendosa'dan "Genç Kızlar Labirentinin Esrarı", Patricia Highsmith'den, polisiye tarihinin en kendine özgü "kahramanlarından" biri olan Tom Ripley'in doğumunu müjdeleyen "Becerikli Bay Ripley" ve Ruth Rendell'in "Kalp Taşları".

Bu isimler, polisiye yayıncılığında önemli bir kavşak noktasını da işaret ediyor. Bunların hiçbiri "cinayeti kim işledi?" sorusunun peşinde koşan yazarlar değil. Daha çok cinayetin "nasıl bir dünyada" işlendiği üzerinde duruyorlar.

İki ana kanal... "Klasik polisiye roman, kültürel sanayileşmenin habercisi "kitsch" bir türdür." Rainer Rochlitz bir denemesinde polisiye türü böyle tanımlar. Ancak bu tanım polisiyenin bütün uçlarını toplamaktan uzaktır. Daha çok bütün yatırımlarını bir esrar oluşturmak ve son bir kaç sayfada o esrarı bir çırpıda ve sürpriz biçimde çözmek üzerine kurulu romanlar için geçerlidir. Kimlerdir bunlar; listeyi türün atası olarak kabul edilen Edgar Allan Poe'dan Agatha Christie'ye, Carter Dickson'dan Gaston Leroux'a uzatmak mümkün.

Ancak bir de ikinci bir grup var. Bunun ilk temsilcisini, cinayetin estetik boyutu üzerinde duran ve onu güzel sanatlardan biri olarak tanımlayan Thomas De Quincey olarak kabul edebiliriz. Bu çizgideki esas çıkışı yapan Dashiel Hammett'dir ve takipçileri arasında George Simenon, Raymond Chandler gibi, türün gerçekten de en güçlü yazarlarını

Georges Simenon (yanda); Robert Altman'ın R.Chandler uyarlamasında Philip Marlow'u canlandıran Elliot Gould (altta)

görebiliriz. Bunlar belli bir sosyal yapıyı anlatırlar, politik ve ahlaki görüşleri öne çekerler. Bu yazarların yapıtlarında ne entrika çok gizli kapaklı ve labirentlerdedir ne de keskin zeka oyunlarına yer vardır. Ancak klasik dedektif tiplemesini onlar da kullanır. Yazarları bu dedektifler aracılığıyla yaşadıkları çağa, suç olgusuna ve onu ortaya çıkaran0 düzene çevirirler tabancalarını.

Kabil'in Habil'i öldürmesinden beri cinayet, insanlık tarihindeki vazgeçilmez yerini korumuştur. Ancak tıpkı cinayet haberlerinin gazetelerde giderek daha az yer işgal etmesi gibi, cinayetleri anlatan romanlar da süreç içerisinde hayatımızdan çıkıp gittiler. Gerçekten böyle mi durum? Yoksa tür başka bir alanda varlığını sürdürüyor mu? İnsanların polisiye ihtiyaçlarını, televizyondaki yabancı dizilerin neredeyse yarısını oluşturan Amerikan polisiyelerinden giderdiklerini söylemek yanlış olmaz. Ancak Amerikan kültürü polisiye gelenekteki uç noktaları dıştalamış, belli şablonları benimsemiştir. Esprisini yitirmiş bir polisiyedir bu. Şiddet ve aksiyon üzerine kuruludur. Ne derin çözümlemeler vardır, ne ince bir zeka ne de toplumsal arka plan. Suçlunun şu ya da bu şekilde haklı olması ise düşünülemez bile.

Şimdi on yıllık bir aradan sonra tam da insanın tüylerini ürperten bir dedektiflik yasası gündemdeyken, kurmaca dünyanın kahramanları yeniden bellerini doğrultuyorlar.

Altın yıllar... Türkiye'de polisiyenin altın yılları 1950 sonlarıyla, 1960'ların başlarıdır. Önce Varlık yayınlarından George Simenon'lar çıkar. Çevirilerde edebiyatla iştigal eden önemli imzalar vardır: Tahsin Yücel, Sait Faik, Bilge Karasu. 1960'ların başlarında Hayat Yayınları, Raymond Chandler, Patrick Quentin gibi yazarların kitaplarını basar. Ancak esas çıkış AKBA Yayınevi'nin Polis Romanları Serisi'dir. Dizi 1962 yılında başlar ve 1979'a dek tam 127 polisiye roman çıkar.

AKBA'nın kitaplarında ağırlık baştan sona klasik polisiyelerdedir. Ancak yayınevinin durumu 1970'lerin sonlarına doğru giderek umutsuz bir hal alır. 1979'dan sonra iki yıl kitap yayınlayamaz. 1981 yılında yayınlanan 128'inci kitap S.S.Van Dine'nin "Kanarya Cinayeti" adlı yapıtıdır. Yayınevi kitabın girişine koyduğu açıklamada, SEKA'nın parası ödenmiş kağıdı vermemesinden, faturalı kağıt bulamamaktan şikayet ederek, maliyetlerin pahallılaşmasından sözaçar. Yayınevinin sahibi de kendini dönemin ruhuna kaptırmış ve yıllardır düşündüklerini dile getirmeye karar vermiştir. Kitabın son otuz sayfası bu içdöküşün hikayesidir. Polisiye bittikten sonraki iki formada İhsan Uras imzalı bir yazıyla karşılaşır okur: "Peşin Vergi mi? Varlık Vergisi mi?" Son sayfada ise Trabzonspor'un şampiyonluğu üzerinde durulmaktadır: "Üç büyükçü basının kösteklemelerine rağmen büyük farkla şampiyon olan Trabzonspor'u ve büyük spor adamı, karakter ve kişilik sahibi Teknik Direktörünü tebrik ederiz.(...)" Bu kitap, polisiye yayıncılığın topu attığının ilanı gibidir.

Altın Kitaplar ve E Yayınları'nın 1970'lerdeki çıkışları da durmuştur. 80'lerde E Yayınları'ndan Dashiel Hammett'in "Sırça Anahtar"ı çıkar ama arkası gelmez. 1980'lerde polisiye adına en yürekli çıkış Sungur Yayınları'nınkidir. Georges Simenon'un iki kitabıyla girerler piyasaya: "Maigret ve Muhbir" ve "Maigret Korkuyor". Ancak bu yayınevi de klasik akıbetten kurtulamaz ve kepenklerini indirir. İnsanları polisiyeye yeniden ısındırmak küçük yayınevlerinin işi değildir görüldüğü kadarıyla.

Bu bağlamda Remzi ve Metis Yayınlarının 1990'da başlayan çıkışları gerçekten de ümit veriyor. Metis Yayınlarının yöneticisi Müge Gürsoy bu alana girmelerinin nedenini şöyle açıklıyor: "Ticari bir potansiyel falan görmüş değiliz, daha çok bir şeye heves ettik. İyi çevirilmiş, iyi sunulmuş polisiye kitaplarla, hep kıyıya itilmiş bir alanı yeniden hatırlatmak istedik. Ben bunun da edebiyatın çok keyifli bir dalı olduğuna inanıyorum ve polisiyenin önemsiz-değersiz olduğu şeklindeki görüşlere katılmıyorum."

Metis Yayınları yılda dört kitap çıkartmayı düşünüyor. Remzi Kitabevi'nin satış bölümünü yöneten Ayşe Yurdakul ise düzenli olarak gerilim ve polisiye yayınlamayı sürdüreceklerini belirtiyor ve ekliyor: "Şu anda satışlar istediğimiz düzeyde değil, ama zamanla yerine oturacağına inanıyorum. Biz yılda on edebiyat kitabı basıyorsak beş tane de gerilim-polisiye basacağız."

Uzun süredir, çizgi romanlarla birlikte sokaklardaki kitapçı tezgahlarında duran polisiye romanlar, yeniden kitapçı vitrinlerine çıkıyor. Ya da bir başka şekilde söylersek, dedektif geri dönüyor ●

SİNEMA / FRANSA BU FİLMİ KONUŞUYOR

Ahlaksızlık.. Veba..AIDS..

Bertrand Blier'in son filmi "Merci la vie", Fransa'da günün konusu. İki genç kızın yolculukları çerçevesinde, kamerasını "yaşamın kıyısındaki" gençliğe çeviren Blier, aynı zamanda çağın vebası olarak nitelendirelen AIDS'i de filminin merkezine oturtuyor

Cinsel yolla bulaşan bir hastalık öldürücüyse, güncelse ve üstelik kurbanlarını "seçiyorsa", eninde sonunda uzun metrajlara konu olması kaçınılmaz. Şu günlerde Fransa'da gösterime çıkan Bertrand Blier'in "Merci la vie" (Teşekkürler Hayat) filmi AIDS konusunu işliyor ve büyük ilgi topluyor. Yazılanlara göre filmin izleyicilerde uyandırdığı tepkiler hep uç noktada. Filmin bir diğer özelliği de, oyuncu kadrosunun çok sağlam olması. Kadroda, geçenlerde Fransa'nın yitirdiği bir numaralı marjinal Serge Gainsbourg'un Jane Birkin'den olma kızı Charlotte Gainsbourg da (Hırsız Kız) var.

60'lı yıllarda bir kaç film yönettikten sonra, 1974'de "Les Valseuses" filminde gençlik sorunlarına eğilerek seksi ön plana çıkartan ve bayağılaşmaktan korkmayan yaklaşımıyla dikkat çeken Bertrand Blier, bu kez çağın vebası olarak sunulan AIDS'e yöneltiyor kamerasını. Blier toplumun AIDS'lilere reva gördüğü muameleyi nasıl değerlendirdi? Bu soruyu filmi görmeden yanıtlamak imkansız. Ancak Fransız yayın organlarında hemen bütün başlıklar aynı noktada buluşuyor: "Teşekkürler Blier."

Kasvetli bir heyecan "Merci la vie", Bertrand Blier'nin çocuk kalmış iki genç kızı, Fransız toplumunun tüm "yaralarıyla" yüzleştirmesinin öyküsü. Film Fransa'da şimdiden bir olay. Zira Anouk Grimberg'in canlandırdığı kız AIDS'li. Eski kuşakların uğultuları, Nazizmin hayaleti, ensest, deniz kenarlarını kuşatan betonlar, metropol şehir ve ordaki şiddet filmin gerçek "kahramanları". Bu "kara filmiyle" Blier, Fransa'nın görünmeyen yüzünü sorguluyor. Güvenli seks yerini kirli sekse bırakıyor. Bu "kayık" kızların Fransa odisseaları mümkün olduğu kadar hain, acımasız ve irkiltici.

Filmde Fransız sinemasının simge oyuncusu haline gelen Gerard Depardieu de var. Rolü, Joelle (Anouk Grimberg) aracılığıyla etrafa belsoğukluğu dağıtmak. Bir diğer "enteresan" tip de, Yves Regnier'nin oynadığı, yaşamını enseste adamış adam. Yılların eskitemediği Jean Carmet, belki de filmin en pasif adamı. Operet Nazisi rolünde ise karşımıza bir ağır top daha çıkıyor, Jean-Louis Trintignant. Filmde ayrıca Michel Blanc ve Annie Girardot da var. Blier SS subaylarını, günümüz Fransa'sına taşıyor ustalıkla. Özetlemek gerekirse Blier tam bir "yol filmi" yapmış. Bir tür Fransız "Easy Rider"ı. İki Fransız kız ve devasa sorunlarıyla "gezilmeyi" bekleyen bir sosyal coğrafya; Fransa.

Ozon tabakası, gezegenin ısınması, Amazonlar... AIDS. Tüm bu afetler günümüzde ilk kez mit ve dinlerin konusu olmaktan çıkıp elle tutulur hale geldi. Tabii gençlerin bilincine de bu felaket imajı aşılanıyor. AIDS klip ve afişlerini finanse eden organizasyonlar, etik kargaşalara düşmekten kaçındıklarından, salt teknik bir söylemi tercih ediyorlar. Kauçuk bir çarşafla sorun halledili-yor.. Soruyoruz, aşklarımızdan geriye ne kaldı? Bir retrovirüs. Tüm bir kuşağı damgalayan, fizyolojik olduğu kadar filozofik bir hastalık.

Modern işletme: Birey Peki bu durum gençlerin yaşamını nasıl etkiliyor? Fransa'nın revaçtaki sosyoloğu Gilles Lipovetsky, 60 ve 70'li yıllarda seksin büyük bir sosyo-politik mesele olduğunun altını çiziyor. "O dönemin gençleri için seks yaşamın merkezi, yıkım nesnesi, etik buharlaşma ve sonsuz bir şamata kaynağıydı. Bir sonraki kuşak için durum artık çok farklı. Özgürleşme elde edildi, seks bir kaçamak olmaktan çıktı, dolayısıyla büyüsünü yitirdi. Günümüz insanı cinselliğini "denetliyor", nedeni çok açık: Cinselliğin

Grinberg: "Ben de Joelle gibiyim"

Filmin başrolünü üstlenerek AIDS'li kızı oynayan Anouk Grinberg, tiyatro kökenli bir oyuncu. Bu tehlikeli kimliğe bürünen Grinberg ile L'evenement'te yayınlanan söyleşinin ilginç noktalarını yayınlıyoruz.

Soru: Blier başrolü Beatrice Dalle'ı düşünerek yazmıştı. Sonuçta Joelle'i siz canlandırdınız. Bir sorun çıktı mı?

Grinberg: Bir çok oyuncu rolü reddetti. Sanırım çekindiler. Joelle'in peşinden sürüklediği şiddetti, belki biraz da kişisel bir saldırı olarak algıladılar. Eh, Blier'nin yarattığı kişi de, bir oyuncunun oynamaktan zevk alacağı tipin fersah fersah ötesinde. Çünkü şunu da unutmamak gerekir, oyuncu dediğiniz narsizm kokan, kendinden hoşnut, yarı kültürlü bir insandır. Oysa Blier pek bu dürtüleri doyuracak roller yazmıyor. O daha çok dağıtmış insanların peşinde.

Soru: Peki siz, AIDS hastası ve nerdeyse bütün bir şehirle düşüp kalkan Joelle'i oynamak için ya-

de var olduğu sorunlar hiyerarşisinde, başı "profesyonel gelecek kaygısı" çekiyor. Artık ciddileştik, birey de kendisini bir "işletme" gibi görme eğilimi arttı."

Blier'in filmi de tıpkı geçtiğimiz yıl seyrettiğimiz Uli Edel'in "Brooklyn'e Son Çıkış"ı gibi sert. Charlotte Gainsbourg liseye "takılıyor", tatilini Lacanau-Ocean'da geçirip pederine haykırıyor "yaşıma uygun olmayan hikayelere daldım". Anouk Grinberg düşe kalka bütün bir şehirle yatıyor. O, "öteki" Fransa'ya ait, kuduran, homurdanan ve sızan, kenardaki Fransa'ya... Charlotte aşk yapıyor ve hala hayal görebiliyor. Anouk düzüşüyor ve geberiyor.

Sosyologlar düalist (ikili) toplumdan sözediyorlar. Oysa Blier, cinsellikteki düalizmi keşfediyor. Şüphesiz AIDS'in gerçek etkisi işte burada başlıyor. İyi düşünen ve iyi maaş alanlar korunuyor, oysa "kıyıdakiler"...

Özgürlüğün, kültürün, zarafetin ülkesi Fransa'da cinselliğin iki yüzü var. AIDS döneminde aşk! Biri ölüyor, diğeri yaşıyor... Ve Susan Sontag'ın "Bir Metafor Olarak Hastalık" kitabında yazdığı gibi: "Toplumun ya da toplumun bir kesiminin, bir hastalık tarafından yargılanması ve mahkum edilmesi sürüyor. Suç: Ahlaksızlık. Ceza: Veba. Veba, yani AIDS." ●

ratıldığınızı mı düşünüyorsunuz?

Grinberg: Senaryoyu okuduğumda, "La Maman et La Putain"in (Ana ve Orospu) çekimleri yeni bitmişti. Orospu bendim ve ... Nasıl desem, yüce duygulardan yana iyice nasipsiz, mümkün olduğu kadar mutsuz birini canlandırıyordum. Blier'nin bürosuna girer girmez, tuhaf, fok balığına yakın bir ses çıkardı. Sonradan bana itiraf ettiğine göre, Gerard Depardieu'yu ilk kez gördüğünde yaşadığı şoku, bir kez daha yaşamış.

Soru: Bu film kariyerinizde bir dönüm noktası oldu. Bunun farkında mısınız?

Grinberg: Aslında pek farkında değilim. Açık konuşmak gerekirse, biraz da Joelle gibiyim. Gelecek beni ilgilendirmiyor. Beni asıl ürküten, sinemayla beraber anonimleşmem, yani herhangi biri olma sıfatını yitiriyor olmam. Kamuoyunun sizi sevmesi, ilgilenmesi, artık hoşa gitmeniz gerekliliğini beraberinde getiriyor. Bu da yaşamınızın çok büyük ölçüde kısıtlanması demek. Bu nedenle şimdilik her türlü projeyi iptal etmeye karar verdim. Avignon'da bir piyeste oynayacaktım, ancak oyunun amacını saptırmamak için çekimser kalmayı tercih ediyorum. Seyirci tiyatroya benim için gelmemeli. Hatırlarsanız bir zamanlar "La Mouette" (Martı) adlı oyuna gidenler oyundan çok, Juliette Binoche'u izlemeye gidiyorlardı. Sonuçta işlerimi ufak ufak, fazla çaktırmadan sürdürmeyi tercih ediyorum.

Dostum Pierrot

**Raymond Queneau,
Türkçesi:
Tahsin Yücel,
Can Yayınları,
168 sayfa.**

Gerçeküstücülük hareketinin temsilcilerinden olan Fransız şair ve yazar Raymond Queneau (1903-1976) ülkemizde romanlarından ziyade, sinema alanında yaptığı çalışmalarla ve sinemaya aktarılan romanlarıyla tanınan bir yazar: Nicolas Ray'in "Acı Zafer"i (Amere victoire), Louis Malle'in "Zazie Metro'da"sı (Zazie dans le metro) gibi.

Sözcük oyunlarına dayalı, nükteli, yergici anlatımı, yer yer kara gülmeceye varan yaklaşımıyla 20. yüzyıl Fransız edebiyatının seçkin imzalarından olan Queneau, sürekli dili bozmuş, argoyla beslenen günlük konuşma dilinden büyük ölçüde yararlanmış, kenar mahalleler ve orada yaşayan insanlar üzerindeki keskin gözlemlerini şiirsel bir dille aktarmıştır.

"Dostum Pierrot", kenar mahallede yetişen ve çocukluktan delikanlılığa adım atan Pierrot'un yaşam karşısında kendisine bir duruş seçme serüvenini anlatır. Üst okumasında basit bir akışı olan kitap, bütün içine ustalıkla yerleştirilmiş imajlar biraraya getirildiğinde karamsar bir tabloya dönüşür.

Dilin işlevi üzerine deneysel nitelikte yapıtlar veren ve konuşma diline dayalı yeni bir edebiyat dili oluşturmaya çalışan Queneau, "Üslup Çalışmaları" (Exercices de style) adlı kitabında, basit bir öyküyü doksan dokuz ayrı üslupla tekrarlamıştı. Konuşma dili açısından son derece zengin örneklerle dolu "Dostum Pierrot", Tahsin Yücel'in özenli türkçesiyle, keyifli bir okuma serüvenine dönüşüyor.

Siyasal Sistemler

**Prof.Dr. Ahmet Taner Kışlalı,
İmge Kitapevi,
256 sayfa.**

"Siyasal Sistemler", Ahmet Taner Kışlalı'nın daha önce yayınlanan "Siyaset Bilimi" adlı çalışmasının devamı niteliğinde. Kışlalı ilk kitapta siyasal yaşamı oluşturan öğeler üzerinde duruyor ve bunları inceliyordu. Bu kez doğrudan siyasal yaşamın kendisi sözkonusu olan.

Kitap kabaca iki bölümden oluşuyor. Siyasal Çatışma üstbaşlığını taşıyan ilk bölümde siyasal çatışmadaki araçlar, inanç sistemlerinin siyasal çatışmadaki yeri ve siyasal değişme ve devrimi belirleyen etkenler üzerinde duruluyor. Siyasal Uzlaşma üstbaşlığını taşıyan ikinci bölümde ise kamuoyu ve propaganda, siyasal katılım ve seçimler, siyasal sistemler analiz ediliyor.

Çengiler, Köçekler, Dönmeler, Lez'olar...

**Ergun Hiçyılmaz,
Cep Kitapları,
142 sayfa.**

Gazeteci, yazar ve sahaf Ergun Hiçyılmaz'ın belgelere dayanan ve bunları akıcı bir dille anlattığı kitabı, geçmiş kültürümüzde ağırlık yer tutan eğlence hayatını getiriyor önümüze. Bir zamanların bastıkça yeri titreten, canlar yakan kantocuları, köçekler ve ritüelleri, giderek kaybolan hamam kültürünün simgesi tellak güzelleri, İstanbul'un tangoyla dansettiği zamanlar, şimdilerde yeniden moda olan revülerin ilk baskıları, oturak alemleri... Özetle otuziki kısım tekmili birden, eski İstanbul'un eğlence hayatına, renkli yelpazesine tutulmuş bir gemici dürbünü.

Tarihin hep savaşlar, padişahlar vb. olarak algılandığı bir ülkede hafifmeşrep yaklaşımı öne çeken, karşımıza doğrudan gündelik yaşam içerisindeki cafcaflı simaları çıkartan ve genel çizgisiyle Reşat Ekrem Koçu geleneğini sürdüren "Çengiler, Köçekçeler, Dönmeler, Lez'olar..."ın sonuna eklenen kuşe formada geçmişin eğlence hayatını gösteren resimler, afişler ve kitap kapaklarından bir seçme de yer alıyor.

Petersburg'un ünlü Rosita'sı...

EN ÇOK SATAN KİTAPLAR

1. **Kenan Evren'in Anıları- 2**
   Kenan Evren
   Milliyet Yayınları (1)
2. **Körfez Savaşı**
   Pierre Salinger- Eric Laurent
   E Yayınları (4)
3. **Turgut'un Serüveni**
   Emin Çolaşan
   Tekin Yayınları (5)
4. **Aydınlar Savaşı**
   Atilla İlhan
   Bebekus'un Kutapları (6)
5. **Ruh Üşümesi**
   Adalet Ağaoğlu
   İletişim Yayınları (3)
6. **Din Bu- 3**
   Turan Dursun
   Kaynak Yayınları (2)
7. **New York Köleleri**
   Tama Janowitz
   Remzi Kitapevi (14)
8. **Becerikli Bay Ripley**
   Patricia Highsmith
   Remzi Kitapevi (11)
9. **Yalnızlığın Özel Tarihi**
   Ahmet Altan
   Can yayınları (12)
10. **Ölümsüzlük**
    Milan Kundera
    Afa Yayınları (8)
11. **Sosyalizm Asıl Şimdi**
    Atilla İlhan
    BDS Yayınları (13)
12. **Sevgi Bildirisi**
    Danielle Steel
    Altın Kitaplar (-)
13. **Kent Masalları**
    Armistead Maupin
    Remzi Kitapevi (-)
14. **Devlet-Ocak-Dergah**
    Tanıl Bora-Kemal Can
    İletişim Yayınları (7)
15. **Erkekler**
    Cherly Bernhard-
    Edith Schlaffer
    Afa Yayınları (-)

*Bu listenin düzenlenmesinde başvurulan kitabevleri: İstanbul'da **Ablalar** (Yeşilköy), **Alaaddin** (Nişantaşı), **Barker** (Göztepe), **Beyazadam** (Bakırköy),**Can** (Bebek), **Çit** (Levent), **Dünya Deniz** (Nişantaşı), **Dünya Gençlik** (Nişantaşı), **Epsilon** (Printemps), **Net** (Galleria), **Nezih** (Kadıköy), **Şendemir** (Yeşilyurt), **Vakkorama** (Taksım, Suadiye), **Yeni Karamürsel** (Şişli) , Ankara'da **Bilgi, Dost, Dönüşüm, Ekin Galeri Arkadaş, İlhan İlhan, İmge,** (Parantez içindeki sayılar kitabın geçen hafta listedeki yerini göstermektedir. İstanbul kitabevlerinin listeleri A&B Dağıtım'dan alınmıştır).*

Marie Claire. Mayıs.

Demokrasi vazgeçilmez. Acaba evinizde de öyle mi? Uzmanlar tartışıyor. İşte yaz ve zayıflamanın 100 altın kuralı. Hepsi de denenmiş ve kanıtlanmış. Bu ay Marie Claire'de.

Yüzyıllık firmaların ürünü altı nadide eşyanın öyküsü ■ Annemiz armağanını öğrenince ■ İmren Aykut'la siyaset, il başkanlığı, laiklik ve çalışma barışı üstüne ■ Zulümden kaçan kadınlar ■ Aile içinde daha çok demokrasi ■ "Kurtlarla Dans" filminin kahramanı Kevin Costner hayatının dönüm noktalarını anlatıyor ■ İnsan tenine nefes aldıran giysiler. ■ Modacının ağzından yemek tarifleri...

GÜZEL GERÇEK VE HÜR

BİLARDO / TÜRKİYE ŞAMPİYONASI

Bal gibi spor

Türkiye Üç Bant Bilardo Şampiyonası yapıldı. Şimdi gözler dünyaca ünlü ustaların da katılacağı Haziran ayındaki Uluslararası Grand Prix'de. Bütün başarılarına karşın bilardocular buruk... Federasyon neyse ama bilardo hâlâ spordan sayılmıyor

Mahallenin kahvehanesinde yıllardır var. İki masa... Birinin ısıtıcısı bozuk. Diğerinin çuhasında yer yer acemi pikelerin kurbanı yırtıklar... İncelikleri, boyları ve ağırlıkları birbirini tutmayan kirden kararmış ıstakalar... Yarım saat 15 sayı çekebilmek için saatlerce sabırsızca bekleyen bilardo müdavimleri... Zaten kahvenin önündeki bozuk asfaltta diğerleri de canhıraş bir futbol kapışmasındalar. Kesif sigara dumanları içinde mahallenin kahvesi inatla ve saatlerce ıstakalarını somakileyen mahalleli gençleri o dünyada uzun zamandır ağırlıyor.

Devlet ve bilardo. Basit bir kahvehane oyunu mu bilardo? Garson her ikisine de aynı ses tonunda bağırıyor. "Tavlaya bilardoya saat aç!.." Bilardocular buruk... Zaten devlet de aynı kafada değil mi? Bilardoya tavla muamelesi... Oysa Avrupa'nın her ülkesinde tescilli bir spor dalı değil mi? Her ülkede federasyonu yok mu? Belçika onca spor dalı dururken Dünya Şampiyonu Raymond Ceulemans'ı geçen yıl Luda Dielis'i de bu yıl "yılın sporcusu" seçmedi mi?

Yaşamının 30 yılını bilardoyla içiçe geçirmiş Bora Karatay artık umudunu da kesmiş. Hafta içinde başlayan 1991 Türkiye Üç Bant Bilardo Şampiyonası'nı organize eden Efes Pilsen'e minnet duygularını ifade ederken hemen ekliyor: "Bize devlet hiçbir zaman sahip çıkmadı. Bir özel sektörün bu işi yapması benim için de aslında ayıplanacak bir şey." Kimbilir devletin gölge etmemesi bu spor dalı için belki de daha hayırlı.

Istakanın topu ittiği ilk vuruş yapıldığında Hilton Convention and Exhibition Center'ın maçlar için düzenlenmiş salonunda vakur bir hava var. Her bölgeden Türkiye finali için dereceye girmiş bilardocular heyecan ve sükunetle sıralarını bekliyor. 1991 Türkiye Finali... Siyah pantolan, siyah ayakkabı, siyah çorap, beyaz gömlek ve papyonlarıyla düelloya soyunmuş aristokrat havasındalar. Centilmen ve sporcu... Seyirci, sporcuların konsantrasyonunu bozmamak için alkış yerine parmak şıklatıyor. Kaybeden üzgün bir o kadar da kibar...

FOTOĞRAFLAR ÇAĞRI KILIÇÇI / NOKTA

Okeyciler de isterse. Yarışmaya organizasyondaki bir engel yüzünden bu yıl katılamayan, dört yıldır Türkiye Birincisi, üstelik dünya dokuzuncusu Semih Saygıner o duyguyu anlatıyor: "Sporcu ruhu taşımayan insan bilardocu olamaz. Bilardo

Türkiye finali dergimiz baskıya girerken devam ediyordu. Dört yıldır birinciliği kimseye kaptırmayan Semih Saygıner yarışmalarda sadece seyirciydi

dünyada en centilmen spor dalı olarak seçildi. Mesela çirkin tezahürata rastlamanız mümkün değil. Hiçbir zaman yuh çekilmez. Onun için bilardo dünyanın en seçkin sporlarından biri." Şampiyonayı da organize eden Bora Karatay bilardonun bir spor dalı olarak kabul edilmesi ve bir federasyona kavuşması için 15 yıldır bir savaşım veriyor. Dünya Bilardolar Birliği Türkiye Temsilcisi Karatay, o savaşımını anlatırken kimi çarpıcı örnekler veriyor: "Bazı bürokratlar, 'Biz bilardoyu federe edersek, arkasından okeyciler ve tavlacılar da gelip bizden federasyon ister' dediler." Karatay umudunu da yitirmiş durumda. Haziran ayında evsahipliğini yapacakları, uluslararası bilardo ustalarının da katılacağı "Uluslararası Grand Prix 91" şampiyonasını heyecanla anlatırken sözü yine ister istemez o tatsız spor mu, değil mi tartışmasına getiriyor. "Bütün kapılar yüzümüze kapandı. Ben de havlu attım, artık uğraşmıyorum." Semih Saygıner o tartışmada iğneyi kendilerine de batırıyor. Aynı çatı altında iki bilardocunun bir araya gelememesinden yakınıyor.

Tersi de açıklanmış değil ama bilardo niye bir spor? Ege Bölgesi finalistlerinden Mutlu Kartal'a göre hem zekanın hem de vücudun her yerinin faaliyet halinde olmasından. İzmir ikincisi Haluk Özvarol 60 yaşındaki bilardoculardan ve bu sayedeki dinçliklerinden sözediyor. Bilardonun ne kadar spor olduğunun ölçüsünü de çıkartmış bilardocular. Can Kolukısa bir örnek veriyor. 40 sayı üzerinden yaklaşık bir saat oynanan bir oyunun masa çevresindeki hareketlerle 5 kilometrelik bir yürüyüşe denk olduğunu söylüyor.

Bora Karatay artık federasyondan umudunu kesmiş. "Havlu attım" diyor

Kimine göre bir, kimine göre beş, kimine göre yedi milyon faal bilardocu varlığından söz edilse de Bora Karatay'ın dile getirdiği istatiki rakam yeterince çarpıcı görünüyor. Türkiye genelinde 70 binin üzerinde bilardo masası var. Yani neredeyse bütün Avrupa toplamı kadar...

Bilardocular 6 Haziran'daki Uluslararası Grand Prix için yabancı konuklarını şimdiden bekliyorlar. Üç beş eli ayağı düzgün seçkin salonda üç banttan dönen toplar bilyeleri hareketlendirirken, mahalle kahvesinin kesif sigara dumanları arasında mahallenin gençleri somakiden mavileşmiş parmaklarıyla ıstaka sallamaya devam ediyorlar. Gayrı federetif ve üstelik hâlâ tavla statüsünde...

Metin HAKYERİ

Hep savaş

Savaş ve Barış (pardon hep savaş) kapağınızı özellikle içindeki fotoğraflar açısından kutlarım. Acı olan, Dünya Savaşları, Kore, Vietnam gibi Körfez Savaşı'nı da çabucak unutacağız. Ya da Kürtler Filistinliler gibi dünyaya kendilerini hatırlatacaklar, ta ki kalıcı bir çözüm bulununcaya kadar. Uzun tatil nedeniyle Türkiye'ye gelmiş yahudi bir T.C vatandaşı olarak, bu kez Türkiye'yi daha demokratikmiş gibi bulduğumu da söylemek isterim. Lütfen davulun sesi uzaktan hoş gelir demeyin, durum dışardan içerdekinden daha kötü görünüyor. Acaba bizler çok karamsar insanlar mıyız?

İzak Behar / İZMİR

Denizin yüzeyine bırakılan hayalet ağların katliamı sürüyor.

Boğaz'a buyrun

Uzun yıllar denizcilik yaptım. Özellikle Güney Kore ve Tayvan gibi ülkelerdeki balık katliamını çok iyi bilirim (Geçen haftaki Hoşçakal Dünya adlı foto röportaj) . Sizden ricam bir muhabirinizi Sarıyer, Beykoz gibi balıkçılıkla uğraşan İstanbul ilçelerine gönderin. Kökünü iyice kuruttuğumuz balıkların "en ileri" teknolojiyle soykırıma tabi tutulduğunu göreceksiniz. Üstelik uzay üssü gibi teknelerle balık avlayanlar bile, yaptıklarının doğru olmadığını söyleyecekler ama "teçhizata çok para yatırdık çıkarmak zorundayız" diye de ekleyecekler. Dünyayı yine biz insanlar kurtarabiliriz.

Selahattin Özden / İSTANBUL

Ecevit

İzmirli SHP yandaşı Ayhan Öktem'in Ecevit söyleşisine ilişkin mektubu beni çok şaşırttı. DSP sosyal demokrat bir oluşum, SHP ittihatçıdır. DSP Mustafa Kemal CHP'sinin devamıdır, SHP ise Milli Şef CHP'sinin. Aramızda çok ama çok derin ayrılıklar vardır. Kolay kolay çözülemeyecek ayrılıklar. Biz ilericiyiz SHP gerici. Biz sivil toplum aydını, onlarsa kasaba kökenli entel.

Metin Peker / ADANA

Yasayı protesto

ANAP tarafından çıkartılan son "Anti-terör ve şartlı salıverilme Yasası"yla birlikte, ülkemiz tam bir açık hava hapishanesine dönüştürülmek istenmektedir. Bu yasa ile 1991 yılının özgürlükler yılı olacağı ve cezaevlerinin boşaltılacağı türünden vaadlerin tam bir demogoji olduğu açığa çıkmıştır.Sağ görüşlülerin eylemleri meşru görülerek binlerce kişiyi katledenler serbest bırakılırken, sol görüşlü mahkumların cezaevinde tutulmaları sağlanmıştır. MHP'lilerin ölüm cezaları 10 yıla; ömür boyu hapis cezaları ise 8 yıla indirilmiştir. "Yasa herkesi kapsıyor" demogojisini yapabilmek için sol görüşlü müebbet hapse mahkum olanlar için göstermelik olarak 1 yıllık bir indirim yapıldı.

Bursa Özel Tip Cezaevinden
Müebbet tutuklular adına
M.Ali Can

Yılmaz Güney

Paris'ten gelen Yılmaz Güney'e anıt mezar konulu yazınız için binlerce teşekkürler. Daha sonra da Milliyet Gazetesi'nde Fatoş Güney'in avukatının Yılmaz Güney'in filmlerine ilişkin girişimlerini okudum. Benim gibi 40 yaşı geçmiş bütün sinemaseverlerin hayranı olduğu Yılmaz Güney'e ölümünden sonra bile böyle düşmanca davranılması çok kahredici. Hükümet veya Kültür Bakanı neden artık bir girişimde bulunmuyor? Ayrıca Fatoş Güney'in vakıfla

Çocukları Yılmaz ve Elif ile eşi Fatoş, Yılmaz Güney'in anıt mezarının açılışında

ilgili söyledikleri de çok ilgimi çekti. Acaba bizlerin ne gibi bir katkısı olabilir ? Fatoş hanımın telefon ve adresini bana bildirmenizi rica ediyorum.

Mehmet Candaş / DİYARBAKIR

Sevgili Candaş, eğer açık adresinizi yazmış olsaydınız yayınlardık ve büyük olasılıkla Fatoş Güney sizi yanıtlardı. Ama biz ilke olarak, hele izin almamışsak, telefon ya da adres yayınlamıyoruz.

İNCİL'İ
HİÇ OKUDUNUZ MU?
ISA MESİH'İN Tarihsel Yaşamı ve Öğretişleri Hakkında bilgi edinmek isterseniz. Bize yazınız
Kitaplarımız BEDAVA!
PK. 112 USKUDAR

Şimdi daha enfes... daha mayonez.

GELİŞTİRİLMİŞ LEZZETİYLE

Calvé MAYONEZ

Şimdi Calvé Mayonez, daha enfes... çok daha mayonez.
Kıvamı, yine sevdiğiniz Calvé kıvamı... krema gibi.
Ama Lezzetçi, lezzetine lezzet ekledi. Şimdi limonlu.
İşte aradığınız mayonez bu. Yeni lezzeti ve yeni ambalajıyla,
Calvé Mayonez'i mutlaka denemelisiniz.

ZİYAFETE DÖNÜŞTÜRÜR

Calvé
"Lezzetçiler"

CALVE GARANTİSİ

AHMET TURHAN ALTINER

Emin abi, yap bi tarih! Okkalı olsun...

Kurşun kalemde kurşun yok grafit var... Panda ayısı ayı değil rakun... Hıyar zerzevat değil meyva... Ağzımız alıştığı için mi, soruşturmadan sokuşturulmayı kabul ediverdiğimiz için mi?.. Uyutturmaca, yutturmaca, tutturmaca... Resmi tarihçilerin de yaptığı bu değil midir?..

Tarih yazarları ikiye ayrılabilir... Birincisi gördüklerini, yaşadıklarını bile bile tahrif ederler... Bunlara kronik resmi tarihçiler denebilir ki yapılacak bir şey yoktur... Bir de sanki belgeymiş, sahihmiş gibi daha önceki zırvaları kaynak kabul ederek iktidarlara sürtünmeye çalışan tarihçiler var ki bunların durumu çok akut olup yine yapılacak bir şey yoktur... Körpecik beyinleri çöp tenekesine çeviren "üç kağıtçı düzmece tarih" testimize buyur ola bu kez de...

1 1920'lerde Zonguldak Halkevi Tarih Komitesi oturup bir kömür kahramanı uydurmuş... Masala göre Uzun Mehmet diye biri 8 Kasım 1829'da havalide kömür bulmuşmuş... Atatürk'ün doğduğu yıl bile tartışmaya açık bir belirsizlik taşırken kömürün rap diye kesin ve resmi bir tarihte bulunduğunun bilinmesine bravo... Zaten yöre insanın çoğu gülüp geçermiş bu Uzun Mehmet masalına...Peki, araştırmacı Necdet Sakaoğlu'na göre bu "resmi herze"nin yenmesini teşvik etmiş olan zamanın iktisat bakanı kimmiş?

a. Şükrü Saracoğlu
b. Celal Bayar
c. İnce Uzun Mehmet
d. Fuad Köprülü

2 Mevlana'nın adı geçmeyegörsün herkes tek bir ağızdan "Gel, gel, ne olursan ol gel / İster ateşperest, ister Hristiyan..." diye türküye başlar... Son günlerde Türkiye'yi sözde dünyaya tanıtmak için yapılan bir ilanda "kafir de olsan gel" şekline bile dönüştürülmüş bu dizeler gerçekten Mevlana'nın mı?.. Tarih ve Toplum Dergisinde Coşkun Üçok'a göre, resmi edebiyatçıların Mevlana'nındır diye yutturduğu bu dizeler gerçekte kime aitmiş?

a. William Shakespeare
b. Nejdet Evliyaoğlu
c. Ebu Sa'id bin Ebi'l-Hayr
d. Şems-i Tebrizi

3 26 Nisan 1991 tarihli Cumhuriyet haberine göre ilkokullar için "Sosyal Bilgiler" kitabının 89-90 baskısında verilen tarih bilgileriyle 90-91 baskısındaki bilgiler arasında komik çelişkiler varmış. Örneğin Babil'in kimler tarafından yıkılmış olduğu konusu bir yılda değişmiş durumda... Babil'i kim yıktı dersiniz?

a. Vallahi ben yıkmadım.
b. Hititler
c. Persler
d. Bush
e. Saddam
f. Bu ikiliye dikkat

EMRE ULAŞ / NOKTA

4 Resmi tarihçilerimizden Prof. Afet İnan'ın, dünyanın küre biçiminde olduğunu taa XVI. yüzyılın başında yazmış olduğunu iddia ettiği müthiş Türk kimdi?

a. Temel Reis
b. Piri Reis
c. Galile Reis
d. Aile Reis

5 Amerikan resmi tarihçileri Amerika'da bir "yerli" halkın varlığını gözardı ettirmek, Vikinglerin, Kelt rahiplerin, İspanyol ve Portekiz sömürgecilerin önceliğini unutturmak için kıtanın Kristof Kolomb'ca keşfedildiğinde ısrar ederler. Kolomb yukarıda sayılanlara göre ehven-i şerdir "yankee"lerin gözünde, bir anlamda bağımsız bir maceracı, Amerikan tipi "girişimci ruh"un bir öncüsüdür...

Başka neler yakıştırılmıyor ki Kolomb'a casusluğundan, "komik-i kaşif"liğine kadar... Örneğin, Dr. Eugene Syon'a göre Kolomb gemisinde kıta açtırmak için (!) kazıktan kurtulma bir çilingir bulunduruyormuş... Portekizli araştırmacı Dr. Augusto Mascarenhas Barreto'ya göre de Kolomb bir Portekiz casusuymuş ve adı bambaşkaymış... Neymiş?

a. Kont Monte Kristo
b. Komiseri Kolombo
c. Colon Salvador Zarco
d. Christopher Schwarzkopf (Kıta ayısı)

6 Tarihi kahramanlar geçidi olarak gören ünlü bir tarihnüvis var... Kahramanlar, Kahramanlara Saygı ve Tarih içinde Kahramanlık kitabıyla ünlü bu nüvisin adını kaydedebilecek misiniz?

a. Emin Oktay
b. Oktay Aslanapa
c. Hasan Mutlucan
d. Thomas Carlyle
e. Nimet ve Rakım Çalapala

Yanıtlar :
1) **b,** 2) **c,** 3) 89-90 baskısında Hititler, 90-91 baskısında Persler yıktı deniyormuş. 4) b, 5) **c,** 6) **d.**

GRUNDIG'TE BULUŞALIM.

NEDEN Mİ?

■ KABLOLU VE TELETEXT YAYINLARA UYGUN 40 CM, 55 CM, 63 CM FLAT SQUARE, 37 CM, 51 CM IN LINE, IŞIK YANSIMALARINI ONLEYEN RESİM TUPU İLE EN KALİTELİ RENK VE RESİM ■ MULTISISTEM ■ YURT ÇAPINA YAYGIN 500 SERVİS ■ BİLGISAYAR VE VİDEO RECORDER BAĞLANTILARI İÇİN ÖZEL SCART SOKETİ ■ 1 YIL GARANTİLİ BOL YEDEK PARÇA ■ GELİN BULUŞALIM, DAHA BİRÇOK AVANTAJINI ANLATALIM

GRUNDIG'TE TEKNOLOJİNİN ÜSTÜNLÜĞÜNÜ YAŞAYIN.

GRUNDIG

Gece Mavisi

PARLIAMENT

nerede

HAFTALIK KENT REHBERİ

Koyu katolik bir İtalyan ailesinin kızıydı. Artık dünyanın bir numaralı edepsizi. Madonna, son sevgilisi Tony Ward ile seviştiği "Justify My Love" klibiyle ortalığı karıştırdıktan sonra, şimdi de eşcinselliğe ilişkin açıklamalarıyla gündemde

● Steven Spielberg: "Harika Çocuk" mayıs ayında TV'de ● 8. Ankara Müzik ve Sanat Festivali ● "Henry ve June" gösterime giriyor ● Bilinmeyen ayrıntılarıyla Dallas'ın gizli tarihi

5 MAYIS 1991 YIL:1 SAYI:8 NOKTA'NIN PARASIZ EKİDİR

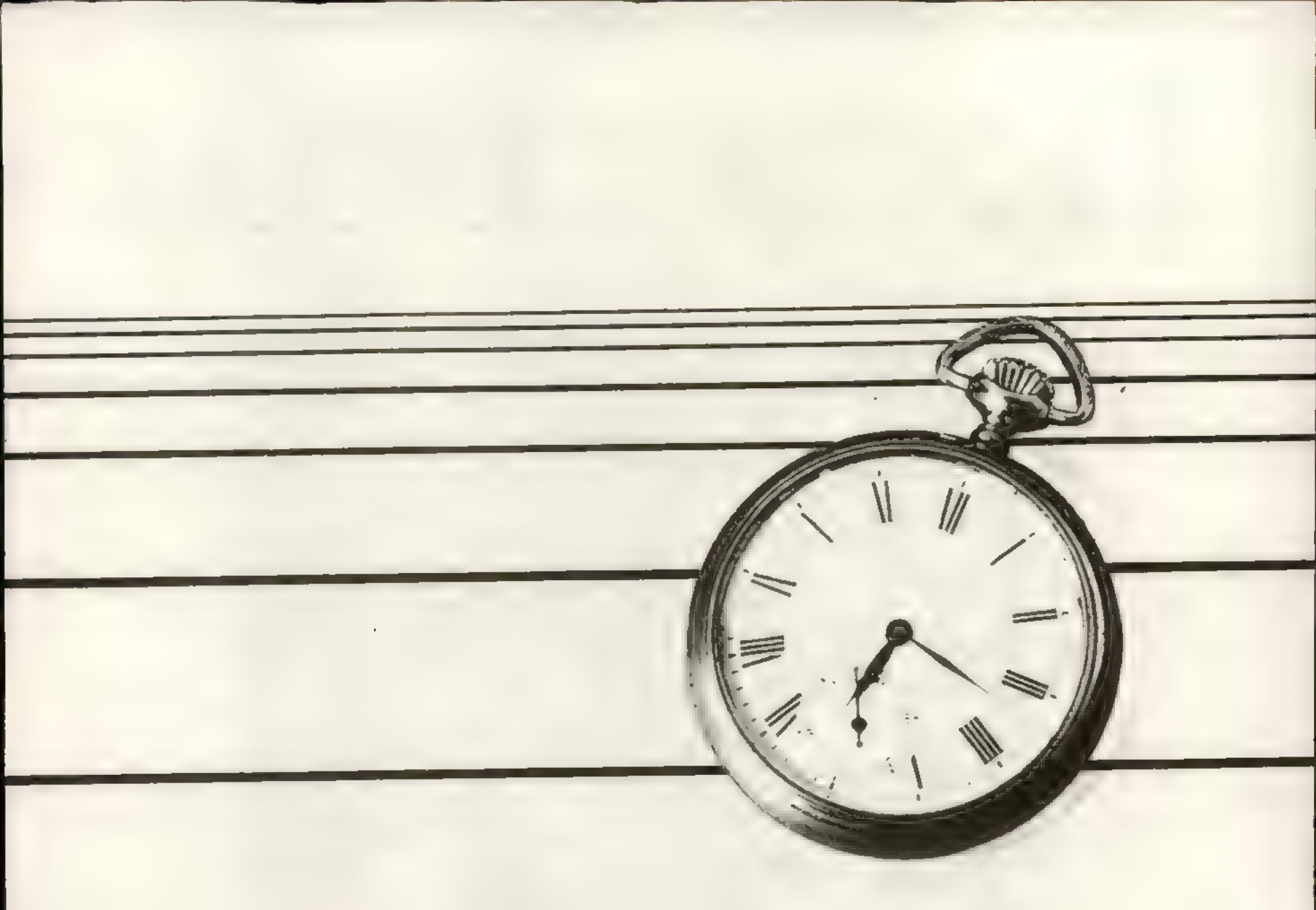

GÜNAYDIN

Gün Günaydın'la Başlar.

Phantom of the Pera

Artık yeni bir kahraman var. Adı, Karanlık Adam. Sam Raimi onu "Phantom of the Opera"dan (Opera'daki Hayalet) yürüttüğünü açık açık söylüyor. Ama yine de bambaşka biri o. Resimli korku romanlarından fırlamış gibi. Aslında bilim adamı. Hatta aslında iyi kalpli. Bir kere tepesi attı mı gözü hiçbir şey görmüyor. Bu yüzden de "kötü". (Sayfa 15)

"Harika Çocuk" TV'de

Dünyanın her yerinde geçen bir kartvizit: Steven Spielberg. Önce fantastik filmlerle boy gösterdi. Hollywood saçını okşadı. Sonra ciddi filmlere yöneldi. Büyüdü sandılar. Şimdi reçetesi onda gizli bir sinemanın başında oturuyor. Ama inadı yerli yerinde: Her zaman çocuk olacak. Banliyödeki o küçük çocuk için sinema neyse, Spielberg için de öyle kalacak. Günlük hayatın bayağılığından ve can sıkıntısından hayaller dünyasına. (Sayfa 13, 28,29)

David Lynch'ten şerbetli

Chris Isaak fırtınası her yerde. Dünya, rock'un Elvis'i fazlasıyla hatırlatan bu yeni çehresini konuşuyor. David Lynch'in "Vahşi Duygular" filmine yaptığı "Wicked Game" parçasıyla başlayan tırmanış, onu, kısa bir sürede genç bir yıldız haline getirdi. (Sayfa 19)

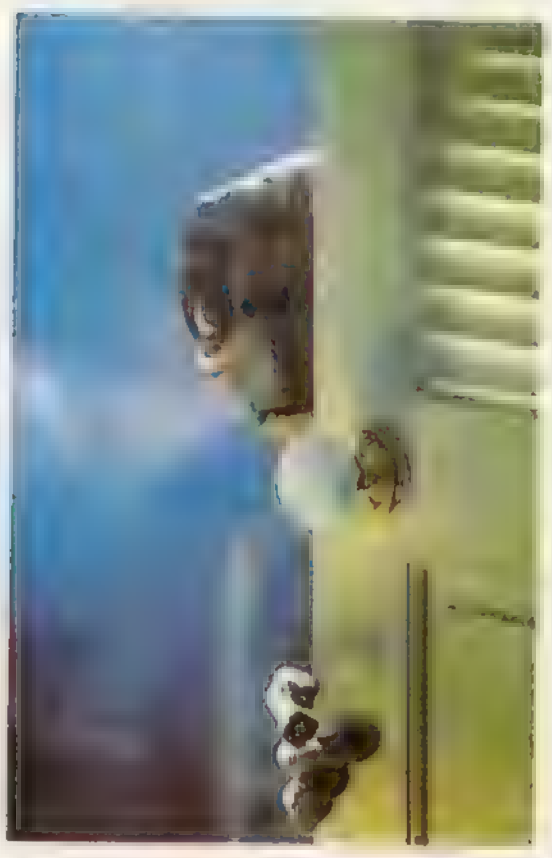

nokta

Genel Yayın Yönetmeni:
Tuğrul Eryılmaz
Sorumlu Yazışleri Müdürü:
Lale Tayla
Yayın Yönetmeni:
Sevin Okyay
Yazı Kurulu:
Mehmet Açar, Pertev Cıngı, Metin Hakyeri, Aytekin Hatipoğlu, Banu Kuday, Aslı Küçükkömürcü, Hızır Tüzel, Erdir Zat
Teknik Sekreterler:
Tahsin Armağan
Tekin Ergun
Nejat Ceyhan

HAFTA

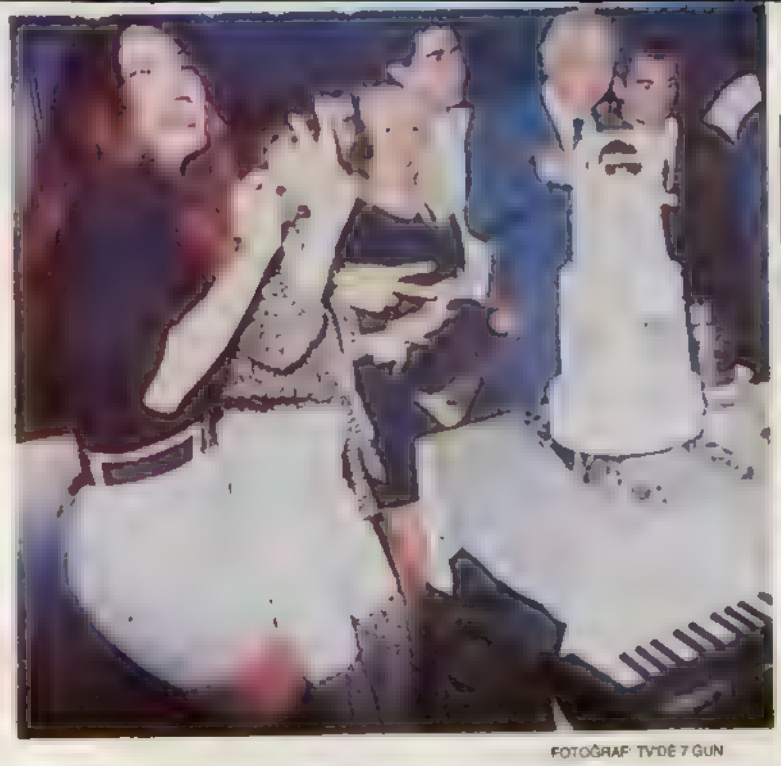

FOTOĞRAF: TV'DE 7 GÜN

Eurovision geldi çattı

Roma'da 36. Eurovision Yarışması. Toplam yirmi ülke katılıyor. Parçamız: "İki Dakika". Sözler Aysel Gürel, beste Şevket Uğurluer'. İzel Çeliköz, Reyhan Karaca ve Can Uğurluer seslendirecek. Genel kanı şarkının en ufak şansının bile bulunmadığı. Fakat ilk Eurovision deneyimimiz olan "Seninle Bir Dakika" ile "İki Dakika" arasında ince bağlantılar kuranlar, umutlu görünüyor. Herkese, Milli Piyango'dan bulaşma bir serinlik hakim: Ya çıkarsa...

Ama bizi zorlayacak parçalar var. Örneğin her zaman belirli bir standardı tutturan ve rakiplerine heyecanlı anlar yaşatan Lüksemburg, bu yıl da "Un Baiser Vole" (Arak Bir Öpücük) ile iddialı. Şarkıyı yorumlayan genç hanım Sarah Bray. Bu yıl pek alışkın olmadığımız Malta da Eurovision'da var. Üstelik oldukça da uyanıklar. Belki şansımız artar diye İngilizce parça yollamışlar: "Could It Be" (Olabilir mi). Bize göre olamaz, çünkü yeterince akıcı değil. Zaten şarkıcının İngilizce aksanı, bayağı faça veriyor.

Gelelim dünyanın bir numaralı lobisine sahip olan İsrail'e. Bir zamanlar "Aleluia" deyip, üstüste deplasmandan Eurovision kazanan bu ülke, şu sıralar göze batmamayı tercih ediyor. Kanaatimiz, Duo Datz'ın söyleyeceği parçanın, 8. sıralarda yer alacağı. Dünyamızın en popüler diline doğuştan sahip olan, İngiltere, "A Message to Your Heart" (Kalbine Bir Mesaj), İrlanda "Could It Be That I'm in Love" (Acaba Aşık mıyım?) ile çok şanslı. En azından ilk beş...

Nedense Avrupa ülkeleri Almancayı pek müzikal bir dil olarak göremiyorlar. En iyi parçalarla bile birincilik kaçırdılar. Şeytanın bacağı Nicole ile kırıldı. Bu yıl ne Almanya ne de Avusturya birinciliğe oynayabilir. Ama iyi bir derece alacakları kesin. Ağırlıkları var.

Bizim bu yılki favorimiz Fransa. Körfez savaşında ülkesindeki müslümanların ve Mağripli arkadaşlarının kalbini kıran Fransa, bu yıl Arap kökenli, muhtemelen Cezayirli, çok cici bir genç kız olan Amina'nın Binbir Gece Masalları kokan, Şark egzotizmi taşıyan, Fransızca sözlü "C'est le Dernier qui a Parle qui a Raison" (Haklı Olan Son Konuşan) ile katılıyor. Bir tür "Mea Culpa". Tüm Avrupa'da bu eğilim sezildiğinden, parça da çok olumsuz olmadığından, bize göre şampiyon olacak.

Tabii her şeye bambaşka bir gözlükle bakmak mümkün. Mehmet Barlas, "Milli Oscar"ımızı büyük ölçüde Özal'ın Amerika ziyaretine borçlu olduğumuzu söylemişti. Mantık böyle işlerse, şu sıralar Özal'ın çizdiği liberal portreyle Eurovision'u almak işten bile değil. Önerimiz isteyenler şampanyalarını, isteyenler de nar şerbetlerini televizyonun karşısına geçmeden hazır etsinler. Arabası olanlar depoyu dolu tutmayı ihmal etmesin. Eğer kazanırsak sokaklara dökülüp, bütün Türkiye'yi ayağa kaldıracağız... (P.C)

TV1, 4 Mayıs Cumartesi, 21.00

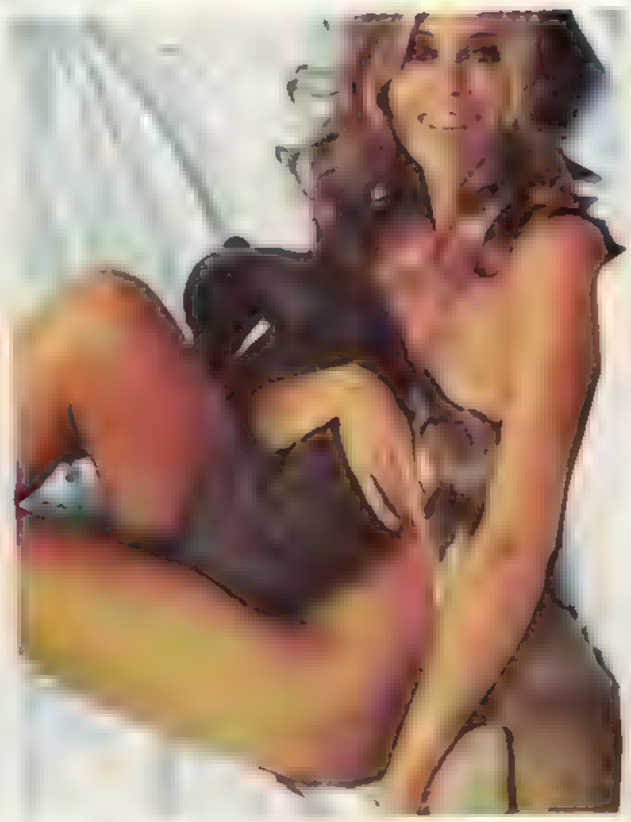

Her şeye fit

Aerobik ayağına milyonları götürdü. Politikaya aerobik kadar iyi "soyunamadı". Şimdi CNN patronu Ted Turner ile evli. Medya kraliçeliğine oynuyor. "İnanç"la TV'de.

STAR1, 3 Mayıs Cuma, 00.40

Dişleri hala dökülmedi

Thomas Jones Woodward artık 51 yaşında, ama yaşı kemale ermiş hatunlar şimdi bile o sahneye çıkınca, minicik iç çamaşırlarını onun ayaklarının dibine atmayı sürdürüyorlar. Bu Galli delikanlı 1963 yılında ismini Tom Jones olarak değiştirmiş, sonra da inanılmaz bir üne kavuşmuştu. İşçi lokallerinin "Tiger Tom" (Kaplan Tom) adlı şarkıcısı, artık kadınların sevgilisiydi.1965-77 yılları arasında tam 29 parçası listelere girdi. Tom Jones özellikle 65-70 döneminde Türkiye'de de epey ünlüydü. Kimbilir, bakarsınız o zamanlar dillerden düşmeyen "Delilah", "Green Green Grass of Home", "Tll Never Fall in Love Again" gibi şarkılarını da TV'de yayınlanacak konserinde söyleyiverir.

(TV3, 1 Mayıs Çarşamba, 22.25)

İlhan Bey'in fantezileri

Çağdaş besteciler arasında özel bir yere sahip. Elektronik müzik çalışmaları " meslek" tarafından merakla izleniyor. Otuz yıldır Atlantic plak şirketinin danışmanlığını yapıyor ve lanse ettiği meşhurların haddi hesabı yok. İlhan Mimaroğlu bu yıl ilk kez İstanbul Festivali'ne katılacak. Festivalde izleyicilere çok ilginç bir konser deneyimi yaşatacağını söylüyor: "Sahne tamamen boş olacak, seyirciler herhangi bir yere bakarak, hoparlörden müziği dinleyecekler, müzik sadece kulağa hitap edecek." İlhan Mimaroğlu, Banu Avar'ın hazırladığı Mozaik'in bu ayki konuklarından.

TV2, 4 Mayıs Cumartesi, 21.30

"Uzlaştı" mı?

70'li yıllardan beri sinemanın içinde olan Halil Ergün şu sıralar pek gündemde. Abdi İpekçi'yi konu alan "Uzlaşma" filminde öldürülen ünlü gazeteciyi oynuyor. Hem 12 Mart'ın hem de 12 Eylül'ün hışmına uğrayıp, herkes gibi, terörizmle suçlanan Halil Ergün'ün teröre karşı yapılan bu en iddialı Türk filminde oynaması Türkiye'de yaşıyor olmanın garip bir cilvesi. Ve bu hafta TV'de gösterilecek "Kırlangıç Fırtınası" ile yüzbinlerce eve girmiş olacak.

TV2, 1 Mayıs Çarşamba, 23.05

Seksin derdi Madonna

Gerçek adı Louise Ciccone. 16 Ağustos 1958, Micchigan doğumlu. Aslan burcu. Koyu katolik bir İtalyan ailesinin çocuğu. İlk kez 17 yaşındayken bir erkekle yatmış. Çocuk 14 yaşındaymış. "Ben çok geç kaldım. Fakat birtakım şeyleri biliyordum. Yanımda prezervatif taşıyordum" diyor. Ama farkı kapatmak için zorlanmamış.

İlk çıplak fotosunu 19 yaşında çektirmiş. 50 dolar almış. Hemen ardından soft porno çevirmeye başlamış. İlk filminin adı "Kurban"mış. Rejisör bir kulak fetişistiymiş. Madoş da filmde sadece kulağından tahrik olan bir kadını oynuyormuş.

Amerika'da bir talkshow'da ilk lezbiyen ilişkisini ve hormon haplarıyla memelerini büyüttüğünü itiraf etti. Aynı show'da en büyük rakibi ve düşmanının La Toya Jackson olduğunu da ilan etti. Onun karşısında tek şansı dişiliğiymiş.

Seks hakkında düşünceleri: "Ben seksiyim. Bunu da kullanıyorum. Kafamdan aşağı bir çuval bile geçirsem, yine de seksiyim. Benimle bir kere birlikte olan biri, kolay kolay benden vazgeçemiyor." Erkeklerde en çok ten ve ağız yapısına dikkat ediyor. En uzun sadakat dönemi, 33 ay.

İşte artık her yaşın sevgilisi Madonna geçtiğimiz hafta yine ortalığı karıştırdı. Amerikalı eşcinsellerin çıkardığı "Advocate" dergisine verdiği mülakatta "İki erkeği öpüşürken görmek beni çok heyecanlandırıyor" deyiverdi. Bununla da yetinmedi ve bir başka kadınla birlikte olmak istediğini de açıkladı. Üstelik bu sırada başka bir erkek veya kadın tarafından izlenmenin işi daha da zevkli hale getireceğini eklemeyi unutmadı. Madonna, son sevgilisi Warren Beatty'nin de eşcinsel eğilimleri bulunduğunu söyleşisinin bir yerine sıkıştırıverdi. Muhafazakarları çıldırtan çıkışlarını sürdüreceğe benziyor. Freudçulara not: Madonna araba tamircisi olan babasından nefret ediyor. Çünkü annesinin ölümünden sonra evin hizmetçisiyle evlenmesini affedemiyor.

(Bu hafta TV'de yayınlanacak klipleri için Müzik bölümüne bakınız)

TELEVİZYON PROGRAM

28 NİSAN PAZAR

TV 1

07.00 Haberler
07.05 Açık Öğretim
09.00 Haberler
09.05 Açık Öğretim
09.35 Dizi Film "Atf"
10.00 Haberler
10.10 İşitme Engellilere Haberler
10.25 Hata Kimde
10.35 Sohbet "Bugün Pazar"
11.05 Haberler
11.15 Pazar Sineması "Çılgın Görev 1"

12.30 23 Nisan Uluslararası Çocuk Şenliği Gala Programı
13.15 7 den 77'ye
14.05 Pazar Konseri
15.10 Bir Kelime Bir İşlem
15.40 TV'de Türk Filmi "Kurtlar Geceyi Sever"
17.30 Pop 100
18.00 Haberler
18.05 Dizi Film "Süper Ekip"-2
18.35 NBA Basketbol
19.10 Yerli Drama "Bızımkiler"
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor Stüdyosu
21.40 Şaka Oltası
22.45 Yerli Drama "Beybaba"
23.45 TRT Koroları
00.10 Haberler
00.25 Dizi Film "Gazeteciler"
01.10 Haberler
01.25 Kapanış

TV 2

10.00 Ön Lisans Programı
14.00 Pazar 91
16.00 Belgesel "Ülkeler Coğrafyası"
16.40 Penaltı
17.00 Dizi "Cennet Kasabası"
17.50 Gençlerle
18.35 Dizi "İnanılmaz Olaylar"
19.00 Haberler
19.15 Tele Futbol
20.10 Dizi "Saracen"
21.00 Müzik ve Biz
21.25 Yerli Belgesel "Dağlarımız"
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
22.30 Çeşitleme
23.15 TV Oyunları "Yağmur Sıkıntısı"
00.15 Kapanış

TV 3

20.00 TV'de Sinema "Americano"
21.30 Dizi "Murphy Brown"
22.00 Dizi "Şafak Yıldızının Oğlu"
23.01 Gece Konseri
00.00 Dizi "Baron"
00.50 Kapanış

TV 4

15.29 Açılış
15.30 Lisans Tamamlama Dersleri
17.30 Studyo İzmir
18.30 Dizi "Aile Dramaları"
19.00 Dizi "Hayat Ağacı"
19.40 Gençlik -Tekrar
20.10 Gitar'a Başlarken
20.30 Belgesel "Güneş Sistemine Seyahat"
21.05 Dizi "Dostluk"
21.30 Bir Solist
21.55 TV de Sinema "Adam ve Köpeği"
23.25 Gençlerle- Tekrar
00.10 Kapanış

TV 5

17.58 Açılış
18.00 7 den 77'ye
18.45 Tarihte Bu Hafta
19.00 Haberler
19.15 Pazar 91
21.15 İnsan ve Ahlak
21.30 Dağarcık
22.00 İngilizce, Almanca Haberler
22.35 Spor
23.25 Şiir Dunyası
23.55 Bugün Pazar
00.25 Sizli Bizli Sazlı Sozlu
01.15 Bilim Gündeminden
01.40 Kapanış

STAR1

10.00 Açılış/STAR1 Haber
10.05 Süperler (Çizgı Film)
10.30 Dizi "Hayat Devam Ediyor"
11.30 Sinema "Sınır"
13.10 Dizi "Hemşireler"
14.10 Dizi "Kalp Atışı"
15.05 Nancy Wilson Show
16.00 Dünyadan Spor
17.05 Magic Mix
18.20 Dizi "Dragnet"
18.55 Dizi "Mike Hammer"
19 50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Çılgın Ferris"
20 35 Dizi "Kafa Avcısı"

21.35 Dizi "Dallas"
22.40 Kırmızı Koltuk
23.40 Dizi "Freddy'nın Kabusları"
00.40 Müzik
01.20 Star 1 Haber/Kapanış

29 PAZARTESİ

TV 1

06.00 Açık Öğretim
07.05 Gun Başlıyor
09.05 Çocuk Kuşağı
09.35 Kadın Saati "Ah Şu Komşularımız"
10.00 Haberler
10.15 Dizi "Kuğu"
10.40 Okul TV ve TV Dersanesı
11.00 Haberler
11.05 Okul TV ve TV Dersanesı
15 00 Haberler
15.05 Çocuk Kuşağı
16.00 Haberler
16.05 Çocuk Kuşağı
16.30 Bu Toprağın Sesi
17.15 Dizi "Hayat Ağacı"
18.00 Anadolu'dan Görünüm
18.30 A Stüdyosundan
19.20 Dizi Film "007 Hızır Servıs"
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Stüdyo A "Ayda Bir"
22.00 Yerli Drama "Köroğlu"
22.45 Eski Bab-ı Ali
23.25 Müzik "Rüzgar Gibi"
00.25 Dizi "Maceracı Milyoner"
01.00 Haberler
01.15 Kapanış

TV 2

08.00 Okul Televizyonu
10.45 Açık Öğretim
18.00 Açılış
18.10 Dizi "Yalan Ruzgarı"
19.20 Spor Panorama
20.15 Dizi "Başkentten Haberler"
21.00 Günlerle Gelen
21.30 Beraber ve Solo Şarkılar
22.00 Haberler ve Ingilizce Haberler
22.30 Karşı Açı
23.10 Dizi "Jake ve Şışman Adam"
00.00 Kapanış

TV 3

20.00 Belgesel "Vücudumuzu Tanıyalım"
20.30 Video Muzik Türkiye
21.20 Dizi "Tehlikeli Sokaklar"
22.10 Opera
02.55 Kapanış

TV 4

13.59 Açılış
14.00 Okul TV ve TV Dersanesı
19.05 Dizi "Hayat Ağacı"
19.45 Melodi
20.00 Açık Öğretim
21.25 Muzik
21.30 Açık Öğretim
22.10 Dizi "Kelebek Adası"
22.35 Belgesel "Perspektif"
23.05 Start
23.35 Kapanış

TV 5

19.00 Haberler
19.20 Susam Sokağı
19.50 Türkçe Dil Dersi
20.15 Kadın Saati "Ah Şu Komşularımız"
20.40 Son 7 Gün Türkiye
21.10 Doğu Ekspresi
22.00 İngilizce, Almanca Haberler
22.35 Yerli Drama "Alman Gelin"
23.25 Turizm
23.35 Müzikte Arayışlar
00.00 Belgesel "Avşar Düğünü"
00.30 Dizi "077 Hızır Acil Servis"
01.00 Portreler "Refik Halit Karay"
01.25 Kapanış

GAP TV

12.30 Kadınlarımız
13.00 Bir Varmış Bir Varmış
13.30 Müzik "İstekleriniz"
14.00 Haberler ve Hava Durumu
14.20 Vücudumuzu Tanıyalım
14.40 Şiir Dünyası
14.55 Tarım Takvimi
15.00 İlkokullararası Bilgi Yarışması
15.30 Tarihte Bu Hafta
15.45 Sağlık
16.00 GAP Spor -1
16.30 Belgesel
16.55 GAP Spor -2
17.30 Kapanış

STAR1

13.00 Star 1 Haber
13.05 Küçük Canavarlar (Çizgi Film)
13.30 Dizi "Santa Barbara"
14.20 Dizi "Bütün Çocuklarım"
15.10 Dizi "Hastane Günlüğü"
16.00 Dizi "Ateş Çemberi"
17.05 Dizi "Komşular"
17.30 Tunder Cats (Çizgi Film)
18.00 Taş Devri (Çizgi Film)

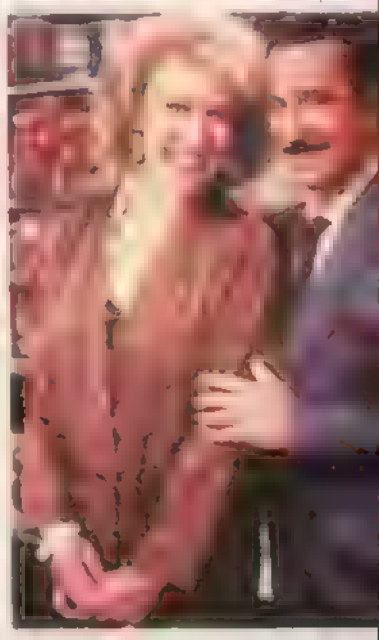

18.30 Dizi "Süpermarket"
19.15 Dizi "Jefferson Ailesi"
19.50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Patron Kim"
20.35 Dizi "Çin Plajı"
21.35 Dizi "Adalet Savaşçısı"
22.40 Dizi "Cinayet Dosyası"
23.40 Sinema "Kent State"
02.10 Star 1 Haber/Kapanış

30 SALI

TV 1

06.00 Açıköğretim
07.00 Haberler
07.05 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Çocuk Kuşağı
09.35 Kadın Saatı
"Her Çocuk Bir Can"
10.00 Haberler
10.15 Dizi "Kuğu"
10.40 Okul TV ve
TV Dersanesi
11.00 Haberler
11.05 Okul TV ve TV
Dersanesi
12.00 Haberler
12.05 Okul TV ve
TV Dersanesi
15.05 Çocuk Kuşağı
16.00 Haberler
16.30 Bu Toprağın Sesi
17.00 Haberler
17.15 Dizi "Hayat Ağacı"
18.00 Haberler
18.10 Iki Solistten Şarkılar
18.40 A Studyosundan
19.25 Dizi "Sayın Başkan"
20.00 Haberler ve
Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Hodri Meydan
21.55 Belgesel
22.30 Yarışma "Bil Kazan"
23.20 Kabare "İnsanlık Hali"
00.00 Haberler
00.15 Dizi "Çantadaki Adam"
01.00 Haberler
01.15 Kapanış

TV 2

07.58 Açılış
08.00 Okul Televizyonu
10.45 Açık Öğretim
18.10 Dizi "Yalan Rüzgarı"
19.03 Haberler
19.20 Ekonomiye Bakış
19.50 Dizi "Aile Meseleleri"
20.15 Müzik "Yarım Elma"
21.00 Günlerle Gelen
21.30 CNN Dunya Raporu
22.00 Haberler ve
İngilizce Haberler
22.30 TV'de Sinema
"Bir Kadın ve Bir Erkek
20 Yıl Sonra"
00.20 Kapanış

TV 3

19.59 Açılış
20.00 TV'de Sinema
"Bir Kadın Bir Erkek"
21.40 Dizi "Girdap"
22.30 Klasık Müzik
23.10 Belgesel
"Himalaya'larda"
00.00 Kapanış

TV 4

13.59 Açılış
14.00 Okul TV ve TV
Dersanesi
19.05 Dizi "Hayat Ağacı"
19.45 Melodi
20.00 Açık Öğretim
21.25 Muzik
21.30 Açıkoğretim
22.10 Belgesel "Quest"
22.35 Dizi "Farklı Dünyalar"
23.00 NBA
23.35 Klıplerden
00.00 Kapanış

TV 5

19.00 Haberler
19.20 Susam Sokağı
19.50 Turkçe Dil Dersi
"Okuyalım
Konuşalım"
20.15 Bir Konu Bir konuk
20.30 TV'de Türk Filmi
"Seni Seviyorum"
22.00 Ingılızce, Almanca
Haberler
22.35 Açıkoturum
23.25 Turizm
23.35 Dımıdan
00.15 Bır Kelıme Bır Işlem
00.45 Yaşamak var
Şarkılarda
01.10 Belgesel "Ankara"
01.40 Kapanış

GAP TV

12.30 Kadınlarımız
"Hanımlar Yarışıyor"
13.00 Çitlembık
13.30 Müzik "Turk Halk
Muzığı Bır Konser"
14.00 Haberler
14.20 Töremız Dılımız
14 35 Tarım Takvımı
14.40 Sorun Söyleyelım
15.00 Gökyüzü "Yarışma"
15.25 Anadolu'dan Görünüm
16.00 TV'de Türk Sıneması
"Dönüş"
17.35 Kapanış

STAR 1

13.00 Star 1 Haber
13.05 Küçük Canavarlar
(Çizgı Fılm)
13.30 Dizi "Santa Barbara"
14.20 Dizi "Butun
Çocuklarım"
15.10 Dizi "Hastane Günlüğü"
16.00 Dizi "Ateş Çemberi"
17.05 Dizi "Komşular"

17.30 Hollywood
Yaramazları
(Çizgi Fılm)
18.00 Taş Devri (Çizgı Fılm)
18.30 Eşek Şakası
19.15 Dizi "Muhteşem İkili"
19.50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Dekoratör Kızlar"
20.35 Dizi "Kafa Avcısı"
21.35 Salı Pazarı
23.40 Dizi "Yayın Zamanı"
00.40 Chet Baker'ın
Son Günleri
01.40 Star 1 Haber/Kapanış

1 ÇARŞAMBA

TV 1

06.00 Açık Öğretim
07.00 Haberler
07.05 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Çocuk Kuşağı
09.35 Kadın Saatı
"Aile Çevresi"
10.15 Dizi "Kuğu"
10.40 Okul TV ve TV
Dersanesi
15.00 Haberler
15.05 Çocuk Kuşağı
16.30 Bu Toprağın Sesi
17.00 Haberler
17.15 Dizi "Hayat Ağacı"
18.00 Türkiye-İngiltere
Mıllı Futbol
Karşılaşması
20.00 Haberler ve Hava
Durumu
20.40 Spor
21.00 Konser
22.05 Magazın
"Bir Mavi Yolculuk"
23.10 Dizi "Sevgili Uşağım"
01.15 Dizi "T.J Hooker"
01.20 Kapanış

TV 2

07.58 Açılış
08.00 Okul Televizyonu
10.45 Açık Öğretim
18.10 Dizi
"Yalan Ruzgarı"
19.03 Haberler
19.20 Çevre
19.50 Bilim Gündemi
20.35 Dizi "Alf"
21.00 Günlerle Gelen
21.30 Dünden Yarına Müzik
22.00 Haberler ve
İngilizce Haberler
22.30 Haber Program
23.05 Bir Film Bir Yönetmen
"Kırlangıç Fırtınası"
/ Atılla Candemir
00.40 Kapanış

TV 3

20.00 TV'de Sinema /
"Kıme Niyet"
21.35 Dizi "Sevgi ve Nefret"
22.25 Bir Solist-Pop
22.55 Kapanış

TV 4

13.59 Açılış
14.00 Okul TV ve TV
Dersanesi
19.05 Dizi "Hayat Ağacı"
19.45 Müzik "Melodi"
20.00 Açık Öğretim
22.10 Dizi "Kızım ve Ben"
22.35 Belgesel
"Dünyanın
Üzerindeki Kanatlar"
23.25 Ulkeler ve Müzikleri
23.50 Kapanış

TV 5

19.03 Haberler
19.20 Susam Sokağı
19.50 Türkçe Dil Dersi
20.15 Yaşadıkça
20.40 İstekleriniz
21.20 Tamam mı Devam mı
22.00 Haberler
22.35 Yarım Elma
23.20 Gençlerle
00.05 Alıştık Artık
00.35 Ezgi Akşamı
01.00 Erzurum Belgeseli
01.30 Kapanış

GAP TV

12.30 Kadınlarımız
13.00 Sihirli Oda
13.30 Muzik "Sızın İçin
Seçtiklerimiz"
14.00 Haberler
14.20 Tarım Takvımı
14.25 Bız Bize
14.45 Sağlık
14.55 Ortaokullararası Bılgı
Yarışması
15.30 GAP TV Muzik Şolenı
16.15 Seyredemedıklerimiz
"Kuruluş"
17.05 GAP Magazın
17.35 Kapanış

STAR 1

13.00 Star 1 Haber
13.05 Kuçuk Canavarlar
(Çizgı Fılm)
13.30 Dizi "Santa Barbara"
14.20 Dizi "Butün
Çocuklarım"
15.10 Dizi "Hastane Gunluğu"
16.00 Dizi "Ateş Çemberi"
17.05 Dizi "Komşular"
17.30 Tunder Cats
(Çizgi Fılm)
18.00 Taş Devri (Çizgı Fılm)
18.30 Dizi "Supermarket"
19.15 Dizi "Jefferson Aılesi"
19.50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Beni Rahat Bırak"
20.35 Dizi "Ikiz Tepeler"
21.35 Dizi "Hanedan"
22.40 Dizi "Avcılar"
23.40 Belgesel/Magazın
"Korku Oyunları"
00.10 Dizi "Yaratıklar"
00.40 Muzik
01.00 Star 1 Haber/
Kapanış

2 PERŞEMBE

TV 1

06.00 Açık Öğretim
07.00 Haberler
07.05 Gun Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Gün Başlıyor
09.35 Kadın Saatı
"Hanımlar İçin"
10.00 Haberler
10.15 Dizi "Kuğu"
10.40 Okul TV ve TV
Dersanesi
11.00 Haberler
11.05 Okul TV ve TV
Dersanesi
15 00 Haberler
15.05 Çocuk Kuşağı
16.30 Bu Toprağın Sesi
17.15 Dizi "Hayat Ağacı"
18.10 Gençlik Konserleri
18.30 A Stüdyosundan
19.10 Merhaba Çocuklar
19.20 Inanç Dunyası
20.00 Haberler ve
Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Dizi "I II Take
Manhattan"

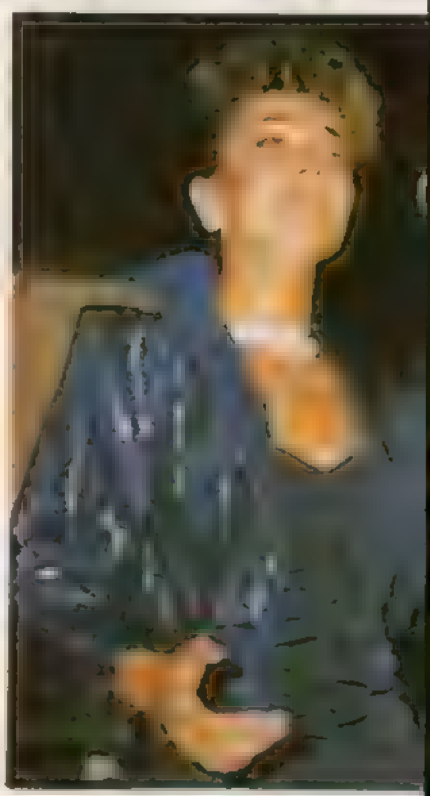

22.05 Konser "Ayışığı"
"Nalan Altınörs"
22.50 Belgesel "Altaylardan"
23.20 Haberler
23.30 Haber Program
Gündem"
00.35 Dizi "Kurtarma
Operasyonu"
01.15 Kapanış

TV 2

07.58 Açılış
08.00 Okul Televizyonu
10.45 Açık Öğretim
18.10 Dizi "Yalan Rüzgarı"
19 03 Haberler
19.20 Haftanın Sohbeti
19.40 Avrupa dan Futbol
20.30 Yerli Belgesel
"Fotoğrafçılık Sanatı"
21.00 Gunlerle Gelen
21.30 Gençlerle Beraber
22.00 Haberler ve
İngilizce Haberler
22.30 Sahneden
23.10 Gece Konseri
00.00 Kapanış

TV 3

19.59 Açılış
20.00 Dizi
"Ruth Rondoll
Hikayeleri"
20.55 Muzik "Wired Show"
21.10 Belgesel
"Keşifler Dünyası"

22.00 TV'de Sinema
00.00 Kapanış

TV 4

13.59 Açılış
14.00 Okul TV ve TV Dersanesi
19.05 Dizi "Hayat Ağacı"
19.45 Müzik "Melodi"
20.00 Açık Öğretim
22.10 Belgesel
22.35 Dizi "Hayal Kırıklığı"
23.00 Pop 100-Tekrar
23.30 Kapanış

TV 5

19.03 Haberler
19.20 Susam Sokağı
19.50 Türkçe Dil Dersi
20.15 Bir Konu Bir Konuk
20.30 Kabare "Karşı Karşıya"
21.25 Gönül Sohbetleri
21.30 İnanç Dünyası
22.00 İngilizce, Almanca Haberler
22.35 Belgesel "Fotoğrafçılık Sanatı"
23.05 Bizim Eller
23.35 Dizi "Köroğlu"
00.10 Spor
00.40 TSM Bir Solist
01.05 Deviet Sanatçıları "Suna Kan"
01.30 Kapanış

GAP TV

12.30 Kadınlarımız
13.00 Yok Yok TV
13.30 TSM Bir Konser
14.00 Haberler
14.20 Tarım Forumu
15.00 Gökyüzü "Magazin"
15.25 Biz Bize "Van ve Tarih"
15.50 Tarım Takvimi
16.00 TV'de Türk Sineması "Sevgi Payı"
17.35 Kapanış

STAR 1

13.00 Star 1 Haber
13.05 Küçük Canavarlar (Çizgi Film)
13.30 Dizi "Santa Barbara"
14.20 Dizi "Bütün Çocuklarım"
15.10 Dizi "Hastane Günlüğü"
16.00 Dizi "Ateş Çemberi"
17.05 Dizi "Komşular"

17.30 Hollywood Yaramazları (Çizgi Film)
18.00 Taş Devri (Çizgi Film)
18.30 Eşek Şakası
19.15 Dizi "Muhteşem İkili"
19.50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Molly"
20.35 Dizi "Kafa Avcısı"
21.35 Orhan Boran İle Dakikalar
22.40 Sinema "Kumarhane"
00.20 Sugar Ray Leonard ve Boks
01.05 Star 1 Haber/Kapanış

3 CUMA

TV 1

06.00 Açık Öğretim
07.00 Haberler
07.05 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Çocuk Kuşağı
09.35 Kadın Saati "Hanımeli"
10.15 Dizi "Kuğu"
10.40 Okul TV ve TV Dersanesi
15.00 Haberler
15.05 Çocuk Kuşağı
16.00 Haberler
16.05 Çocuk Kuşağı
16.30 Bu Toprağın Sesi
17.00 Haberler
17.15 Dizi "Hayat Ağacı"
18.10 Gençlik
18.40 A Stüdyosundan
19.20 Belgesel "Bilimde Damlalar"
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Bir Başka Gece
23.30 Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası
00.15 Dizi "Kurdun Laneti"
00.40 Dizi "Diamonds'lar"
01.45 Kapanış

TV 2

07.58 Açılış
08.00 Okul Televizyonu
10.45 Açık Öğretim
18.10 Dizi "Yalan Rüzgarı"
19.03 Haberler
19.20 İslam ve İnsan
19.45 Dizi "Marc ve Sophie"
20.10 Belgesel "Denizcilığimiz"
20.30 Turnuva
21.00 Günlerle Gelen
21.30 TRT İstanbul Hafif Müzik ve Caz Orkestrası
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
22.30 Belgesel "Uzayın Fethi"
23.00 Toplu Gösteriler "Duel"
00.35 Kapanış

TV 3

20.00 TV Filmi "Bill Kendi Başına"
21.35 Dizi "Sevgi ve Nefret"
22.25 Belgesel "Kaybolan Dünyalar, Yokolan Hayatlar"
23.15 Caz
23.45 Dizi "Dedektiflik Bürosu"
00.35 Kapanış

TV 4

13.59 Açılış
14.00 Okul TV ve TV Dersanesi
19.05 Dizi "Hayat Ağacı"
19.45 Müzik "Melodi"
20.00 Açık Öğretim
22.10 Dizi "Babamız"
22.35 Belgesel "2000'e Doğru"
23.25 Video Müzik Türkiye
00.25 Kapanış

TV 5

19.03 Haberler
19.20 Susam Sokağı
19.50 Türkçe Dil Dersi "Okuyalım Konuşalım"
20.15 Yaşadıkça
20.40 Belgesel "Denizcilığımız"
21.00 Şaka Oltası
22.00 İngilizce, Almanca Haberler
22.35 Konser "Mustafa Sağyaşar"
23.25 Turizm
23.35 Yerli Drama "Beybaba"
00.25 Turnuva
00.55 Belgesel "Dünyada Mekan"
01.25 Sanat İnsanları "Reşit Gürzap"
01.55 Kapanış

GAP TV

12.30 Kadınlarımız "Beslenme-Sağlık"
13.00 Merhaba
13.30 Müzik "İsteklerimiz"
14.00 Haberler
14.20 Sağlık
14.30 Liselerarası Bilgi Yarışması
15.00 Seyredemediklerniniz
15.25 THM Bir Solist
15.50 Töremiz Dilimiz
16.05 İnsan ve Ahlak
16.25 Tarım Takvimi
16.30 Edebiyat Edebiyat
16.45 Açıkoturum "Türkiye ve GAP"
17.35 Kapanış

STAR 1

13.00 Star 1 Haber
13.05 Küçük Canavarlar (Çizgi Film)
13.30 Dizi "Santa Barbara"
14.20 Dizi "Bütün Çocuklarım"
15.10 Dizi "Hastane Günlüğü"
16.00 Dizi "Ateş Çemberi"
17.05 Dizi "Komşular"
17.30 Tunder Cats (Çizgi Film)
18.00 Taş Devri (Çizgi Film)
18.30 Dizi "Süpermarket"
19.30 Dizi "Jefferson Ailesi"
19.50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Tatlı Dertler"
20.35 Dizi "Uzay Yolu"
21.35 "Vay Canına"
22.40 Dizi "Booker"
23.40 Dizi "Miami Vice"
00.40 Sinema "İnanç"
02.20 Star 1 Haber/Kapanış

4 CUMARTESİ

TV 1

07.00 Haberler
07.05 Açık Öğretim
10.00 Haberler
10.05 Çizgi Film
11.00 Palet
12.00 Haberler
12.05 Dizi "Sevimli Kanguru"
12.30 Start
13.10 Dizi "Şut ve Gol"
14.10 Belgesel "1945'den Sonra Japonya"
15.10 Haberler
15.15 Hafta Sonu
17.00 Haberler
17.15 Genç Çizgi
18.05 Tarihte Bu Hafta
18.20 Dizi "Guldenburgların Mirası"
19.10 Altın Yıllar
19.30 Yaşayan Şiirimiz
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Eurovision Şarkı Yarışması Finali-Naklen
00.15 TV'de Türk Filmi "Çıkış Yok"
02.25 Caz
03.00 Haberler
03.05 TV'de Sinema "Bill"
04.50 Görüntü ve Müzik
07.00 Haberler
07.05 Açık Öğretim

TV 2

10.58 Açılış
11.00 Lisans Tamamlama Dersleri
15.00 Dizi "Marco ve Annesi"
15.25 Dizi "Polis Akademisi"
15.50 Tatil Sineması "Kim"
18.10 Son 7 Gün Türkiye
10.40 Geçmiş Zaman Olur Ki
19.15 Dizi "Adalet"
20.00 Dünya Listelerinden
20.30 Bizim İnsanlarımız
21.05 Müziğimizde Kadın
21.30 Mozaik
22.00 Haberler
22.30 Portreler
00.30 Kapanış

TV 3

19.59 Açılış
20.00 Dizi "Kökler"
20.55 Dünya Sinemalarından / "Bizi Yaşatan Nehir"
22.35 Video Müzik Türkiye
00.35 Kapanış

TV 4

16.14 Açılış
16.15 Lisans Tamamlama Programları
18.15 Gençlik Konserleri
18.05 Dizi "Batman"
19.05 Dizi "Hayat Ağacı"
19.45 Belgesel
20.10 Bir Kelime Bir İşlem
20.40 Pop Saati
21.10 Micro At Work
21.30 Genç Çizgi
22.15 Cumartesi Eğlencesi
23.00 Dizi "21. Sokak"
23.50 Kapanış

TV 5

18.00 TRT Çocuk Korosu ve Halk Oyunları
18.30 Gençlik
19.00 Haberler
19.15 Perihan Abla
20.00 Konuların İçinden
20.25 TV'de Türk Filmi "Bir Çember Kırılırken"
22.00 İngilizce, Almanca Haberler
22.35 Fosforlu Cevriye
23.30 Bir Başka Gece
01.10 Bizimkiler
01.55 Kapanış

STAR 1

10.00 Star 1 Haber
10.05 Süperler (Çizgi Film)
10.30 Dizi "Siyah Yele"
11.00 Sinema "Beyzbolcu'nun Karısı"
12.45 Moda Magazin
13.15 Hızlı ve Estetik
13.45 Big Break
14.45 Türkiye 1. Futbol Ligi'nden Naklen Maç yayını
17.05 Su Sporları
17.30 Young Star Galaxy
18.00 Marlboro Motorsporları Dünyası
18.55 Dizi "A Takımı"
19.50 Star 1 Haber
20.05 Dizi "Genç Politikacı"
20.35 Bir Cumartesi Eğlencesi
22.05 Biz Herşeye Karşıyız/ Ahmet Uğurlu
22.40 Dizi "Simon ve Simon"
23.40 Sinema "Katil Balıklar"
01.10 Star 1 Haber/Kapanış

Bir Kadın -Bir Erkek 60'ların en etkileyici filmlerinden biriydi (solda). Bu filmle çok yaygın bir şöhrete kavuşan Anouk Aimee (aşağıda) yirmi yıl sonraki filmde de başrolde oynadı.

TELEVİZYON

HAFTANIN FİLMİ

BİR KADIN BİR ERKEK

Claude Lelouch

(Un Homme et un Femme)
Oynayanlar: Anouk Aimee, Jean-Louis Trintignant. 1966 Fransız yapımı, orijinali 102 dakika.

Bir Kadın-Bir Erkek... Yirmi yıl önce-Yirmi yıl sonra... Claude Lelouch'un zamana meydan okuyan kahramanları bu hafta televizyon seyircisine de meydan okuyor. Çocukları sayesinde tanışan iki genç dulun macerası ile, yirmi yıl sonra karşılaşan iki sevgilinin hikayesi, birbirinin hemen ardından ekranda boy gösterecek. Elin tek ve zarif bir hareketiyle kanal değiştirmek yeterli. 1966 yapımı Bir Kadın Bir Erkek (Un Homme et un Femme), Salı akşamı saat 20.00'de TV3'te. İkisinin, köprülerin altından nice sular geçtikten sonraki halleri ise, aynı akşam, saat 22.30'da bu kez TV2'de karşımıza gelecek. Arada, yirmi yıl niyetine geçirilecek, bir saate yakın "teneffüs" var.

Genç ve dul bir erkek, otomobil yarışçısı. Genç ve dul bir kadın, 'script girl'. Okula giden çocukları sayesinde tanışırlar. Ve elbette, aralarındaki arkadaşlık aşka dönüşür.

Bir Kadın Bir Erkek, artık ticari başarısızlıklardan yılmış Lelouch'un, hemen hemen her şeyiyle ilgilendiği bir film. Yönetmen o, senaryoyu Pierre Uytterhoeven ile o yazmış, kurguyu Pierre Barrois ile gerçekleştirmiş. Kamerayı sırtlanan da, gene Lelouch. Üstelik de, görsel yönden neredeyse kusursuz bir filmde. Bir Kadın Bir Erkek'in görsel yanı öylesine kuvvetliydi ki, Lelouch'u ciddiye almama eğilimi gösteren (ne eğilimi? Düpedüz ciddiye almayan) bazı eleştirmenler, 1960'lı yılların bu aşk hikayesinin başarısını da görsel kusursuzluğuna bağladılar. Filmin başarısından, Lelouch'un sıkça görüntülerini kullandığı at, kuzu ve köpeklere de pay çıkardılar.

Ne var ki, bütün bunlar, Bir Kadın Bir Erkek'in Cannes Festivali'nde büyük ödülü paylaşmasını engellemedi. En İyi Yabancı Film ve En İyi Özgün Senaryo dallarında birer Oscar almasını da. Gerçi film, yarattığı etkinin büyük bir bölümünü de, çok başarılı iki başrol oyuncusuna, özellikle Anouk Aimee'ye borçlu ama, zaten Lelouch'un en büyük özelliklerinden biri de, oyuncularını tepkilerinde serbest bırakarak onlara hareket serbestisi sağlaması ve doğaçlamalarına fırsat vermesi.

Fransız yönetmen, bu filmin başarısına ve uyandırdığı nostaljik duygulara güvenerek, ilkinden yirmi yıl sonra, Bir Kadın Bir erkek: Yirmi Yıl Sonra'yı gerçekleştirdi (Un Homme et un Femme: Apres Vingt Annees). Ann, prodüktörlük mertebesine yükselmiştir. Jean-Louis ile yaşadığı macerayı çekmek ister. Bir araya gelip çekimleri izlerler. Başrolde, Ann'in kızı oynar. Film içinde film, hiç inandırıcı değil. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu ikinci filmin neredeyse tümü öyle. Gene de, nostalji denizlerinde yuvarlanmak isteyenleri bacağından çeken biz olmayalım.

TV3, 30 Nisan Salı, 20.00
TV2, 30 Nisan Salı, 22.30

SEÇMELER

Kent State
Amerikan '68'i... (29 Pazartesi)

Ahududu
Tam on üç tane ceset var. Kaçmaz! (2 Perşembe)

Bela
Spielberg'in ilk filmi. (3 Cuma)

Kime Niyet
Maurice Chevalier için seyredilir. (1 Çarşamba)

TELEVİZYON FİLMLER

28 PAZAR

Çılgın Görev 1

(Mad Mission 1) Yönetmen: Eric Tsang. Oynayanlar: Samuel Hul, Carl Mak, Sylvia Chang.

Komiser Kodysack, bir soygun olayını aydınlatmak üzere ABD'den Hong Kong'a gönderilir. Dedektif Ha Tung'la birlikte çalışacaktır. Ama, birden kendini soygunu gerçekleştirdiğine inandıkları kişiyle beraber, bir başka soygunun içinde bulur. Herhangi bir yerde izine rastlanmayan bu filmin oyuncuları ile yönetmeninin isimleri Hong Kong malı filmlere özgü ürpertiler uyandırıyor. Ayrıca, "1" belirlemesi de, zaten çekilmiş ya da çekilmesi planlanan kardeş filmlere işaret ediyor.
TV1, 11.15

Sınır

(Borderline) Yönetmen: Jerrold Freedman. Oynayanlar: Charles Bronson, Bruno Kirby, Karmin Murcelo, Michael Learner, Ed Harris. 1980 ABD yapımı, orijinali 97 dakika.

Yaşamlarını günü gününe sürdürmekte zorluk çektikleri için ilk fırsatta ABD'ye kaçmaya çalışan meksikalılar, onların müşkül durumundan yararlanarak sırtlarından para kazanan kişiler ve çeşitli dürüstlük derecelerindeki sınır polisleri, epeyce sinema öyküsüne konu olmuştur. Senaryosunu da Steve Kline ile birlikte yönetmeni Jerrold Freedman'ın yazdığı Sınır da bunlardan biri. Meksika-ABD sınırında görev yapan amerikalı polis, hem kanundışı kaçakları, hem de onları kendilerine geçim kapısı edinerek küpünü doldurmuş suçluları kovalıyor.
STAR1, 11.30

Kurtlar Geceyi Sever-III

(Şok) Yönetmen: Kunt Tulgar. Oynayanlar: Tolga Savacı, Yaprak Tan.

Kunt Tulgar'ın, sağ omuza yerleştirilmiş kendi halinde bir video-kamera ile çektiği izlenimini uyandıran Kurtlar Geceyi Sever, Hiç Bitmeyen Öykü ile "bitmeme" yarışında. Onun II'sine karşılık III'te. Ustelik, zırt pırt yönetmen de değiştirmiyor.

Mafya'nın korkulu rüyası kahramanımız Tolga Savacı, bu sefer de kötü arkadaşlarına uyup onlarla birlikte basılan Yaprak'a kötülüğü dokunan kişilere savaş açar. Genellikle çıplak pozları kaçırmayan magazin muhabirlerinden yana sıkıntısı olan Yaprak (Tan), film icabı daha ciddi dertler alıyor başına. Polis baskın yapınca arkadaşlarıyla birlikte tutuklanır. Neyse ki dayısı, pardon babası, sağlamdır.
TV1, 15.40

Americano

Yönetmen: William Castle. Oynayanlar: Glenn Ford, Frank Lovejoy, Abbe Lane, Cesar Romero, Ursula Thiess. 1955 ABD yapımı, orijinali 85 dakika.

Sığırlarını satmak için Brezilya'ya giden Sam, önceden anlaşma yaptığı Barbossa'nın öldürülmüş olduğunu öğrenir. Kendisine yardımcı olmak isteyen Manuel ile birlikte sığırları başka birine satmak üzere yola çıkarlar. Sam ve ödül almış boğalarının öyküsü, bu şekilde yön değiştiriyor ama, bu durum, Americano'nun ağır tempolu ve sıkıcı bir western olmasını engellemiyor. Renk ve mekan kullanımı da zayıf. Müteveffa Xavier Cugat'ın kıvrak vücutlu eski eşi Abbe Lane'i izlemek için ender fırsatlardan birini oluşturması ise, filmin en ilginç yanların-

Bronson, Meksikalılara ve Amerikalılara karşı.

Melike Zobu, bu sefer zengin ve şımarık bir kız.

dan biri.
TV3, 20.00

Adam ve Köpeği
(A Boy and his Dog). Yönetmen: L.Q. Dones. Oynayanlar: Don Johnson, Susanne Benton, Jason Robards, Alvy Moore, Helene Winston, Charles McGraw, Tiger, Tim McIntire'ın sesi. 1975 ABD yapımı, orijinali 87 dakika.
Yanıltıcı adına rağmen, Adam ve Köpeği (aslında, çocuk ve köpeği), bir çocuk filmi değil. Tam tersine, meraklısına hitap eden kara bir komedi. Çok uzak bir gelecekte, dünyanın çehresini değiştiren bir savaştan sonra, insanların bir kısmı yeraltında, bir kısmı ise yerin üstünde yaşamayı seçmiştir. Genç punk Johnson, kendisinden çok daha uyanık, ayrıca da telepatik köpeğinin yardımıyla, yiyecek ve kadın peşinde koşar. Önceleri yerin üstünde yaşamayı seçenlerden olduğu halde, sonunda garip yeraltı uygarlığının çekiciliğine dayanamaz. Harlan Ellison'ın kısa romanının sadık bir uyarlaması. Hayli kısıtlı bütçesi yer yer engelleyici olmuş ama, gene de Pazar gününün en dikkat çekici filmlerinden biri. En azından, hayli değişik koşullar altında hayatını sürdürmeye çalışan bir Don Johnson...
TV4, 21.55

29 PAZARTESİ

Kent State
Yönetmen: James Goldstone. Oynayanlar: Jane Fleiss, Charley Lang, Talia Balsam, Keith Gordon, Jeff McCracken, Michael Higgins, John Getz, Ann Gillespie, Shepperd Strudwick, George Coe. 1981 ABD yapımı, orijinali 150 dakika.
1970 yılında Ohio Kent State Üniversitesi'nde yaşanan öğrenci olaylarını taviz vermeden anlatan Kent State'ın senaryosu, Gerald Green ile Richard Kramer'a ait. O yılın Mayıs ayında, dünya barışı için ve Vietnam Savaşı aleyhinde gösteri yapan bir grup öğrencinin eylemi, giderek bütün üniversiteye yayılmıştı. Bu eylemi bastırmak için ulusal muhafızların gönderilmesi, tarihi Kent State trajedisini başlattı. Dört gün süren Mayıs 1970 olayları, dört öğrencinin ölümü, dokuzunun da yaralanmasıyla sonuçlandı.
Protestocu öğrencilerle Ohio eyaleti ulusal muhafızlarının karşı karşıya gelişinin trajik sonuçları, Vietnam sorununun, ülkede ne ciddiyette olaylara yol açtığını da kanıtlıyor. Barışçıl protestocular, önce askerlerin süngüleri, sonra gözyaşı gazları ve nihayet kurşunlarıyla karşı karşıya kalıyor. Okul yöneticileri, eyalet yetkilileri ve polis arasındaki iletişimin kopuşu geri dönülmez bir nitelik kazanıyor. Trajedi de bundan doğuyor zaten.
Kent State'in çoğu tanınmış olmamakla birlikte, çok geniş bir oyuncu kadrosu var. Yönetmen James Goldstone ise, bu çarpıcı çalışmasıyla, bir Emmy ödülüne layık bulundu.
STAR1, 23.40

Eski kuşak aktörlerden Chevalier, filme renk katıyor. Don Johnson ise (solda) belirsiz bir gelecekte hapsolmuş.

30 SALI

Dönüş
Yönetmen: Faruk Turgut Oynayanlar: Tarık Akan Nur Sürer.
Berde (Tarık Akan) 15 yıllık hapisten sonra köyüne döner. Atını, evini, tarlasını istemektedir. Sevgilisi Zerbe (Nur sürer) Berde'nin öldürdüğü kocasından olan oğlu ile Şıh'ın yanında kalmaktadır. Zerbo da Berde'nin köyden gitmesini ister. Herkes iki köyün tekrar birbirine düşmesinden korkmaktadır. Yıllardan beri Türk sinemasına emek verdiği, Umuda Yolculuk Oscar kazanınca bir anda farkedilen Nur Sürer, GAP seyircisi karşısında.
TV-GAP, 16.00

Seni Seviyorum
Yönetmen: Orhan Elmas. Oynayanlar: Melike Zobu, Yaşar Alptekin.
Bir sahil kasabasında yalnız yaşayan Yaşar, bir teknede tayfa olarak çalışır. Bir gün bu sahil kasabasına bir grup genç tatil için gelir. Gruptan Sibel adında bir genç kız eğlenmek için Yaşar'a aşık olmuş gibi davranmaya karar verir. Böylece onu kendine aşık edecek ve hepsi de fevkalade eğlenecektir. Fakat, tayfa Yaşar'ın da izzetinefsi zedelenince neler olacağını kim bilebilir? Yılların yönetmeni Orhan Elmas, yıllardır çektiklerinden pek farklı olmayan bir film çekmiş. Oyuncularının ikisine de zaten oyuncu demeye bin şahit ister. Bu tür filmler karşısında tek silahımız, alışkanlık.
TV5, 20.30

1 ÇARŞAMBA

Kime Niyet
(Count Your Blessings). Yönetmen: Jean Negulesco. Oynayanlar: Deborah Kerr, Rossano Brazzi, Maurice Chevalier, Martin Stephens, Tom Helmore, Ronald Squire, Patricia Medina, Mona Washbourne.1959 ABD yapımı, orijinali 102 dakika.
Grace, Hugh ile nişanlıdır. Charles, Grace'e Hugh'dan haber getirmek üzere Londra'ya gelir ama, ona aşık olur. Bir süre sonra da evlenirler. Charles görevli olarak cepheye gönderilir. Grace onu beklerken esir düştüğünü öğrenir.
Romen asıllı yönetmen Negulesco'nun, Türkiye'de "Dikenli Yıllar" diye oynayan filmi, Nancy Midford'un The Blessing adlı kitabından beyazperdeye uyarlanmış. Aristokrat bir Fransızla evlenen İngiliz kızının öyküsü, ▶

Hollywood'un Eski Avrupa'ya duyduğu ilginin somut ama epeyce sıkıcı örneklerinden biri. Bir de oğulları olduğu halde, savaş ve diğer koşullar nedeniyle resmen iki yabancı haline gelen çiftin, yani Deborah Kerr ile Rossano Brazzi'nin varlıklarına rağmen, Kime Niyet'i ayakta tutan kişi, Paris-Hollywood seferlerinden birinin Hollywood ayağında bulunan Maurice Chevalier. Grace/Deborah bu gereğinden fazla uygar ve pek mesafeli evliliğe biraz kan vermeye niyetlenince, romantik akıl hocası Chevalier'ye iş düşüyor.
TV3, 20.00

Kırlangıç Fırtınası
Yönetmen: Atilla Candemir. Oynayanlar: Halil Ergün, Perihan Savaş.
Kasaba eşrafının ailelerinden birinin oğlu olan Kemal (Halil Ergün), kavaf olarak hayatını kazanır. Ancak Kemal'in tüm amacı istanbul gibi büyük bir kente gidip yerleşmektir. Ne var ki, kaymakamlıkta görevli babası, oğlunun bu arzusuna sürekli karşı çıkar. Bu sıra kasabaya Gönül adlı bir hanım öğretmen atanır. Ve kaymakam tarafından Kemal'lerin evine yerleştirilir. Giderek, Gönül ile (Perihan Savaş), Kemal arasında duygusal bir ilişki başlar. Bir süre sonra da Kemal ile Gönül İstanbul'a gidip evlenirler. Ama mutlulukları, ekonomik sorunlar ve iç çatışmaları nedeniyle, giderek çökmeye başlar.
TV2, 23.05

2 PERŞEMBE

Sevgi Payı
Yönetmen: Zafer Par. Oynayanlar: Berrin Koper, Serdar Gökhan.
Şöhretli bir sinema oyuncusu olan Serdar, artık eskisi gibi film teklifi alamaz. Karısı Berrin ve oğlu onun üzüntüsünü farkındadırlar, ama ellerinden bir şey gelmez.. Sinema ile yaşayan Serdar artık hayattan da zevk almaz. Karısı ve oğlunu seyahate yollar. Kafasında bir şeyler planlamıştır. Artık yaşamak istemez.
Aslında televizyon seyircisi de böyle yerli filmler görmek istemez ama, onun da eli-kolu bağlıdır. Zafer Par'ın, ender yönetmenlik deneyimlerinden biri. Şu sıralarda bir senet meselesi nedeniyle başına tatsız işler açılan Serdar Gökhan, şöhretli sinema oyuncusu Serdar'ı oynuyor.
TV-GAP, 16.00

Ahududu
(Arsenic and Old Lace) Yönetmen: Frank Capra Oynayanlar: Cary Grant, Josephine Hall, Jean Adler, Priscilla Lane, Raymond Massey, John Alexander, Peter Lorre, James Gleason, Jack Carson, Edward Everett Horton, Grant Mitchell. 1942 ABD yapımı, orijinali 118 dakika. Siyah-beyaz.
Joseph Kesselring'in sahne oyunu Arsenic and Old Lace, sahneye ilk konduğu günden beri büyük başarı kazanmış talihli, ama aynı zamanda çok sevimli bir eser. Mortimer Brewster, ünlü bir yazardır. Bir raslantı sonucu tanıştığı Elaine'e evlenme teklif eder. Onu alarak yaşlı akrabalarının yanına götürür. Ama evde garip bazı olaylar yaşanmaktadır.
Bu garip olaylar da, Martimer'in halaları, Abby ve Martha Brewster'ın başının altından çıkar. İyi niyetli, şirin iki yaşlı kadın, yaşlı ve yalnız centilmenleri Brooklyn'deki evlerine davet eder ve onları ahududu likörüyle zehirlerler. (Kesselring"in oyunu, burada da Ahududu adıyla oynanmıştı.) Cesetlerin sarı humma kurbanlarına ait olduğunu sanan kaçık erkek kardeşleri de, onları mahzene gömer.
İki kız kardeşin de katiyyen kötü niyetleri yoktur. Hatta Martha, müteveffalardan söz ederken şefkatle, "Centilmenlerimizden biri" der, "Ne kadar lezzetli, demeye vakit buldu." Aslında olayları bilmeyen biri, hikayenin kahramanlarını görse, halalardan değil de, abartmalı davranışları yüzünden, yeğen Mortimer'dan şüphelenirdi herhalde. Bu kara farsa, her zamanki gibi damgasını vuran Frank Capra, kendi kimyasından da bir-iki tutam katmış.Bu arada, hiçbir şeyden şüphelenmeden Brooklyn'deki eve düşen iki canide Peter Lorre ve Raymond Massey çok iyiler.
TV3, 22.00

Kumarhane
(Pleasure Palace). Yönetmen: Walter Grauman. Oynayanlar: Omar Sharif, Victoria Principal, J.D. Canon, Gerald S. O'Loughlin, Jose Ferrer, Hope Lange, Alan King. 1980 ABD yapımı, orijinali 100 dakika.
Hayatını her türlü şans oyunuyla kazanan profesyonel bir kumarbaz ile güzel ve cazibeli bir kumarhane sahibesi tanışırlar. Hanım, tahmin edileceği gibi, zor durumdadır. Kumarbaz, kumarbazlık şöhretini rizikoya sokarak, onun yamacında yer alır.
Filmin kumarbazı, üç haftadır bir tür gizli "toplu gösteri" düzenlenmişcesine ekran ziyaretinde bulunan Omar Sharif. Yardımına koştuğu kadın da, bir zamanlar foto muhabirlerinin 'En Güzel Renkli Fotoğraf Veren Aktris' seçtikleri, Glenn Ford'un eski gözdelerinden Hope Lange. Kanun hudutları dahilinde mi, yoksa kanuna karşı mı olduğu anlaşılmayarak, kumarbazımızın temiz adını tehlikeye atan esrarengiz kadın ise, Dallas'tan gelinimiz Victoria Principal.
STAR1, 22.40

Atilla Candemir'in filminde Halil Ergün ile Perihan Savaş baş rollerde.

3 CUMA

Bill Kendi Başına
(Bill On his Own). Yönetmen: Anthony Page. Oynayanlar: Mickey Rooney, Dennis Quaid, Largo Woodruff.

Zihinsel özürlü yaşlı bir adam olan Bill, üniversite öğrencilerine kahve yaparak hayatını kazanmakta ve bir evde pansiyoner olarak kalmaktadır. Eski arkadaşı, film yapımcısı Barry ise California'ya yerleşmiştir. Bir gün kahve makinasındaki arızadan dolayı, kahve salonu yanar. Bunun üzerine Bill, şehirden ayrılarak, Barry'nin yanına gider ve oraya yerleşmeye karar verir.

Daha önce, tam olarak söylemek gerekirse 5 Nisan tarihinde, gene televizyonu şereflendirmiş olmasını göz önüne alarak, Bill'i bir "tekrar" ibaresiyle uğurlayabilirdik. Ancak, zihinsel özürlü yaşlı adamın böyle bir muameleye meydan verecek kadar yaşlı ya da çaresiz olmadığı anlaşılıyor. Bill, bu akşam yetmezmiş gibi, yarın da 03.05 ile 07.00 arasında, küçük inkıtalarla televizyonda görülecek. Artık bir kere mi oynar, iki kere mi, orası şimdilik belli değil. Bu 1981 ABD yapımı filmin süresi orijinalinde topu topu 100 dakika ama, bir TRT programlaması söz konusu olduğuna göre, gene de kesin konuşmamakta fayda var. Her "Bill" başlığının altında, bir miktar özet bulacaksınız. Özetlere ek olarak şunu söyleyebiliriz: Bir zamanların çocuk yıldızı Mickey Rooney, 61 yaşında çevirdiği bu filmle, 46 yıl akıl hastanesinde kaldıktan sonra kendini dışarıda, tanımadığı bir dünyada bulan Bill Sackter'ın gerçek hikayesini yeniden yaşattı.

TV3, 20.00

Bela, toplu gösterinin ilk Spielberg filmi (solda). Capra 'nın (sağda)Cary Grant'lı Ahududu 'su gösterilecek. Norman Jewison'ın filmi İnanç (Agnes of God-yanda) her biri birer yıldız olan üç aktrisi ile izleyicilerin dikkatini çekecek: Fonda, Tilly ve Anne Bancroft.

Bela

(Duel) Yönetmen: Steven Spielberg. Oynayan: Dennis Weaver. 1971 ABD yapımı. Steven Spielberg toplu gösterisi, Duel ile başlıyor. Adının ortaya atılışı ile bile, karşıt görüşlerin alevlendiği yönetmene ilişkin tamamlayıcı malumat, Ne Nerede'nin 28-29 uncu sayfalarında.

Duel, Spielberg'in ilk filmi ve bir televizyon yapımı. Bilim kurgu yazarı Richard Matheson'ın senaryosunu yazdığı Duel, tam 1970'li yıllara göre bir film. Yalnız, belirtmekte fayda var tabii, bir televizyon filmi. Bir 'road movie', doğaüstü masal ve paranoid fantazya karışımı. Bazen biri baskın çıkıyor, bazen diğeri. Ama Amerikalı satıcı Dennis Weaver'ın dehşeti bir "veri" olarak hep kalıyor elde. Garibanı Weaver, neden olduğunu bilmeden, şöförünün kim olduğunu da bilmediği devasa bir kamyon tarafından ölümüne kovalanıyor çünkü. Nedeni belli olmayan kovalamacanın, niyeti apaçık çünkü. Kamyon şöförü, Weaver'ın -herhangi bir nedenle ya da nedensiz olarak- kanına susamış. Bu meçhul ve gerekçesiz düşmana dair elimizdeki tek bilgi ise, çok kısa bir süre görünen çizmelerinin rengi. Spielberg, bundan sonra da olacağı gibi, malzemesine tamamen hakim. Sembolik unsurları hikayenin akışına dahil etmeyi de ihmal etmiyor. Filmin birbuçuk saat sürdüğünü farketmeyeceksiniz bile. Hem zaten, televizyon versiyonu oynatılıyorsa, birbuçuk saat de sürmeyecek ve 74 dakikada toparlanıp gidecek.

TV2, 23.00

İnanç

(Agnes of God). Yönetmen: Norman Jewison. Oynayanlar: Jane Fonda, Anne Banc- ▶

roft, Meg Tilly, Anne Pitoniak, Winston Reckert, Gratien Gelinas. 1985 ABD yapımı, orijinali 98 dakika.
Genç bir rahibe belli ki hamile kalır ve bebeğini öldürür. Üstelik de manastırın boğucu atmosferinde. Ama mahkemenin tayin ettiği psikiyatr Fonda, soruna kolay kolay bir açıklama getiremez. İnanç, tam anlamıyla tatmin edici bir film olmayabilir. Ele aldığı konunun tabiatı itibariyle, seyirciyi de hayli rahatsız ediyor ama, özellikle üç yıldızının performansları çok parlak. Ayrıca, Bergman'ın yar-ı vefakarı Sven Nkyvist'in görüntüleri de görülmeye değer. Senaryoyu, kendi oyunundan John Pielmeyer uyarlamış.
STAR1, 00.40

4 CUMARTESİ

Beyzbolcunun Karısı
(The Slugger's Wife). Yönetmen: Hal Ashby. Oynayanlar: Michael O'Keefe, Rebecca De Mornay, Martin Ritt, Randy Quaid, Cleavent Derricks, Lisa Langlois, London Wainwright III. 1985 ABD yapımı, 104 dakika.
Çok genç yaşta Amerika çapında şöhreti yakalayan beyzbolcunun hızlı ve renkli yaşamından doğan sorunlar... Kahramanımız, bir şarkıcıya aşık olur. Bu durum,

Katil balıkların yıldızı piranhalar. Rooney ise gene Bill olarak ekrana geliyor.

spor hayatına yansır. Ve olaylar gelişir.
Daha doğrusu, gelişmez. Çünkü bu Neil Simon ürünü, alışılmışın aksine, çok sıkıcı ve keyifsizdir, kopuktur. Müziği sıradan bile değildir. Filmin tek ilginç yanı, yönetmen Martın Ritt'in, beyzbol menejerini oynaması.
STAR1, 11.00

Kim
Yönetmen: John Davies. Oynayanlar: Peter O'Toole, Bryan Brown, John Rhys-Davies, Ravi Sheth, Julian Glover.
İngiliz sömürgeciliği dönemindeki Hindistan. Babası İngiliz olan Kim, melezdir. Tek başına sokaklarda yaşarken bir gün bir Tibet rahibine rastlar. Onun müridi olarak yola koyulur. Ancak bu sırada İngilizler, ondan casus olarak yararlanmak isterler. Bunun için önce okula gitmesi gerekir. Kim de, ister istemez, bunu kabul eder.
TV4, 15.50

Bir Çember Kırılırken
Yönetmen: Oğuz Yalçın. Oynayanlar: Mahmut Hekimoğlu, Sevtap Parman, Erdinç Akbaş.
Annesine sarkıntılık eden patronu vuran genç... İslahevinde geçen günler... Bu arada, büyük şehirde tek başına yaşamak için mücadele veren anne... En azından, bültendeki özet bu minvalde.
TV5, 20.25

Bizi Yaşatan Nehir
Yönetmen: Antonio Del Real. Oynayanlar: Alfredo Lauda, Tony Peck, Santiago Rahos.
Jose Luis Sampordo'nun 'Bizi Yaşatan Nehir' adlı eserinden sinemaya uyarlanan filmde, İrlandalı Roy'un başından geçenler anlatılıyor. Savaşın bıkkınlığını hala üzerinde taşıyan Roy, annesinin vatanı olan İspanya'yı, özellikle de Tajo nehri havzasını tanımaya karar verir. Yolda Paula'yla tanışır. Gittiği yerde karşılaştığı oduncularla, türlü maceralara atılır. Kendisini nelerin beklediğini bilmeden...
TV3, 20.50

Katil Balıklar
(Killer Fish). Yönetmen: Anthony M. Dawson. Oynayanlar: Lee Majors, Karen Black, Marisa Berenson, Margaux Hemingway.
Brezilya'nın iç bölgelerinde bulunan bir göle sonradan çıkarılmak üzere yüklü miktarda çalıntı mücevher atılmıştır. Farklı yerlerden gelen ve farklı planları olan bir avuç insanın tek ortak yanı, göldeki elmaslara sahip olmaktır. Biyonik adam Lee Majors'ın üç güzel hatunla oynadığı film, ancak filme adını veren katil piranhalar ortaya çıkınca heyecan kazanıyor.
STAR1, 23.40

Çıkış Yok
(No Way Out). Yönetmen: Roger Donaldson. Oynayanlar: Kevin Costner, Gene Hackman, Sean Young. (Tekrar)
Deniz Kuvvetleri'nde görevli yarbay Tom Farrel Savunma Bakanı Brice'ın danışmanı Scott'ın yakın arkadaşıdır. Scott'un tavsiyesi üzerine Bakan, Farrel'in Pentagon'a atanmasını ister. Bu arada Farrel, Susan adlı bir kadınla tanışıp aşık olur. Ama Susan, aynı zamanda Brice'ın da metresidir.
TV1, 00.15

Bill, Kendi Başına
(Bill, On His Own). Yönetmen: Anthony Page. Oynayanlar: Mickey Rooney, Dennis Quaid, Largo Woodruff.
Barry, işsiz bir gençtir. En büyük merakı, film çekmektir. Bill'le karşılaştığında, onu konu alan bir film yapmaya karar verir. Bill, akıl hastanesinden çıkmış, kendi halinde bir yaşlı adamdır. Barry onun geçmişini araştırmaya başlar. Zihinsel özürlü Bill, üniversite öğrencilerine kahve yaparak hayatını kazanmakta ve bir evde pansiyoner olarak kalmaktadır. Eski arkadaşı, film yapımcısı Barr ise California'ya yerleşmiştir. Bir gün kahve makinasındaki arızadan dolayı, kahve salonu yanar. Bunun üzerine Bill şehirden ayrılarak, Barry'nin yanına gider ve oraya yerleşmeye karar verir.
TV1, 03.05

SİNEMA

HAFTANIN FİLMİ

KARANLIK ADAM

Sam Raimi

(Darkman) Oyuncular: Liam Neeson, Frances McDormand, Colin Friels, Larry Drake. 1990, ABD yapımı.

"Karanlık Adam" canhıraş bir kıyım sahnesiyle başlar. İki gangster çetesinin birbirine girdiği ambarda bir anda onlarca insan hayatını kaybeder. Böylece şiddetin ve kötülüğün dünyasına hemen gireriz. Sonra jenerik başlar. Yazılar cehennemi bir dünyadan yükselen sisler ve dumanların üstüne düşer. Bu iki bölüm film hakkındaki en önemli ipuçlarını da verir. Bir gangster filminde ya da bir bilim-kurgu serüveninde değilsinizdir. Amerika'lıların "dark comic book" dediği dergilerdeki resimli roman estetiğini sinemaya uyarlamaya çalışan bir filmle karşı karşıyayızdır. Hani şu soğuk, metalik ve betonarme metropol gecelerinde, şiddetin pop geometrisini yakalamaya çalışan resimli romanlar yani.

Adı "Evil Dead I ve II" filmleriyle hep yanyana anılan yönetmen Sam Raimi bu kez resimli roman estetiğine niyet etmiş. Bu estetiği sadece görsel bir seçim olarak değil, filmin tüm sinematografisine yerleşmiş bir mantık olarak alan "üstad" Spielberg'den de dersini almış. Sadece aksiyona, hızlı kurguya ve sentetik elektronik müziğe dayalı bir sinemaya hizmet eden bir hikaye yazmış önce. İlerideki ticari çıkarlarını da düşünerek devamı çekilmeye müsait, "dizi"lik bir konu yakalamaya çalışmış. Dolayısıyla yeni bir kahraman yaratmış. Kahramanın adı, Dr. Peyton Westlake. Laborotuvarında, kendi halinde yapay insan derisi üretmek için çalışırken kötüler tarafından bir hilkat garibesine dönüştürülen Westlake, hastanede özel bir operasyon sonucu bazı yetenekler kazanır. Tüm hisleri duyarsızlaşır ve öfkelendiğinde insanüstü noktalara ulaşan bir güç kazanır. Ayrıca, aslından farksız ve sadece doksan dokuz dakika dayanabilen yapay insan suretleri ürettiği için, çok kısa bir sürede istediği insanın fiziğine girebilmektedir. İlginç olan Westlake'in arasıra 99 dakikalığına eski yüzüne dönüp kendisi olmayı da becermesidir.

Sam Raimi "Operadaki Hayalet"ten esinlendiğini, resimli roman dünyasını kurmaya çalıştığını açık açık söylüyor. Bu hedeflerine ulaştığı açık. Ama promosyon notlarından anladığımız kadarıyla filminin belirli bir mizah duygusu taşıdığına da inanıyor. İşte o noktada Raimi hedefine ulaşamıyor çünkü o Spielberg gibi "aksiyon sineması"nın inandırıcılığı zorlayan trükleriyle dalga geçmiyor. Onca şiddet arasında yaptığı esprilere gülmek için çok geniş yürekli falan olmak gerekiyor herhalde.

Raimi'nin söyledikleriyle çeliştiği bir nokta daha var. Güya bir bilim adamı olan kardeşi Ivan Raimi'nin yardımıyla filmdeki bilimsel ayrıntıların tutarlı olmasına çalışmış. Evet, gerçekten de denemiş bunu. Örneğin, Westlake'in neden insanüstü bir güç kazandığını seyirciye açıklamak için senaryoya küçük bir bölüm eklemiş. Bir kadın doktor asistanlarına uzun uzun bu gücün sebeblerini anlatmış, seyirci anlasın diye. Orada mantığa bu denli önem veren Raimi, kaçıp kovalamaca ve kavga sahnelerinde mantıkla falan hiç ilgilenmemiş. Spielberg de ilgilenmez ama olayı öylesine saçmalaştırır ki artık dayanamaz gülersiniz. Raimi'de böyle bir şey yok. (M.A)

Beyoğlu, Lale, 149 25 24; Şişli, Kent, 141 62 03; Kadıköy, Kadıköy, 337 74 00; Şafak, Çemberlitaş, 516 26 60; Metropol, Ankara, 125 74 78

SEÇMELER

Mavi Cennetim
Steve Martin ve Rick Moranis. Bu ikiliye dayanılmaz.

Bağla Beni
Gitmekte acele edin. Vizyondan kalkabilir.

Camdan Kalp
Fehmi Yaşar'ın sükseli filmi. Bir haftalığına...

Henry ve June
Bir aşk üçgeni ama platonik falan değil, tensel!

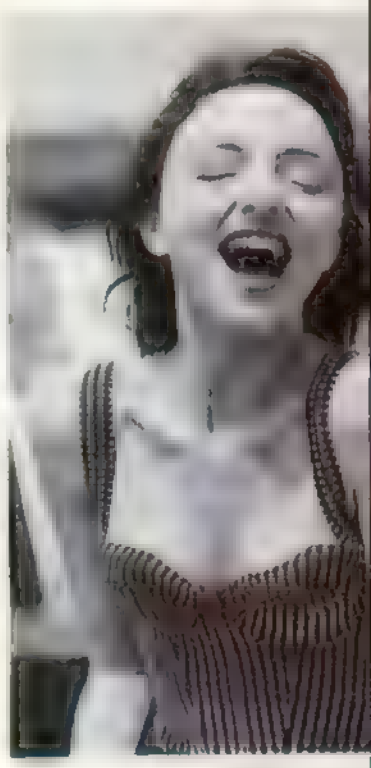

"Mavi Cennetim", sıcak, sevimli, en önemlisi sıradan olmayan bir güldürü

Henry ve June

(Henry & June) Yönetmen: Philip Kaufman. Oyuncular: Fred Ward, Uma Thurman, Maria de Medeiros. 1990, ABD yapımı. 134 dakika.
İstanbul Film Festivali'nin olay filmiydi. Kimi yarıda bırakıp çıktı kimi pek beğendi. Ama ne olursa olsun sansasyonel film. Her halinden ilgi çekeceği anlaşılıyor. (Özellikle bir soft-porno gibi kurgulanmış fragmanıyla geniş bir seyirci yelpazesini hedeflediği çok açık)
Herşey bir yana film yazar Henry Miller, güzel karısı June ve onlar sayesinde cinselliğini keşfeden genç bir kadını, Anais Nin'i anlatıyor. Mekan, Paris. Zaman, otuzlu yılların henüz başı.
"Henry & June" festivalde "Sanatlar ve Sinema" genel başlığı altında gösterilen filmlerden biriydi çünkü Anais Nin'in güncesi ve Henry Miller'in otobiyografik romanları gibi edebi metinlerden sinemaya aktarıldı. Yönetmen, "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği"nde erotizm alıştırmaları yapan Philip Kaufman.
Atlas, Beyoğlu, 143 75 76; Kent, Şişli, 141 62 03; Sinema 74, Bakırköy, 572 04 44; Metropol, Ankara, 125 74 78 (3 Mayıs'tan itibaren)

Mavi Cennetim

(My Blue Heaven) Yönetmen: Herbert Ross. Oyuncular: Steve Martin, Rick Moranis, Joan Cusack, Melanie Mayron, William Irwin.
Daha önce iki kez aynı filmde buluşmuşlardı. Sonuçlar fena değildi ki üçüncü kez biraraya geldiler. Steve Martin kendi tarzını oturtmuş ve artık bu tarza göre senaryolar bekleyecek denli rahat bir yıldız. Rick Moranis ise yükselişini adım adım sürdürüyor... Gerçekten de daha afişte görür görmez insanı gülümseten bir ikili. Kendine güvenli, rahat ve umursamaz Steve Martin ve tedirgin, huzursuz, ufak tefek Rick Moranis... Martin paçayı kurtarmak için arkadaşlarını ele veren bir New York gangsteri rolünde. Onu hükümetin "tanıkları koruma programı" doğrultusunda yeni bir kimlikle kendi halinde bir kasabaya yerleştiren FBI ajanı rolünde de Rick Moranis var. Tabii, eski gangsterin kasabanın altını üstüne getirdiğini söylemenin bir gereği yok. Yönetmen el attığı her güldürüyü sıcak ve sevimli üslubuyla sıradanlıktan kurtaran Herbert Ross.
Fitaş, Beyoğlu, 149 01 66; Nova Baran, Şişli, 140 35 58; Yıldız, Kadıköy, 346 51 24; Şafak, Çemberlitaş, 516 26 60; Batı, Ankara, 118 83 23

Bağla Beni!

(Atame!) Yönetmen: Pedro Almodovar. Oyuncular: Victoria Abril, Antonio Banderas, Loles Leon. 1989, İspanyol yapımı. 101 dakika.
Almodovar'dan tutku görüntüleri. Sakın söylentilere aldanıp filmde marjinal tipler falan aramayın. Marjinal olan tek şey Almodovar'ın kişiliği galiba. Aslında bir aşk hikayesi. Erkek resmi kurumlar nezdinde hayatının bir bölümünü "ruh hastası" sıfatı altında geçirmiş, çekici, yakışıklı bir delikanlı. Kadın ise eski bir porno yıldızı.
İkisi yıllar önce kadının hatırlayamadığı herhangi bir gece, bildik bir bar muhabbetinin sonunda soluğu tek gecelik bir sevişme seansında almışlar. Erkek o geceden sonra unutamamıştır kadını. Ve kararlıdır. Ne pahasına olursa olsun tutkusunun peşinden sonuna kadar gidecek, kafasındaki evlilik projelerini hayata geçirmeyi deneyecektir.
As, Harbiye, 147 63 15; Şafak, Çemberlitaş, 516 26 60

Umuda Yolculuk

Yönetmen: Xavier Köller. Oyuncular: Nur Sürer, Necmettin Çobanoğlu, Emin Sivas, Yaman Okay, Erdinç Akbaş, Mathias Gnadinger, Dietmar Schönherr. 1990, İsviçre yapımı.
Maraş'ın bir köyünde başlayıp, İsviçre sınırındaki karlı dağlarda noktalanan dramatik bir kaçak göç. Yönetmen Köller bir serüven filmi çekercesine tempolu bir anlatım tutturmuş. Merak öğesini sürekli ayakta tutup, seyirciyi hikayeye bağlıyor. Filmin asıl derdi refah toplumlarında huzur içinde yaşayıp, yoksul ülkelere gözlerini, kulaklarını kapatmaya çalışan Batı'lılarla... Bizle de bir sorunu var elbette. Ölümü göze alarak "hayali bir mutluluğa" doğru yola çıkan insanlar yaşadığımız coğrafyanın bir parçası. Yani "Oscar'da Türk damgası" diye sevindirik olmanın çok fazla manası yok.
Kent, Şişli, 141 62 03; Fitaş, Beyoğlu, 149 01 66; Derya Sanat Merkezi, Ankara, 229 96 18; Sema, İzmir, 13 91 00

Tabu

(Marked for Death) Yönetmen: Steven Seagal, Basil Wallace, Keith David. 1990, ABD yapımı.
Filmin tanıtım kampanyasından da anlaşılıyor. Bizde pek tanınmayan yeni bir star lanse edilmeye çalışılıyor. Adı Steven Seagal. Hem yönetmen hem oyuncu. Ama biyografisinde sanatçı yönüyle ilgili bir şey bulmanız çok zor. Ancak şunlar var: Japonya'da askeri bir sanat akademisi kurmuş. (Artık ne biçim bir sanat akademisiyse!) Boş vakitlerinde de sosyal hayatın düzenini kurmak için güvenlik taslakları hazırlarmış.
Peki ne anlatmış bu Steven Seagal "Tabu" adlı filminde? Şunu anlatmış: Uyuşturucuyla Savaş Komitesinden emekli olmuş bir adam yasaların narkotik sorunlara pek çözüm getiremediğine karar verir ve ortalığa bir çeki düzen vermek için göreve geri döner.
Site, Şişli, 147 69 47; Şafak, Çemberlitaş, 516 26 60; İzmir, İzmir, 21 42 61

Yeşil Kart

(Green Card) Yönetmen: Peter Weir. Oyuncular: Gerard Depardieu, Andie McDowell, Bebe Neuwirth, Gregg Edelman. 1990, ABD yapımı.

"Gelibolu", "Ölü Ozanlar Derneği" gibi flaş filmleriyle belleklerde kalan Avustralya kökenli Peter Weir'ın popülerliği garanti iki oyuncuyla giriştiği hafif bir romans. Anlaşmazlık, kavga ve sonrası malum: Aşk.
Zıt kişilıklerin yarattığı durum komiğine dayalı, kendi halinde, zararsız bir sabun köpüğü. Yönetmen Peter Weir "Benden hep iyi filmler beklemeyin, arasıra böyle salon komedileri falan da çekebilirim" diyor sanki. Yaptığı işe o da pek güvenmiyor olacak ki Hans Zimmer'in müziğini gereğinden fazla öne çıkarmış
Emek, Beyoğlu, 144 84 39; Reks, Kadıköy, 336 01 12; Akün, Ankara, 127 76 56; İzmir, İzmir, 21 42 61

Anaokulu Polisi
(Kindergarten Cop) Yönetmen: Ivan Reitman. Oyuncular: Arnold Schwarzenegger, Penelope Ann Miller, Pamela Reed, Linda Hunt, Richard Tyson. 1990, ABD yapımı.
Mesleki nedenlerle kendini birden bir anaokulu öğretmeni olarak bulan polis rolündeki Schwarzenegger'in küçük çocukları düdükle asker gibi disipline ettiği antipatik sahnelere katlanırsanız sonuna dek sıkılmadan izleyebilirsiniz.
Bol garnitürlü bir Schwarzenegger filmi. Serüven, aşk, komedi ve aksiyon. Adam bellı ki komediyi seviyor ama komedi onu pek sevmiyor. Filmde seyirciyi en çok güldüren sahne, küçücük Amerikan çocuklarının altyazı çevirmeninin büyük marifetiyle aynı Türk çocukları gibi ant içmesi.
Atlas, Beyoğlu, 143 75 76; Gazi, Osmanbey, 147 96 65; Süreyya, Kadıköy, 336 06 82; Yıldız, Aksaray, 589 61 39; Metropol, Ankara, 125 74 78

Camdan Kalp
Yönetmen: Fehmi Yaşar. Oyuncular: Genco Erkal, Şerif Sezer, Deniz Gökçer. 1989, Moda Film yapımı.
İstanbul Film Festivali'nde aldığı son ödüllerden sonra yeniden gündeme gelen "Camdan Kalp" yeniden gösterimde. Son zamanlarda içlerinde New York, Moskova, Montreal ve Montpellier'nin de dahil olduğu sekiz ayrı festivalden davet alan filmi görmeyenler için çok iyi bir fırsat. Kaçırmayın.
Beyoğlu, Beyoğlu, 151 32 40

Şeytan Çıkaran
(Repossessed) Yönetmen Bob Logan. Oyuncular: Linda Blair, Leslie Nielsen. 1990, ABD yapımı.
Şeytan on yedi yıl önce kovulduğu bedene yeniden geri dönüyor. Ama bu kez korku ve dehşet yok. Tam aksine büyük bir şamata ve gırgır var. "Airplane" dizilerinde ZAZ ekibinin yakaladığı o cıvık ama keyifli mizah burada da var. Yönetmen Bob Logan ve avanesi "uçuş serbest" demiş besbelli. Çıkış noktaları bile uçuk. Film güya şu meşhur korku klasiği "Şeytan"ın (The Exorcist) devamı! Ama devam falan değil elbette. Biraz ilkinin parodisi biraz da başka bir şey.
Sinepop, Beyoğlu, 143 70 71; Pangaltı, İnci, 140 45 95; Şafak, Çemberlitaş, 516 26 60

Hiç Bitmeyen Öykü II
(Never Ending Story II) Yönetmen: George Miller. Oyuncular: Jonathan Brandis, Kenny Morrison, Clarissa Burt, John Wesley Shipp.
Uçuk bir masal filmi daha. Bol özel efekt ve makyaj yani canavarlar, tuhaf yaratıklar vs. Zaten Fantazya adlı bir ülkede geçiyor. Okul ve aile meselelerinden sıkılan Bastian Antika Kitapçılar Dükkanında onu bekleyen Hiç Bitmeyen Öykü adlı kitabın içine dalar. Orada başka bir dünya vardır. İyiler, kötüler ve ezeli rekabetleri.
Fitaş, Beyoğlu, 149 01 66; Nova Baran, Şişli, 140 35 58; Yıldız, Kadıköy, 346 51 24; Konak, İzmir, 13 21 91; Batı, Ankara, 118 83 23

"Bağla Beni" (sağda), "Camdan Kalp" (altta) ve "Hiç Bitmeyen Öykü II" haftanın filmleri

VİDEO

"Cehennemden Gelen Sevgili" (en üstte), "Cinayet Romanı (üstte) ve "Rio Mahkumu" video raflarının yeni seçenekleri

Cinayet Romanı

(Best Seller) Yönetmen: John Flynn. Oyuncular: James Woods, Brian Dennehy, Victoria Tennant. 1987, ABD yapımı. 92 dakika. RCA / Columbia.

Çok satan cinayet romanları yazan eski bir polis, Meechum. Konu sıkıntısı çekmekte. Cleve ise onun bu sıkıntısına çözüm bulacak biri. Faili meçhul bir sürü organize suçun ve cinayetin altında yatan ortak noktaları bilen biri bu Cleve. Onun derdi intikam. Meechum'un derdi de roman yazmanın ötesine geçecek zamanla çünkü Cleve'in ortaya çıkardığı gerçekler onu da geçmişindeki bir esrara götürecek.

Polisiye ağırlıklı bir gerilim. Oyuncu kadrosunun başrol-deki iki ağır topu James Woods ve Brian Dennehy küçümsenemez. "Bir Zamanlar Amerika" ile kariyerine "meşhur" olma avantajını da ekleyen Woods intikam derdindeki Cleve'i oynuyor. Eski polis yeni yazar Meechum'u ise son olarak "Mimarın Göbeği"nde izlediğimiz Brian Dennehy'nin yorumuyla izliyoruz.

Rio Mahkumu

(Prisoner of Rio) Yönetmen: Lech Majewski. Oyuncular: Steven Berkoff, Paul Freeman, Peter Firth. 1988, ABD yapımı. 101 dakika. RCA / Columbia

Bizde gazetelere dolgun dilberleriyle geçen Rio Karnavalı bu kez bir polisiye film için mekan oluşturuyor. Scotland Yard dedektifi McFarland yirmi beş yıldır kaçak yaşayan efsanevi tren soyguncusu Ronald Biggs'i enselemek üzere Rio'ya gelir. Tabii orada İngiliz yasaları falan yoktur. Brezilya gibi garip bir ülke ve Rio karnavalı denen büyük çılgınlığın ortasında bir kapıp-götürmece muhabbeti. Londra sahnelerinin iddialı yönetmen-oyuncularından İngiliz Steven Berkoff geçim derdi gibi vesilelerle çalıştığı Hollywood'da başrollere dek geldi. Bu arada filmin yaşanmış bir hikayeden aktarıldığını, filmin yönetmeni Lech Majevski'nin senaryoyu olayın gerçek kahramanı Ronald Biggs (tren soyguncusu) ile birlikte yazdığını da belirtelim.

Cehennemden Gelen Sevgili

(Girlfriend from Hell) Yönetmen: Daniel M. Peterson. Oyuncular: Dana Ashbrook, Anthony Barrile, Liane Curtis, Ken Abraham. ABD yapımı. Özen Film Video

Utangaç, kendi halinde bir genç kız. Erkeklerle ilişki falan kuramıyor çünkü çok utangaç. Derken bir gece arkadaşları yardımıyla yeni biriyle tanıştırılır. Ama tam da o gece şeytan o civarlarda yeni kurbanını aramaktadır. Gökten bir ışın halinde gelip kızın bedenine girer. Sonrası malum. Utangaçlıktan şehvet tutkunluğuna oradan da cinayetlere. Tabii kimse onun bedenine şeytan falan girdiğinin bilincinde falan değil. Bir kişi hariç...

"İkiz Tepeler"den tanıyabileceğimiz Dana Ashbrook haricinde filmde tanıdık bir isme rastlamak biraz zor. Genç kadrolu, erotik soslu bir şeytan filmi daha işte.

Suçluluk Duygusu

(Family Sins) Yönetmen: Jerrold Freeman. Oyuncular: James Farentino, Jill Eikenberry, Thomas W. Brown, Andrew Bednarski. 1987, ABD yapımı. 90 dakika.

Dört kişilik hali vakti yerinde üst orta sınıf bir Amerikan ailesi. İki erkek çocuk. On bir yaşındaki Bryan içedönük, hassas bir çocuk. Dokuz yaşındaki Keith ise atletik, canlı biri. Baba farketmeden Keith'e yakınlık duyuyor. Ötekinin keyfi bu nedenle bozuk ve kendini kanıtlama derdinde. Derken bir nehir kazası ve Bryan'ı suçluluk duygusuna iten Keith'in ölümü.

Her haliyle, Robert Redford'un Oscar kazanan "Sıradan İnsanlar"ını hatırlatan bir film. Bir başka versiyona ilgi duyacak denli o filmi sevenler için...

MÜZİK

HAFTANIN ALBÜMÜ

WICKED GAME

Chris Isaak

David Lynch'in "Vahşi Duygular" (Wild At Heart) filminin müziği için teklif aldığında, "Tamam" dedi Chris Isaak, "bu iş oldu." Üstesinden gelebilecek kadar zeki ve numaracıydı. Müziğini olgunlaşmış buluyordu. Lynch'in derdini çok iyi kavradı ve filmin listeleri altüst eden şarkısı "Wicked Game"i besteledi. Avrupa ve Amerika'da çok kısa süre içinde ilk ona kadar yükseldi. Rock'un 1990 kataloğuna adını yazdırdı.

Evet Chris Isaak son günlerin en popüler rock yıldızı. Yıllardır birlikte çaldığı topluluğuyla doldurduğu "Wicked Game" albümü, dünyanın bütün radyo istasyonlarının gözdesi. Albümden çıkan ikinci 45'lik "Lie to Me" genç nüfusu kendinden geçiriyor. Bir "asri zaman Elvis'i" artık o.

"Wicked Game" hiç kuşkusuz şimdiye kadar ondan dinlediklerimizin en iyisi. "İlk iki albümümden nefret edenler, bunu satın almaya kalkmasınlar sakın," demesine bakmayın. Daha önce Chris Isaak dinleyip de hoşlanmayanlar olmuşsa, karar vermek için acele etmesinler diyoruz. Çünkü gerçekten tertemiz bir iş var karşımızda.

Chris Isaak, Londra'da country ve western dinleyerek büyüdü. O zamanlar ateşli bir Dean Martin ve Bing Crosby hayranıydı. Beatles'ı sevmesine rağmen rock'n'roll'a kanı uzun süre ısınmamıştı nedense. Japonya'da üniversiteye giderken bir yandan amatör bir boks takımında çalışıyor, bir yandan da bir film stüdyosunda tur rehberliği yaparak cep harçlığını çıkarıyordu. İşte tam bu sıralarda rock'n'roll kilisesinde vaftiz oldu ve ruhunu müziğe satmaya karar verdi. Bir türlü yakasını bırakmayan o inatçı sorudan kurtulmanın zamanı gelmişti artık: "Müziğin harekete ihtiyacı var, öyleyse ben neden bir şeyler denemiyorum?"

İlk kez San Francisco'nun rock cafelerinde gitar çalmaya başlayarak bir şeyler denedi. Ve kısa süre içinde de özgün parçalardan oluşan ve giderek genişleyen bir repertuarı seslendirmek üzere James Calvin Wilsey (solo gitar), Kenney Dale Johnson (davul) ve Rowland Salley (bas gitar) ile birlikte kendi grubunu kurdu: Dubbed Silvertone.

Bundan böyle Isaak ve Silvertone, San Francisco'da Nightbreak adlı bir gece klübünü mesken tutacaklardı kendilerine. Yapımcı Erik Jacobsen'ın dikkatini çekip Warner Bros'la bir anlaşma imzalamayı da işte burada başardılar. Ve 1985'te grupla aynı adı taşıyan ilk albümlerinin piyasaya sürülmesini yine ilk Avrupa turnesi izledi. Geri döndüklerinde çok renkli bir sempatizanlar çetesi oluşmuştu çevrelerinde. Madonna, John Fogerty ve Rickie Lee Jones gibi isimler renk konusunda bir fikir verecektir umarız.

1987'de çıkan ve bu kez sanatçının kendi adını taşıyan albüm Avrupa ve Amerika'da hem müzikseverleren hem de otoritelerin övgüsünü kazandı. Bu albümde yer alan "Blue Hotel" Fransa'da hit olunca peşeşe üç Avrupa turnesinin yolu açılmıştı.

Isaak, Jonathan Demme'nin "Married To The Mob" adlı filmiyle beyaz perde de boy gösterdi. "Genellikle melankolik tipleri canlandırmak için teklifler alıyorum," diyor sanatçı. "Ve benim için bir sakıncası yok aslında. En beğendiğim oyuncu her zaman Robert Mitchum oldu, özellikle de kötü adam rollerindeyken. Hainler her zaman daha ilgi çekicidir."

Ölümünden kısa bir süre önce Chet Baker'la "Imagination"ı seslendiren Chris Isaak, yıllardır hayranı olduğu ve zamanla en yakın dostlarından biri haline gelen Roy Orbison'la aynı sahneyi paylaşma mutluluğunu da yaşamış.

Unutmadan: Albüm Amerika'da "Heart Shaped World" adıyla çıktı. *(WB / MMY)*

SEÇMELER

Chet Baker
Ölümünden kısa bir süre önce çekilmiş konser filmiyle STAR1'de...

The Doors
Oliver Stone'un filmini merak edenler ekran başına.

Oliver Lake
İstanbul ve İzmir konserleri.

KONSER

Oliver Lake
Pozitif Vibrations konserlerinin beşincisi. Bu kez alto saksofoncu Oliver Lake grubuyla birlikte karşımızda. Eşlikçileri; davulda Andrew Cyrille, basta Santi Debriano, gitarda Anthony Michael Peterson. Biletler konser yapılacak salonlar ve Vakkorama'larda.
2 Mayıs Perşembe, 21.00, C.R.Rey Konser Salonu, İstanbul, 148 53 92
5 Mayıs Pazar, 20.00, AKM, İzmir, 25 41 15

İSTANBUL
Sezen Aksu
Minik Serçe'yi izlemek için son gününüz. Yepyeni bir konser salonunda mükemmel bir şov. Çıkarken ses düzeninden tutun da tuvaletlere kadar bir dolu memnuniyetiniz olacak.
28 Nisan Pazar, 16.00-21.00, Bastancı Gösteri Merkezi, 384 72 10-11

Hülya Ardıç
Piyanist Hülya Ardıç'ın resitali. Programda Adnan Saygun, Beethoven ve Schumann'ın yapıtları yer alıyor.
28 Nisan Pazar, 19.00, C.R.Rey Konser Salonu, Harbiye, 148 53 92

Brodsky Yaylıçalgılar Dörtlüsü
Brodsky String Quartet'tan iki Mozart konseri. İki ayrı repertuarla. Birinci viyolacı Ruşen Güneş ve kornocu Hüseyin Coşkun, ikinci gün ise yine Ruşen Güneş ve klarnetçi Bülent Civelek solist olarak topluluğa katılacaklar.
29,30 Nisan, 19.00, C.R.Rey Konser Salonu, Harbiye, 148 53 92

Şan Konseri
İstanbul Devlet Operası konserlerinden. Soprano Müjgan Özçay, mezzosoprano Lynn T. Çağlar, tenor Cemallettin Kurugüllü. Piyanist Jan Salay eşliğinde.
29 Nisan Pazartesi, 19.00, AKM Konser Salonu, İstanbul, 151 56 00

İstanbul Senfoni
Tadeusz Strugala yönetiminde İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası. Solistler, viyolacı Ruşen Güneş ve bas Ayhan Baran. Adnan Saygun: Viyola Konçertosu. Ayhan Baran'dan konser aryaları. Çaykovski: "Romeo ve Juliet" fantezi uvertürü.
3 Mayıs Cuma, 19.00;
4 Mayıs Cumartesi, 11.00; AKM Büyük Salon, 151 56 00

ANKARA
Ankara Festivali
Sevda-Cenap And Müzik Vakfı tarafından düzenlenen 8. Ankara Müzik ve Sanat Festivali dolayısıyla konser çok. Ayrıntılı bilgi için Şehir sayfalarımıza bakınız. Ayrıca...
Bilgi: Sevda-Cenap And Vakfı, (4) 127 08 55

İZMİR
Verdi Akşamı
İzmir Devlet Operası'nın konserlerinden. Opera sanatçıları bütünüyle Verdi'nin aryalarına ayrılmış bir program sunacaklar.
30 Nisan Salı, 20.30;
4 Mayıs Cumartesi, 20.30, AKM, Konak, 25 41 15

Üç yıl önce ölen Chet Baker'ın en son konserleri TV'de

TELEVİZYON

Pop 100
Ömer Karacan. Avrupa ve Amerika listelerinden seçmeler. Son on yılın en lezzetsiz şarkıcılarından Vanilla Ice'ın yeni hit'i "I Love You", Simpson'ların biricik evladı Bart Simpson'ın listelere soktuğu ikinci 45'lik "Deep Deep Trouble" 14 yaş ortalamasına. Biraz daha büyükler için Eurhythmics ve Madonna. Ayrıca Chesney Hawkes, Snap, Black Box ve Pet Shop Boys.
TV1, 28 Nisan Pazar, 17.30
TV4, 2 Mayıs Perşembe, 23.00

Countdown
Bu yılın Grammy'lerini toplayan Quincy Jones'tan "Listen Up". Ayrıca listelerde üst sıraları işgal eden iki parça, Jesus Jones'tan "International Bright Young Thing", Rick Astley'den "Move Right Out". Madonna'dan "Crazy for You". Diğer klipler, Alison Moyet, Taylor Dayne ve Massive'den.
TV3, 29 Nisan Pazartesi, 20.30

Opera
Wagner'in bir aydır yayınlanan "Niebelung'un Yüzüğü" operasının son bölümü. "Tanrıların Sonu". Şef, James Levine.
TV3, 29 Nisan Pazartesi, 22.10

Rüzgâr Gibi
Bütünüyle kadın şarkıcılara ayrılmış bir program. Melissa Etheridge, Madonna, Sinead O'Connor, Laura Branigan, Cyndy Lauper, Tina Turner, Bette Midler, Basia, Sam Brown, Kate Bush, Julia Fordham ve "Roger Rabbit" filminin seksapel çizgisi Jessica Rabbit.
TV1, 29 Nisan Pazartesi, 23.25

Chet Baker
Chet Baker'ın son günleri. Gerek benzersiz trompet stili, gerek buğulu sesi, gerekse hayatıyla caz dünyasında iz bırakan ünlü trompetçi Chet Baker'ın 1989 yılında ölmeden önce verdiği son konserlerden görüntüler. Videonuz varsa, bir boş kaset edinmeyi unutmayın.
STAR1, 30 Nisan Salı, 00.40

Tom Jones
Dinazorlar çok moda. Şimdi de Tom Jones konserini yayınlıyorlar: "Live at This Moment". 1989'da, Londra'da, Hammersmith Odeon'da verilmiş. Meraklısına.
TV3, 1 Mayıs Çarşamba, 22.25

Gençlerle Beraber
Müzik misyonerleri Özel Ahmet Şimşek Lisesi'nde. İstekler: MC Hammer, New Kids On The Block, Slayer, Overkill, Righteous Brothers, Megadeth ve Lionel Richie'den.
TV2, 2 Mayıs Perşembe, 21.30

VMT Konser
Geçen yıl çıkardığı "Charmed Life" albümü, "Craddle of Love" 45'liği ve Doors'un meşhur parçası "L.A Woman"ın yeni yorumuyla uzun

süre gündemde kalan hırçın rocker Billy Idol'ın konseri. Geçtiğimiz aralık ayında Wembley Arena'da verilmiş.
TV4, 3 Mayıs Cuma, 23.25

Genç Çizgi
Ömer Karacan ve Banu Can'ın gençlik programı. Gerrardo, Bob Marley, Snap, Chris Isaak. Ayrıca Bruce Willis dosyası.
TV1, 4 Mayıs Cumartesi, 17.15

Eurovision Finali
Eurovision Şarkı Yarışmasının finali. Hezimet garanti. Daha fazlası sevinç vesilesi olacak.
TV1, 4 Mayıs Cumartesi, 21.00

Pop Saati
Erhan Konuk. Kafası karışık bir program. Dire Straits, The Righteous Brothers, Bart Simpson, Steelheart, Anita Baker, James Morrison, Harry Connick Jr.
TV4, 4 Mayıs Cumartesi, 22.30

Video Müzik Türkiye
Countdown'da iki önemli sürpriz. Birincisi, Amerikalı yönetmen Oliver Stone'un Doors'un efsanevi solisti Jim Morrison'un hayatını konu alan "The Doors" filminden görüntüler. Ayrıca Doors yıllar önce çekilmiş bir konser filminde ekrana geliyor. Parçaları "Light My Fire". İkinci sürpriz ise yıllar sonra ortaya çıkan 10CC. Yeni parçaları "I'm Mandy" ile karşımızda olacaklar. Countdown'da ayrıca Holly Johnson, Scorpions, Candyman Bingo Boys and the Princess, Guns 'N' Roses.
Dönüşümlü kuşakta Videomiks: Inonocence, Inner City, EMF, Bob Marley Club Nouveau, Splash, Morris Minor and The Majors Birer klipleriyle...
VMT-Konser, Belinda Carlisle'a ayrılmış. Californialı ünlü şarkıcı önce Go Go's, ardından solo dönemlerinden parçalar sunacak. Rumuz: La Luna.
TV3, 4 Mayıs Cumartesi 22.30

Mavi Küre
Vibrofoncu, davulcu, şarkıcı, besteci. Lionel Hampton'ın konseri. Geçen hafta TRT'den "dolgu program' muamelesi görüp, kuşa dönmüştü. Umarız bu hafta tamamını verirler.
TV1, 4 Mayıs Cumartesi 02.25

RADYO

Mavi Nota
Cengiz Işılay. Brezilyalı saksofoncu Leo Gandelman'ın "Solar" albümünden seçilmiş beş parça. Ardından Dizzy Gillespie'den Art Farmer'a, John Scofield'den Flora Purim'e birçok ünlü sanatçının çaldığı "Rhythmstick" albümü.
R3, 28 Nisan Pazar, 11.00

The Doors: Oliver Stone son filminde Jim Morrison'u (karısı Pamela ile en solda) anlatıyor. Geçen ay eski topluluğu GoGo's ile "anti-kürk" kampanyalar düzenleyen Belinda Carliste (üstte, en ortadaki) ve Guns 'N' Roses (solistleri Axl Rose yanda) TV'de

Tatil Müziği
Erol Tulay. Soul ve caz şarkıcıları. Roberta Flack, Harry Connick Jr, Randy Crawford, Michael Franks.
R3, 29 Nisan Pazartesi, 18.00

Gökkuşağı
Şükran Ayhan. Yumuşak rock, sert pop. Sting, Jimmy Sommerville, Zucchero ve Paul Young, The Real Milli Vanilli, Maureen, Joan Armatrading, Michael Bulton, Sweet Sensation.
R3, 29 Nisan Pazartesi, 22.15

Latin Dünyasından
Feyza Günel. İspanyol kaleci Julio Iglessias'ın 1989'da çıkardığı "Races" başlıklı albümden seçmeler.
R3, 2 Mayıs Perşembe, 12.15

Caz Dünyası
Erol Tulay. Stan Getz'in 1964 Bossanova konseri. Gitarcı Jaoa Gilberto ve vibrafoncu Gary Burton, Getz'in eşlikçileri.
R3, 2 Mayıs Perşembe, 16.30

Armoni
Suzan Sezar. New age müziğin popüler isimlerinden Japon sanatçı Kitaro'nun geçen yıl çıkan "Kojiki" albümü.
R3, 4 Mayıs Cumartesi, 15.30

L.L. Cool J (en altta) Amerika, Twenty 4 Seven (sağda) Avrupa'da çok satıyor. Donna Summer hala klasik kontejanında

KASET

Kama Sutra

Michel Polnareff. Epic / Uzelli.

Polnareff 75-80 yıllarında, kendi ülkesi Fransa'da yıldızını parlatanlardan. Özellikle de "look"u ile dikkatleri çekmesini becerdi. Bir zamanlar Elton John gibi, iri, renkli gözlükler taktı, frapan kıyafetlere büründü. Fransız pop tarzın önlerinde yer aldı ve güncelliğini sürekli korudu.

Tercih ettiği sözler, Fransız çizgisine uygun olarak, argoyla beslenmiş, komik sözler. Ancak itiraf etmek gerekirse, bir zamanlar Alain Baschung'un ve Renaud'nun daima tutturduğu, inanılmaz hınzırlıktaki, akademisyenleri çaktırmadan sözlüklerini karıştırmaya iten lirikleri yakalayamadı, ya da yakalamak istemedi. Zaten müziği de onlarınki gibi freak veya punk esintiler taşımadı.

Kısadan hisselemek gerekirse, Polnareff pop sevip, aslında rock'ı da deneyebilirdik diyenlerin müziği. Albümün soundları günümüze ait, Fransız dilinin o belirsiz cinselliğini çok öne çıkarmamış. Ama arkada da bırakmamış. Fransızca bilen ve özleyenler sözlere takılabilir. Dediğimiz gibi eğlenceli. Tekdüzelikten uzak Aklımızda kalan parçalar ilk yüzün ilki "Les Boul'a Zero" (Toplar Sıfırda). Avoir les boules (Toplara Sahip Olmak) fransız argosunda tırsmak anlamına geliyor Goodbye Marylou ise kasetin en romantik parçası "Amour Cachets" de (Hap Halinde Aşk) fena değil.

The Best of Donna Summer

Donna Summer. WB / MMY.

"Yahu Acid House'dı Rap'di Soul'du derken, güzelim Disco'yu unuttuk" diyorsanız işte size çekici Disco kraliçelerinden Donna Summer'ın en iyi işleri. 77- 9C arasını kapsayan bu toplamada Vangelis, Anderson imzalı "State of Independance"in Summer versiyonu bile var. Yeni akımların iflah olmaz takipçilerindenseniz, sound size demode gelecektir. Ancak 25-30 varsanız, ilk disco maceralarınızın müziği olarak, ruhunuzu gıdıklayabilir. Nostalji ve zevk birarada. Unutulmaz "Hot Stuff", "Breakaway' ve "On the Radio".

Mama Said Knock You Out

L.L. Cool J. CBS / Uzelli.

Rap çevrelerinde L.L. Cool J değişik şapkalarıyla tanınan bir sima. Tam artık eskidiydi değildi denirken, siyahi Rap'çi yeni albümüyle beraber şapkasını değiştirdi. Rap camiasında ne kadar meşhur olursanız olun, güncelliğinizi yitirmemeniz şart. Yoksa derhal unutulursunuz. Sanki bu albüm bu korkuyu bertaraf etmek için çıkmış gibi. Pek bir yenilik yok. Ama yine de siyahi şarkıcının kanı Rap aktığından, "The Boomin' System" le başlayan ilk yüzün ikinci parçası "Around The Girl"den sonra (aynı zamanda albümün hit'i) ikna olup, dinlemeye devam diyorsunuz. Adam işi biliyor. Parçalar iyi oturmuş ve ritmik. Dinamo gibi. Pürüzsüz akıp gidiyor. Ancak yeni soundlar bekleyenlere müjde veremiyoruz. Keşke Kanadalı jazz-rap topluluğu Dream Warriors memleketimizde de çıksa.

Street Moves

Twenty 4 Seven. Toco / Yonca.

Rap, soul müzikle bağlantısını henüz kesmiş değil. Amerika'nın radikal rap toplulukları dışında bu müziğin bütün simaları zaman zaman soul söylüyor. Ama Avrupalı rapçiler, kraldan çok kralcı olduklarından mıdır, nedir, soul müziğe sıkı sıkıya sarılmışlar. Yine de rap'ten kazanıyorlar. Para orada. Kozmopolit topluluklar modasıyla ortalara çıkan Alman kökenli Twenty 4 Seven bu tarife çok uyuyor. Liste parçaları "Are You Dreaming" de dahil olmak üzere ilk albümlerinde yer alan bütün parçalar bu ayarda. İlerde rap müzesi açmayı düşünüyorsanız eliniz mecbur alacaksınız.

ŞEHİR

HAFTANIN OYUNU

ZORBA THE GREEK

Mikis Theodorakis

**Yapıt: Nikos Kazancakis.
Koreografi: Lorca Massine.
Oyuncular: Lorca Massine,
Slawomir Wozniak, Anna Kristof.
Ballet Theatre de L'est.**

"Coşkulu bir kalp, büyük obur bir ağız, zalim bir ruh, ama henüz toprak anadan koparılmamış bir kişi..." Kazancakis ünlü romanının kahramanını böyle betimliyor. Yaşadığı ânı tüketen, hayatını o ân dışında hiçbir zamanda aramayan, hiçbir ahlaki borcu olmayan bir Dionysos. Ruhunun sesinden başka hiçbir şey dinlemeyen bir asi.

Yıllar sonra, 1965'te, Michael Cacoyannis, Zorba'ya bir çehre kazandırıyor. Bilinen bütün özellikleri Anthony Quinn'in yüzünde anlam buluyor. Anthony Quinn ve Irene Papas'ın başrolü oynadığı "Zorba" sinema klasikleri arasındaki yerini alıyor. Müzikler Theodorakis'ten.

1988'de ise "Zorba"nın bambaşka bir yorumu. Theodorakis'in romana "harfien" sadık kalarak, yaz sezonunda Arena di Verona'da sahnelenmek üzere bir bale müziği yazıyor. Başrolde Vladimir Vassilev. 1990'a gelene kadar 200 binden fazla insan tarafından izlerek, son yılların en büyük prodüksiyonların biri oluyor "Zorba the Greek".

Aleksi Zorba, şimdi Ankaralı'ların karşısında. 8. Uluslararası Ankara Müzik ve Sanat Festivali'nin en sükseli bölümlerinden biri. Ballet Theatre de L'est topluluğu, "Zorba"yı Arena di Verona'da sahneye koyarak ortalığı ayağa kaldıran Lorca Massine'nin koreografisiyle karşımızda olacak.

"Zorba" aslında sadece bir bale eseri değil. Müzik, dans, koro şarkıları gibi çeşitli sanatların kaynaşmasından ortaya çıkan bir gösteri, bir "opera omnia". Theodorakis'in, Pablo Neruda'nın şiirleriyle yazdığı "Canto General" adlı koral eserindeki serbestliği "Zorba"da da görülüyor. ("Canto General", Pinochet faşizminin darmadağın ettiği Şili'ye yazılmış bir ağıt.)

"Zorba"nın koreografı Lorca Massine, Rus asıllı Amerikalılardan. 19 yaşında kendi topluluğunu kurmuş. Bejard, Cranko gibi prestijli isimlerle birlikte çalışmış. Daha çok çağdaş bestecileri tercih ediyor. Kariyerindeki en parlak sayfa "Zorba The Greek". Ankara'da sahnelenecek temsilde başrolü oynayacak.

1 Mayıs Çarşamba, 20.30, Büyük Tiyatro
2 Mayıs Perşembe, 20.30, Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu

SEÇMELER

8. Ankara Festivali
Bütün detaylarıyla bu hafta...

Turneler
Yunus Emre ve Yarasa İstanbul'da. Dostlar ve Dormen Ankara'da.

Dünya Dans Günü
"Antonius ve Kleopatra" ile kutluyoruz...

Kültür Gezileri
Tarih ve Toplum Dergisi geleneksel gezilerine başladı. Murat Belge ve Mehmet İhsan Tunay'dan sigortalısınız.

FESTİVAL

Sevda-Cenap And Vakfı'nın düzenlediği 8. Ankara Müzik ve Sanat Festivali'nde bu hafta. Ayrıntılı bilgi Vakıf'ta: Tunalı Hilmi Cad. 114/43, Kavaklıdere, Ankara. Tel: (4) 127 08 55

SSCB Devlet Senfoni Orkestrası

Yevgeni Svetlanov yönetimindeki SSCB Devlet Senfoni Orkestrası üç ayrı programla karşımızda. Birinci konserde tek yapıt: Mahler, "9. Senfoni". İkinci konser: Prokofief, "7. Senfoni" ve Rahmaninov, "2. Senfoni". Son konser: Lyadov, "Magic Lake"; Çaykovski, "Francesca da Rimini"; Scrabin "2. Senfoni". Hiç kuşkusuz, şu ana kadar Türkiye'ye gelen en büyük orkestralardan. Bu fırsatı kaçırmayın.

28,29,30 Nisan, 20.30, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Salonu

Rey Guerra

Türkiye'ye daha önce defalarca gelen Kübalı gitarcı Rey Guerra, özel bir repertuarla Ankaralı müzikseverlerin karşısında. Konserinde Bach ve Scarlatti'nin yanısıra kendi bestelerini ve popüler Latin Amerika ezgilerini yorumlayacak.

4 Mayıs Cumartesi, 16.30, Ankara Üniversitesi, Farabi Konser Salonu

Danczowska / Jagoda

Bir keman-piyano resitali. Polonyalı kemancı Kaja Danczowska ve Avusturyalı piyanist Anatol Jagoda karşınızda olacak. Programda Chausson, Brahms ve Wieniawski'nin yapıtları yer alıyor.

5 Mayıs Pazar, 16.30, Hacettepe Üniversitesi, M Salonu

Alberto Portillo Balesi

İspanya'dan bir bale topluluğu. Şarkılar, gitar ezgileri, danslar. Bir flamenko şöleni. Koreograf Alberto Portillo'nun yönettiği topluluk kendi eserleriyle karşınızda olacak. Tanya, Charo de Cadiz, Victoria Duende gibi sadece İspanya'da değil dünya çapında da ün yapmış dansçılarının yanı sıra çok iyi anlaşan bir ekip olarak da tanınıyorlar. Şifa bulmaz bir flamenko hayranıysanız bilet almak için acele edin.

6 Mayıs Pazartesi, 20.30, Resim ve Heykel Müzesi.
7 Mayıs Salı, 20.30, Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu

Balletto di Sardegna

1981 yılında kurulan İtalyan topluluk Balletto di Sardegna. Neo-klasik bale. Koreografi Massimo Moricone, Mario Piazza, Robert North üçlüsüne ait. Orkestra şefi, Zofia Serwa. Müzikler, Ravel, Richard Strauss, Haydn, Schubert, Yas-Kaz ve Branca'dan alınma.

Bu gösterinin biletleri de tehdit altında...

8, 9 Mayıs, 20.30, Büyük Tiyatro Sahnesi

SSCB Devlet Senfoni Orkestrası'nı, Yevgeni Svetlanov (üstte) yönetecek. Festivalin bu haftaki konuklarından bir diğeri Polonyalı kemancı Kaja Danczowska

TİYATRO

İSTANBUL

İnsan Hayvan ve Erdem

Luigi Pirandello. Yönetmen: Zihni Küçümen. Türkçesi: Serra Yılmaz. İstanbul Şehir Tiyatrosu.

Baharda bir salona kapanacaksanız, bundan iyi bir seçenek bulmanız zor. İzlemek için son haftanız.

28 Nisan-5 Mayıs, Reşat Nuri Sahnesi, Fatih, 526 53 80

Pir Sultan Abdal

Erol Toy. Yönetmen: Zeki Göker. Ankara Birlik Tiyatrosu.

DGM tatile çıkmadan onlar ara veriyorlar. Sezonun son oyunu.

28 Nisan Pazar, 21.00, Açıkhava Tiyatrosu, Harbiye. Biletler: Karaca Tiyatro, 143 17 63; BBT, 572 64 39

Demokrasi Gemisi

Aziz Nesin. Yönetmen: Ahmet Gülhan. Bakırköy Belediye Tiyatrosu.

Fazlasıyla güncel. Aziz Nesin komiklikleri.

28 Nisan-5 Mayıs, Aziz Nesin Sahnesi, Bakırköy, 502 08 53

Suya Sabuna Dokunduk

Kandemir Konduk. Yönetmenler: Zeki Alasya-Metin Akpınar. Devekuşu Kabare Tiyatrosu.

Teşneler bekletilmez. İşte bir paket kahkaha...

29 Nisan-4 Mayıs, Devekuşu Kabare Tiyatrosu, Elmadağ, 148 82 83

Yangın Yerinde Orkideler

Memet Baydur. Yönetmen: Can Gürzap. İstanbul Devlet Tiyatrosu.

Sezonun olay oyunlarından biri. Levent Öktem'in mükemmel oyununu kaçırmayın.

30 Nisan-5 Mayıs, Adile Naşit Kültür Merkezi, Bakırköy, 572 64 39

Dün Gece Yolda Giderken Çok Komik Bir Şey Oldu

Larry Gelbart-Bert Shevelove. Yönetmen: Haldun Dormen. Müzik: Stephen Sondhaim. İstanbul Devlet Tiyatrosu.

Richard Lester'ın o nefis filminden ve bizdeki Altan Erbulak'lı ilk yorumundan sonra pek tutulmadı. Müzikal müzikaldir, diyorsanız durum başka.

30 Nisan-4 Mayıs, Taksim Sahnesi, 149 69 44

Aşkımızın Gemisi Fındık Kabuğu

Cihan Öksüz-Ferhan Şensoy. Yönetmen: Ferhan Şensoy.

VECİHİ OFLUOĞLU MİM GÖSTERİSİ İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı öğretmi üyelerinden Vecihi Ofluoğlu'nun mim gösterisi. Metin yazarlığını Tarık Günersel'in üstlendiği gösteriye, piyonada Serpil Günseli Toparlak, kemanda Lale Yüzügüldü ve vurmalı sazlarda Yücel Berrak eşlik edecek. 30 Nisan Salı günü 19.00'da, İstanbul AKM Konser Salonu'nunda yapılacak gösteride Vecihi Ofluoğlu toplam dokuz oyun sahneleyecek.

Ortaoyuncular.
Tiyakisi için öyle bir hikâye.
4 Mayıs Cumartesi, 15.30-18.30, Ses Tiyatrosu.
141 27 37

ANKARA

Aslan Asker Şvayk

Jaroslav Haşek. Uyarlayan ve Yöneten: Genco Erkal. Dekor Bedri Baykam. Dostlar Tiyatrosu.
Dostlar turnede. Şvayk, 20 Mayıs'a kadar Ankaralı seyircilerle.
30 Nisan-4 Mayıs, AST. Kızılay, 125 02 56

Çılgın Sonbahar

Pierrette Bruno. Yöneten: Gencay Gürün. Dormen Tiyatrosu.
Ankara turnesi. Baharın ilk günlerinde çılgın bir sonbahar yaşamaya nedersiniz?
30 Nisan-4 Mayıs, Gölbaşı Sineması, Maltepe, 231 28 48

İnsan Suretleri

Aziz Nesin. Yöneten: Mehmet Akan. Cihat Tamer-Ercan Yazgan Tiyatrosu.
Evet, haklısınız İstanbul, Ankara'ya taşındı. Ama fazla kalmayacaklar.
29 Nisan-4 Mayıs, Sinema Batı, Bakanlıklar, 118 83 23

Yüzyüze

Alexander Gelman. Yönetmen: Çetin İpekkaya. İstanbul Devlet Tiyatrosu.
Tiyatro şenliğinin nimetlerinden...
2,3 Mayıs, 20.30, Yeni Sahne, Kızılay, 134 24 24

Kafesten Bir Kuş Uçtu

Ken Kessey. Yönetmen: Basil Coleman. Ankara Devlet Tiyatrosu.
Sezonun en iddialı oyunlarından. En azından, iddiasını merak ediyorsanız...
30 Nisan-3 Mayıs, 20.30 Büyük Tiyatro, Ulus, 324 22 10

Tersine Dönen Şemsiye

Sabahattin Kudret Aksal Yönetmen: Ergun Uçucu Ankara Devlet Tiyatrosu.
Genç kızlar, evli kadınlar ve şair ruhlu erkekler. Artı, ters dönmüş bir şemsiye.
28, 30 Nisan, 20.30, Küçük Tiyatro, Ulus, 311 11 69

İZMİR

Altın Göl

Ernest Phomason. Yönetmen: Çetin Köroğlu. Türkçesi: Gencay Gürün. İzmir Devlet Tiyatrosu.
Yaşlılık üzerine yazılmış en güzel metinlerden. Henry Fonda, Katherine Hepburn ve Jane Fonda'lı filmini hatırlayacaksınız.
30 Nisan-4 Mayıs, Konak Sahnesi, 13 50 35

Arzu Tramvayı

Tennesse Williams. Yönetmen: Fikret Tartan. İzmir Devlet Tiyatrosu.
Amerikan usülü tutku dalgası. Tennesse Williams'ın en güzel oyunlarından.
30 Nisan-4 Mayıs, Karşıyaka Sahnesi, 23 01 22

OPERA

Yarasa

Johann Strauss. Orkestra Şefi: Bujor Hoinic. Yönetmen: Hakan Altıner. Ankara Devlet Operası.
İstanbul turnesi. Strauss'un üç perdelik opereti. Vals, aşk, fantezi.
4 Mayıs Cumartesi, 21.30, AKM Büyük Salon, İstanbul, 151 56 00

BALE

İSTANBUL

Ayın Raksı / Sa:3 Sü:8 / Bi Rüya Gördüm / Noktasız

Genel Koordinatör: İzzet Öz. Sanat Yönetmeni: Aysun Aslan. Türkuaz Modern Dance Company.
Son temsil. Bilet şansınızın olduğunu sanmıyoruz, ama bir deneyin. Olmazsa festivale...
29 Nisan Pazartesi, 21.00, Taksim Sahnesi, 149 69 44

Antonius ve Kleopatra

Aram Haçaturyan. Orkestra Şefi: Elşad Bagirov. Yönet-

Levent Oktem "Yangın Yerinde Orkideler"de resmen harikalar yaratıyor

Dünya Dans Günü'nü kutlamak için "Antonius ve Kleopatra" seçilmiş...

men ve Koreograf: Valeri Panov. İstanbul Devlet Operası.
30 Nisan Dünya dans gününde oynatmak üzere "Antonius ve Kleopatra"yı seçmişler. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nda da "Niçin?" oynayacakmış. 29 Ekim henüz belirsiz...
30 Nisan Salı, 20.00, AKM Büyük Salon, 151 56 00
4 Mayıs Cumartesi, 15.30, AKM Büyük Salon

Yunus Emre
Timur Selçuk. Koreografi: Güloya Aruoba. Ankara Devlet Balesi.
Esbank'ın sponsörlüğüyle İstanbul turnesi. 1 Mayıs, İSKİ'nin, emeklinin bayramı...
1,2 Mayıs, 20.00, AKM Büyük Salon, Taksim, 151 56 00

İkisi / Ziyaretçi / Dino ile Ceren / Kadın
Koreografiler: Sibel Kasapoğlu / Nil Berkan / Yavuz Özdel / Nil Berkan. İstanbul Devlet Balesi.
Birer perdelik dört oyun. Modern dans. "Ziyaretçi" en iyileri. Antraktta çıkabilirsiniz.
3 Mayıs Cuma, 20.00, AKM Konser Salonu, 151 56 00

SERGİ

Şahin Kaygun
"Eskizaman Denizlerinde". Arkeotipler, arkeoloji, fotoğraf, resim ve denizlerin altında gizemlenmiş tarih. Hepsi birarada. Kişisel yorum. Görsel sanatlararası.
Vakko Sanat Galerileri: Beyoğlu, Ankara, İzmir. Bilgi: (1) 575 12 20

İSTANBUL
İbrahim Çiftçioğlu
Resim sergisi. Espas, sarkaç ve tik. Çarpıcı renkler. Dengeyi sorgulayan resimler.
Deri Show. Santa sanat Galerisi, Beşiktaş, 159 72 55
Sabahattin Şen
Resim sergisi. "Resim, onu oluşturmamı isteyen duygularla başlıyor, o duygunun son bulması içinde ya bitiyor ya da yeni duygularla bilinmezlere sürükleniyor". Son işler.
Gorbon Sanat Galerisi, Erenköy, 358 69 65

Berna Erkün
Resim ve resim. Geometrik çizgiler, küpürler. Figürler ve renklemler. Hepsi yanyana, üstüste. Senkronizasyon duygusu. Tartışmaya açık.
Mutlu Sanat Odası, Erenköy, 355 35 87- 146 80 80

Saim Bugay
Heykeller ve şekiller. Renkler gri ve soluk, figürler yassı ve kaygılı. Sanki çok soğuk. Buz gibi. Endişe verici.
Soyak Sanat Galerisi, Mecidiyeköy, 175 09 10

A. Mehmet Salper
Resim sergisi. Flaman ressamlarına sempati. Üçüncü kişisel sergi. Doğaya olan hayranlık, hatta bir yerde minnettarlık.
Şeker Sigorta A.Ş. Sanat Galerisi, Salıpazarı

Yusuf Doğar
Resim sergisi. Adı ilginç. "Kemirilen Beyinler, Sızlatılan Yürekler". Etiketlere, markalara yani bilinçaltımızın namusunu zorlayan reklamlara, bir ressamın tepkisi. Kapitalist varlıklar ve hiçlikleri. Neyse, ressam yine de sergisinin promosyonunu ihmal etmemiş.
Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi, İstiklal cad,

Leyla Ulusoy
Resim sergisi. Sabri Berkel'in öğrencisi. Kimya mühendisi, boyadan anlıyor. Çiçek gönderilmemesi rica olunuyor.
Tanak Sanat Galerisi, Etiler, 165 19 35- 165 32 91

Cahit Güraydın
Resim sergisi. Yitik İstanbul'un peşinde gibi. Eski mahalleler, evler ve gitgide manzaralar. Az, "renksiz" renklerin kullanımı. Gördüklerimizin, görmeye çalıştıklarımızın resmedilmesi.
Almelek Sanat Galerisi, Levent, 169 80 14

Teodoro Nieto Anton
Resimler. Ressamımız İberya yarımadasından. Cüzzamla Savaş Vakfı yararına düzenlenmiş bir sergi. Mavi, sarı arasında gezinen resimler. Batı Akdeniz pastoralliği ve yalnızlığa gömülmüş uçsuz bucaklı mekanlar. Don Kişot was here.
Vakıflar Bankası, Taksim Sanat Galerisi, Gümüşsuyu.

Çağdaş Türk Resminden II
Sergi karma. Ressamlar bizden ve hepsi tanıdık. Neşet Günal, Adnan Çoker, Burhan Doğançay, Ömer Uluç, Özdemir Altan, Erol Akyavaş, Tomur Atagök, Neşe Erdok, Güngör Taner, Mustafa Ata. Balkan Naci İslimyeli, Bubi (tuzak değil), Kemal Önsoy, Bedri Baykam, Mithat Şen, Hakan Onur. Çağdaş Türk resminin günümüz portresi. Her akım, her

Saim Bugay'ın metal heykellerini görmek için son hafta

tarz var. Bu sergide de beğenecek bir şey bulamazsanız, şiirle filan ilgilenin.
Yıldız Üniversitesi Yüksel Sabancı Sanat Merkezi, İstanbul.
Bilgi: Galeri Baraz, 140 47 83

Atlar
"Atlar... Atlar..." Bunlar sahici değil, sadece resim. Muhtelif ressamlar. Rahmi Aksungur, Koray Ariş, Tamer Aydın, Cevdet Bilgin, Saim Bugay, Namık Denizhan, Metin Ekiz, Ali Teoman Germaner, Birhat Mavitan, Ferit Özsen, Gürol Sözen, Yunus Tonguç, İnayet Türkoğlu.
Galeri MD, Elmadağ, 132 59 59

Senay Önal
Plastik Maddeler sergisi. Konseptüalize çalışmalara örnekler. Düzgün bir kurgu. Değişik.
Maçka Sanat Galerisi, 140 80 23

ANKARA

Can Göknil
Dansçılar, anne balerinler, kuşlar, kucağı kuşlarla dolu genç balerinler. Çocukluğunuzun masallarındaki imgeler... Ressamı aynı zamanda masal kitabı yazıyor ve resimliyor.
Urart Sanat Galerisi, Çankaya, 138 16 47

Şeref Bigalı
Fırçanın ucundaki bol boya 55 tabloya da yanısımış. Adeta üç boyutlu hale gelen tablolarda doğadan, martılar, horoz döğüşleri, balıkçılar ve atlar var.
Doku Sanat Galerisi, Çankaya, 139 78 80

Neşe Baykal
Natürmortlarını ve figüratif çalışmalarını ilk kez sergiliyor. Deseni kuvvetli bir ressam.
Galeri Z, Çankaya, 139 94 17

Resim ve heykel
Yirmibirinci kuruluş yıldönümünü kutlayan Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltraşlar Derneği'nin resim ve heykel sergisi. Elli sekiz sanatçının katılımıyla oluşan sergide adeta yok yok.
VakıfBank Sanat Galerisi Çankaya

Gönül Akın
TRT'nin Türk Sanat Müziği şarkıcılarından Akın'ın resim sergisi. Suluboya ve akrilik çalışmalarını da görün. Nüzhet İslimyeli'nin öğrencisi sayılır.

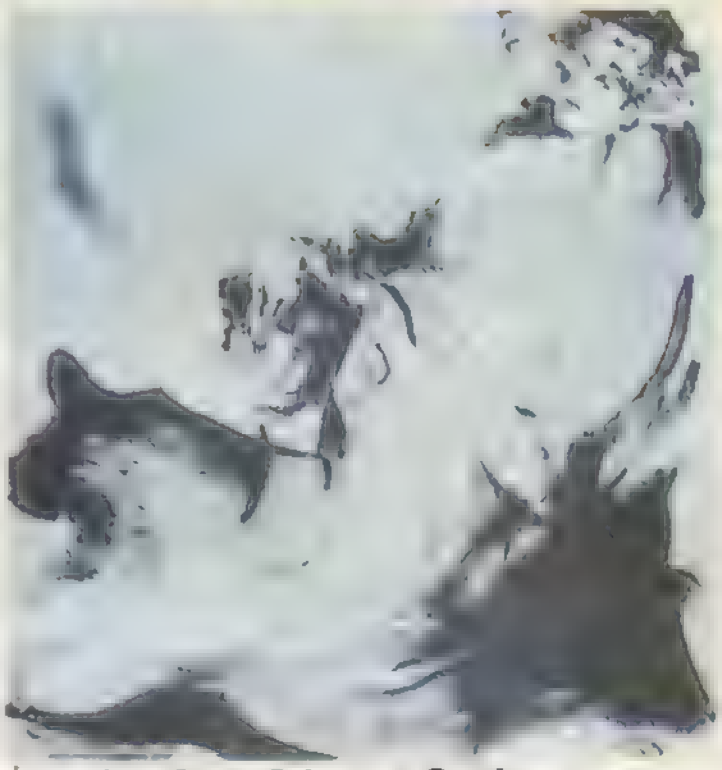

İş Bankası Sanat Galerisi Kızılay, 117 22 84

Halil Akdeniz
"Ayrıntılar ilgilendiriyor beni. Eski çok eski bir şehrin kalıntılarını gezerken rastladığınız üçgenler, renkeler, işaretler günlük hayatımızda da karşımıza çıkıyor."Dur, dikkat et" diyor. İlişkileri zaman boyutunda şimdi'de değerlendirebilmeliyiz diye uyarmak istiyorum izleyenleri."
Siyah Beyaz Sanat Galerisi, Kavaklıdere, 167 72 34

İZMİR

Demir / Dieters / Türker
Cemal Demir, Coos Dieters, Umur Türker. Resim ve Baskı sergisi. Uyumlu, düşünülmüş resimler. Hatta sosyal kapsamlı. Renkler birbirine yakın, imgeler dostça.
Tuval Sanat Galerisi, Alsancak, 63 13 83

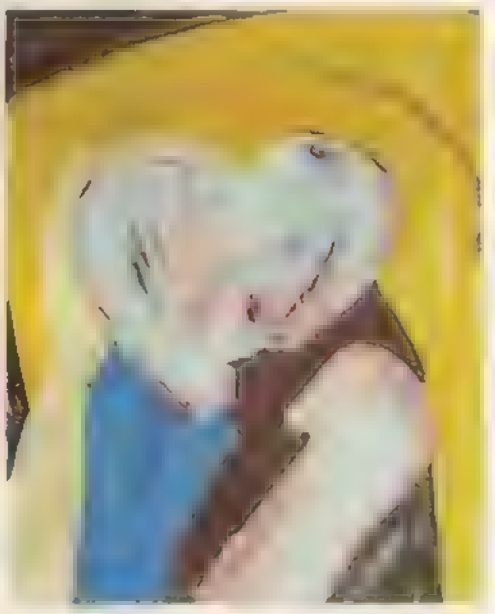

Cemal Demir, Coos Dieters ve Umur Türker'in resimleri bu kez İzmir'de sergileniyor

Serdar Leblebici
Kağıt üzerine yağlıboya çalışmalar. Yirmi civarında eser. Oldukça özel. Cömert renkler.
Yapı Kredi Mustafa Bey Sanat Galerisi, İzmir. Bilgi: (1) 180 11 11

Tayfur Sanlıman
Serginin adı "Nietzsche'ye saygı Zerdüşt anlatıyor". Tayfur'un Zerdüşt'ü Nietzsche'ninkinden daha mülayim, buyurmuyor anlatıyor.
Fransız Kültür Merkezi, Alsancak

GEZİ

Boğaziçi
Tarih ve Toplum Dergisi'nin kültür gezilerinden. Üsküdar'dan Anadolu Kavağı'na kıyı kıyı Boğaziçi. Rehberiniz, Doç. Dr. Mehmet İhsan Tunay. Paşa Limanı, Yarımca Baba Tekkesi, Nemüzade Tütün Depoları, Kuzguncuk (Sinagog, Rum ve Ermeni Kiliseleri), Yalı-Mescid, Beylerbeyi Sarayı, Beylerbeyi Camii, Çengelköy Rum Kilisesi, İskender Paşa Camii, Beykoz İshakpaşa Meydan Çeşmesi, Beykoz Kasrı, Yuşâ Tepesi... Gezi ücreti 80 bin lira.
5 Mayıs Pazar, 10.00, AKM önü, Taksim. Rezervasyon: FEST Seyahat Acentası, 158 25 73-158 25 89

Beyoğlu - Galata
Yine Tarih ve Toplum'dan bir gezi. Adım adım Beyoğlu ve Galata. Doç. Dr. Murat Belge gezdiriyor. Galata'daki tarihi mekanlar, sokaklar, camiler, kiliseler. Kılıç Ali Paşa Camii, Surp Kirkor Lusavoriç Kilisesi, Türk-Ortodoks Aya Nikola Kilisesi, Rus Manastırı, Yeraltı Camii, Sokullu Camii, Saliha Sultan Sebili, Yanıkkapı, Bedestenler, Arap Camii, Ceneviz Podestatı... Gezi ücreti yine 80 bin lira.
12 Mayıs Pazar, 10.00, Kılıç Ali Paşa Camii önü, Tophane. Rezervasyon: FEST , 58 25 73-158 25 89

STEVEN SPIELBERG

Yapımcı veya yönetmen. Dilerseniz asla büyümeyecek bir afacan. Ya da okulun en zeki çocuğu. Elini attığı her filmin afişinde adı büyük puntolarla yer alıyor. Diğer bir deyimle dokunduğu altın oluyor.

SİHİRLİ İMZA

Gelmiş geçmiş en popüler film yönetmeni kimdir? Bu öyle bir yönetmen olmalı ki, ufacık veletler, ev kadınları, hayatı boyunca yönetmen adı aklında tutamayacak kadar yıldız meraklısı olanlar ve hatta filmleri "kovboy filmi", "savaş filmi", "aşk filmi" diye ayırıp seçimini ona göre yapanlar bile tanısın. Cevap, şüphesiz Steven Spielberg.

Yaşı kırk dört ama herkes onu sinemanın "harika çocuğu" olarak tanıyor. Tüm zamanların en çok iş yapan filmleri arasında onun imzasını taşıyan yapımların çokluğu hemen dikkat çekiyor. Sanki sihirli bir imza bu. Bir garanti belgesi gibi. Adı yönetmen olarak değil, yapımcı olarak bile geçse, ikisinin arasındaki farkı bilen de bilmeyen de "iyi film" diye koşuyor sinemaya.

Spielberg başarısının sırrını her zaman basit cümlelerle açıklamayı tercih etti. "Ben çocukluğumda görmek istediğim türden filmler çekiyorum" dedi. Çocukken gerçek bir sinema tutkunuydu. Henüz onlu yaşlarındayken birisi uzun olmak üzere iki amatör film çekmişti. California Devlet Koleji'nde aldığı bir sinema kursundan sonra "Amblin" adlı ödül kazanan bir kısa metraj çekti. Bu film ona ödülden çok daha önemli bir şey getirdi. Universal onu televizyon filmleri

çekmesi için işe aldı. Daha yirmi ikisindeydi...

İki yıl rutin işler yaptı. "Columbo" gibi dizilerin bazı bölümlerini çekti. Sonra "Bela" (Duel) adında uzun metrajlı bir TV filmi projesini üstlendi. Sonuç öylesine başarılıydı ki, az rastlanan bir şey oldu ve film İngiltere ve Avrupa'da sinema salonlarında gösterildi. (Türkiye'ye bile geldi ve azımsanmayacak bir ilgi çekti) "Bela" kısaca "adam olacak çocuk şeyinden belli olur" vakasıydı. Gerisi gelecekti ve geldi de.

Üç yıl sonra, 1974'de sinema için ilk uzun metrajlı filmini yaptı: "Sugarland Ekspresi" (The Sugarland Express) İlki gibi o da Amerikan sinemasının temel izleklerinden nasibini almış bir yol filmiydi. Daha doğrusu neşeli, keyifli bir kaçıp kovalamaca. Bu filmde birlikte çalıştığı yapımcılar bir yıl sonra önüne başka bir proje koydular: "Denizin Dişleri" (Jaws) Görünürde bir yönetmen için kişiliğini çok fazla belli edemeyeceği rutin bir işti. Ama Spielberg resimlerle hikaye anlatmayı iyi biliyordu. Anlattığı hikaye bir anda dünyanın gündemine yerleşiverdi. Gösterime girdiği ilk bir kaç hafta içinde hasılat rekorlarını peşpeşe kırdı.

"Denizin Dişleri" tüm dünyayı saran bir moda-filmdi artık. Spielberg böylesi bir filmin yönetmeni olarak önüne çıkan fırsatları kullanabilir, çocukken görmek istediği türden filmler çekmeye başlayabilirdi. "Üçüncü Türle İlişkiler" (Close Encounters of the Third Kind) tümüyle ona ait bir filmdi ve 21 milyon dolar gibi küçümsenemeyecek bir bütçeyle çekilmişti. Uzaylıları "dünyayı ele geçirmeye çalışan düşmanlar" olarak değil, sadece "iletişim kurmak isteyen dostlar" olarak gösteren film duygusal tonu ve özellikle görkemli, göz kamaştırıcı finaliyle seyirciden büyük ilgi gördü.

Aynı yıllarda "çocukluk düşlerini" büyük paralarla beyaz perdeye aktaran ve seyirciden büyük ilgi gören bir başka yönetmen daha vardı: George Lucas. Bu iki harika çocuk soğuk bir rekabete girmektense, onları birbirlerine yakınlaştıran sinema tutkularını birleştirmeyi denediler. Zaten Lucas yönetmenliği, işin hammaliyesi olarak gördüğünden pek sevmiyordu. Ama bu onu yeni projeler üretmekten alıkoymuyordu.

Birlikte çalışacaklardı ve Spielberg'in kafasında bir James Bond projesi vardı. Lucas'ın kafasında ise bambaşka bir şey. O bir zamanların ünlü "B tipi" seriyallerine kafayı takmıştı. Spielberg'e "boşver James Bond'u elimde harika bir hikaye var" dedi. Indıana Jones işte böyle doğdu. Lucas-Spielberg ittifakının nelere kadir olabileceği de ortaya çıkmış oldu. Sene 1981'di ve "Kutsal Hazine Avcıları" (Raiders of the Lost Ark) dünya sinema salonlarını dolduruyordu.

Ertesi yıl yine Spielberg imzalı bir film "E.T", ortalığın tozunu dumanını atıp geçecekti. E.T bir film olmanın ötesine geçmiş, bir çeşit "mania" haline gelmişti. Spielberg kariyerinin zirvesindeydi artık. Hollywood'a eski Altın Çağ'ını yeniden hediye etmiş, seksenli yıllar Amerikan sinemasını boydan boya etkilemiş ve sinemada ölmeye yüz tutmuş büyük prodüksiyon geleneğini canlandırmıştı. Amerikan usulü kaçış sinemasını sevmeyenler bile Spielberg'in zanaatkarlığından gelen ustalığını teslim ediyorlardı.

Daha sonraki yıllarda Spielberg yönetmenliğinin yanısıra yapımcılık da yaptı. Kafasında geliştirdiği bir çok projeyi Joe Dante, Robert Zemeckis gibi onun geleneğini sadakatla takip eden yeni yönetmenlere bıraktı. Bu arada Lucas'ı kıramadığından, gönülsüz de olsa Indiana Jones serisine iki film daha ekledi. Kimselere bırakmadan kendi elleriyle çektiği "Mor Renk" (Color Purple-1985) ve "Güneş İmparatorluğu" (Empire of the Sun-1987) filmlerinde farklı bir çizgi denemeye çalıştı. Gösterişli yapım geleneğini sürdürüyor, çok iyi bildiği hareket sinemasını yine uyguluyor, eğlence öğesini dışlamıyor ama kaçış sinemasının fantastik, uçuk öykülerini bir yana bırakıyordu. Beylik deyimle "sosyal konulara" eğiliyordu.

"Daima" ise bir nev'i orta yol bulma çabasıydı sanki: Fantazi sosuyla lezzetlendirilmiş romantik bir aşk hikayesi. Böylece hem Hollywood'un kırklı yıllardaki "melekli filmler" geleneğine gönderme yapıyor hem de giderek şiddete daha çok yer veren günümüz sinemasının moda eğilimlerinin dışında kaldığını hissettiriyordu.

Ne çekerse çeksin Spielberg sinemasının şiarı hep aynı kalacak. Geniş seyirci kitlelerini mıhlamak ve onları eğlendirmek. Banliyöde geçen çocukluğu boyunca sinema ona ne ifade ettiyse belki ölümüne kadar hep aynı şeyi ifade edecek: Cansıkıntısından ve günlük hayatın rutininden hayaller ülkesine açılan bir kapı, bir kaçış.

Mehmet AÇAR

Televizyondaki Toplu Gösterileri bu hafta Duel ile başlayacak olan Spielberg'in şimdiye kadar en fazla hasılat yapmış filmlerde imzası var. Toplu gösteride izleyeceğimiz Jaws (aşağıda) ile gösterilerde yer almayacak Indiana Jones (solda) ve E.T. (en aşağıda) gibi.

EWING'LER YOK ARTIK

DALLAS BİTİYOR

Dünyanın en büyük heyecanla izlenen dizilerinden Dallas, hayli uzun bir "ekran ömrü"nün ardından (356 bölüm) sona eriyor. 3 Mayıs'tan sonra, televizyonu bir yaşam biçimi haline getirenler, Dallas'ın bir sonraki bölümünü merak etmekten kurtulacaklar.

Ewing Oil şirketinde olup bitenler, insanların ilgisini ilk olarak 1970'li yılların sonlarında çekti. Ewing aile şirketi Texas'ın en büyük bağımsız kuruluşu haline gelince, Amerikalılar diziyi merakla izlemeye başladılar. Dallas'ın bunca ilgi çekmesinin en büyük nedeni de, melanet kumkuması J.R.'dı elbette. 1980 yılında, kafası sadece kendine yararı dokunacak entrikalara çalışan kara vicdanlı J.R., karısının kızkardeşi tarafından kurşunlandı. Ölmesine ramak kaldı.Birkaç yıl sonra ise, küçük birader Bobby'nin karısı, kocasının öldüğü şeklinde bir halüsinasyona kapıldı. İşin garibi, bu halüsinasyon tam bir yıl sürdü. Allahtan bir sabah Bobby duşun altında yoktan var oluverdi de, sorun çözümlendi.

Sonunda Amerikalılara Ewinglerden gına geldi. Oysa Ewing ailesi mensuplarıyla birlikte ne heyecanlar yaşanmıştı! Sadece, "J.R.'ı Kim Vurdu?" çılgınlığı bile yeter. Elliyedi ülkede 300 milyon kişiyi hop oturtup hop kaldıran, eğlence dünyasının gelmiş geçmiş en başarılı "esrar"ı. O günler geride kaldı şimdi. Gene de, bu sezon ABD'de Dallas'ı izleyenlerin sayısı hiç de acınacak bir düzeyde değildi.

Saygın olsa da, olmasa da, işin ucu göründü. Mayıs'ın 3'inde Dallas'ın iki saatlik son bölümüne, ilk yıllarda dizide oynayanlar da dahil, çorbada tuzu bulunanların çoğu katılacak. Bu finalin fantastik bir yanı var. Çünkü J.R., kendisi olmasa Dallas'ta neler olup biterdi konulu bir tura çıkacak. Ve on milyonlarca izleyici, insanı sırtından bıçaklamaktan yana Borgia ailesine rahmet okutan Ewing'leri uğurlayacak. Çünkü, ikinci sezonundan itibaren Amerikalıları ekrana yapıştıran Dallas, ülkesinin pop kültüründe önemli bir yer tutuyordu. Dallas, 1979-80 sezonunda en çok izlenen altıncı dizi olduktan sonra, beş yıl süreyle birincilik ya da ikincilikten aşağı düşmedi. Çünkü 356 bölümünde de, Amerika'daki hayatın bellibaşlı çelişkilerini yansıtıyordu: Kente karşı kırsal kesim, petrol vurgunu kovboylar, babalarının sevgisini elde etmek için birbirine kumpas kuran erkek kardeşler. onları hep kuşkuyla süzen ailelerin onayını almak için çırpınan gelinler. İş dünyasındaki rakipler, metresler, yeni peydahlanan akrabalar. Çelişkiler; seks, para, iktidar ve aile temaları üzerinde çeşitlemelerle sürüp gidiyordu.

Ancak, Dallas aslında eleştirdiği şeylerin ta kendisiydi de. Zengin ve güzel kişilerin yaşadığı hayatın sihrine kapılmıştı. Kimsenin de buna bir itirazı da olmadı. Amerika, başarının yanısıra aşırılığın da yaşamasından hoşlanır. J.R. ve takımına, günaha girme hususunda açık kart verildi. Bunu herkesin içinde yapmaları şartıyla, tabii.

Pam'in rüya sezonuna kadar Dallasçılar "soap opera"larını çok ciddiye alıyorlardı. Ondan sonra show hızını kaybetti, kendi kendini tekrarlayan, uyku veren bir dizi oldu. Ve unutuluşa doğru hızla yol almaya başladı. İçi içine sığmayan Larry Hagman bile, J.R.'ın kötülüklerinin çetelesini tutamaz hale gelmişti. "Yattığım, sırtından bıçakladığım ya da intihara sürüklediğim insanların yarısını bile hatırlamıyorum" diyor. İyi ama, kadrodakiler neden paralarını alıp, geri kalanına boş vermesinler? Gene Hagman, "Hayat boyu bu kadar para kazandığım bir işim olmayacak" diyor. Haklı da, çünkü Dallas'ın beyni Leonard Katzman ile birlikte yapım yönetmenliğini de üstlenmişti. "Şu işe bakın, Jack Nicholson kadar kazanıyordum!"

Belki de, son bölümlerden birinde "Bildiğim dünya büyük bir hızla yok oluyor" derken, dizinin kendisini kastediyordu J.R. Ama işi bağlayan Bobby oldu. "Bak, J.R." dedi. "Ömrümüz boyunca birbirimizle kapışıp, babamın onayını kazanmaya çalıştık. İkimiz de onun gözbebeği olmak istiyorduk. Eh, ben bu uğurda boğuşmaktan vazgeçtim. Babamın has oğlu sensin. Petrol işi de senin olsun, ağabeyciğim. Babamın tahtını hakettin." Amerikan melodramının kraliyet ailesinde, Dallas, tahttaki Baba demektir çünkü.

SOUTHFORK DESTANI

1978 Dallas 2 Nisan, Cuma günü doğuyor.

1979 J.R.'ın kardeşi Gary (Ted Shackelford), üvey dizi Knot's Landing'e sürgün edildi.

1980 J.R. (Larry Hagman) vuruldu. 21 Kasım'daki bölüm, şimdiye kadarki bütün TV programlarının içinde en çok izlenen ikinci program oldu.

1981 Jock (Jim Davis),müşkülpesent peder, ölür.

1984 Miss Ellie (Barbara Bel Geddes), müşkülpesent validenin yerine bir başkası (Donna Reed) geçer. Aile farketmez. Barbara Bel Geddes ertesi yıl döner.

1985 J.R.'ın kardeşi Bobby (Patrick Duffy) ölür...

1986 Yoo, ölmez. Meğer karısı Pam (Victoria Principal) rüya görmüyor muymuş?

1987 Pam, bir araba kazasında çıkan yangında fena halde yanar.

1989 Sue Ellen (Linda Gray) nihayet J.R.'ı terkeder.

1991 Dallas, 3 Mayıs'ta ölür.

BULMACA

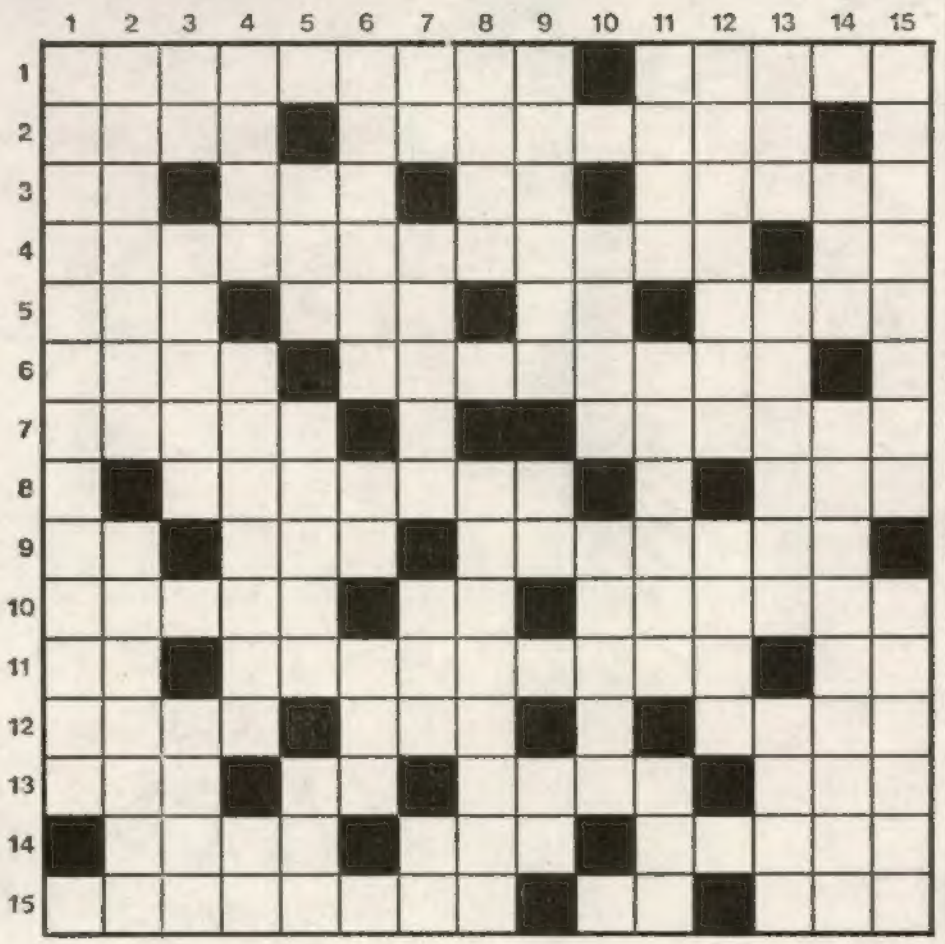

SOLDAN SAĞA

1- 1913 yılında doğmuş, eski hat sanatına yeni bir anlayış ve yorum getirmiş, Anıtkabir'in bütün gömme ve kabartma yazılarını yazmış ünlü hattat ve cilt sanatçısı - Suçsuz. **2-** Düzgün sarılmış halat yumağı - Bir sınırdan geçebilmek için verilen yazılı izin. **3-** Yunanistan'ın plaka işareti - Türk müziğinde usul anlamında kullanılan sözcük - Şarkı, türkü - Asya'da bir ülke. **4-** 1923-1985 yılları arasında yaşamış, çağdaş İtalyan yazınının en ünlü adlarından biri olup roman ve öykülerinde düş ile gerçeği nükteli bir biçimde kaynaştırmış, en tanınmış romanı "Ağaca Tüneyen Baron" ile uzun öyküsü "Sandık Müşahidi" dilimize de çevrilmiş İtalyan yazarı - Radyumun simgesi. **5-** Ağaç ya da lastik sopa - Doğru, gerçek - Ses - Din işlerini devlet işlerine karıştırmayan. **6-** Kuzeybatı Kafkasya'da yaşayan Gürcü soyundan bir halk - Kızgınlık ve öfke ile yüksek sesle bağırmak. **7-** Söylev - Ağzı geniş tek kulplu su kabı. **8-** İslam dininin haramlar ve yasaklar konusundaki tüm hükümlerini ortadan kaldırmayı amaçlayan, aşırı tasavvuf ve Batınilik akımlarının genel adı - Bazı ağaçlardan sızan koyu ve şekerli madde. **9-** İlenme - Düşünce - Sinop'un bir ilçesi. **10-** ABD halkından olan - Paramızı simgeleyen harfler - Tıp dilinde derinin kızarmasına verilen ad. **11-** Bir akademik unvanın kısa yazılışı - İlk kez İsveç'te uygulanıp yavaş yavaş diğer ülkelere de yayılan, yurttaş ile yönetim arasındaki anlaşmazlıklarda bir çeşit hakem rolü oynamakla görevli kimse - Arjantin'in plaka işareti. **12-** Eski Mısır'da güneş tanrısı - Kars yakınlarındaki ünlü harabe yeri - Tapınma. **13-** Konya ilinde bir baraj - Türkiye'nin plaka işareti - Bir tür deniz taşımacılığı - Kötülük, fenalık. **14-** Yumuşak başlı - Uluslararası Para Fonu'nun simgesi - Bir çeşit yumurtalı süt tatlısı. **15-** II. Dünya Savaşı'nın sonlarında Japonlar tarafından kullanılan intihar uçaklarına ve bunların pilotlarına verilen ad - Mezopotamya'da kurulmuş en büyük sitelerden biri - Bir çeşit tatlı çörek.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1- 1929 yılında doğmuş, müzik öğrenimini İstanbul Belediye Konservatuvarı ile Münih Yüksek Müzik Akademisi'nde yapmış, yurt içinde ve dışında çeşitli konserler vermiş ünlü Türk piyanisti ve müzik öğretmeni. **2-** Hıristiyanlarda cenaze taşımak için tutulan kimse - Çatı örtüsü olarak kullanılan ya da kiremitlerin altına konan ince tahta. **3-** İlkel benlik - Duyumsamazlık - Ağaç ya da fidan dikmek için açılmış yer. **4-** Erişmiş, ulaşmış - Bezikte, bir taraf bin beş yüz sayıyı tamamlayamadan ötekinin üç bin sayı yaparak oyunu bitirmesi - Boru sesi. **5-** Damızlık erkek koyun - Eski - Sıcak ülkelerde yetişen çok sert bir ağaç. **6-** Çalı çırpıdan yapılmış kulübe - Helyum elementinin simgesi - Ayırma işareti olarak kullanılan eğik çizgi. **7-** Bir nota - Tıp dilinde idrar salgısının azalmasına verilen ad - Gizli yer, köşe bucak - Nişan. **8-** Termik - Kadınların çarşaf yerine kullandıkları, başörtüsü ile birlikte giyilen hafif üstlük. **9-** Bir ya da iki milimlik pli - Rütbesiz asker - Trabzon'un bir ilçesi. **10-** Argoda çok çalışan öğrenci - Uyluk kemiğinin bilimsel adı. **11-** Akaju da denilen büyük bir orman ağacı - Görülen âlemin ötesi - Aşıboyası. **12-** Yapılarda dolgu maddesi olarak kullanılan delikli tuğla - Atın eşkin yürüyüşü. **13-** Zehir - Kısırlık, verimsizlik - Vaşak denilen hayvanın ufak bir türü. **14-** Hint İran dil grubuna verilen ad - Çoğunlukla masalların başında bulunan uyaklı giriş sözleri. **15-** Tanzimat dönemi Türk tiyatrosunun Güllü Agop'la birlikte en ünlü oyuncularından biri olup kurduğu Osmanlı Dram Kumpanyası'yla öncü bir rol oynamış Ermeni asıllı Türk tiyatrocusu - Ortaya dikilen bir direğin tepesinden bağlanıp aşağı sarkıtılan kurdelelerle yapılan Osmanlı saray dansı.

Hazırlayan:
Sedat YAŞAYAN

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	S	E	R	V	E	R	T	A	N	İ	L	L	İ	■	A
2	Ü	S	■	E	Ş	A	R	P	■	N	İ	A	M	E	Y
3	L	E	V	R	E	K	■	A	R	İ	N	■	A	K	I
4	E	M	İ	S	Y	O	N	■	A	K	K	A	M	■	R
5	Y	E	T	İ	■	R	A	S	P	A	■	M	E	S	A
6	M	■	İ	Y	E	■	İ	T	■	S	K	İ	■	U	Ç
7	A	K	R	O	P	O	L	İ	S	■	O	R	U	N	■
8	N	A	■	N	İ	H	İ	L	İ	Z	M	■	R	A	Y
9	S	İ	S	■	N	E	■	D	N	■	U	Ş	A	K	■
10	E	L	E	M	E	N	T	■	Y	A	T	A	Ğ	A	N
11	Y	■	M	E	T	R	O	P	O	L	■	H	A	N	E
12	İ	C	A	R	■	Y	M	İ	R	■	T	İ	N	■	S
13	T	U	F	A	N	■	A	N	■	B	A	D	■	S	İ
14	■	N	O	■	E	R	K	E	T	E	■	E	L	E	M
15	B	A	R	E	T	■	A	S	E	N	A	■	A	S	İ

Aşkın ve romantizmin ülkesinden

Kuşlar
Kelebekler
ve Bebekler
getiriyorum.

Aşkı ve anneliği gönlünde
yaşatanlar için...

Kuşlar Kelebekler ve Bebekler

Beyaz Dizi'nin
Anneler Günü Özel Kitabı

Bir kitapta aşkı, romantizmi
ve anneliği tattıran birbirinden
güzel iki öykü.

Bahar'ın coşkusunu ve
renklerini taşıyan kapağıyla
onu hemen fark edeceksiniz.

2 Mayıs'ta gazetecinizden isteyiniz.

Beyaz Dizi